

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z 9. čísla minulého ročníku zaslali:

Bosonohy: F. Dočekalova, A. Konečná, K. Kozlova, M. Kubíková, M. Melounova.
Brno: J. Anderle, V. Vilimský. **Budkov:** J. Tuna. **Bukovany:** A. Štehlík. * **Bytěš Velká:**
V. Geisselreiter, St. Musil. * **Frenštát:** J. Dobiáš, J. Janda, V. Obšivač. **Hodonín:** M.
Jordánova. **Hranice:** B. Hošákova. **Hrušovany:** B. Dvořák. **Hulín:** A. Dybkova, A.
Pušova, F. Zavadil. **Ivančice:** M. Tomkova. * **Jířkovice:** J. Poláčková. **Kobelnice:**
A. Poláčková, B. Tomancová. **Konice:** J. Svoboda. **Král. Pole:** A. Dvořáček, B. Handlar,
J. Kulheim, * R. Žák, V. Jašek. **Kralupy n. Vl:** M. Novotná, A. Schöps, M. Vostárkova.
Krhov: O. Kožínek, * F. Nečas. **Křečkov:** M. Rachmanova. **Křenovice:** Fr. Halouzkova,
L. Čermák. **Křižanovice:** J. Böhmova. **Lanštorf:** Št. Lucký, M. Markovičova. **Lešna-**
Lhotka: V. Šobora. **Přední Lhoť:** M. Kurkova. **Lichnov:** F. Pustějovský. **Líšeň:** Dr.
Weissova. **Loučka:** B. Hapka, E. Peroutka. **Lukov:** Hol. Seilerova. * **Lužice:**
V. Kosířova. **Málkovice:** F. Olšer. **Mnicevo Hradiště:** F. Roskovcova. **Napajedla:**
M. Nesrstova, F. Oharek. **Nechvalín:** F. Bořecký, * J. Bořecký, B. Hlavinka, F. Tichý.
Noviči: M. Vrána. * **Opava:** Fr. Vlček, Th. Vlček. **Dolní Otaslavice:** A. Štefek, J.
Drábek, M. Krátký, F. Pištěk. **Hor. Otaslavice:** A. Duš, J. Krejčí, * J. Zapletal.
Pavlovice: Ot. Šilerova. **Pelhřimov:** L. Potůčková, A. Šatopletova. * **Podolí:** F. Mráz,
J. Zlámal. **Pohořelice:** K. Navara. * **Ponětovice:** L. Kadlec, B. Mrázek. **Popůvky:**
A. Brzobohatý, J. Bukáčková, T. Doležal, M. Doležalova, J. Dolíhal, * J. Halla,
J. Černoušek, M. Soukopova, F. Dolíhal. **Přestavky:** F. Pospíšilova. **Příbor:** J. Hrubíš,
L. Šubert. **Rajhrad:** Vl. Burešova. **Rebešovice:** R. Škarda. **Řečkovice:** J. Tošnar.
Střebětín: F. Honzák, M. Löhnerova, B. Mach, L. Pavlík, J. Václav. **Těšany:** F.
Došoudil. **Trojanovice:** J. Červenka. **Troubsko:** M. Křoustkova, M. Kamenická. M.
Melounova. **Třebíč:** P. Winterherbstova. **Tuřany:** M. Glocova. * **Uhersko:** V. Do-
ležal. **Volovice:** J. Maruna. **Vracov:** A. Fridrich, F. Gasnářkova, A. Krausova, * F.
Presova. **Žadovice:** J. Dohnal, J. Drobělík, F. Měsíčkova. **Ždínce:** F. Mühlner, M.
Mrkývkova. **Želechovice:** A. Klaiablova. **Židenice:** A. Jero, J. Grolig, J. Pokorný, M.
Sochor, * F. Šplimr. Jeden nepodepsaný. Z 8. čísla o pozděně došlo: **Koryčany:**
B. Stromský, B. Weiserova, J. Vaňkova, M. Vaculíkova. **Král. Pole:** J. Kulheim, Jan
a Jar. Parmové, V. Jašek, K. Baláček, L. Sýkora. **Nechvalín:** F. Bořecký. **Švábenice:**
A. Valenta. **Třebíč:** P. Winterherbstova

Příběh k obrázku pěkně napsali:

Bilavsko: Al. Lužonský. **Bludov:** Jos. Směšný. **Borkovany:** Ant. Ondrůj. **Bosonohy:**
M. Šancova. **Brno:** Ida Kleinbauerova, Hilda Mátlova, * Otír. Stejskal, M. Drobná.
Chlenu: Věra Roušavá. **Jablonec:** Fr. Sobotka. * **Nový Knín:** Jar. Beneš. **Dolní Kounice:**
Pavla Fráňova. **Krhov:** Fr. Nečas. **Krásná Hora:** Marie Holanová a Anna Hubičková. *
Křelov: Fr. Přidal. **Kunčice:** Žof. Venclova. **Laštany:** Fr. Běhal. **Lichnov:** Fr. Pustěj-
ovský. * **Meziříčí Velká:** Em. Vrbata. **Morkůvky:** Jos. Škrta. **Náměšť u Olom.:** Lud. Blá-
hova. **Něčice Horní:** Jos. Hošťálek, Fr. Zobaník. **Němčany:** M. Andrlíková. **Ořany:** Fr.
Dopita. **Ondřichovice:** Jar. Hyánek. **Pacetluky:** Ign. Pospíšil. **Pavlovice:** Ot. Ši-
lerova. **Pohořelice:** Kar. Navara, Em. Gromusova. **Praha-Vršovice:** Jarm. Duškova. *
Prerov: Em. Pouchlá. **Ranná:** Boh. Štěpánek. **Rychnovek:** Jar. Nymša. **Sehradice:** Jos.
Kovář. **Svařanov:** Kar. Oulehla. **Svojkovice:** Otto Šimáček. **Telnice:** Fr. Kulhánková.
Trpišov: Fr. Doležal. **Tupasy:** Fr. Mikula. **Vejsoun:** Ant. Šantrůček. **Vracov:** Frant.
Paška. **Vrbka Malá:** Martin Haliček. **Židenice:** Fr. Trojevský. Jeden nepodepsaný.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 1.

Edv. Elpl :

VLAŠTOVKY.

Posedaly vlaštovičky
na náš domek bílý,
by se s námi, než odletí,
ještě rozloučily.

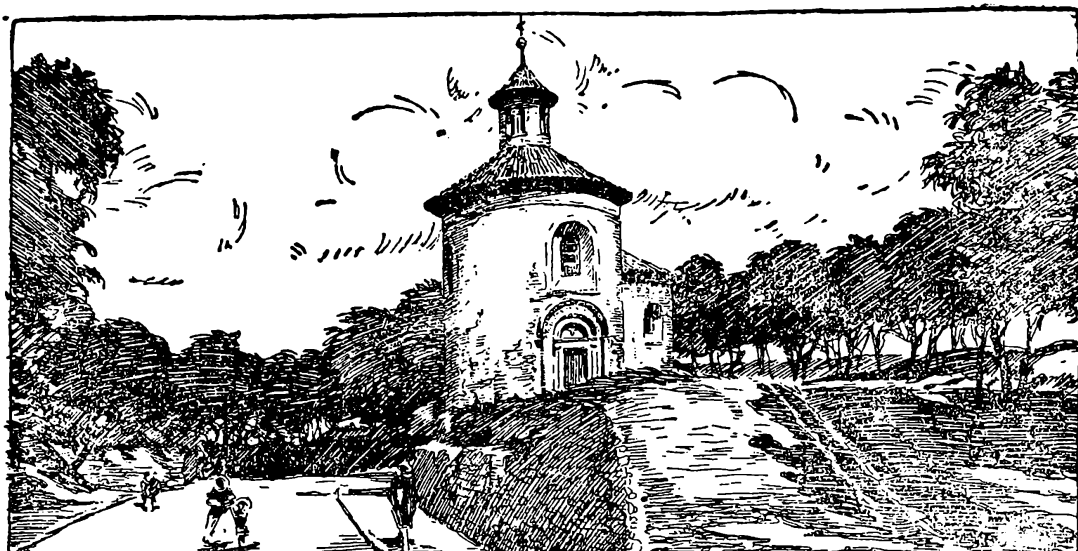
Posedaly, odletěly,
vrátily se zase,
celá naše pěkná víska
zamlklá dnes zdá se.

Smutně děti vzhůru hledí,
vlaštovky kde sedly
a kde jasně šveholíce
řeč o pouti spředly.

A již na to v novém jitru
vlaštovky v dál letí,
a ty děti dlouho hledí,
až jich neviděti.

Oči se jim kalí, rosí,
jak se v dálce tratí
„Na shledanou,“ milé družky,
až se jaro vrátí.

J. M. Dèdinský:

O původu kaple na Rouzeni.¹⁾

(Pověst z dávných dob.)

Za dávných a dávných časů vypadalo to v našich krajinách zcela jinak. Tam, kde nyní mezi rozlehlými lány žírných polí ze svěží zeleně zahrad a sadů usmívají se na nás útulné vísky a živá lidnatá města, rozkládaly se neproniknutelné hvozdy i hluboké rybníky a močály, jež byly bezpečným útlukem dravé zvěře i zlých lidí. Na nedostupných skalách a ostrozích tu a tam trčely k nebi tvrdé zdi hradů a tvrzí, obehnané hlubokými příkopy. K nim tulily se roubené, slamou kryté chatrče a chudá políčka ubohého lidu. Silnic nebylo a nebezpečnými pustinami vedly jen neschůdné cesty a klikaté stezky.

Těžký a svízelný byl život chudého lidu, ale ani páni neměli žádného téměř pohodlí a blahobytu, tím méně ušlechtilého rozptýlení mysli a vzdělání ducha.

Jedinou zábavou panstva byla honba, k níž přímo lákaly rozsáhlé lesy, pustá lada a vody plné rozličné zvěře čtvernohé i ptactva. I vlků, medvědů a jiných nebezpečných šelem bylo dosti.

Zeman Vratislav, jenž seděl na pevné tvrzi Habrovské, vyjel si jednoho podzimního krásného dne na lov do širých lesů vůkolních.

Jasně slunce na bezoblačném nebi zářilo jako vyleštěný zlatý štít báječného rytíře a listnaté lesy kolem, oblité hřejivou září sluneční, skvěly se v nádherných barvách podzimu.

¹⁾ Rouzeň byla osada u Chotěboře na vrchu, kde se dosud říká „Na Rouzeni“. Byla ohněm zničena za vpádu Uhrů l. P. 1469.

Veselá společnost na koních, doprovázena chasou a lovčími psy, za ryčných zvuků loveckých trubek a rohů vyrazila časně ráno z tvrze a pustila se do blízkých lesů, jež brzy ze svého spánku byly probuzeny hlaholivým pokřikem lovců a štěkotem psů. Bylo nutno, aby družina se v nekonečných lesích příliš nerozbíhala, ale pokud možno se držela pohromadě. Proto rozdělili se lovci na malé skupiny a dávali si občas znamení zvuky lesních rohů.

Ale přes toto opatření se stalo, že bujný zeman, žena se prudce za krásným jelenem, zapomněl na nezbytnou opatrnost a vzdálil se přes příliš od svých druhů. Tak octl se pojednou před bažinatou houštinou, kde jelen zmizel a kam nebylo ho možno pronásledovati..

Teprve nyní vzpomatoval se lovec ze svého vášnivého zaujetí a zaraziv zpěněného oře, pátravě a nepokojně se rozhlížel kolem.

Vzpomněv si, že se příliš snad vzdálil od své družiny, napjatě naslouchal, nezaslechl-li by z dálky zvuk lesního rohu. Ale neslyšel ničeho. Vůkol panovalo hluboké ticho, jež sotva rušilo hluboké, tajemné šumění hvozdu kolkolem v šíř i dál se rozkládajícího.

Trochu mrzut a znepokojen nasadil zeman k ústům svůj roh a mocně v něj zadul. Ryčný, pronikavý zvuk rozrazil hluboké ticho kolem, zapadl do lesů, odrazil se ještě kděsi v dáli od nějakých skal a zvolna zanikl.

Vratislav opět naslouchal, neozvou-li se mu rohy jeho přátel a družiny. Ale marně. Nic neporušilo příšerného ticha lesní samoty...

Zeman se zachvěl při pomyslení, že snad v této strašné pustině zabloudil a opět a opět nasazoval roh k ústům a dul do něj silněji a silněji.

Nahlížeje konečně marnost svého namáhání, obrátil koně a volným krokem se dal na cestu zpět. Nevěděl však, jede-li k domovu, nebo v opačnou stranu, neboť při horlivém pronásledování jelena ztratil úplně směr své cesty a v tak hustém lese, kde nebylo naprosto žádného rozhledu po okolí, nebylo také možno se něčím řídit. Jel tedy dále a bloudil, přes tu chvíli zdvihaje roh k ústům a dáváje zvukem jeho znamení svým druhům, ale marně.

Pojednou octl se na úpatí příkrého kopce, porostlého bujným křovím. Zdálo se mu, že mezi rozházenými balvany postřehl jakousi stezku, a pustil se tedy po ní do vrchu, těše se, že snad podaří se mu dostihnouti nějakého osamělého obydlí, snad poustevníka či uhlíře, ale i tato naděje brzy zmizela, rovněž tak rychle, jako zdánlivá stezka se v hustém podrostu a mechu ztrácela. Vratislavovi opět mysl značně poklesla, an nevěděl si rady a pomoci. Již se chtěl zase obrátiti zpět a jeti dolů, když mu napadlo, aby se rozhlédl s vrcholu

kopce, nespátřil-li by někde svoji tvrz, aby tím směrem se mohl navrátiti domů.

Ač vzestup na neschůdnou skálu mezi spoustami rozvalených balvanů byl krajně nebezpečný a pro znaveného koně i velmi obtížný, přece zeman nepovolil, až dostal se po delší době až na vrchol. Témě hory bylo však pokryto ohromnými balvany skalními a hustým porostem, jenž zabraňoval každému rozhledu.

Vratislav bloudil mezi divokými skalními rozvalinami s místa na místo, až stanul před vysokým útesem skalním, jenž jako věž zbořeného hradu vypínal se vysoko nad celé okolí.

Zemanovi napadlo, aby vystoupil ještě na tuto příkrou skálu; s ní že by mohl zajisté spatřiti svou tvrz a tudíž i směr cesty k domovu.

Přivázal tedy svého koně ke stromu nedaleko skály a s lukem v ruce a šípem k výstřelu připraveným obcházel nepravidelné stěny toho skalního obra, pátraje, kudy by vystoupil nahoru. Avšak stěny byly tak srázné, neschůdné a se všech stran úplně nepřístupné, že nebylo lze ani pomysli, jak je nějakým způsobem slézt.

Vratislav nově zklamán, čím dále tím tísnivěji si uvědomoval, v jak nebezpečném postavení se octl svou lehkomyšlnou horlivostí.

„Co se stane se mnou, nenajdu-li včas cestu z těchto příšerných pustin?“ rozjímal sám u sebe. „Buď marným blouděním vyčerpán padnu, nebo hladem zahynu — tak jako tak stanu se kořistí dravé zvěře. Bůh mi buď milostiv!“

Unaven a na duchu skleslý vrátil se ke svému koni, jenž na bujně trávě se popásaje, pozoroval pána svého moudrým zrakem.

„Můj Orlíku!“ oslovil ho zeman obvyklým jménem, „jsme na tom velmi bídně! Nevím opravdu, co si počneme! Co myslíš, zůstaneme tady, nebo se máme zas pustiti dále?“

Koník pohodil bujně hlavou, až lesklá, dlouhá hříva se rozevlála a pásl se dále.

„S tebou je těžká rada,“ usmál se zeman a pociťuje již velkou únavu a hlad, vytáhl z brašny u sedla kus chleba a slaniny, jež vzal opatrně sebou, usedl na plochý kámen a jedl. Posilniv se potom ještě důkladným douškem z baňaté lahvice, chopil se opět svého lesního rohu a z plných plic mocně do něho zadul. Jasný zvuk rohu rozletěl se rázem po vřkání, zapadl hlučně do širých lesů, chvilku v nich hlaholil a v dáli bez ozvěny zanikl...

Zeman naslouchal a když nic se neozývalo, zatroubil zase a zase.

Ale hluboké lesy mlčely a toto děsivé ticho doléhalo těžce na zbloudilého lovce. Sklonil hlavu a dlouho seděl zasmušile v trudných

Medvěd hrozně zařval...

myšlenkách, marně přemýšleje, jak by se dostal ze svého trapného postavení. Potom poklekl a modlil se — — —

V tom zpozoroval, že koník jeho stal se nápadně nepokojným. Bystrým zrakem obracel se neustále v jednu stranu, stříhal ušima, hrabal a frkal.

„Co to znamená? Větrí snad nějakou šelmu?“ myslil si zeman. „Či snad někdo přece zaslechl hlas mého rohu a pospíchá mi ku pomoci?“

Jako když náhle slunce prorazí spoustu šedých mraků, tak toto pomyšlení vzbuzující nové naděje zaplavilo jassem truchlivou mysl zemanovu. Jen to mu bylo velice divno, že kůň se tak plaší, sebou zmítá a zběsile trhá uzdou, již byl přivázán ke stromu.

Vstal tedy, přistoupil k Orlíkovi a snažil se ho vlídnými slovy uklidnit. Při tom napjal sám zrak i sluch, ale nemohl nic podezřelého vypátrati. Vůkol panovalo stále hluboké ticho, jen chvílemi bylo slyšeti slabý praskot a šustot listí, jakoby opodál zvěř prodírala se houštinami. Později bylo slyšeti i těžké našlapování a podivné mručení. — —

Vratislav bystře naslouchaje, jako zkušený lovec brzy poznal, že to není člověk, ale spíše nějaké velké zvíře a připravil si luk a šípy. A nemýlil se.

V nejbližším okamžiku rozhrnulo se s praskotem křoví a z něho vyvalil se ohromný huňatý medvěd, frkaje a mruče zlověstně. Vyčenichalť nejspíše stopu koně a táhl se po ní až nahoru.

Vratislav mžikem napjal luk, tětíva zadrnčela a již ostrý šíp zarýl se nemotornému huňáci do husté kožešiny.

Ale tím se medvěd jen rozdráždil a vrhl se přímo proti lovcovi. Vyletěl druhý šíp a zafičel medvědovi těsně kolem hlavy. Nezasáhl ho však a zvíře strašlivě mručíc a na zadní nohy se stavíc, již sápal se na zděšeného muže.

Zeman rychle uskočil za balvan, na němž seděl, ale medvěd byl mžikem na balvaně a chtěl se vrhnouti na svého nepřítele. Ten však ještě včas uskočil za strom, potom opět za balvan, ale medvěd stále se naň sápal a mruče, chystal se ubohého lovce rozsápati.

Tu vzpomněl si zeman na krátkou, ale ostrou dýku kterou nosil za pasem v okamžiku ji vytrhl a kryt stromem vši silou ji vrazil do hrudi zvířete naň dorážejícího

Medvěd hrozně zařval a zavrával, ale i lovec ztratil rovnováhu, klesl na zem.

Zvíře, ač těžce raněno, vzchopilo se ještě jednou k novému útoku, postavilo se opět na zadní nohy a chtělo se právě vrhnouti na ze-

mana, jenž téměř hrůzou omdlévaje, vztáhl proti němu ruku — když nenadále objevila se před ním velebná postava kmeta s jasnou září a dlouhou holí v ruce a zaclonila mu vše, vstoupivši mezi oba zápasící

Více zeman neviděl, neboť v tom okamžiku ho opustily smysly . . .

Když se po chvíli probral ze své mrákoty, nemohl se hned vzpamatovati, ani vzpomeněti, co se s ním dělo.

Ležel na měkkém mechu a nad ním skláněla se vlídná tvář starce s dlouhou bílou bradou. Byl to poustevník, jenž ho přivedl opět k životu. Zeman brzy sebral své smysly a posadil se. Tu spatřil nedaleko ležeti mrtvého medvěda. I vstal a přistoupil blíže, aby si dobře prohlédl strašné zvíře, jež by ho bylo málem připravilo o život. Potom vsedl na koně a odebral se s poustevníkem do blízké jeho poustevny, neboť byl již večer a na cestu pustým lesem do vzdálené tvrze nebylo ani pomyšlení.

Vratislav byl u poustevníka velmi vlídně pohoštěn a dobře se na mechovém lůžku vyspal.

Druhého dne poustevník vyvedl zemana z lesa na cestu, po níž brzy se dostal domů. Zeman si toho zbožného muže velmi oblíbil a nabízel mu bohatou odměnu. Když však ničeho nechtěl přijati, dal bohatý zeman na tom vrchu z vděčnosti vystavěti pěknou kapli ke cti a chvále Boží.

Dante.

Celý vzdělaný svět slaví letošního roku památku největšího křesťanského básníka Danta, jenž zemřel před 600 lety — 14. září 1321 — v italském městě Ravenně. K jeho poctě pořádají se ve všech městech slavnostní schůze a přednášky, překládají se znovu do všech jazyků jeho spisy a vydávají se o něm učené i nádherné knihy.

Také „Anděl Strážný“ chce přispěti aspoň malým zrnkem k této oslavě. Přináší v tomto čísle nový pěkný obraz Dantův, který maloval známý akademický malíř pražský K. Rélink. A poněvadž je slušno, aby křesťanské děti aspoň něco věděly o tomto světovém básníku, přečtete si pozorně také několik těchto řádků o jeho životě a díle.

Dante se narodil v měsíci květnu r. 1265 ve Florencii, krásném městě střední Itálie. Otec jeho pocházel ze starého šlechtického rodu, jehož předkové účastnili se již křížových výprav. Mladý Dante rád kreslil, miloval hudbu, uměl dobře jezdit na koni a brzy také skládal

Křesťanský básník Dante.

básně. Později studoval velmi pilně na vysokých školách filosofii, práva, lékařství i bohosloví, takže byl vzdělán jako málokdo ve všech vědách.

Vynikal i osobní statečností, již ukázal několikrát na bojišti. Kromě toho účastnil se čile také života politického a zastával různé úřady. Tato činnost přinesla mu však mnoho útrap, až konečně byl i vyhnán ze svého rodného města. Skoro dvacet let žil ve vyhnanství se svou rodinou, probloudil celou Itálii a toužil stále po návratu do vlasti. Ale nedočkal se toho; zemřel ve věku 56 let a byl s velikou slávou pochován v cizím městě Ravenně ve chrámě sv. Františka. Nad jeho hrobem je zbudován krásný náhrobek.

Ale nejkrásnějším a nejtrvalejším pomníkem, který si Dante sám postavil, jsou jeho básnická díla. Kromě několika menších spisů je to zvláště světoznámá „Božská komedie“, obsahující tři knihy: „Peklo“, „Očistec“ a „Ráj“. Básník provádí nás tu trojí říši posmrtnou a líčí muka odsouzených v pekle, tresty, jimiž se očisťují duše v očistci i radosti, jakých požívají vyvolení v nebi.

Do této básně vložil Dante všechnu svou hlubokou učenost, ale také svou upřímnou víru a zbožnost. Do češtiny překládal ji nejprve kněz Fr. Doucha, po něm celou ji přeložil básník Jaroslav Vrchlický a v novější době znovu dr. Karel Vrátný.

B. *Jasnov:*

O chlapci, který sbíral špačky.

oši už asi vědí, jaké „špačky“ míním.

Když jdete po Brně, zvláště po nejživějších ulicích v okolí nádraží, jistě si všimnete časem nějakého chudobně oděného chlapce, jak jde s hlavou svěšenou a rozšířenýma očima pátrá po chodnících a všelijakých zákoutích, jakoby něčeho hledal. Po chvilkách se shýbne, zdvihne něco maličkého, čeho nikdo si spíše nevšiml jako věci zcela bezcenné — zdvihne to, prohlédne si zběžně, usměje se radostně, je-li ta věcička trochu větší než obyčejně, pak to schová do kapsy a kráčí a pátrá dále, jakoby neměl smyslu pro nic jiného.

Podívá-li se vzhůru, je to obyčejně jen na nějakého pána, který kouří: všimne si, jak mnoho doutníku mu ještě zbývá, a odhadne rychle, stojí-li za to, jíti za ním a čekati, až odhodí nedopašek, aby jej pak sebral jako pěkného — špačka.

Tuším, že jste už všichni pochopili, jaké „špačky“ míním.

Děvčata a hodní hoši se snad otřesou pomyšlením, že chlapec, o kterém vám tu chci vyprávěti, tyto špačky — kouřil. Ach, ne! Takový náš Jeník není. Ani většina jeho druhů nesbírá těch odpadků pro sebe. Nezapírám, že leckterý z nich zkusil už si zakouřit z nějakého většího špačka. Zkusil to jednou i náš Jeník, když ho k tomu navedl starší kamarád, sousedův Frantík, ale jen jednou — však si domyslíte, co následovalo a co mu vzalo navždy chut...

Frantík se mu potom dlouho proto smál, ale Jeník dobře si všiml, že ani tento jeho zkušený kamarád nekouří špačky; něco dává svému

tatínkovi, jenž si je rozkrájí a cpe do dýmky, ostatní pak prodává podobným starým kuřákům, jimž nestačí přidělený tabák. Za stržené peníze kupuje si cigarety a dělá hrdinu — třebas i před panem učitelem, aby ukázal, že už naň nemá práva, když vyšel před měsícem ze školy a za chvíli bude si sám vydělávat.

Ach, ano, sám si vydělávat! Po tom toužil už dávno i náš Jeník. Nemyslel však na cigarety a na kino, jako Frantík nebo jeho ostatní spolužáci. Měl jinou vášeň: knihy.

Od malička, sotva se naučil slabikovat, rád četl. Tehdy ovšem bylo hej! Tatínek byl také velikým čtenářem a měl v almárce srovnánu celou řadu pěkných knih. Pracoval jako dělník v továrně, ale byl šetrný, nepil ani nekouřil, obětoval všechno jen pro rodinu, a přece ještě vždycky něco zbylo na knihy a noviny. A když viděl zálibu Jeníkovu, sám mu dal každou sobotu, když mu přišel k továrně naproti, několik desetníků s napomenutím, aby si šetřil na knížky.

Šetřil si, schraňoval krejcárky a už předem měl vždycky vyhlédnutou ve výkladní knihkupecké skříni nějakou knihu, kterou si koupí. Chodil se na ni dívat, počítal doma peníze v pokladničce — a když si konečně nesl knížku vítězoslavně domů jako opravdu svou, nedal by toho svého štěstí za všechny ostatní radosti, jimiž se chlubívali spolužáci. Nezáviděl jim hraček ani cukrovinek ani divadla, ale myslíval si: ta vaše radost trvá jen chvílku, já ji mám vždycky, když chci — jen se podívám na své pěkně srovnané knížky, sednu si večer ke stolu a čtu

Ale jak se všechno časem změnilo! Tatínek přinesl si z války zárodek těžké nemoci. Přemáhal se, chtěl pracovat jako dříve, až ho jednou přivedli z továrny domů. Ležel dlouho, nemoc pohltila všechny úspory, a přece lékaři už nepomohli: před rokem právě ho pochovali...

Maminka musila nyní do továrny. A plna starostí o živobytí a o dvě menší děti ani dlouho nevěděla, že Jeník vydělává také. Frantík ho vzal s sebou na špačky, poradil mu, kde je může prodati, poučil ho, jak i jinak se dají v městě vydělati peníze — a brzy viděl, že Jeník je učelivým žákem: vycvičil se tak, že našel vždycky nějaký zbytek i tam. kudy prošlo třeba několik jeho druhů v povolání.

Jen v jedné věci nebyl Frantík spokojen se svým žákem: Jeník, jak říkal, „škrtil“ peníze. I když měl některý den štěstí, nechtěl zaplatit zmrzlinu nebo čokoládu, zdráhal se jíti do kina, ba ani na kolotoč nedal se zlákat.

„Spíš na penězích!“ zlobil se doopravdy. „Bude z tebe lakomec, držgrešla! Naběháš se po ulicích a ničeho neužiješ. To bych raději

seděl doma nebo se natáhl na mezi a spal. Co máš z těch papírků?“

„Koupím si knížku,“ svěřil se mu Jeník, aby se uhájil, že není lakomcem. „Už jsem si vyhlédl v Brně, ale jsou teď drahé...“

„To by se mně chtělo kupovat knížky!“ smál se Frantík. „Škoda peněz! Přečtu to a co s tím potom? Jara Jelínků mně půjčí za dvě šestky indiánku tlustou na tři prsty. Tam je aspoň čtení! Ale takové bajky a povídky, jako mají v Brně — to už není pro nás...“

Jeník byl rád, že přítel přestal aspoň loudit peníze, a mlčel.

* * *

Bylo nedlouho před koncem školního roku. Jeník všecek jaksi zklamán stál před výkladní skříní knihkupeckou a hleděl na pěkně vázanou červenou knihu, zatím co prsty v kapse svíraly několik papírových peněz.

Vešel před chvílí do obchodu s pevnou nadějí, že tato kniha, na kterou už dávno měl chut, bude dnes jeho. Patnáct korun si ušetřil — a přece nestačily: kniha stojí dvacet.

Zastyděl se, když příručí jaksi nevrle ho odbyl, jakoby byl zahučel: bez peněz do hospody nelez! Tolik se našetřil a naopatřoval svých korun — a nedostane za ně ani jedné knihy! Nebylo by přece jen lépe udělati to, co mu už několik dní našeptává jakýsi tajný hlas, když vidí ustaranou maminku ještě pozdě večer zašívát šatečky malé sestřičce nebo spravovat jeho vlastní kalhoty: vzít ty peníze, dát je mamince a říci: „Maminko, toto jsem sám vydělal, vezměte si to...!“

Pojednou se Jeník obrátil. Jeho vycvičený čich ucítil vůni jemného doutníku. A hned také poznal, odkud vychází. Těsně za ním stojí nějaký pán a prohlíží si knihy. Dívá se právě na „jeho“ knihu. A hle, již vchází do knihkupectví, — jistě že ji koupí. Ovšem, má dost peněz, jistě mnoho peněz — takový pán

V srdci Jeníkově ozvala se v té chvíli závist, jaké dosud nepocítil. Stoupl si k otevřenému vchodu a viděl skutečně, jak příručí velmi úslužně podává pánovi právě takovou červenou knihu, jako je tu ve výkladě, pak ji balí, zatím co pán u pokladny platí nějakým velkým papírkem. Slečna mu vrací několik menších papírů, pán je strká ledabyle do náprsní kapsy, jakoby to byly nějaké docela obyčejné papírky, a již vychází, dávaje zase do úst odložený doutník.

Tohoto doutníku chopila se pozornost chlapcova. Není ho již ani polovice — takový pán jistě ho brzy odhodí. Půjde za ním!

Probudila se v něm vášeň sběrače špačků. Šel několik kroků

za pánem, nespouštěje s něho oka. A brzy viděl, jak pán jaksi mrzutě vytáhl doutník z úst, podíval se naň a pak jej odhodil do kouta, odbočuje zároveň do postranní krátké ulice.

„Vyhaslo mu to a nechce se mu to znovu zapalovat. Inu, páni!“ myslil si Jeník, prohlížeje pořádný nedopalek. „Teď si jistě zapálí nový doutník. Proto šel sem do uličky.“

Díval se za pánem, jak rychlým pohybem vytahuje pouzdro z náprsní kapsy, okusuje špičku doutníku a ani se nezastavuje při chůzi rozžehuje zapalovač. Ještě zahlédl Jeník obláček vonného dýmu za hlavou pánovou — ale v tom upoutalo jeho pozornost něco jiného. Jak šel prázdnou uličkou, uviděl na zemi zelenavý papírek. Zdvihl jej rychle a všecek ustrnul: byla to stokoruna!

Ohlédl se na všechny strany. Nikdo tu nejde, i pán již zmizel za rohem.

„On to jistě ztratil! Vypadlo mu to z kapsy, jak vytahoval doutníky!“

Rozběhl se na roh ulice, aby odvedl bankovku pánovi. Tam již chodilo mnoho lidí. Díval se, uvidí-li známou postavu, zašel až na křižovatku ulic — ale pána nikde! Vešel snad do obchodu, do restaurace, nebo do kavárny? Jeník chodil chvíli sem tam, čekal, prohlížel si lidi — ale marně.

Na čele perlil se mu již pot, jakoby jej bankovka v kapse páčila a rozehřívala. Ale nebyla to bankovka — ten oheň páčil hlouběji, až kdesi v nitru Jeníkově.

Měl, pravda, prve dobrý úmysl peníze vrátiti a byl by to jistě učinil, kdyby byl našel pána. Ale již po chvíli marného hledání ozval se v duši jakýsi lákavý hlas: A proč by sis nemohl peníze ponechat sám? Nikdo tě neviděl, pána nenajdeš a on toho ani nepozná, že ztratil jeden papírek. Jemu to neuškodí, — a tobě to pomůže!

Ach, ovšem, jak by mu to pomohlo! Za sto korun měl by už pět takových pěkných knih.

Zastavil se znovu u knihkupectví, a zahleděl se na řadu knih, vybíraje, které by si mohl koupiti. V ruce svíral již složenou stokorunu, ale v tom ho pomátla nenadále myšlenka: A co bych řekl, kdyby se mě příručí zeptal, kde jsem vzal tolik peněz? Pravdu bych nemohl říci, musil bych selhat.

Lži se Jeník od malička bál. Nebožtík tatínek i maminka vštěpovali mu zrovna ošklivost ke lhaní. „Kdo lže, ten i kráde,“ bezpočtu krátě říkala maminka.

„A není toto opravdu už krádež?“ ozval se mu teď v duši druhý

hlas. „Pán Bůh tě přece viděl a vidí, že za cizí peníze chceš si kupovat.

Stál tak chvíli nerozhodně a bojoval v nitru, co by měl učinit s penězi. V tom pojednou chytil ho někdo drsně za rameno a zasmál se mu do uší.

„Co tu stojíš jak svatý Jan u mostu? Máš peníze, že zase špekuluješ o knížkách?“

Nebylo mu to dvakrát milé, že ho Frantík právě teď tak přepadl. Poznal, že je jaksi roz dováděný a že se ho tak brzy nezbaví. Proto šel s ním cestou k nádraží a poslouchal, jak vykládá o svém posledním kousku: vsadil se s Jarou Skalníkovým o deset cigaret, že vykouří tři cigarety v jejich studni.

„To ti byla junda, Jeníku! Strčil jsem si tam kus desky do děr, kde vypadly kameny, sedl si na to, klátil nohama a kouřil o sto šest! A Jara ze zlosti, že prohrál, vykřikl na dvoře: Hoří, Studna hoří! Hoří! Utekl, ale zato

přiběhl tatínek a maminka a bylo by se mně zle vedlo, kdybych nebyl vzal nohy na ramena...

„Dostaneš, až přijdeš večer domů.“

„Acobych dostal? Maminkamně nic neudělá, tě se nebojím a tatínkovi dám polovičku cigaret, co jsem vyhrál.

„A co druhých pět? To sám vykouříš?“

Frantík podíval se jaksi povýšeně na menšího druhu, zapískl a tajemně se usmál.

„Víš, Jeníku, neměl bych to nikomu říkat, aby to třeba nedělal po mně, ale ty jsi takový dobrý hlupáček, tak ti to povím. Učím se keřasit.“

přiběhl tatínek a maminka a bylo by se mně zle vedlo, kdybych nebyl vzal nohy na ramena . . .

„Keřasit? Jak to?“

„No, keřasit! Podvádět lidi. Zkusil jsem to dnes poprvé, a to hned se židem! A vidíš: Zdařilo se mně to! Nadarmo nejsem ze Židenic!“

Sedli si ze zvyku ku plotu nádražní restaurace a tam vykládal Frantík přidušeným hlasem, jak mu napadla myšlenka podvádět padělanými cigaretami. Koupil si papírky, rozkrájel na drobno několik špačků a trochu suchého listí a urobil za chvíli deset kusů. Hloupý pocestný žid s rancem na rameni, kterého potkal venku, nechal se první chytit: dal mu na zkoušku pravou cigaretu a židáček dostal laskominy na ostatní...

Frantík skončil se smíchem, ukazuje několik korun, které dnes vydělal, a čekal, že také Jeník se zasměje jeho chytrosti. Ale Jeník mlčel a jen jaksi mimovolně sáhl si do kapsy, kde měl stokorunu.

„Co je ti, chlapče? A co tam máš?“ všiml si jeho pohybu Frantík a zajel hned svou hrubou rukou do jeho kapsy.

Jeník vykřikl lehce, sevřel pevněji dlaň — ale bylo již pozdě. Silné prsty staršího chlapce, popuzeného odpořem, uchvátily již za chvíli bankovku.

„A ty jsi pěkný ptáček!“ zvolal výsměšně.

„Podívejme se na svatouška! Pořád že nic, a najednou sto korun! Nu, přiznej se, chlapečku, kdes to píchl?“

Jeník se dal s počátku do pláče. Ale chápaje pak, z čeho jej Frantík podezřívá, svěřil se mu se vším.

„Dám to na strážnici,“ sliboval. „Ne-

Hloupý pocestný žid s rancem na rameni, kterého potkal venku, nechal se první chytit...

chci mítí sží peníze. — Ani maminka by jich ode mě ne-
vzala .

„Nebud' hloupý!“ chlácholil ho Frantík. „Na strážnici! Tam to
někde zmizí — a pán nedostane nic a ty také nic! Páni mají dost
a ty jsi chudák .

Mluvil do chlapce tak dlouho, až se mu podařilo jej přesvědčiti,
že má největší právo na peníze. Pak začal, jak obyčejně, loudit a lá-
kat, jak by nejlépe spolu peníze utratili.

Ale v této věci Jeník se nedal.

„Koupím si jen knížky — a mamince dám, co vydělám jinak .

„A já půjdu a řeknu jí to,“ začal vyhrožovatí kamarád. „A třeba
i na strážnici to povím — ty držgrešlo!“

Co měl Jeník dělati? Byl všecek zmaten. Zdálo se mu, že je
chycen v osidle, ze kterého se nemůže již vyplésti. Kam se hne,
všude to svírá a bolí. A tak ve svém zmatku zvolil si cestu, která
se mu zdála býti právě nejlepší: ze svých peněz, za něž si prve chtěl
koupiti knihu, vytáhl pět korun a nabídl je Frantíkovi, aby mlčel.

Netušil, že si tím začal plésti na sebe bič . Frantík se jen za-
smál, ale slíbil, že nepoví (Ostatní budoucně.)

J. Staněk:

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

I.

Paní Vítková byla vdovou po úředníku. Byla to zbožná, křesťanská
žena, která svou víru nejen ústy vyznávala, ale vždy také dle křes-
ťanské víry žila. Byla přesvědčena, že pouze život zbudovaný na zá-
sadách křesťanských je zdrojem nejkrásnějších ctností a mravní ušlech-
tilosti, že jen takový život vede člověka k časnému i věčnému blahu.
Proto vychovávala i svého jediného synáčka Jeníka slovem i příkladem
dle vznešených zásad učení Kristova. A měla radost dobrá ta ma-
tička, když viděla, že slova její i příklad padají u Jeníka na půdu
úrodnou, že jí z něho vyrůstá chlapec zbožný a mravný. Ku své
matce lnul Jeník něžnou láskou a každé její přání bylo mu rozkazem.
Své denní modlitby a náboženské povinnosti konal svědomitě, ve škole
byl jedním z nejlepších žáků a pro svou milou povahu byl všude rád

viděn mezi dětmi i mezi dospělými. V srdci Jeníkově hluboko byla zakotvena živá víra v Boha, která jej naučila Boha se báti a Boha i bližního milovati. Proto se bál Jeník urážeti Boha hříchem a z lásky k Bohu rád zachovával i přikázání Jeho. Učení Kristovo bylo pevným základem jeho mravního života a nikdy nevysýchajícím pramenem jeho ctností.

Tak stal se Jeník největší radostí své dobré matky, její chloubou i její nadějí.

Než od té doby, kdy vstoupil Jeník do školy měšťanské, pozorovala na něm paní Vítková povážlivou změnu. S nemalými obavami viděla, že Jeník ochabuje ve své horlivosti a svědomitosti, že ani poslušnost jeho již není taková, jako bývala jindy. Zvláště své povinnosti náboženské nekonal již tak horlivě, jako je dříve konával. Modlíval se sice ještě a také do kostela chodil, ale již ne tak rád jako dříve, ba často musil býti matkou upozorněn na své náboženské povinnosti, čehož dříve nebývalo. Často pozorovala matka Jeníka, jak zamklý a zamyšlen hledí kamsi v neurčito. Bylo zřejmo, že nad něčím úsilovně přemýšlí. Ale když se ho mátička zeptala, proč je tak zamyšlen a co jej trápí, byl Jeník zaražen a odpovídal vyhybavě. Až jednou, když matka znovu a s důrazem Jeníka se ptala, co je příčinou jeho nynějšího chování, rozplakal se Jeník a přiznal se: „Ach, maminko, kdybys ty věděla, co jsem já slyšel ve škole a od chlapců druhé a třetí měšťanky! Že prý není Boha, že není nebe ani pekla, že člověk pochází z opice a co všechno ještě!“ A čím dále Jeník vypravoval, tím více smutněla tvář ubohé matky, tím hlouběji skláněla se k hrudi její ustaraná hlava, až konečně i ona se dala do pláče. Viděla nyní jasně, jak nesvědomitý svět podkopává v duši jejího dítěte víru v Boha a s ní nejpevnější základ mravnosti. Bála se, že marnou bude všechna starost a námaha její a že bortí se její nejkrásnější sny a naděje, jestliže se podaří zlému světu vyrvatí ze srdce jejího dítěte víru v Boha. Přivinula něžně na své milující srdce kučeravou hlavinku Jeníkovu a snažila se jej upokojiti a rozptýliti jeho pochybnosti, jak nejlépe dovedla. Ale sama cítila, jak nedostatečny jsou její síly, aby mohla dále s úspěchem vychovávatí svého syna, když nynější svět tak zlomyslné překážky klade v cestu její námaze. Proto večer toho dne dlouho do noci dlela na modlitbách prosíc vroucně Boha, aby jí byl nápomocen v díle, které přesahovaly její síly.

A skutečně na vdově Vítkové osvědčila se pravdivost přísloví: „Kde je nouze největší, pomoc Boží nejbližší.“

Do města M., kde Vítková bydlila, přistěhoval se právě v těch dnech gymnasijsní profesor Vojtěch Bureš, bratr paní Vítkové. Byl to

muž pevných křesťanských zásad a vzorného života jako paní Vítková, ale daleko ji předčil svým hlubokým vzděláním. Všude, kde působil, byl znám jako výborný vychovatel mládeže. Studenti, kteří viděli v Burešovi spíše svého otcovského přítele než učitele, často si k němu chodili vypůjčovat knihy z jeho bohaté knihovny. Při tom Bureš rád s nimi zapřádal poučné rozhovory. Tyto rozhovory bývaly vždy pravou duchovní pochoutkou pro studenty a měly blahodárný vliv na jejich vzdělání a mravní povahu.

Vítková znala dobře výborné vychovatelské vlastnosti svého bratra a proto hned při první jeho návštěvě postěžovala si mu, jaké se jí naskytly překážky a obtíže při výchově Jeníka.

„Milá sestro,“ řekl na to Bureš vážně, „ty překážky a obtíže jsou nyní všude u nás. Prožíváme zase jednou dobu protikřesťanského záští a pronásledování církve. Jest to doba nových bojů za pravdu Boží, doba, která hned od prvních počátků církve vždy občas se vrací a vraceti musí, neboť ji dal sám Kristus církví své do vínku, když pravil apoštolům: „Není učedník nad mistra. Když mne pronásledovali, i vás pronásledovati budou.“ Ale tyto boje církvi a náboženství nikdy neuškodily a neuškodí. Naopak: Jako v ohni zlato se čistí a jako v bojích za vlast probouzí se a sílí láska k vlasti, tak jest i v bojích o náboženství. V nich zbavuje se církev živlů špatných a nevěrných, různých Jidášů, kteří byli vždy jen jejím neštěstím. Za to však tím více se probouzí a sílí láska věrných, až církev očištěna a omlazena ještě více zmohutní a pravda její na konec zvítězí. O tom nás poučují celé dějiny katolické církve, a nebude jinak ani v budoucnosti. Proto ani nám netřeba se báti dnešních bojů. V knize Zjevení praví Kristus Janovi: „Neboj se! Já jsem první a poslední.“ Pokud se týče Jeníka, buď úplně bez starosti. Dovolíš-li, sám budu řídit jeho výchovu.“

„O, jak jsi dobrý, drahý bratře! Jak se ti odměním za tak velikou obětavost!“ zvolala Vítková hledíc na bratra pohledem plným vděčnosti. Také Jeník, který byl rozmluvě přítomen, byl zřejmě dojat řečí strýcovou.

„Pro mne to nebude obětí. Vše, co bude v mé moci, učiním s radostí pro Jeníka,“ řekl strýc a obrátil se k chlapci.: „Musíš nyní, Jeníku, hodně často a nejlépe denně před večerem ke mně docházeti. Však nebydlím daleko. Vypracované úkoly přinášej s sebou. Prohlédnu tvé úlohy, vyzkouším tě, a kde bude třeba, něco doplním nebo vysvětlím. Ale hlavní věcí jest, abys měl vždy ke mně úplnou důvěru, abys ničeho přede mnou netajil. Každou námitku proti víře, každý útok proti našemu náboženství, ať kdekoli něco takového uslyšíš nebo

budeš čísti, se vším se mně svěř. Přičiním se, aby v tvé mladé duši nezůstalo ani nejmenší pochybnosti náboženské. Mou snahou bude, abys vždy zůstal hochem zbožným a mravným, abychom se jednou na tobě dočkali radosti.“

Jeník nechápal sice zcela významu slov strýcových, ale cítil přece, že jde o věc velmi vážnou. Jezdíval ke strýci profesorovi na prázdniny a tak měl dosti příležitosti poznati jeho šlechetnou povahu. Míval jej vždycky rád, neboť věděl, že strýci jde pouze o jeho dobro. Proto nyní rád se svěřil jeho vedení. Na znamení vděčnosti políbil strýci ruku a slíbil mu, že bude poslušen všech jeho přání a rozkazů.

Tak stal se strýc profesor vychovatelem a druhým otcem Jeníka Vítka. (Pokračování.)

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

I.

Dne 3. srpna 1686 vypluly z Lisabonu dvě kupecké hollandské lodi do širého moře. Doprovázela je vojenská loď, aby je chránila proti útokům námořních loupežníků, kteří skoro ve všech mořích zle řádili. Pluly do Egypta, chtěly vyměnití svůj náklad v Alexandrii.

Jedna z obou kupeckých lodí jmenovala se „Láska“. Na ní byl klášterní bratr Petr Farde z františkánského kláštera v Gentu, městě v Belgii. Bylo mu tehdy 35 let, z nichž již 15 ztrávil v klášteře. Pocházel ze zámožné kupecké rodiny a vykonal cestu do Svaté země, kde jej vyzvali, aby pro ně doma sbíral almužnu, a prosili představené v řádě, aby byl k nim přidělen. Velmi se všem zalíbil svou pravou pokorou a vůbec celým svým ctnostným životem.

Plul nyní poslušen rozkazu představených do Svaté země, kde měl působiti. Připojilo se k němu, aby vykonalí tuto svatou pout, pět mladých nekatolíků: dva byli synové bohatých kupců v Amsterodamě, tři byli z Anglie. Na lodi „Láska“ bylo pouze 20 katolíků, mužstvo bylo skoro vesměs vyznání kalvínského.

Sotva vypluli z Lisabonu a octli se v širém moři, nastala mezi lodníky, kteří bývali často suroví, nevzdělaní, hrozná hádka, která přešla brzy ve rvačku. Bratr Farde šel beze strachu mezi rváče a přesilným hlasem volal:

„Bratří, jste křesťané?“

„Jsme,“ zvolal jeden z nich, „a jsme lepší, než vy papeženci!“

„Jste bídní tvorové,“ odvětil bratr, „rvete se a jmenujete se křesťany! Což nevíte, že Bůh vše vidí a slyší, a že bude vás všechny souditi ze všech skutků, myšlenek, žádostí, slov? A vy urážíte tohoto pravedlivého Boha! Jste připraveni předstoupiti před jeho soudnou stolicí?“

Tato jednoduchá slova učinila na vzbouřence veliký dojem, nemohli snést pohledu z jeho oka, jako plamen na ně dorážejícího. Sklopili oči a zosnovatelé tohoto ošklivého výstupu tiše zmizeli.

Dva dny po tomto výjevu bylo na stožáru nalepeno ohlášení o slovech evangelia: „Já jsem vzkříšení a život!“ kratince vysvětleno od bratra Petra. Zvědavě četli všichni tuto na lodi neobvyklou věc a když viděl bratr jejich zvědavost, měl k nim případnou řeč. Výsledek byl, jakého neočekával. Devět námořníků, kteří byli kalvínského vyznání, žádalo, aby je přijal do katolické církve, což rád učinil.

Právě připluli k mořské úžině u Gibraltaru, kterou měli vplouti do Středozemního moře. Ale vanul protivný vítr, který je zahnal zpět do oceánu a hnal je k jihozápadu ke Kanárským ostrovům.

Uviděli, že pluje od břehů afrických šest menších lodí, v nichž zkušené oči námořníků ihned rozpoznaly loupežníky z Alžírsko, kteří plují za nimi, aby je vyloupili. Všichni se hrozně dolekali.

Radili se, co činiti? Bylo usneseno, že poplují, jak bude možno rychle ke Kanárským ostrovům, a kdyby jich loupežníci dohonili, budou se ze všech sil brániti.

Brzy pozorovali, že loupežníci mají rychlejší lodi než jsou jejich. Blížili se k nim a dne 10. srpna je dohonili.

Když viděl bratr Petr, že nastane boj, promluvil několik slov. Zvolal: „Milí přátelé, nebojte se! Důvěřujme v Boha! V Lisaboně odpustil nám hříchy, byli jsme u sv. zpovědi i u sv. přijímání. Bude nyní naší ochranou a posílí nás v spravedlivém boji, v němž bojujeme za život i za svobodu! Svatý Antonín, mocný přímlovce, neopustí nás v tomto boji na život a na smrt! Vzbudme dokonalou lítost nad hříchy a prosme Boha o milosrdenství! Každý stůj na svém místě a plň svou povinnost!“

Všichni na lodi, povzbuzeni touto řečí, připravovali se k obraně.

Petr a dva jeho soudruzi byli ustanoveni, aby pomáhali dávat děla na svá místa. Tehdy totiž, když se z děla vystřelilo, pohnulo sebou a bylo potřebí po každém výstřelu pošinouti je na dřívější místo.

Najednou zavzněl silný výstřel. Všech šest loupežnických lodí najednou vystřelilo. Zahalil je kouř; když jej vítr zahnal, viděli, že mají na lodi „Láska“ odstřelený hlavní stěžň, později skácely se také dva menší stěžně.

Bratr Petr byl poraněn na zádech, kam mu padl kus trámu, ale lezl po čtyřech a neopustil místa, které mu bylo vykááno. Protože bylo více zraněných, plazil se k nim, těšil je a modlil se s nimi. Zpíval píseň ke cti sv. Antonína. Pomáhal, jak mohl. Osm kalviniánů se obrátilo na katolickou víru, někteří z nich zemřeli.

Boj trval až do tmy. Všichni byli tak unaveni, že již sotva stáli na nohou, nemohli v ruce udržeti zbraně. Myslili, že podlehnou, protože loupežníci měli velkou přesilu. Ale sotva se otmělo, zdvihl se silný vítr, z něhož pak v noci povstala velká bouře, hrom bil a blýskalo se. Loď „Láska“ byla často v nebezpečí, že se potopí, ale Bůh ji chránil.

Lodi byly bouří od sebe rozehnány. Když se zablesklo, viděli, že vítr žene loupežníky jiným směrem. Petr zůstal celou noc u raněných. Poznenáhlu se bouře mírnila, k ránu docela přestala, ač vlny byly ještě veliké a zmítaly lodí sem a tam.

Sotva se rozednilo, byli všichni na palubě a zvědavě vyhlíželi, kde jsou jejich soudruzi, ale zmizeli, pouze jediná loď „Láska“ se zachránila, což připisovali všichni zbožné modlitbě horlivého a ctnostného bratra františkána. Druhá kupecká loď i vojenská zmizely, potopily se i s lidmi, kteří na nich byli.

Pluli k ostrovu Madeiře. Loď byla na sedmi místech prostřelena, tekla do ní voda, zůstal pouze jeden menší stěžeň. Dvou stěžňů, které jim loupežníci odstřelili, použili ke své ochraně, tím že je položili na palubu. Protože daleko přes ni vyčnivaly, nemohli se loupežníci přiblížit až k nim.

Kapitán měl dobrý nápad. Poručil, aby hledali, zda někde jejich hlavní stěžen neplave po moři. Bůh byl jim milostiv, brzy ho našli. Upevnili ho na dřívější místo uprostřed lodi, navěsili naň plachty a pluli dále. U porouchaných míst byla nastavena čerpadla a všichni horlivě pomáhali čerpati vodu, která jim vnikla do lodi.

Ale nyní nastala jiná velmi smutná práce, bylo nutno pochovati oběti nešťastného boje. Padlo v celku 23 mužů, mezi nimiž byl i jeden z anglických poutníků. Nebylo kněze, proto ujal se všeho bratr Petr, modlil se hodinky za zemřelé a modlitby, jež se modlívá kněz při pohřbu. Vystřelili z děl i pušek a ponořili mrtvoly do vody.

Bylo též mnoho raněných, jichž se dále ujímal bratr Petr. Ranhojič, který byl také na lodi, musil některým odejmouti těžce poraněné údy, což se stalo také dvěma poutníkům, z nichž jeden, mladý, teprve 18 let čítající, Holanďan, brzy na to zemřel.

Kapitán plul k ostrovu Madeiře, ale vítr je hnál více k severu.

Přistáli u ostrova sv. Michala, který patří ke skupině ostrovů Azorských, což bylo 13. srpna.

Loď bylo opravována na tamější loděnici. Cestující dleli na pevnině. Bratra Petra léčil lékař, poručil mu pouze klid, jehož tu mohl dostatečně užít. (Pokračování.)

Jan Heusler :

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

Pohádka.

I.

Byl jeden švec a jmenoval se Cvrček
a syna měl a ten, ač pouhý šprček,
byl klukovina samá a samá nedobrota.
Vždyť nebylo ni jediného plota,
jež nepřelezl, a ni jedné kočky,
jíž nenastříkal tabákové močky
do nosu nedbaje, že to bolí
to zvíře ubohé. A ptáky chytal solí,
jim solil ocásky, by nemohli prý lítat.
A takových klukovin kdo mohl by jen sčítat,
co stále natropil. Až otec jeho jednou,
když viděl klukovu krev stále neposednou,
se rozzlobil a pravil: „Už dost, teď ševcem budeš!
Tu píseň svobody, co stále si jen hudeš,
už zpívat nebudeš. Teď u verpánku
tě přidržím a ševcovského stánku
se budeš držet pilně až do smrti. — A dost!“ —

II.

A kluk teď seděl na stoličce a zlost
jím lomcovala. Leč otec jeho přísný
mu neodpouští nic už a hned ho plísnil
hněvivě, ostře, ať udělá kdy což jen koli,
co dělat nemá, ba i někdy holí
neb potěhem mu napravuje záda,
když postřehne, že marna dobrá rada.

A kluk se učí, roste a přemítá jen pilně,
jak unikl by jednou ševcovské této dřině,
jak mohl by dát vale té ševcovině kleté
a volně žít, blaze, zde na tom krásném světě.

III.

Čas utíká jak voda a nežli to kdo čuje,
je z kluka tovaryš. A ten už plány kuje,
že do světa se vydá, do světa dalekého,
kde nikdo o něm neví, že cechu ševcovského
je údem poctivým, že lehčí život, lepší
si zařídí. A kýchl na to — hepsi! —
toť na stvrzenou, že se to jistě zdaří,
a kdy že půjde už, dny čítal v kalendáři.
A pokoje už neměl, až plán svůj uved v skutek
a jednou přede dnem své ševcovině utek.

(Pokračování.)

Edv. Elpl, mladší:

VÍSKA.

Kolkolem u lesů širá jsou pole, uprostřed víska je ležící v dole.	Jak stádo oveček stále tu stojí, blízký mlýn zpívá jí písničku svoji.	Dva velké topoly víscě se klaní a já bych život svůj, v obět dal za ni.
--	--	--

Okénka do života.

Na počátku svého pátého desíletí oblékl „Anděl Strážný“ nové krásnější zevnější roucho na důkaz, že nechce stárnouti, ale stále se zdokonalovati, aby vyhovoval i uměleckým požadavkům. Obraz na obálce i na první stránce maloval pražský malíř K. Rélínek, od něhož přinese „A. Str.“ později více pěkných ilustrací k povídkám i menších ozdobných obrázků. Také obsahově máme připraveno pro budoucí čísla mnoho pěkných povídek a pohádek od našich oblíbených spisovatelů, takže naši čtenáři jistě budou spokojeni.

Zůstaňte tedy, mladí přátelé, věrni svému nejstaršímu časopisu, jenž vás ušlechtilou četbou zábavnou i poučnou povede vždy jen k dobrému a svými hádankami poskytne vám zase hojně příležitosti bystřiti rozum, po případě dočkati

se i odměny v podobě cenné knihy. V minulém ročníku bylo tak rozdáno pilným luštitelům asi 130 knih! Kdo se vloni nedočkal, nezoufej, ale zkus letos štěstí znovu! Vytrvalost nese vždy ovoce.

Upozorněte na náš časopis také své spolužáky, kteří ho snad dosud neznají, a získávejte mu tak nové odběratele. Dovedl-li minulého roku horlivý student P. V. v O. získati 40 odběratelů mezi studenty, proč by nemohl každý z vás získati aspoň jednoho? Čím více bude mítí „A. Str.“ odběratelů, tím více může nakladatelství, jež ho nevydává pro zisk, věnovati na jeho výpravu a zdokonalení.

Tož buďte už předem vítáni všichni, kdož se letos přidružíte k naší několika-tisícové rodině!

Z našeho mladého světa. Tak jsme na-

zvali poslední část listu, kde jsme otiskovali příspěvky našich mladých čtenářů. Z 1. čísla vidíte, že tak učiníme i letos a bude-li hojně vhodných příspěvků, věnujeme jim i více místa. Pamatujte si však tato pravidla:

Neopisujte nikdy a neposílejte nám cizích básniček, článků atd., nýbrž jen to, co složíte skutečně sami. A poněvadž básně jsou pro vás těžké a je k nim třeba zvláštního nadání, netrapte se jimi zbytečně, ale raději popište v krátkém článku prostými slovy nějakou příhodu z vlastního života, která by zajímala i druhé. Vítány nám budou zvláště také vtipné nápady a žertíky, jaké leckdy pronesou malé děti nebo jako se někdy přihodí ve škole.

Pište vždycky zřetelným písmem, krasopisně, a to jen po jedné straně papíru! Nikdy však tužkou! Pamatujte, že váš rukopis musí čísti redaktor i sazeč a že špatným písmem kazí si oči. Nežlobte se, nebude-li všechno otištěno hned, jak to zašlete! Redaktor jistě nejlépe uzná, hodí-li se něco do časopisu či ne; a věřte, že ani taková práce, která nebyla otištěna, není pro vás ztracena. Po druhé a po třetí budete snad šťastnější!

Tedy jen s chutí do práce v novém roce!

Katoličtí studenti naši byli v letoších prázdninách velmi činní. Hlavní svůj sjezd uspořádali ve dnech 9.—12. července v Praze. A přijelo jich mnoho! Asi 2000 studentů a přes tisíc dospělých účastníků. Na sjezd zavítali i zástupci katol. studentstva z jiných vzdělaných národů: Slovinci, Charvaté, Ukrajinci, Francouzi, Angličané, Italové, Belgičané, Holanďané atd. Mohutně působilo, když hned na počátku sjezdu při velkém průvodu Prahou vzdali účastníci hold Matce Boží Panně Marii na Staroměstském náměstí, kde na místě zbořeného sloupu mariánského položili krásný věnec z lilí.

Po Praze konáno pak několik krajin-ských sjezdů, na Moravě (v Třebíči), ve

Slezsku (v Opavě), v Čechách (v Jičíně) i na Slovensku (v Žilině). Všude stejné nadšení, všude radostná chuť do práce. Kéž tak stále jen rostou a mohutní vaše řady, novodobí rytíři!

Jak jsi krásná, matičko Praho! Tak si jistě povzdechl mnohý z vás, když jste letos před prázdninami při školním výletu navštívili naše hlavní město a zadívali se na přeskvělé panorama stověžaté Prahy. Ano, krásná je Praha, tak krásná, že kdo ji jednou viděl, nezapomene na ni nikdy.

Ale vzpomněli jste si při tom také a víte vůbec, kdo zbudoval tuto velikou starou krásu naší Prahy? Tu nádhernou katedrálu sv. Víta, nesčíslné chrámy plné uměleckých obrazů a soch, kamenný most, paláce, zahrady a různé všem nám drahé památnosti? Byli to snad husité, jejichž dobu slyšíte velebiti jako prý nejslavnější z českých dějin? Či snad čeští bratři nebo protestanté? Přečtěte si důkladné dějiny Prahy a seznáte, že z doby husitské, českobratrské a protestantské není v Praze ani jediného velikého uměleckého díla opravdové, trvalé ceny. Napopak v těchto dobách bylo právě zničeno, v ssutiny obráceno mnoho z těch památek, jež byly zbudovány před nimi — v dobách, kdy byl náš národ oddán u přímě katolické církvi. Co je v Praze opravdu krásného, zbudovali katolíci v dobách předhusitských a pak v dobách po válce třicetileté. Tak krásná Praha je trvalým svědkem, že církev římsko-katolická není ani nepřitelem českého národa, ani odpůrcem lidské vzdělanosti.

Největší psanou knihou na celém světě jest ohromná pergaménová Bible ze 14. století, kterou napsal benediktinský mnich Skislov v českém klášteře sv. Markety. Za války třicetileté byla Švédy ukořisťena, pečlivě zabalena do bedny a potom odvezena. Nyní se nalézá, tak jako mnoho jiných vzácných památek českých, v královské švédské knihovně ve Štokholmu.

Z našeho mladého světa.

Potrestaná zlomyslnost.

(K obrázku v „Andělu Strážném“ č. 10.)

Rozpustilý Vašíček,
nejmladší náš bratříček,
dobré jinak srdce má,

velký však je neposeda.
Taškařinu musí míti,
kdyby měl kus světa jíti;
řikají mu „Všudybyl“,
všude chce jen, aby byl. —
Že je zvědav, vím dávno,

že i zlý je, též nedávno
 důkaz toho podal hravě,
 jenž se zrodil v jeho hlavě.
 V sousedově zahrádce
 je tam jako v pohádce;
 plno růží, plno kvítí,
 z kterých možno věnce vítí. —
 Vedle krásných růžiček
 jsou dva úly včeliček,
 které hbitě lítají
 a sladký med sbírají. —
 Vašík vešel do zahrádky
 pootevřenými vrátky,
 při pohledu na včeličky
 zapomněl hned na růžičky. —
 Myšlenka ho napadne,
 skutek zlý hned nastane. —
 Utrhne si proutek dlouhý,
 chce si ztropit žert jen pouhý
 u červených růžiček
 z pracovitých včeliček. —
 Proutkem v oba úly švihá,
 až se kolem vzduch jen míhá;
 vesele si pohvizduje,
 podle taktu poskakuje. —
 V tom však náhle překrutá
 potkala ho pokuta:
 Včeličky se vyrojily,
 zlomyslnika poranily;
 zlostně se naň vrhaly,
 ukrutně ho bodaly,
 Štípaly ho velmi prudce
 v nohy, ve tvář, v obě ruce. —
 Vašík utíká co může,
 útěk však mu nepomůže.
 Nejmén dvacet bodných ran
 dostal mžikem se všech stran. —
 Teď tu nařiká a pláče,
 hlava bolesti mu skáče,
 ruce, nohy, tvář ho pálí,
 kluci se mu smějou z dáli:
 „Potrestána byla dost
 Vaškova zlomyslnost.“
 Slibuje se polepšiti;
 zda mu smíme uvěřiti?

D o u š k a :

Rozpustilý bratříčku,
 zlomyslný Vašíčku,

Dáváme ti k poučení
 toto mravné naučení:

„Včeličkám vždy pokoj dej,
 před nimi jen úctu měj!“

Společně složily Marie Holanová a
 Anna Hubičková, žákyně měšť.
 školy v Krásné Hoře u Sedlčan.

Krajíc chleba. Paní: „Proč pláčeš, hochu?“ — Hoch: „Maminka mi dala krajíc chleba a ono mi z něho pořád ubývá.“ (Jan Syrový, Cuclav, Brandýs nad Orlicí.)

Ve škole. Učitel: „Nu tak, Toníku, budeš se dobře učit? Máš-li pak dobrou hlavu?“ Toník: „O mám, pane učiteli, a jak! Onehdy jsem spadl s vrby na hlavu a nerozbila se!“

Osvědčující prostředek. Ve špižirně ztrácelo se ovoce. Podezření padlo na Pepička. Ale on velmi zapíral, že on to ne a ne. Tu otec přišel na myšlenku. Vzal prkno, položil je na podlahu a pravil: „Toto prkno má moc, že každému, kdo lhal a je přeskočí, zlomí se noha. Tak přeskoč, Pepičku!“ — Pepiček šťastně přeskočil a praví: „Táák — mně se nestalo nic, ale teď to zkus ty, tatínku!“ — (Josef Kovář, žák V. třídy v Sehradcích u Vizovic.)

Chytrý Karlíček. U kamen se otáčela pilně matka a pekla ječné lívance. Malý Karlík dostal na jeden chuť, ale věděl, že mu nikdy matka nic nedá, až k obědu. Karlíček: „Maminko, prosím vás, mluďte přece něco na mne, mně je tak smutno!“ — Matka: „A co pak mám na tebe mluvit? Sama nic nevím.“ — Karlíček: „Maminko, řekněte třeba: Karlíčku, vem si jeden lívanec!“ — Matka, když poznala chytrost Karlíčkovu, řekla: „No tak, Karlíčku, vem si dva lívance.“

Na západ. Žák Kučera přišel do školy, když již bylo vyučování. Pan učitel se ho ptal: „Proč tak pozdě přicházíš?“ — Kučera odpověděl: „Prosím, pane učiteli, mybýváme od školy na západ, u nás slunce později vychází.“ — (Šilerova Ot., ž. 1. tř. ob. šk. v Pavlovicích.)

O B S A H :

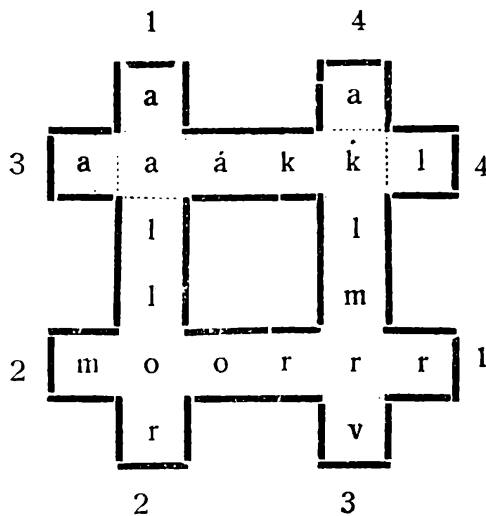
Vlaštovky. Báseň od Edv. Elpla. — O původu kaple na Rouzení. Napsal J. M. Dědinský. — Křesťanský básník Dante. — O chlapci, který sbíral špačky. Napsal B. Janov. — O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem. Napsal J. Staněk. — Napříč Afrikou. Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Zháněl. — Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor. Pohádka. Napsal Jan Heusler. — Víska. Báseň od Edv. Elpla mladšího. — Okénka do života. — Z našeho mladého světa.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

Hádanky.

1. Křížovka.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

1—2 jméno velikého Čecha.
3—4 jméno země.

2. Čtvercovka.

Jos. Kulheim, stud. v Král. Poli.

a	a	a	a	a	mužské jméno.
a	á	d	e	e	město v Čechách.
h	ch	i	k	l	ženské jméno.
m	n	o	o	p	město v Čechách.
p	r	r	r	v	město ve Slezsku.

3. Číselka.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

1 2 3 4 veliký to pták
1 2 4 5 6 h ad zas sluje tak

4. Doplnovačka.

Jan Köhler, stud. gymn. v Bubenči.

K — o — — — é —
— — mu — o — á, —
á — d — — í p —
d

Do mezer se vloží tyto hlásky a vzejde známé přísloví:

d, á, a, n, o, s, m, k, ,
p, j, m, u, i, n, j, á.

5. Skrývačky.

Jar. Parma, stud. v Král. Poli.

a)

Poláček Jindřich.

b)

Rohler František.

c)

Kameníček Ondřej.

Čím jsou tito páni, mají-li ve svých jménech povolání svoje obsaženo?

6. Přesmyčka.

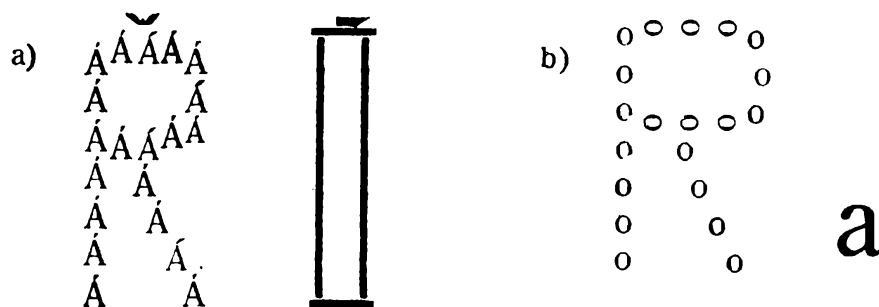
Ludm. Potůčková v Pelhřimově.

Jaký Kos nemá sok?

M. N.

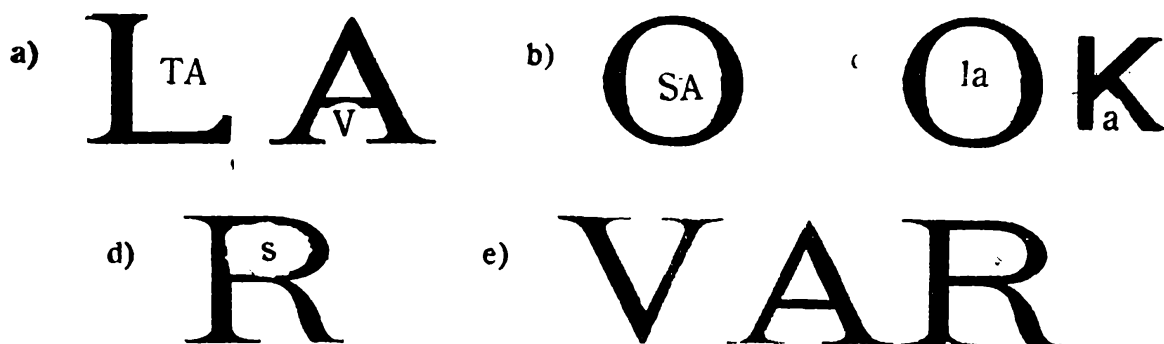
7. Rebusy.

Vítězslav Špaček, stud. v Král. Poli.

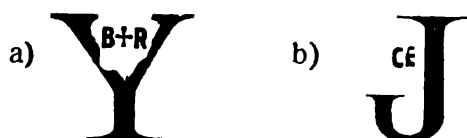
8. Rebusy.

Helenka Seilernová v Lukově u Holešova.

9. Rebusy.

Hynek Osvald, Král. Vinohrady.

Pilní luštitelé hádanek, kteří zašlou svá rozluštění do 20. září 1921 a budou vylosováni, obdrží odměnou pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. — Abyste ušetřili známek, odvezďte luštitelé z Brna svá rozluštění osobně v knihkupectví Občanské tiskárny. — Ostatní mohou vložit společně do téže obálky.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z 1. čísla zaslali:

Z Bohonic: Růž. Pospíšilová. **Z Bosonoh:** Fr. Dočekalová, Marie Gabrielová, Krist. Kozlová*, Cec. Kristková, Marie Kubíková, Růž. Pazourková, Anna Řiháčková. **Z Brna:** Božena Bobková, Jarosl. Minařík. **Z Bukovan:** Aug. Stehlík. **Z Vel. Bytše:** St. Musil, Rob. Harák. **Z Dobříc:** Fr. Skácelíková, Bož. Paštěková. **Z Černovic u Tábora:** Ant. Dedek. **Z Dejvic:** Jos. Procházka. **Z Frenštátu:** Václav Obšivač, Jan Janda. **Z Kobelnic:** Anežka Poláčková. **Z Konice:** Ludm. Morysová. **Z Kralup nad Vlt.:** Kar. Miškovský. **Z Krásné Hory u Sedlčan:** Jos. Brůžek, Mat. Petřina, Rud. Mašek, Jos. Smrčka, Kar. Volf, Ant. Lukeš, Ant. Vanda, Fr. Branšovský*, Fr. Vokrouhlik, Jos. Balík, Stan. Diviš, Jos. Květ, Jan Řezníček, Jindř. Soběslavský, Fr. Sosnovec, Mar. Kašparová, Zd. Synková, Mar. Švaugrová, Růž. Setikovská, Mar. Holanová, Bož. Hrmová, Anež. Sirotková, Al. Michálková, Mar. Nohejlová, M. Jirsová, M. Zelenková, M. Machová, Anna Břicháčková, Vl. Uhřiněvská, Lad. Vopička, Jos. Špilka, Jan Čanda, Jan Čeleda, Ludv. Hrstka, Lad. Trojan. **Z Křenovic:** Lad. Čermák*. **Z Lešan:** Mark. Hochová. **Z Lichnůva:** Fr. Pustějovský. **Z Náměště nad Osl.:** Marie Jeřábková. **Z Nelahozevsi:** Jos. Vaněk, Mar. Spálenská. **Z Opavy:** Fr. Vlček, Ambr. Tichý, Fr. Uvíra. **Z Dol. Otaslavice:** Mil. Krátký*, V. Coufal. **Z Podolí:** Fr. Kašpárek. **Z Popůvek:** Julie Bukáčková*, Anast. Dvořáčková, Růž. Lemónová, Mar. Melicharová, Bož. Pospíšilová. **Z Příbora:** Lad. Šubert*. **Z Rajhradu:** Vlasta Burešová, Karel Mach. **Z Troubska:** Fr. Škvařil. **Z Tuřan:** Mar. Glocová. **Z Vracova:** Filom. Bílková, Mar. Dámová, Anna Krausová. **Ze Židenic:** Tad. Gajdoš*, Lad. Záděra, Rich. Kvarda, Jiří Jero, Leop. Pidra.

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 1. 1. Kollár, Morava. — 2. Karel, Náchod, Marie, Praha, Opava. — 3. Orel — Orlík. — 4. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. — 5. Pekař — rolník — kameník. — 6. Jan Amos Komenský. — 7. a) Září, b) Zora. — 8. a) Vltava. b) Vosa, c) Volavka, d) Sever, e) Samovar. — 9. a) Barvy, b) Vejce.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 2.

K. Dostál-Lutinov:

NA CESTU.

Když moje stará babička
mne propouštěla z domu,
dvě jablíčka mi podala
a naučení k tomu:

Jdi, synku milý, do světa,
ať nejsi peciválem.
Kde cesta zlatem dlážděna,
buď spokojený s málem.

A kde je trním dlážděno,
tam poskoč si a zpívej,
i za číš vody vděčen buď
a jiným radost vlívej.

Nehledej v žití andělů,
není jich na tom světě!
Budeš-li hledat člověka,
snad anděl obejmě tě.

A až se vrátíš na podzim
zas v dům náš ustaraný:
Šat můžeš míti od prachu,
však duši bez pohany!!

Básník Karel Dostál-Lutinov.

Karel Dostál-Lutinov, jehož padesátiny oslavuje právě celá katolická Morava, náleží k nejpřednějším katolickým básníkům českým nové doby. Narodil se dne 22. září 1871 v Prostějově, gymnasium studoval v kroměřížském semináři, načež vstoupil do bohosloví v Olomouci. Nyní jest farářem ve svém rodišti.

Básně začal psáti již jako student. Jako bohoslovec vzbudil svými články i pozornost slavného Jaroslava Vrchlického. Brzy pak sdružil kolem sebe celou řadu mladých, nadaných spisovatelů a umělců a vydával s nimi po 12 let krásný, umělecký časopis „Nový Život“, po nějaké přestávce pak nový časopis „Archu“, která vychází posud. Pro dospělejší mládež začal letos vydávati „Mladý Máj.“

Básnických knih, které vydal v této skoro třicetileté době spisovatelské činnosti, je mnoho, na př. „Sedmikrásy“, „Království Boží na zemi“, „Potulný zpěvák“, „Osudy“, hanácké „Rýme a šprýme“, „Orlí fanfáry“, „Šlehy a něhy“, „Písně tvorů“. Pro divadlo sepsal hru „Honza hrdina“ a dramatickou pohádku „Popelůška“, určenou hlavně pro děti. Na děti vůbec často pamatoval ve svých básních a vydal pro ně i zvláštní knížku deklamací k poctě Panny Marie. Pěkné jsou také jeho překlady z cizích, zvláště německých a italských básníků. Veliké obliby došly jeho písně, zpívané v kostele i ve spolecích, zvláště známá Orelská hymna.

Mimo to napsal náš básník nepřehledné množství jiných článků do časopisů i do novin. Hájil tu vždy neohroženě pravdy a nebál se říci ji otevřeně i nejmocnějším pánům. Způsobil si tím mnoho nepřátel mezi odpůrci katolické církve, ale na druhé straně získal si tím větší úctu a lásku u všech věrných katolíků.

S nimi i naše katolická mládež přeje svému milému básníku do druhé padesátky života hojně síly a Božího požehnání v další práci pro církev a vlast!

Básník Karel Dostál-Lutinov.

K. Dostál-Lutinov:

KRISTUS — ORÁČ.

Orám, orám, orám
od západu k zorám.
Orám, orám, orám
v srdci dolům, horám.
Od zor do západu
orám do úpadu,

nohy rozedrány,
ruce rudé rány,
tváří naléhaje,
krví zalévaje.
Svaté seju zrní,
klaté klidím trní,

posmíváný, štváný,
hložím zasypaný,
dva tisíce roků
pořád slzy v oku
orám, orám, orám.

B. Jasnov:

O chlapci, který sbíral špačky.

II.

aminka Jeníkova brzy si všimla, jak se chlapec v poslední době změnil. Ačkoliv býval i spíše více vážný než veselý, stal se nyní přímo zadumčivým a ostýchavým. Báł se jí podívati do očí, klopil zrak a zardíval se, když ho někdy zamýšleného překvapila nenadále nějakou otázkou.

„Co je ti, chlapče?“ zeptala se ho jednou ráno, chystajíc se do továrny. „V noci jsi mluvil ze sna, křičels, jakoby tě někdo škrtil, a teď jsi všecek bledý. Snad nám nechceš stonat? Bolí tě něco?“

„Nebolí, maminko! Měl jsem jenom škaredý sen. A skoro každé noci se mně zdá něco takového...“

„Co se ti dnes zdálo?“

„Bylo to takové hloupé, maminko, ani nevím, jak se tak všechno v noci splete... Zdálo se mně, že jdu sám po takové dlouhé, dlouhé silnici, která neměla nikde konce. Ale nebylo mně smutno. Měl jsem plnou kapsu papírových peněz — a tak jsem si dělal plány, co všechno si za ně koupím. Zastavil jsem se na takovém pěkném místě, kde všechno se jen zelenalo a kvetlo a ptáčci zpívali, až srdce radostí poskakovalo — a povídám si: Tady si postavíme s maminkou domek, kolem něho zahrádku, maminka už nebude musit chodit do továrny...“

„Na takové věci tedy myslíš?“ usmála se matka. „A co bylo dál? Bezpochyby ti někdo peníze vzal a tys křičel...“

„Ó ne, něco horšího. Najednou, jak tak stojím, chytne mě někdo ze zadu za hlavu, zadělá mně oči a začne nade mnou cosi bručet, jakoby čaroval. A už cítím, že mně váže na hlavu provaz a táhne mě k zemi. Začal jsem se bránit, křičel jsem, — ale najednou poznám hlas Frantíka Dočkalového: „Tak vjí, malý, vjí! Nero, drž ho!“ Kde se vzal tu se vzal černý pes, štěká a doráží na mě, skáče mně na záda — a zatím Frantík táhne mě pořád za provaz, vykračuje si s hůlkou v ruce jako pán, hvízdá vesele, a když mě slyší plakat, povídá se smíchem: „Co bečíš, hloupé tele? Nic ti to nepomůže, za chvíli budeme u řezníka. Tak se rozluč se světem...“ Zatáhl za provaz, černý pes zaštěkal, — a já celý ustrašený nechal jsem se vést na smrt jako telátko... Ani plakat jsem už neuměl, jenom jsem bučel

a čekal, brzo-li mě uhodí palice do hlavy Takový hloupý sen, pravda, maminko! Byl jsem rád, když jsem se probudil a poznal, že jsem doma na posteli a že nemám provaz na krku. Ale hlava mě dosud bolí, jako by to bylo přece jen pravda . . .“

Matka se na okamžik zamyslí.

„Zdálo se ti už častěji o Frantíkovi?“

„Už několikrát. A skoro vždycky mně dělá něco zlého . . .“

„Tak s ním nesmíš chodit! Není v něm nic dobrého.“

„Však bych nechodil, kdyby za mnou nelezl. Ale dám si teď pozor a uteču před ním . . . Ostatně možná, že brzy sám odejde. Povídal mně včera, že se chce učit řezníkem . . .“

„No tak vidíš, proto se ti to v noci tak spletlo,“ řekla matka s jakýmsi ulehčením již na odchodu. „Buď jen hodný ve škole, Jeníku, dávej pozor a poslouchej, abych neslyšela na tebe žaloby. Hodný chlapec ani ke konci roku nezlobí pana učitele . . . A na hloupý svůj sen už zapomeň!“

Ale bylo těžko zapomeněti, když hlava stále páčila, jakoby byla nabitá blesky, a myšlenky pořád se vracely k téže věci. S tím se ovšem mamince nespověřil, co mu včera ještě řekl Frantík, když vyprávěl o svém řeznictví.

„Potřebuju 50 korun,“ povídal důrazně, „a ty mně je do tří dnů vysypeš. Víím, že pořád ještě sušíš doma tu stokorunu, — tak zítra ji pěkně v Brně proměníš a pozítřku po klekání tě čekám u kapličky.“

Nedoneseš-li padesátku, pak se těš! Hned ráno tě povede policajt na provázku . . .“

Podobně vyhrožoval Frantík už častěji, ale

Zatáhl za provaz, černý pes zaštěkal . . .

to šlo jen o maličkost. Chtěl obyčejně jen jednu, dvě koruny na čokoládu, do kina a pod. Jeník mu dosud dával, aby jej umlčel a zbavil se jeho dotěrnosti, dával mu z toho, co si vydělal na špačcích nebo drobnými posluhami. Na stokorunu dosud nesáhl. S počátku proto, poněvadž v dobré chvílce si umínil, že si jí nenechá, že přece není jeho. Ale kdykoli pak chtěl vykonati svůj úmysl, nikdy neměl k tomu dosti odvahy. Vždycky se mu vyskytla nějaká výmluva a — odložil to na později. A čím déle tak pečlivě schovával a potají si prohlížel pěkný papírek, tím více se mu líbil a tím tíže se s ním loučil . . .

„Kdyby jen Frantík o tom nevěděl!“ zatoužil kolikrát, počítaje, jak draho musí vykupovati jeho mlčení. Přes 20 K mu již dal a ještě horší, co strachu vytrpěl, že se to doví maminka i pan učitel a velebný pán . . . A teď docela chce 50 korun! Nikdy ještě tak nehrozil jako včera . . . Bránil se sice proti vyděrači, řekl mu, že už nic nedá, prosil i do pláče se dal, ale Frantík byl jako bez citu a jenom se smíchem řekl: „Nebreč, hloupý, vždyť já vím, že to přineseš! Je to už naposledy“

„Opravdu jsem jenom takové hloupé telátko, jak se mně dnes v noci zdálo, myslil si Jeník, již na cestě do školy. „Frantík vede mě jako na provazku a dělá se mnou co chce . . .“

Toto vědomí tak jej sklíčilo a ponížilo ve vlastních očích, že i ve škole se skoro ostýchal ostatních spolužáků, rozjařených blizoučným koncem školního roku. Usedl do lavice, vytáhl a rozevřel ze zvyku biblickou dějepravu, četl si chvíli, ale nevěděl ani, co čte. Myšlenky jeho toulaly se jinde. A tak bylo, i když přišel velebný pán a po modlitbě začal opakovati. Jeník slyšel slova, ale smyslu nechápal. Otupěl ke všemu.

Teprve po hodné chvíli překvapilo ho napiaté ticho ve třídě, do něhož zněl jen příjemný hlas knězův. Začal poslouchati a brzy zapomněl na všecko ostatní, co jej prve trápilo. Viděl před sebou živě jen příběh o statečných sedmi bratřích makkabejských, jak neohroženě vyznávají svou víru před králem a bez bázně podávají své ruce, aby byli umučeni. A když slyšel odvážná slova nejmladšího chlapce, cítil, že srdce bije mu jaksi prudčeji, krev probíhá rychleji tělem a oči jaksi vlhnou .

„To byli přece hrdinové — a ty? Co ty jsi? Zbabělec! Na provazku se necháš vodit od Frantíka jako telátko!“ Tak jej překvapila najednou a zahanbila tato myšlenka, že se rychle snažil ji odehnati a upnouti pozornost k tomu, co vykládá dále kněz. Nemluví již o židovských chlapcích, ale o dnešních. Ukazuje, že i dnes je potřeba křesťanským dětem veliké statečnosti, chtějí-li zůstatí věrni

Bohu a přijít do nebe. Musí snášeti kolikrát výsměch, pohrdání, potupy i pronásledování, mají-li plniti své povinnosti, jíti do kostela, modliti se, nechati na pokoji cizí majetek, vrátiti ukradenou věc, varovati se špatné společnosti . . .

Jeník poslouchá a cítí, že mu tváře zrovna planou jakýmsi vnitřním ohněm. Bojí se, že snad i druzí vidí, co se děje v jeho duši, ba zdá se mu, že velebný pán dívá se právě na něj a k němu zvláště to mluví . . . Proto sklání hlavu, která začíná znovu pálení, opírá čelo o ruku a je rád, když za okamžik ozve se do ticha silný hlas železného zvonku . . .

Pobídnuti knězem modlí se ještě hoši vyznání víry. I Jeník hledí na prázdné místo, kde visíval dříve kříž, říká jaksí vroucněji známá slova, ale ke konci modlitby vracejí se již jeho myšlenky k tomu, co v něm před chvílí uzrálo:

„Nebudu hloupým telátkem, ale hrdinou! Dnes ještě zanesu peníze na strážnici a Frantíkovi nedám už ani krejcaru! Ať si potom štěká, jako ten černý pes dnes v noci! Neleknu se ho!“ (Dokonč.)

J. Staněk:

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

II.

Jest Bůh či není.

Za slunného zářivého odpoledne ubíral se profesor Bureš s Jeníkem po ní cestou k lesu. Chtěli ještě užítí posledních půvabů umírajícího léta ve volné přírodě. Šli pomalu zabrání v živý rozhovor.

„Ty tvrdíš, Jeníku, že Bartoškův Karel ti řekl, že není Boha?“

„Ano. On řekl, že v Boha nevěří, protože prý ho nikdy neviděl.“

„Řekni mu tedy, že sílu elektrickou také nikdy neviděl a přece elektřina žene v Brně vozy elektrické dráhy. Či by se snad také odvážil tvrditi, že elektřina není, protože jí neviděl? A pak kdyby nebylo Boha, odkud se tedy vzal ten krásný svět kolem nás?“

„Karel řekl, že prý slyšel od pana Suchého, že to všechno vytvořily síly přírodní.“

„Ale kdo dal přírodě ty podivuhodné síly? Vždyť přece nic se neděje samo ze sebe. Všechno, co se děje, musí míti nějakou příčinu nebo nějakého původce.“

V tom Bureš zdvihl kámen se země a prudce jím mrštil před sebe. „Vidíš, Jeníku, jak ten kámen letí nyní, jak spadl k zemi a ještě se kutálí se svahu? Co bys řekl o člověku, který by tvrdil, že ten kámen letí a kutálí se sám od sebe?“

„Ó, to by byl velký nerozum,“ smál se Jeník.

„Ano, byl by to nerozum, neboť neletěl kámen sám od sebe, ale síla mé ruky jej vymrštila. A jako ten kámen nepohyboval se sám od sebe, tak nemohla povstati sama od sebe ani síla mé ruky a síly milionů jiných rukou lidských, které dovedou nejen vymrštit kámen, ale které jsou schopny vytvářeti velkolepá díla umělecká, překrásné obrazy a sochy, nádherné budovy a důmyslné stroje. To vše buduje síla rukou lidských, řízená lidským rozumem. Jistě nebude rozumný člověk tvrditi, že ta síla povstala sama od sebe. I když neznáme lidí, kteří ta díla vytvořovali, soudíme jistě z velkoleposti a krásy těchto děl, že ti, kteří je vytvořili, byli lidé bystrého rozumu a velkého nadání, lidé velikých schopností duševních a tělesných. Ježto však na světě nic není samo od sebe, musíme se nutně tázati: Kdo dal lidem tolik síly duševní i tělesné, tolik schopností a důmyslu, že všechna ta díla mohli vytvořiti a ještě stále nové vynálezy tvoří? Dáti však dary může jen ten, kdo sám ty dary má. Ale ty síly a schopnosti lidí jsou dary tak podivuhodné a velkolepé, že je mohla dáti lidem pouze bytost, která sama není z e s v ě t a, ale která je n a d s v ě t e m, bytost nestvořená, mající rozum nejdokonalejší, bytost nejvyšší moudrá a všemohoucí. To jest bytost, kterou nazýváme B o h e m. Boha samého sice nevidíme, ale pozorujeme přírodu, která jest jeho dílem, za každým krokem nacházíme nové a nové důkazy jeho všemohoucnosti a moudrosti.

Učili jste se ve škole, že naše země jest obrovská koule, která se jednou za den otočí kolem své osy a mimo to jednou za rok kolem slunce. Avšak nejen naše země, miliony ostatních těles nebeských, z nichž mnohé jsou mnohokrát větší než naše země, pohybují se v určitých přesně vyměřených drahách. A kdo vyměřil tělesům nebeským jejich dráhy, kdo dává jim tu nesmírně velikou sílu, že se stále mohou pohybovati? Dárcem takové síly a nevýslovně přesným měřičem a stavitelem nesmírných nebeských drah může býti pouze bytost nejvyšší moudrá a všemohoucí, jedině Bůh. Tak učíme se pozorující hvězdnatou oblohu znáti moudrost a všemohoucnost Boží. Proto volá v Písmě sv. žalmista David: „Nebesa hlásají slávu Boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.“ Tím také si vysvětlíme, že právě nejslavnější hvězdáři světa K e p l e r a K o p e r n í k byli také hluboko věřícími a zbožnými křesťany.

Kepler na konci svého velkého díla „O harmonii světa“ napsal: „Můj Pane a Stvořiteli! Já děkuji tobě za všechny ty radosti, které jsem pociťoval při svých pracích, za všechnu tu rozkoš, kterou mně připravilo dílo rukou Tvých!“

Koperník pak před svou smrtí sám si napsal nápis na svůj hrob, ve kterém Boha prosí:

„Ó, Pane! Nežádám stejné milosti, jakou jsi dal Pavlovi, ani neprosím za odpuštění, jaké jsi udělil Petrovi, avšak jen o takovou milost Tě pokorně prosím, jakou jsi dal lotrovi na kříži!“

Jeník naslouchal se zatajeným dechem výkladům strýcovým. Zatím došli na pokraj lesa a tam se posadili na trávník. Nyní vytáhl Bureš z kabelky drobnohled, který schválně s sebou vzal a postavil jej na ploský kámen. Pak uřízl nožikem stéblo obyčejné trávy, vložil je pod drobnohled tak, aby bylo viděti průřez, a vyzval Jeníka, aby se podíval do drobnohledu.

Jeník žasl. Takový nepatrný průřez travičky a co na něm všechno vidět! Nesmírný počet buněk, buňka vedle buňky a v každé plno šťávy jako v nějakém plástu medovém! Ale ještě více žasl Jeník, když mu strýc vykládal, jak ta šťáva či míza, obohacena různými živinami vystupuje ze země vlasovými kořínky do stvolu a lístků traviny, jak prochází těmi buňkami a přejímajíc živiny i ze vzduchu a tajemnými silami řízena jak tvoří nové buňky a jak tím vytváří znenáhla kčreny, stvol, lístky, květy i plody. Jeníkovi bylo, jako by hleděl do nějaké továrny, do továrny Stvořitelovy, kde tajemnými silami ustavičně pracuje neviditelná ruka Boží. A přece to je pouze nepatrná travička, jichž miliony u nás roste, jichž si ani nevšímáme a po nichž denně šlapeme. Což teprve kdyby tak mohl Jeník nahlédnouti, jak vytváří podivuhodné umění Boží ty pestré květy lučin, nádherné květiny zahrad a sladké ovoce stromů! A což teprve kdyby je mohl viděti pod drobnohledem nejen uříznuté, již bez života, ale ve skutečném vzrůstu, jak žijí a rostou! Jaká neskonalá moudrost tají se v říši rostlinné!

Strýc upozornil však Jeníka ještě na jiné zjevy v přírodě.

„Jistě vám ukázal ve škole pan učitel krystaly různých nerostův a jistě jste se podívovali jejich pravidelným tvarům. Přemýšlel jsi však již někdy o tom, kdo vytvořil tyto podivuhodné tvary?“

A pozoroval jsi někdy v zimě čerstvé obláčky sněhové? Miliony malinkých hvězdiček nejrůznějších, ale vždy pravidelných a uměle sestavených tvarů sypou se na nás, a my nestačíme podívovali se

tajnému umění, které je vytvořilo. Mohlo by něco tak krásného povstati samo ze sebe?

Učili jste se také ve škole, že všechna tělesa teplem se roztahují a zimou se stahují. Přece však jest také výjimka z tohoto přírodního zákona a to u v o d y. I voda snížením teploty se stahuje, ale pouze do 4 stup. Jakmile klesne teplota vody pod 4 stup., voda se zase roztahuje, až největšího objemu nabývá, když zmrzne a mění se v led. Proto je led lehčí než voda a drží se nad vodou. Kdyby však voda zamrznutím nabyla menšího objemu jako jiná tělesa, pak by led byl těžší než voda a klesal by ke dnu potoků, řek a jezer. Na povrchu vod utvořil by se pak nový led, který by ovšem zase klesl ke dnu, až by konečně všechna vodstva v našem podnebí nadobro zmrzla. A víš, jaké by to mělo následky?“ (Pokračování.)

Vlasta Javořická:

Jak Frantík vyžrál na kmotra.

motr Matěj byl z gruntu dobrý člověk, ale jako každý na této zeměkouli, i on měl svou chybu. Byl totiž trochu lakomý, nu, upřímně řečeno, trochu hodně. Sobě a ženě dopřál, to se mu muselo nechat, ale na cizí, panečku, nadržel. „Co mi po cizích,“ říkával, „ať se stará každéj vo sebe, já jsem se taky musel starat. A že se mi nelenilo, taky se mi zelenilo.“

Zelenilo se mu opravdu! Měl statek jako pevnost, pole nejlepší ze vsi a dobytek jako lvy. Prasata sotva z chlívka mohla, jak bývala vykrmena, husy, slepice, kachny, všecko tloušťkou sotva chodilo a sám měl také kulaťoučké břicho, obepnuté tlustým řetězem od hodin, nu, tele by na něm uvedl. Všecko začínával s Pánem Bohem, byl nábožný dost a dost, ale při tom také liška podšitá. Byl jistý, že se mu tak dobře daří proto, že Pánu Bohu slouží, že se modlí a při procesí také předříkává; nu ovšem, to bylo pěkné a jistě se milému Bohu líbilo, ale že je lakomý, to mu jistě Pán Bůh neschvaloval. To si o něm myslívali všichni lidé, i jeho kmotřenec Frantík.

Byl synem kmotrový sestry a nevyrostl v žádném přepychu. Tatínek byl zedníkem a jeho příjmy nebyly nikterak skvělé; měli malou chaloupku, políčko jak kopaninku a živobyť jim pomáhaly shánět dvě kozy. Tatínek odcházel za svítání a vracel se potmě, maminka

lopotila celé dny u sedláků a jak přišla, zase vzala nůši a běžela někam na trávu, nebo s hákem a provazy do lesa na dříví. Frantík býval sám doma celé dny a často tak o mnohém přemýšliva!. Nejednou přišel v myšlenkách i na kmotra a myslíval si, proč že ten má všechno a oni skoro nic, proč má statek, pole, dobytek a oni jen ty dvě kozičky. A přece kmotr nemá dětí, nepotřebuje tolik bohatství. Nevěděl, že kmotrovi přece něco chybí, že to jsou právě děti, kterých nemá, o které je chudší, než tatínek Frantíkův. To Frantík nevěděl, že kmotr při těch procesích prosí a Pánu Bohu slibuje všechno možné, aby mu syna anebo alespoň dcerušku poslal, ale že Pán Bůh na jeho sliby nic nedá, protože ví ve své vševědoucí moudrosti, že by se kmotr Matěj nepředal a že by pak lakotil ještě více, aby dítěti hodně našetřil. To Frantík netušil, a že býval tolik sám a tolik myslel, připadaly mu i hříšné a zlé myšlenky o Boží spravedlnosti, napadalo mu, že Pán Bůh neměří spravedlivě a dobře. Dokud byl malý a kmotra tak tuze neznal, myslíval si, že asi je kmotr tuze hodný, že to má Pán Bůh tak rád a tolik mu naděluje, ale když jednou jej tatínek, celý sklíčený, poslal ke kmotrovi s uctivou prosbou, aby mu půjčil desítku, že ji nutně potřebuje, že mu ji v sobotu oplatí a kmotr jej nevlídně odbyl, že „dnesky zrovna nemá, že se vydal do krejčara, že jsou zlé časy a že se má každý starat,“ ztratil o něm to dobré mínění a přišel na to, že je kmotr lakomec a necita. A tu mu nešlo na rozum, proč ho má přece Pán Bůh rád. V té chvíli si myslil, sám být Pánem Bohem, třískl by mu hromem do stodoly, aby mu všechno žito, co tam měl, shořelo, aby také celý rok jedl kyselici k snídani a brambory k svačině místo pěkného, samožitného chleba, aby věděl, jak jim je, když oni to tak mají pořád a on jim desítku nepůjčí, aby maminka alespoň na neděli mouku koupila.

Ale Pán Bůh asi neuznával kmotra zasloužena tak krutého trestu a hrom ani nezaduněl. Frantík přišel domů všecek roztrpčený a nemohl to přenést, aby se mámě neoptal: „Jak to přijde, maminko? Vy vždycky povídáte vo Boží spravedlnosti a mně se přeci zdá, že ten Pán Bůh nejní tolika spravedlivej. Jednomu dává všechno a druhýmu nic?“

Maminka se lekla, zrovna zkoprněla nad řečí synáčkovou. „Pro Boha, dítě, kdes vzalo takové nápaďy?“

„No, víte, maminko, já si to tak myslím, protože jednomu dává všechno, ať je třebas zlej a druhýmu, ať je sebe lepší, nedává nic.“

„A jak to, komu nedává nic?“

„Inu,“ Frantík neváhal, „třebas nám, dyť íme jen suchý brambory s kyselici a kafe s chlebem sotva v neděli, kdežto kmotříček má husy, kuřata, v neděli uzený maso, vepřové, telecí, no, jaký chce, buhty

taky a knedle bílí i ve všední den, a dyť my se taky modlíme, taky chodíme do kostela a nekradem ani neděláme nic zlého.“

„Dítě, dítě,“ děsila se maminka, „žes tak pořáde samo, přicházíš na zlý myšlenky. Kerak tě může něco takovýho přijít na mysl a eště k tomu na jazyk? Což nevíš, že Pán Bůh zkouší toho, koho má nejvíce rád, nejtíž a že v nebi teprvá chystá vodplatu dobrým i zlým?“

„Teda taky nám, a taky kmotříčkovi?“

„Každymu.“

„A maminko,“ za chvílku zase se ptal, „tak myslíte, že nám bude v nebi lepší, že tam budeme mět taky buchty a chleba namazanej?“

Maminka se usmála a přisvědčila: „Voko nevidělo, ucho neslyšelo, aniž na mysl lidskou vstoupilo, co tam je za blaženost.“

„A kmotříček taky tam nebude mět tak dobře, jako tady, vidíte?“ ještě pomstu živil v sobě klučina.

„I nepřej mu zlého,“ zase na to dobrá maminka, „to patří Pánu Bohu a vostatně, co von vodepře, to kmotříčka dá, šak víš, že nám nosívá mastný i krupici, aby kmotříček nevěděl a taky itrnice nám vloni dala.“

Frantík už nereptala opravdu, kmotříčka ráno přinesla desítku. „Až budeš mět, voplatíš mi, pantáta neví a tak si nedělej těžkou hlavu,“ pošeptala mamince a zase chvátała domů. Jinak byl kmotr žertovný a veselý a když někdy k němu malý kmotřenec zavítal, hovořival s ním laskavě, jenže mu nikdy skoro ničeho nedal. Stalo-li se, že přišel Frantík v čas oběda, pozval ho, aby se neřeklo: „Pojď, Frantíku, íst s nama,“ ale to řekl jen jednou. Kluk se obyčejně zdráhal, ostýchal se a řekl vždy: „Já nemám hlad“ Víc už ho kmotr nezval a třeba se Frantíkovi sliny sbíhaly, už ho nepobízeli. A on míval někdy takovou chuť na něco lepšího; přišel-li v čas večere a kmotr měl uzené maso se zelím od oběda a hrách nebo knedlík, jak to vonělo, až se Frantíkovi sliny sbíhaly a kmotr chladnokrevně jedl a už nepobídnul. Frantík jedl nosem i očima, přisedal, přešlapoval a když kmotr nic a mísy se prázdnily, utekl raději a bylo mu do pláče.

Jednou přišel s takovou domů.

„Tatínku,“ žaloval, „u kmotříčků měli uzený, ale to vám vonělo, já bych byl jedl —“ a měl slzy v očích.

„No, a nedali ti kousek, nepobídli tě?“ ptal se otec a bylo mu líto synka. Sám už byl zvyklý na tu kyselici, na bramboračku a loupačku, ale věděl, jaký je mladý žaludek.

„Pobídli, ale jen jednou, jak jsem hnedky nešel, už jed kmotříček sám a nezval mne už.“

„Proč jseš hloupej?“ zasmál se otec, „Když tě podruhý pozvou,

neupejpej se — sedni a jez, však má kmotr dost, nebyde mu ani a ty se posilníš. Když se von nestydí, nesmíš se taky stydět.“

Frantík neodpovídal, ale myslil na tu radu tatínkovu stále.

Po nějakém čase vzkázal kmotr tatínkovi Frantikovému, aby mu přišel ohodit maštale, třeba někdy po „fairuntě“, že by to tuze potřeboval. Vypravil se tedy tatínek k němu a zatím co venku pracoval, pobíhal Frantík po dvoře a zašel až do světnice za kmotříčkou. Ta dala pantátovi do světnice večeři a zedníkovi nesla ven. Tomu dala chleba s tvarohem, pantátovi zbytky od oběda: pořádný kus uzeného masa, mísu zelí a hrachu. Uměl on si pantáta Matěj popřát a složil toho do sebe slušnou hromadu. Sama od nepaměti večeřovala kávu; říkala, že jí nesvědčí tak důkladná večeře. I pro kmotřence jí chystala hrnek a hodně mu osladila, když se muž nedíval. Frantík se díval na kanárka ve světnici u okna a ssál při tom vůni uzeného — oh, jak vonělo!

Tu kmotr se ohlédl a plnými ústy zval:

„Járku, Frantíku, sedni a pojez se mnou, bude mi lepší šmakovat.“

Kluk cítil, že jest to zase jen tak, ale dodal si odvahy. „No, dyž mi dáte,“ povídal a červený až po uši, ale přece statečný, přinesl si z mysníka talíř, od okna židli, sedl vedle kmotra a napíchnuv notný kus masa, nabral i hrachu a zelí a počal s tím zápolit podle své velikánské chuti. Kmotr ustrnul úžasem; znal vždycky Frantíka jako nasmělého hošíka a teď najednou — kde se v něm ta chytrost vzala? A kluk jedl, dásně mu pracovaly samy; maso bylo měkké, jen se pilo, hrášek sládl a zelí bylo samý omastek a samý škvarek. Pomalu mu růměnec scházel, přestával se stydět a když dojedl, podíval se na kmotra. Myslel, že uvidí zlobnou tvář, ale kmotříček se usmíval. Smělost chlapcova mu nějak imponovala. „No, tak si vem eště,“ pobídl a Frantík bez váhání nabodl zas a zase krájel na velké kusy, přibíral hrachu a jedl znovu. Po večeři zapil kmotřenčiným kafem a poděkoval křesťansky. Bože, jak mu bylo pěkně!

Kmotr Matěj vyšel za švagrem na dvůr. „Járku, poslouchej,“ povídal mu, „já dycky myslel, že je ten tvůj Franta pitomej kluk, ale von je taky liška, musíš mi ho sem častěji posílat!“

Frantík běžel domů celý šťastný. „Přece není ten kmotříček tak zlej,“ povídal si a přál mu už jeho blahobytu i v nebi mazaného chleba. Ale doma šel brzy na lože a spalo se mu špatně. Bylo mu těžko po nezvyklé večeři a po tolika hrachu; házel sebou ve spaní, div tatínka, s nímž spával, s postele neshodil; nu, ale měl zdravý žaludek a ten to přece ztrávil. Tatínek se tuze smál, jak vyzrál na

lakomého strýce, a maminka přála synkovi, že užil aspoň ječnou lepšího sousta.

Od té doby býval často u kmotra a ten si ho oblíbil; zval ho častěji k jídlu a že se Frantík už nezdráhal, poměl u něho dosti dobrého.

Dnes kmotr Matěj je už na onom světě. Kdo ví, má-li se tam dobře, jak mu potom Frantík už přál a počnes přeje; doufejme, že ano, vždyť měl i dobré vlastnosti vedle své lakoty. Frantík vyrostl a netouží dnes už tolik po dobrém soustě, neb se mu dobře daří, ale na kmotra Matěje často si vzpomene, jak na něho vyzrál — — —

Jan Heusler :

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

IV.

Šel, šel vám daleko, vždyť svět je přec tak velký,
po cestě zpíval si, o chleba prosil selky,
však nikde v dědině nic se mu nelíbilo,
po městě toužil jen, tam žije se až milo.

A přišel skutečně do města velikého,
kde domů tisíce, dav lidu podle něho
pospíchá vyšňořen, jak svátek by byl pořád,
a vojsko staví se před důstojníky do řad,
a hudba všude hrá a všude plno zpěvu,
zde není lidského ni otcovského hněvu,
zde všude úsměv jen a veselí a radost,
sem jistě nevkročí ni na okamžik žalost,
zde život nádherný a šťastný, plný vděku,
zde chtěl by přebývat do konce svého věku.

„O tady zůstanu a budu žítí blaze
a také nový směr dám žití svého dráze,
nic ať už neslyším o té své ševcovině,
vždyť mi tu lepší cíl a lepší štěstí kyne!“

A přemítat se jal zas znovu úsilovně,
jak zařídit se tu, ale ne příliš skromně,
tak jako velký pán a mít se dobře, skvěle,
a tak si zařídit blažené žití celé.

A jak tak přemýšlí, tu čilé jeho oko
zří velkou tabuli na domě převysoko

a na ní litera veliká, zlatá hlásá,
že doktor lékařství tam bydlí — chorých spása.
A jako bleskem mu prolétlo bystrou hlavou,
že také doktorskou životní půjde drahou,
že starý felčar tam v té jějich Staré Lhotě
prý nerozuměl nic, ba ani staré botě
že by byl nepomoh, kdyby se rozstonala,
doktorská učenost že tedy příliš malá.
A hned se rozhodl: hned pěkný byt si našel,
hned všude vyhlásil, že léčí rýmu, kašel,
zkažené žaludky, oteklé prsty, palce,
že není nad něho, nad nemocí všech znalce;
vyléčí každého, dědka i malé děcko,
leč přece všecko to že není ještě všecko,
že nejen všecko ví, že také všecko může
a že je skutečně — slyšte! — jak mladé bůže!
A na dům tabuli vyvěsil velkou, krásnou,
že lidé čtouce ji údivem všici žasnou:
„Zde bydlí doktor pán vševědný, všemohoucí,
zde dojdou pomoci zdraví i třeba mroucí!“
A lidé skutečně, vždyť hloupých všude dosti,
se k němu hrnuli, zdraví i chorých kostí,
a co kde ztratil kdo, chtěl vědět, kde to najde,
a kdo chce koho zmlet, každý si k němu zajde,
vždyť přec je všemocný a také vševědoucí.
A tak měl výdělky opravdu hojné, skvoucí.
Vždyť hloupých lidí dost, jež spokojit lze slovem,
jež třeba selhalo, vždy zas ve lhaní novém
se dá uchlácholit a znova zas lze šálit,
a kdo byl spálen už, přec zase se dá spálit.

(Pokrač.)

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Zhaněl.

II.

Lod' potřebovala delší doby, než mohla dále plouti, než byla důkladně opravena. Ač byl Petr nemocen a rána na zádech se pomalu hojila a působila mu mnoho bolestí, nosili jej každý den do světnice, kde lodníci jedli. Vykládal jim mezi obědem katechismus.

Byla to krásná podívaná. Někdy se stalo, že otužilí lodníci zanechali jídla, odporovali s velkou urputností Bratrovi a činili proti jeho výkladu námitky. Protože měl dle tehdejšího zvyku skoro každý z nich sebou na moři Písmo svaté, horlivě v něm četli. Též vytáhli ze svých schránek svůj kalvínský katechismus; spor býval někdy živý a urputný.

Podivno! Bratr Petr, který byl jednoduchý muž z lidu, který nestudoval vyšších škol, ale prošel pouze obyčejnou národní školu a četl knihy, které se čtou v každé katolické rodině, na všechny námitky odpovídal velmi trefně a podával vhodné rozumové důvody. Hlavně se dobře vyznal v tom, čím se kalviniáni a jiná vyznání lišila od římsko-katolické víry, což uměl velmi dobře a jasně vysvětliti.

V době, kdy „Láska“ odplula z přístavu ostrova sv. Michala, bylo pouze třináct z lodníků v pochybnostech o svátosti oltářní. Když byli opět v širém moři, svolal Petr všechny lodníky, měl k nim promluvu a pravil: „Počínaje zítřkem, budu vám opět vysvětlovati naši svatou víru každý den večer, kdy se tu na palubě sejdem.“

Ale lodníci nechtěli čekat do příštího dne, žádali, aby je ihned učil, což s radostí učinil. Horlivost lodníků byla tak velká, že tři hodiny trvala jejich náboženská rozprava, při níž bratr Petr všem vyhověl a na všechny dotazy dal uspokojivou odpověď. Přihlásilo se pět lodníků jinověrců, že chtějí býti katolíky.

Byl určen den, kdy se to stane. Bůh dal výtečné počasí. Sluníčko mile svítilo, obloha byla modrá jako zrcadlo, bez mraků, vody byly klidné, všechna příroda byla ve slavnostní náladě. Všichni oděli se ve sváteční šat.

Slavnost řídil bratr Petr. Promluvil o milosrdenství Božím a o zvláštní milosti, která se ukázala, že pobídla tolik mužů ku pravé víře. Pak byl křest, po němž zpívali všichni společně chvalozpěv: „Bože, chválíme Tebe!“

Vál příjemný vánek, který loď hnál tam, kam chtěli plouti. Na východě stálo slunce vysoko na modré obloze, jeho paprsky svítily v průsvitné vodě mořské. Posvátné ticho, které vládlo ve vsí přírodě, zvyšovalo slavnostní náladu, každý z přítomných byl přesvědčen, že je Bůh s nimi, že je žehná.

Dříve, než se po slavnosti rozešli, ohlásil Petr za souhlasu s velitelem denní pořádek, jak budou odbývati jednotlivé pobožnosti. Ráno a večer budou se společně modliti, při čemž bude také krátké rozjímání, jež Petr přečte. Před a po jídle zazpívají všichni žalm. Petr slíbil, že bude vždy dvakrát za den míti kratičkou promluvu, aby udržel všechny v započaté náboženské horlivosti.

Bratr františkán předcházel všem dobrým příkladem. Vedl zbožný

život, žil na lodi jako by byl došud v klášteře. Býval pouze dvě hodiny denně na palubě, aby byl na čerstvém vzduchu, četl z knih, které si vzal sebou na cestu. Zajímaly ho spisy, v nichž byla vysvětlována naše katolická víra. Všechnen ostatní čas se modlil anebo pracoval, pomáhaje lodníkům.

Připluli ku španělskému městu Cadix, kde přijali čerstvé potraviny i vodu; nezdrželi se tu, ale brzy pluli dále směrem ku Středozemnímu moři. Ale opět 'měli neštěstí; dne 19. října zpozorovali loupežnickou loď, která se hnala směrem k nim. Uniknouti nebylo možno, musili se odhodlati k boji. Petr promluvil několik slov, napomínal k srdnatosti a důvěře v Boha, aby každý plnil svou povinnost. Aby dal dobrý příklad, postavil se k dělu.

Byl hrozný boj, při němž však tentokráte „Láska“ se svými podlehla. Sotva dali loupežníci třetí salvu, zpozorovali lodníci ke své hrůze, že rána zasáhla jejich prachárnu. Trámy a desky počaly hořeti. Velitel měl tolik duchapřítomnosti, že silným hlasem zvolal: „Všichni se zachraňte! Skočte do moře!“

Všichni učinili dle rozkazu a doufali, že se zachrání, než loď vyletí do vzduchu. Petr napřed pomáhal všem, aby se zachránili, sám opustil loď poslední. Svlékl svůj řeholní šat, obvázal se provazem, k provazu přivázal šátek, do něhož vložil svou řeholní knihu, dopis svých představených, kterým mu bylo naporučeno jeti do Svaté země, katechismus, knihu Kempenského „Následování“ Na krk si zavěsil malý křížek, odporučil se do ochrany Boží a poznamenav se svatým křížem, odhodlaně skočil do moře. (Pokračování.)

K. Dostál-Lutínov:

PÍSEŇ VĚČNÉ LAMPY.

Drobně můj plamének blikotá
před stánkem Boha života,
drobně, ale stále.

Ráno je po mši, domů jdou věřící,
večer jdou z nešpor ku svojí světnici —
já v chrámě dlím stále.

Mnohý už přišel v plamenném nadšení,
slzami zlíbal studené kamení —
zhasl — já hořím stále.

Ideál můj vždy stojí přede mnou,
my spojeni spolu láskou tajemnou,
věrně a stále,
věrni a stálí:
Světlo a světélko,
Kristus a já.

J. M. Dědinský:

Myslivecká krev.

naší českomoravské pahorkatině není krásnějšího ročního období jako podzim.

Jaro bývá obyčejně hodně opožděné a zimavé, léto zase buď příliš parné nebo deštivé, ale podzim, když se vydaří, bývá pravým potěšením všech dobrých lidí, zvláště milovníků lovů, kteří dovedou se ještě pokochati krásami přírody.

Jaká rozkoš, vydati se s dobrým psem a spolehlivou dvojkou časného podzimního rána na hon do širého pole, kde kromě brambor a řepy již všecka úroda je sklizena!

Hle, právě zářivá koule sluneční vystupuje nad tmavomodrý pás lesů a rozlévajíc růžovou záři po krajině, lemuje několik obláček na safírově modré obloze zlatým třepením. Vůkol je hluboké, zbožné ticho, jakoby celá příroda se modlila a tam dole od řeky vznáší se kotouče bílých par do výše. Rudé již listí buků zardívá se mědí a žluté břízky mají šaty z bledého zlata. Nedaleko na zoraném poli táboří hejno černých vran a havranů, ale vidouce lovce se psem, nečekají ani na dostřel a vzlétnuvše s drsným krákáním zapadnou kus dále do měkkoty

V myslivně na Kubátce, odkudž byl rozkošný pohled do údolí řeky Doubravky a dále do kopcovitého a lesnatého kraje, míval pan lesní skoro ob den vzácného hosta, syna pana ředitele ze zámku malečského, jenž právě odbyl své právnické zkoušky na vysokých školách v Praze a přijel domů po tak perné práci na delší zotavenou.

Bylť pan Vladimír již dávno s panem lesním dobře znám a jako vášnivý lovec nelitoval nikdy cesty na Kubátku do příkrého vrchu,

jen když mohl s panem lesním si vyjít na hon. Prošli bezpočtukrát křížem krážem celý revír pana lesního a vždy odbývali, jsouce unaveni, svou přesnídávku na místě, odkud byla nádherná vyhlídka do kraje nebo v některém tajemném, rozkošném zákoutí lesním, kde, jak říkal starý hajný Plachota, za noci jistě tančily při měsíci lesní víly — — —

I dnes objevil se již časně ráno pan Vladimír se svou drahocennou lancasterkou na Kubátce a veselá jeho tvář a výborná nálada po ranní procházce neprozrazovaly ani z daleka, že by byl i jen trochu tušil, jaké ho čeká zklamání.

Pan lesní byl dosud v posteli!

„Co to znamená?“ zvolal pan Vladimír žertovně překvapen. Tak nádherný den a pan lesní dosud v peřinách!“

„Však ležím jako na špendlíkách!“ povzdechl pan lesní. „Avšak co dělat? Podívejte se, pane Vladimíre!“

A povystrčil z pod peřiny trochu levou nohu. Byla celá ovázaná.

„Co se vám stalo, pane lesní?“

„Ale to víte, jak to u nás chodí!“ odvětil mrzutě pan lesní. „Máme tady v nejbližším sousedství několik známých pytláků a to aby byl člověk ve dne v noci na stráži!“

„A tak jsem si včera večer — už hodně pozdě — vyšel na obhlídku, a když jsem se asi po dvou hodinách vracel domů, smekl jsem se na nějakém vlhkém kořeně a vymkl jsem si nohu!“

„No, jen když to není nic horšího,“ s ulehčením poznamenal Vladimír.

„Není, díky Bohu, a doufám, že za tři dny zas budu moci běhati. Ale pro dnešek musíte mi, pane Vladimíre, prominouti —“

„Nic nevadí, pane lesní,“ usmál se mladý pán. „Mohl by se mnou třeba jít váš Pepík, pane lesní —“

Pan lesní se na okamžik zamyslel a potom pravil:

„To se rozumí, že nemám nic proti tomu, ale nevím, jak s ním budete spokojen. Chlapec je trochu divoký, pravá myslivecká krev. To by bylo lepší, kdyby s vámi, pane doktore, šel náš starý Sultán, ale ten beze mne za žádnou cenu nepůjde!“

„Tím jsem jist,“ zasmál se Vladimír, „nezbývá tedy nežli Pepík, ale kde je?“

„Daleko nebude,“ odvětil pan lesní. „Nedovolím mu toulati se po lesích —“

Pan Vladimír vyhlédl otevřeným oknem do dvora, a spatřiv chlapce, zavolal ho.

Hoch tu byl hned jako na koni.

„Půjdeš s mladým pánem,“ oznamoval mu pan lesní, „ale nevyváděj žádných hloupostí — však pan doktor bude tak laskav a dá na tebe pozor.“

„Buďte bez starostí, pane lesní, však se nám nic nestane, a zajícům taky ne —“ usmál se Vladimír a vyšli — —

S počátku počínal si Pepík opravdu mírně a hovořil s panem doktorem zcela rozumně, ale jak se octli v lese, zdálo se, jakoby byl pojednou zvětřil. Jal se pobíhati sem a tam, ukazoval stopy pozajících, ba vyslídil brzy i zajecí pelech. Když potom spatřil veverku, tu již se necítil: pustil se za ní a když mu uklouzla na smrk, chtěl šplhati za ní. Vida, však, že se mu pan doktor směje, nahlédl brzy bláhovost svého počínání a nechal toho.

V lese bylo překrásně a tichoučko jako v kostele. Čistý vzduch naplněný silnou pryskyřičnou vůní byl klidný a krásné, štíhlé smrky stály jako u vážném rozjímání. Ve tmavé syté jejich zeleni rýsovaly se tu a tam bělokosé, zlatě se svítící břízky a pestrobarvé skupiny různých křoví. Vladimír s tichou rozkoší vnímal krásu lesa a kráčel s puškou přes rameno v snivém zadumání za chlapcem v neurčité obavě, aby se mu někde v houštinách neztratil.

Ale chlapec se o krásu přírody mnoho nezajímal, vášeň lovecká ho úplně zaslepovala, o čemž se v nejbližším okamžiku Vladimír přesvědčil. Z husté spleti ostružin, kde měl patrně svůj pelíšek, vyskočil náhle ušák zrovna několik kroků před chlapcem a v tom již zamihlo se něco vzduchem a myslivecký tesák dopadl nedaleko prchajícího zvířete a zaryl se do země. Chlapec skcčil po zbrani a ohlédl s' plaše po Vladimírovi, jenž zvolal překvapen:

„Co to děláš, chlapče? Kdes vzal ten tesák?“

Pepík neodpovídal. Stál skroušeně a zahanbeně před mladým pánem.

„Žes ho vzal tatínkovi, vid? To nemáš dělati! Kdybych mu to řekl, dostal bys co proto!

Chlapec prosebně zdvihl oči k Vladimírovi.

„No, neboj se. Neřeknu nic. Ale ten tesák sem dej a vezmi si raději tuhle mcji hůl. Můžeš jí aspoň vyplašiti zajíce a nadehnat mňho.“

Chlapec odevzdal tesák a chopil se hole. A již se pustil úprkem do hustého podrostu, kde tluka holí, snažil se vyplašiti zajíce.

Vladimír sundal nyní pušku, vložil do ní patrony a kráčel nyní pomalu ku předu, jsa připraven k ráně.

Dlouho se nic neukazovalo, ale pojednou vyběhl statný ušák dosti na blízku, právě na dostřel, ale chlapec, místo aby se zastavil, pustil

Pustil se dlouhými skoky za prchajícím zajícem...

„soužení!“ usmál se Vladimír. „Místo aby zajíce nadehnal, on se za ním pustí, jako náš Hektor.“

„Vždyť jsem vám to povídal,“ smál se lesní. „Já našeho Pepka znám. To je myslivecká krev!“

Karel Havlíček a náboženství.

Dne 31. října letošního roku bude tomu sto let, co se narodil v Borové u Německého Brodu slavný český novinář a politik, básník a spisovatel Karel Havlíček. Je pravděpodobno, že oslav tohoto jubilea bude zneužito zase k útokům proti církvi katolické. Proto chci vám tu aspoň zkrátka ukázat, jak soudil Havlíček o náboženství.

Karel Havlíček pocházel z rodiny katolické a byl i nábožensky pečlivě vychován, zejména od zbožné matky. Vedle ní po celý život vděčně vzpomínal zvláště dvou kněží v Borové, kteří mnoho působili

se dlouhými skoky za prchajícím zajícem, takže Vladimír nemohl nikterak vystřeliti z obavy, aby místo zajíce nezasáhl chlapce.

Křičel, volal — ale darmo. Brzy chlapec i ušák zmizeli v lese.

Po chvíli vracel se Pepík skroušeně a všechek upachtěn.

„Co to vyvádíš, klučku?“ rozlobil se Vladimír, „takhle do smrti nic nezastřelím. Pojďme domů!“

A šli, ovšem s bžundou!

„No, jak se vám dařilo?“ vítal pana Vladimíra lesní.

„Ale, s Pepíkem je

na jeho výchovu a jimž mladý Karel denně ministroval. Oni také vstúpili v citlivé jeho srdce první sémě lásky k vlasti i náboženství, které nazval později svou „chůvou“.

Chtěl býti knězem, poněvadž, jak sám píše, byl si vědom, „že kněz má býti vůdcem národu ke všemu dobrému“. Vstoupil i do pražského kněžského semináře, ale po roce již odtud odešel; četba protináboženských spisů zachvěla silně jeho vírou v Boha a naplnila na dlouho jeho duši těžkými pochybnostmi.

Stopy tohoto nevěreckého smýšlení jeví se také v některých jeho spisech, hlavně v posměšných básničkách, kde až hrubě a rouhavě se vyslovuje o nejsvětějších tajemstvích naší víry. Ale byly to, jak sám později napsal, jen „chvilkové záchvaty rouhavosti“, a je nesprávně, zneužívají-li jich dnešní nevěrci, aby tak slavným jménem Havlíčkovým podvraceli v českých srdcích víru v Boha a úctu ke katolické církvi.

Havlíček v mužném svém věku nebyl přítelem náboženství: staral se o náboženství nejen u sebe, ale i u lidu. Nazýval je „nejvznešenějším dědictvím člověka“ Jest o něm známo, že denně čítal Písmo svaté a vypisoval si z různých spisovatelů myšlenky o náboženství. Ba nestyděl se již jako dospělý muž a spisovatel ministrovati svému příteli, faráři Brůžkovi v Borové.

Ve svých spisech útočil sice Havlíček proti některým představeným církevním, vytýkal jim chyby a navrhoval různé opravy v církevním zřízení, ale při tom výslovně podotýkal, že nepíše nikdy proti všemu kněžství, ani proti církvi katolické. Této dával přednost před církví protestantskou. „Katolická církev,“ praví, „má před evangelickými také tu přednost, že se nadržuje pouze bible, nýbrž připouští vedle biblí rozumný výklad. Neboť v bibli mnoho je zdánlivých a patrných odporů, které se bez rozumného výkladu nedají srovnati.“ (Pol. Spisy, díl II., 611.).

Při tom veřejně také uznával zásluhy kněžstva o probuzení českého národa: „Známá věc je, že naše duchovenstvo katolické bylo vždycky nejhlavnější silou českého vlastenectví, ba může se zrovna říci bez pochybnosti, že vlastně duchovenstvo katolické bylo počátkem a zakladatelem celého našeho vlastenectví. Největší část těch pokroků, které náš národní jazyk v životě vzdělanějších tříd učinil, jest jistě zásluhou duchovenstva.“ (Pol. Spisy, díl III., 915).

Havlíček byl také proti vystupování z církve, poněvadž různicemi a tříštěním seslabuje se náš národ, a výslovně napsal r. 1849: „Sjednocenost ve víře jest skutečně

největší blaho pro národ, a zkušenost učí: roztržky ve víře hubí všechnu i politickou sílu národů.“ (Pol. Spisy, díl II., 589).

Ano právě v zájmu národa žádá Havlíček nejužší spojení církve a školy: „Těž my myslíme, že musí být církev a škola spojena, má-li zůstatí církev pravou církví a škola pravou školou. (Pol. Spisy, díl III., 611).

Ze všech těchto názorů Havlíčkových vidíte, že neprávem se k němu odvolávají dnešní nevěrci, kteří tupí náboženství a kněze katolické, kteří vybízejí k odpadlictví od víry a chtějí vyloučiti náboženství ze škol.

I když nám není Havlíček vzorem po stránce náboženské, zaslouží vděčné vzpomínky jako neohrožený bojovník, jenž v těžkých chvílích pro náš národ osvědčil práci i utrpením celou svoji hrdinou mysl. Takové hrdinné mysli je potřeba v dnešních pro církev těžkých dobách i nám katolíkům. Vštípte si proto v paměť a jednejte vždy i ve věcech víry podle známého hesla Havlíčkova:

Přislibujte si mně,
poroučejte si mně,
vyhrožujte si mně:
přece zrádcem nebudu!

K. Dostál-Lutinov:

BÍLÉ RUCE.

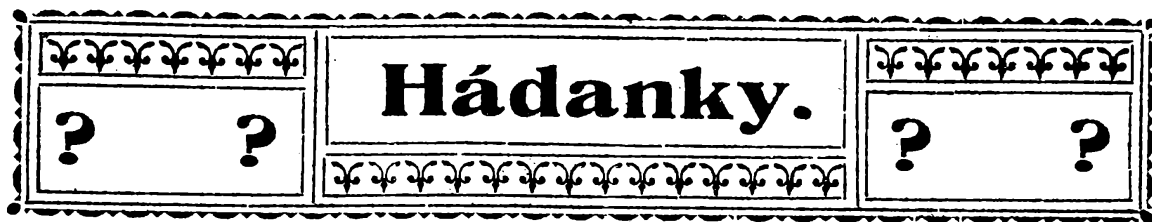
Milosrdné sestry, bílé ruce máte, povězte mi jenom, čím je umýváte?	Čistou vřelou rosou si je umýváme, když sirotkům ráno slzy utíráme.	Do podušek bílých si je utíráme, když nemocným v noci hlavy podkládáme.
--	--	--

OBSAH

Na cestu. Báseň od K. Dostála-Lutinova. — Básník Karel Dostál-Lutinov. — Kristus - Oráč. Báseň od K. Dostála-Lutinova. — O chiapci, který sbíral špačky. Napsal B. Jasnov. — O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem. Napsal J. Staněk. — Jak Frantík vyžral na kmotra. Napsala Vlasta Javořícká. — Cvrček, všemohoucí a vševedoucí doktor. Napsal Jan Heusler. — Napříč Afrikou. Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Zháněl. — Píseň věčné lampy. Báseň od K. Dostála-Lutinova. — Myslivecká krev. Napsal J. M. Dědinský. — Karel Havlíček a náboženství. — Bílé ruce. Báseň od K. Dostála-Lutinova.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

Hádky.

1. Doplnovačka.

Boh. Mrázek, Ponětovice.

- s k — město v Čechách
 i e — ženské jméno
 l n — město v Itálii
 š a — státní úřad
 b n — český básník
 l e — květina
 d e — země v Asii
 k l — šelma ve stepích
 l ch — nádoba
 d l — duch

Místa teček vyplňte tak, aby
 začáteční písmena čtena shora
 dolů dala jméno známé kvě-
 tinky

2. Záměnka.

Ludm. Potůčková v Pelhřimově.

S „ý“ je-li na ní zásoba,
 rolníkova chloubá,
 s „o“ ta však má-li zásobu
 vůkol samá zhoúba.

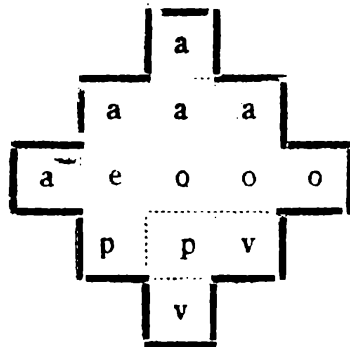
3. Čtvercovka.

Jos. Kulheim, stud. v Král. Poli.

a	a	a	ď	e	duch
e	ě	f	i	i	mužské jméno
i	í	j	l	n	město ve Slezsku
n	n	n	o	r	biblické jméno
s	s	š	t	t	měst na Slovensku

4. Křížovka.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

samohláska

řeka

město

pozdrav

samohláska

5. Přesmyčky.

M. Pudilova v Kyjově.

- a) Sýr a mák. b) A Krk tančí.

6. Rebusy.

Václ. Obšivač, žák obč. školy ve Frenštátě.

- a) b) c) UTA

7. Rebusy.

Jaroslav Šmíd, stud. v Kyjově.

- a) ZS E b) 300 Ro 500

8. Rebusy.

Boh. Dvořák, v Hrušovanech u Brna.

- a) 100 L b) S Á ÁRA

Pilní luštitelé hádanek, kteří zašlou svá rozluštění do 15. října 1921 a budou vylosováni, obdrží odměnou pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. — Abyste ušetřili známek, odvezďte luštitelé z Brna svá rozluštění osobně v knihkupectví Občanské tiskárny. — Adresa redakce Brno, Biskupská ul. č. 1.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.

Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z 2. čísla zaslali:

Z Adamov: A. Heikenwälder. **Z Bilovic:** J. Havlásek. **Z Bohdala:** M. Staňková. **Z Bohonic:** R. Pospíšilová*. **Z Bosonoh:** F. Dočekalová, M. Gabrielová, K. Kozlová, C. Kristková, M. Kubíčková, M. Kubíková, A. Říháčková, R. Svobodová, M. Šancová. **Z Brna:** L. Homola, J. Kleinbauerová, V. Andrie, L. Jílek, B. Záboj, J. Navrátil, J. Minařík, J. Flieder, B. Bobková, O. Mazura, Ž. Wágnerová, M. Otradovcová, A. Demlová, M. Hamáková, M. Motyčková, A. Němcová*, V. Svobodová, O. Ondříková, M. Kilingrová, V. Vílímský. **Z Břestu:** J. Jarovský, F. Kolářik. **Z Budečce:** M. Snášelová. **Z Č. Budějovic:** M. Koupalová, L. Marková, M. Steinbauerová. **Z Bystřice Velké:** B. Preč. **Z Bystrovan:** L. Picházka. **Z Bytěševě Velké:** A. Blaha, R. Havák, K. Rudolf, J. Robotka. **Z Bytýšky Vev.:** R. Mičánová. **Z Častohostic:** J. Vondrová. **Z Dejvic:** J. Procházka*. **Z Dobručic:** F. Skácelíková, B. Paštěková. **Z Frenštátu:** J. Janda, K. Štefek. **Z Frýdlantu:** M. Tkáčová, K. Ševčík. **Z Heřmanova Městce:** K. Pokoj, Z. Brath, V. Sochová, A. Pánková*, M. Žitková, J. Seibertová, V. Štuhla, K. Plavec, J. Vostřel. **Z Holásek:** A. Windsor. **Z Holasic:** M. Hlaváčková, J. Sojková, E. Sosnarová. **Z Hranic:** V. Smékalová*, Fr. Král, A. Klívar. **Z Hrochova:** S. Koutný. **Chřilic:** E. Prokšová*, D. Muliček, A. Bězová, R. Černá, A. Richtrová, M. Jochmanová, A. Šromová, K. Kudrová. **Z Ivančic:** Z. Halouzková. **Ze Sv. Jana u B.:** F. Lahodný*. **Z Kladek:** A. Vykydal. **Z Kladna:** A. Vokálek. **Z Kláreke:** B. Motálek. **Z Kobelnic:** A. Poláčeková, B. Tomancová. **Z Kominá:** H. Skalský, A. Dvořák. **Z Král. Pole:** B. Handlar, K. Nesveda, A. Jelínek, F. Malý. **Z Kraderob:** Fr. Valoušek*. **Z Krásné Hory:** J. Čanda, J. Smrčka, K. Volf, J. Brůžek, A. Procházka, M. Petřina, M. Messani, A. Lukeš, F. Vokrouhlik, A. Vanda, P. Čanda, F. Branšovský, J. Květ, J. Soběslavský, S. Diviš, F. Sosnovec, V. Uhříněvská, Z. Synková, M. Švagrová, M. Kašparová, R. Setíkovská, M. Holanová, B. Hrmová, A. Michálková, A. Sirotková, M. Nohejlová, M. Roubíková, M. Jirová, A. Břicháčková. **Z Kroměříže:** A. Fojtíková. **Z Křečkova:** M. Rachmanová. **Z Křenovic:** L. Čermák. **Z Lešan:** M. Hechová, K. Kučera, M. Bierhanzlová, A. Komárková. **Z Lešné Lhotky:** V. Šobora. **Z Lideřovic:** F. Grožůnková*, A. Matyášová, A. Žampachová, M. Šmachová, A. Smitíková. **Z Lichnova:** F. Pustějovský. **Z Lišně:** D. Weissová. **Z Ludomírova:** V. Šnévajs. **Z Lukova:** H. Seilernová. **Z Mikulova:** B. Jahůdková. **Z Náměště n. Osli:** M. Jeřábková. **Z Napajedel:** M. Nerstová, J. Chytil. **Z Nelahozevsi:** M. Spálenská, J. Vaněk*, M. Kuklová, A. Černá, M. Červenková. **Z Minic:** J. Endres. **Z Opavy:** Fr. Vlček, Fr. Matýsek, J. Routová, A. Tichý*, F. Uvíra, R. Kolovratová, L. Obrusníková, V. Klapuch, K. Vícha, J. Veirich, L. Vavrcčka. **Z Dol. Otaslavic:** M. Krátký, V. Coufal, A. Štefek. **Z Hor. Otaslavic:** K. Ambrož, M. Moudrá, M. Zapletalová. **Z Pátku:** A. Janebová, R. Votavová. **Z Podolí:** F. Kašpárek. **Z Ponětovic:** L. Kadlec, B. Mrázek*. **Z Popůvek:** J. Bukáčková, J. Černoušek, A. Dvořáčková, A. Holomek, R. Lemónová, M. Melicharová, M. Soukopová. **Z Prahy:** M. Krumplová. **Z Přerova:** M. Jemelková*, A. Šofřilová. **Z Přestavík:** Fr. Pospíšilová, M. Spalová, M. Lízalová, B. Krausová, F. Pospíšilová, F. Bednaříková, L. Miáčeková, M. Pokorná, A. Zapletalová, M. Paštěková, A. Kuklová, M. Stavělová, L. Šumberová, M. Vychodilová, M. Ambrozová, M. Šumberová, K. Bauerová, M. Pospíšilová. **Z Rajhradu:** K. Mach, J. Mátl*, L. Unger, R. Haluzová, B. Dočkal. **Z Rosenberku:** M. Hájková, L. Klimšová. **Z Rychnovku:** J. Nyma, J. Kubina. **Z N. Říše:** B. Mykysková. **Ze Sokolnic:** J. Zmrzlý. **Ze Stanoviště:** J. Staněk. **Ze Stavěšic:** A. Valiánová. **Ze Strážnice:** Fr. Hořák, J. Domanský. **Ze Střebětína:** M. Lohnerová, B. Mach, J. Pavlíková, S. Bezděk, M. Dvorský, J. Pavlík*, A. Hola. **Z Telnice:** K. Lauterbach, J. Konečný, A. Musilová, A. Gala, J. Gala, M. Šustrůvá, F. Kulhánková*, M. Večeřová. **Z Tišnova:** M. Nejezová. **Z Trávníku:** J. Randulová, J. Sýkora, A. Širůčková, J. Jachan*. **Z Troubelic:** A. Vysloužilová. **Z Troubska:** A. Kroupová, M. Křoustková, M. Melounová, B. Navrátilová, F. Škvařil. **Z Třebíče:** B. Vostalová. **Z Tuřan:** M. Glocová, B. Krejčová, H. Žáková, J. Střecha. **Z Velk. Týnce:** J. Mačáková, L. Koutná, M. Jeřábková, A. Koldová, M. Tesaříková. **Z Valdofu:** L. Vaníček. **Z Vincencova:** M. Veverka. **Z Vracova:** F. Repík*, F. Vávrová, M. Mývaltová. **Ze Znojma:** M. Blechová. **Ze Znorov:** F. Tomek, M. Janíčková, A. Loucká, V. Červená, M. Všetulcová, A. Tomečková, Alžběta Ivanová, Ar. Ivanová*, F. Jurásková, M. Šmachová, A. Macháčková, L. Polášková. **Ze Židenic:** B. Dvořáček, J. Jero, F. Hlaváč, R. Kvarda, L. Pídra, V. Soldán, M. Sochor, L. Záděra*, J. Šlesinger, T. Gajdoš, J. Přikryl. **Ze Žimrovic:** J. Heršel.

Listárna redakce: H. Seilernová v Lukově: Rozluštění z č. 1. nepřišlo. — L. Hom. v Brně: Pošli. Vhodné rád přijmu. — Všem zasílatelům hádanek: Pište každou hádanku na zvláštní lístek a na každý se podepište! A připojte rozluštění!

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 3.

František B. Děrda :

NA DUŠIČKY.

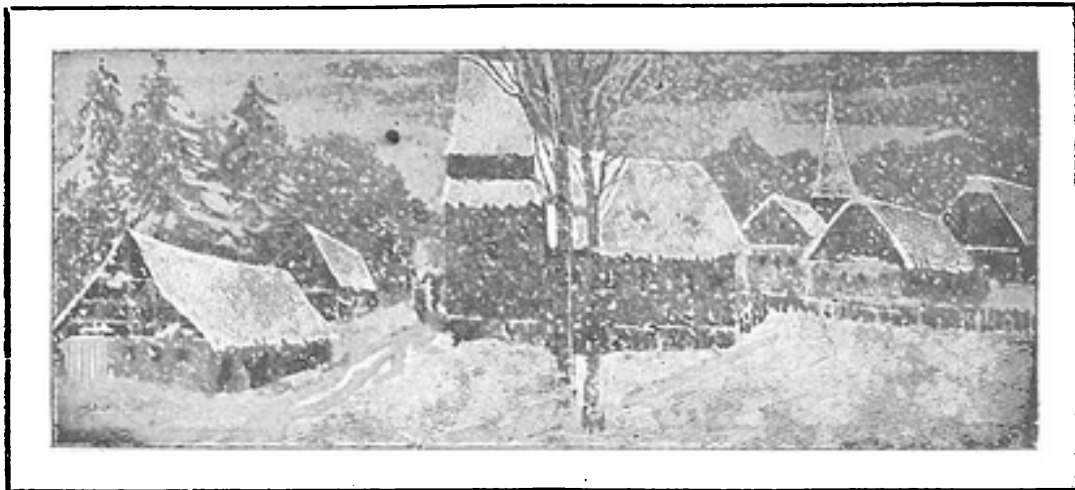
Byl hřbitov plný světla;
svíc řady, lampy hořely,
jak hvězdy kdyby z nebe
v něj jasné byly sletěly.

V den Dušiček jest podzim,
čas zrání, skonu, odkvětu;
přec s rovem rov jak v jaru
pln svěžích květů kvete tu.

Nad každým rovem v kroužku
se šeptem modlí rodina;
ten otce, jiný matky,
a každý na své vzpomíná

A v koutku, v temném stínu,
pláč v šepot stlumen slyšet je;
to sirota svou bídu
tam matičce své žaluje — —

J. Bol:

Sirotci.

Tonečkovi Dominikovi věnováno.

išel studený vítr od severozápadu přes poorané pole, na němž sem tam zazelenal se už lísteček budoucího obilíčka. Foukával větříček sice i jindy, ale dnes právě byl tak studený, až kosti proníkal. Zdálo se, že šedé nebe věští brzký sníh a s ním veškeré radosti zimy. Což, dobře v zimě dětem majetnějších rodičů, když sedí na klínech otců a matiček, při mloune hřejících kamnech. Pamatuji se docela dobře na ony blahé okamžiky, kdy jsem se díval do popelníku, kde sem tam někdy žhavý uhlík zasvítí. Vykládalo se všelicos. Chvilku tatínek, chvilku maminka, babička. I já jsem někdy vykládával. Byly to nejšťastnější časy mého života, tak blahé, že jich již v celém světě nikdy nenajdu. Nebývalo vždycky u nás veselo. Jednou jsme se smáli při černé hodině, jindy jsme utírali slzy. Zejména plakával jsem já, poslouchaje téměř bez dechu povídání o hodných sirotcích, zlých matkách.

Dnes chci vám, milé děti, povědět o takových sirotcích.

Bylo to na počátku listopadu. Celý den míhaly se horskou dědkou teple zabalené postavy, jejichž kroky směřovaly k jedinému místu — k nízkému kostelíčku. Stál na kopečku vetchý, starý se začernalou šindelovou střechou, nízkou věžičkou, s namodralým zvonkem. Za kostelíkem táhlo se kousek do zadu zdí omezené „svaté pole“, na němž hemžilo se dnes hojně lidí, zejména malých dětí. Nic jim nevadilo, že ostrý vítr fičí v korunách starých bříz, jež důstojně zdobily místo tiše spících, zesnulých v Kristu Pánu. Celý hřbitůvek

Byl poset různě velikými hroby, do nichž zbožná ruka umístila rozličné kříže. Kolem nich šukala ta malá drobotina.

Podle obleků venkovanů, strýčků a tetiček, bylo viděti, že slaví svátek, nebo neděli. Je dnes Všech svatých, nastává předvečer Dučiček.

Smrákalo se pomalu. Na hrobech kmitlo osamoceně světlo, pak probudilo druhé, třetí a pomaloučku jich přibývalo. Poněvadž vítr ustal, bylo možno rozsvěcovati svíčky a též chlapani docela pokojně mohli si pohrávati se svými „lampami“. Již se tamhle v koutě kupí do hromady, aby si něco pověděli a se poohřáli. V tom však přiběhne kostelník, aby se světlo shaslo a chlapani se odebrali do chrámu Páně. Z oken jeho prosvítala záře a slyšeti bylo zvuky harmonia. S jeho tóny pojily se silné hlasy bolestně rozechvěných venkovanů. „Odpočiňte v pokoji...“ neslo se k nebi. — Hřbitov na chvíli osamotněl. Asi po půl hodině zazvonil zvonek na vížce, dvěře kostela se otevřely a z nich hrnul se zástup k bráně hřbitovní. Každý z účastníků průvodu měl v rukou planoucí svíci. K nebi nesla se v paprscích taková nějak třepotavá, divná zář, jako nevidíme nikdy jindy, leč na Dušičky. Pomalu šouraly se babičky za zástupem, až všichni octli se na hřbitůvku. Na každý hrob pokleklo několik osob, otec, matka, celá rodina i s dětmi. Zde každý zvlášť se modlil za své nejmilejší. Hřbitov, pole nejsvětější, se leskl v pohádkovém světle a zazníval třepotavými hlásky dítek: pros za nás hříšné nyní i v hodinu Do jasných hlasů jejich mísil se šepot starců, příštích obyvatel hřbitova.

Tak hořel hřbitov jasně dlouho do noci. Nemohli se lidé odloučiti od příbuzných svých, ač začínalo mrznout a na obloze plul jasný, tajemný měsíc.

Už ve vesničce i hlásný, ponocný odtroubil, když pomalu začínala se světlá místa zatemňovati a svíčky shasínaly. Pomalu se to dalo, ale ještě pomaleji se vyprazdňoval hřbitov. Když podruhé ozval se roh ponocného, odcházeli poslední dva strýčci ve slováckých kožiších.

Strýček Matúš kráčeli humnem na konec dědiny. Šli stále rychleji. U domu ještě zabručeli: „Psa by bylo dnes hříchem poslat ven Babušo! Hej, Babušo, otevři!“

Zaskřípaly dvěře a bílý paprsek přelétl na ulici. V tom ozval se na chodníku vedle chaloupky dětský vzdech a hned na to zacupaly čísi nožky po zmrzlé půdě. Dvě malé postavičky utíkaly v záři měsíční vzhůru na kopeček.

„Kýho...! Ať mně šlak...! Kde idete, děcka?“ zakřikli strýček, když spatřili děti nuzně oděné za takového mrazivého dne utíkati ven z vesnice — za dědinu.

Děti se zarazily a starší Jeníček po chvíli vyhrkl:

„My idem na — kerchov.“ —

„Na kerchov? A co tam včil v noci?“

„Za — za — za tatíčkem“ — vykotal chlapec.

„Za maměnkú,“ plačtivě ozval se slabý hlas chudého děvčátka, které vzavši Jeníčka za ruku, cupotalo s ním vzhůru po chodníčku.

Strýček ostali chvíli jako kámen, pak tvrdou rukou přejeli hrdě selské čelo, zasáhli k oku a utřeli horkou slzu. Pak praštili dveřmi.

V očích se jim zamžilo: byly plny slz.

„Su starý chlap, nebřešcal sem už ani nepamatuju, ale toto —. Bože, Bože! Že je ta Stejskalka taková! Tož peníze na děčka bere a tak ich nechá. Že sa Boha nebojí! — Šak nech si s Ním enom nezahrává! Takové neviňacka a tak to trápí! —“

Když u Matúšů shaslo světlo, doběhli Jeníček s Aničkou na kopeček, kde jasný měsíc osvětloval v řádcích vyzdobené rovy. Nepozorovaně vklouzli do brány, která nějak podivně zaskřípala. Sirotci se pokřižovali a běželi přímo do koutku hřbitova k malému, ssedlému hrobu. Přiklekli a s pláčem modlili se jedinou modlitbičku, které je maminka za živa naučila: „Andělíčku, můj strážníčku.. Nevěděli, že jsou také jiné krásné modlitby, neznali jich. — Jeníček vytáhl z kapsy opalek svíčičky, zapálil jedinou sirkou, již mu snad někdo daroval a s radostí v oku položil světélko na suchý, žlutý hrob. Vyschl již za dob letních, parna jej vysušila a nikdo nepřicházel ovlažtit jej slzou. Až dnes zablesklo se na něm plápolavě světélko. A při té záři otevřeli sirotci své malé, ale za to bolu plné srdéčko a svým nářekem snad by každého přinutili k pláči:

„Maměňko — —!“ vykřiklo po půl druhu roce děvčátko a více už nemohlo. Štkalo usedavě a vrhnouc se na studenou hlínu plakalo hořce.

„Maměňko! Tetička nám zakázala lúni, abysme sem šli. Ale včil sme utékli. Tetička ti pořád nadává — A my že sme lotři, jak vy ste byly, — Maměňko . . .! — Ale my sme hodní! My sa za vás modlíme — A tatíček, že nás i nechali na krku . . . — Maměňko, my u tetičky nebudeme, ona nás bije. — Proč ste pryč odešly Franckovi maměňka neumřely — A Kačka má také maměňku Včará s nů. byla v kostelíčku . . . — A my nesmíme íť ani do kostelíčka . . k Pámбіčkovi. Ale řekněte mu, maměňko, že ho máme rádi, a že k němu přijdeme . . .aj dyž nás tetička bude za to bit — nech, šak Ježíška, pravda, maměňko, také židé bili — —“ (Dokončení.)

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

Po několika okamžicích otřásl se vzduch hrozným výbuchem. Střelný prach se chytl, loď vyletěla do povětří. Celé moře bylo pokryto troskami lodě „Lásky“; trosečníci namáhali se zachytnouti se trámů, dřev, jimiž bylo moře poseto. Najednou zaslechli hlas, který jim připadal, že přichází přímo z výšin nebeských; avšak to mocným hlasem zpíval Petr, plovaje v moři, chvalozpěv k počtě sv. Antonína. I jemu se konečně podařilo uchytнути se zbytku stěžně, kde pak mohl několik minut lapaťi vzduch.

Mezitím spustili loupežníci na moře menší lodičky, usedli do nich a započala honba po trosečnicích, jež mínili dobře zpeněžiti, prodati za otroky. Pochytali jich 37, mezi nimi byli Petr. Když je odvezli na svou loď, svázali je po dvou tlustými provazy a hodili s paluby dolů do tmavého podpalubí. Dávali jim denně k jídlu kousek usušeného chleba a trochu vody.

Tu ukázala se pravá velikost sluhy Božího františkánského bratra Petra. Měl trpělivost i odhodlanost velkých misionářů. Nemyslíl na sebe, povzbuzoval soudruhy, aby nezapomínali na ponaučení, jež jim dříve hlásal, nyní mají dokázat svou pravou lásku ku Kristu tím, že budou trpělivě snášeti všechna utrpení, jež jim poslal Bůh ve své nevystíhlé moudrosti. Nyní se ukáže, zda jest jejich obrácení ku Kristu pravé. O sobě říkal: „Nežádám nic, než aby se na mně vyplnilo slovo sv. Pavla, který píše: Žádám, abych pro Krista byl metlami mrskán, kamenován, bičován a zemřel pro jméno milého našeho Ježíše Krista!“

Loď loupežnická přistála v přístavu Böna (je v Alžírsku, na východním pobřeží). Ihned se rozneslo v městě, že jsou na prodej křesťanští otroci; přišli obchodníci i turečtí pánové ku přístavu a prohlíželi si lidské zboží. Byla uspořádána dražba a všichni trosečníci byli prodáni.

Petra, jakož i písaře z lodi „Láska“, Daniela van Breukela koupil bohatý mohamedán, jménem Sura-Belyn. Přišel z Persie, kde zbohatl, nyní chtěl jíti zpět do své otčiny, ve střední Africe, jižně od Sahary. Za každého z obou otroků zaplatil 150 dolarů, což je asi našich 750 korun.

Navlékli všem otrocké šaty a protože byli rozprodáni různým pánům, musili se rozloučiti. Bratr Petr naposledy k nim promluvil. Řekl asi toto: „Pochváleno budiž jméno Ježíšovo! Díky Jemu za vše dobré; co nám dosud prokázal! Bratří drazí, zachovávejte vždy při-

kázání Boží, milujte se vespolek! Nermuťte se v trápeních; posílá je Bůh, zkouší své věrné, koho miluje, toho křížem navštěvuje! Důvěřujeme v Nejvyššího, vzpomínejme často na slova apoštola: Je Bůh s námi, kdo proti nám? Žijte blaze, drazí bratři, nezapomínejte na mé řeči, modleme se za sebe vespolek!“

Sura-Belyn byl ohromný boháč; když popravil své obchody, dal se na cestu k svému domovu. Dobře si povšiml bývalého františkána, padl mu ihned do cčí svou pokorou, ochotou, poslušností. Brali se směrem jižním do pouště Sahary.

Neznámo, kterak se stalo, ale Sura býval kdysi sám otrokem a pobyl sedm let v italském přímořském městě Livorno, proto uměl výborně italsky, ve které řeči se také vyznal bratr Petr, který mluvil kromě toho též arabsky.

Surovi bylo velkým potěšením, že se mohl domluvit s Petrem, v němž shledával vzdělaného muže, s kterým mohl o všem mluvit. Byl dobrák, měl trpělivost s otroky, byl k nim shovívavým, protože sám zkusil, co jest býti jím.

Zbožný františkán zůstal i nyní v otroctví odevzdaným do vůle Boží, ve své důvěře v Boha byl přesvědčen, že poslal jej Bůh do otroctví, že bude mít lepší příležitost šířit slávu a čest jména Božího, než by mohl ve Svaté zemi.

Připojili se ku karavaně, která táhla přes Saharu. Na severu této pouště jest město Targa, kde se zdrželi několik dní. Zvláštním řízením Božím setkal se tu Petr s krajanem ze Sardamu z Holandska, který vyprávěl, že dostává z domova dopisy a že své posílá do vlasti. Dá-li mu Petr dopis, pošle ho jeho sestřím do Gentu, ručí za správné dodání.

S největší radostí uchopil se Petr této vzácné příležitosti, napsal dne 27. listopadu 1686 dlouhý dopis, který jeho sestry šťastně dne 6. července příštího roku obdržely. Ale věděly již o jeho neštěstí. Psal totiž o něm ranhojič z lodě „Láska“, který byl otrokem na ostrově Maltě (jižně od Sicilie). Byl tak šťasten, že jeho pán brzy zemřel a ve své poslední vůli nařídil, že daruje všem svým otrokům svobodu, což se také stalo. Ranhojič vrátil se do vlasti.

List, který psal Petr domů, se uchoval a jeho konec zní takto: „Děkuji nastotisékrát Bohu za vše, co mi prokázal! Pochváleno budiž jméno Ježíšovo na všech místech a ve všech časech! Prosím Boha každý den a neustanu Ho prositi, aby mi posílal utrpení, abych mohl činiti pokání za své hříchy! Mnoho jsem zhřešil, lépe, abych nyní trpěl, než jednou po smrti! Modlete se za mne, vyproste mi od Boha milost, abych především Její miloval a pak bližního jako sebe samého!“

Když se dověděli františkáni o osudu svého spolubratra, nařídil představený klášterů v Belgii a Holansku, aby se všichni modlili za vytrvalost ve víře, aby bratr Petr vytrval a neodpadl! (Pokrač.)

Jan Heusler :

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

V.

Leč každá písnička má na světě svůj konec
a každé nectnosti odzvoní jednou zvonec:
i nad tím doktorem všemocným, vševědoucím,
jenž radil každému, zdravým i třeba mroucím,
se jednou zatmělo mračinko plné blesku
a konec hrozilo učinit jeho lesku.
O našem doktoru zvěst donesena králi,
ten ptal se dvořanů a ti se tomu smáli.
A král hned rozhodl, že strestá smělce přísně,
ze lži jej usvědčí a nepustí ho z tísně.
I dal jej zavolat a rozkázal mu slavně:
„Tu nám teď dokážeš, žes všemocný a hlavně
žes také vševědný, že o všem víš a povíš,
že jednáš poctivě, ne hloupé lidi lovíš.
Mé paní vznešené ztratil se prsten zlatý
a nelze vypátrat, kdo že ten zloděj klatý,
jenž skvost si přivlastnil a vrátit se ho zdráhá.
A nuže, poslouchej: je-li ti hlava drahá,
povíš nám do tří dnů, kde je ten zloděj dračí,
a nepovíš-li to, budeš o hlavu kratší.“
A odvést kázal jej a střežit v pevné cele,
by mohl přemýšlet ve dny noci celé,
kdo ukrad prsten ten a kde se zase najde. —
Ubohý Cvrčku, teď chuť ti ke lži zajde!
A Cvrčka zavřeli a postavili stráž
ke všechněm dveřím, jak královo slovo káže,
by nemož uniknout, až poví, co má říci.
A Cvrček zoufalý, trudný a bledolící
přemýšlí celý den o ubohé své slávě
a všecky neplechy mu straší nyní v hlavě,

co kdy kde natropil, a cítí strach v své duši
ze trestu, jež si byl zasloužil a jež tuší
a jemuž neujde. I sedí zarmoucený
a rád by uprchl, leč ví, že spásy není.
Tu v dveřích objeví se sluha, pokrm nesa,
a Cvrček uzřev jej, ještě víc v duši klesá
a zvolá zoufale: „Ach Bože, už je jeden!“
To myslil jeden den, že brzy bude veden
ke králi povědít, ví-li co o zloději,
a ví, že bude pak úplně v beznaději.
Leč co se děje to? Hle, sluha slyše slova,
jež Cvrček pronesl, jak podivně se chová.
Všecek se otrásl, zbled a zřel ke Cvrčkovi,
jako by čekal víc, co Cvrček ještě poví.
Však Cvrček mlčí již a smutně hledí před se
a sluha odchází a všecek se jen třese
jako by ustrašen. Leč Cvrček to již neví.

(Pokračování.)

Elpl Edv. :

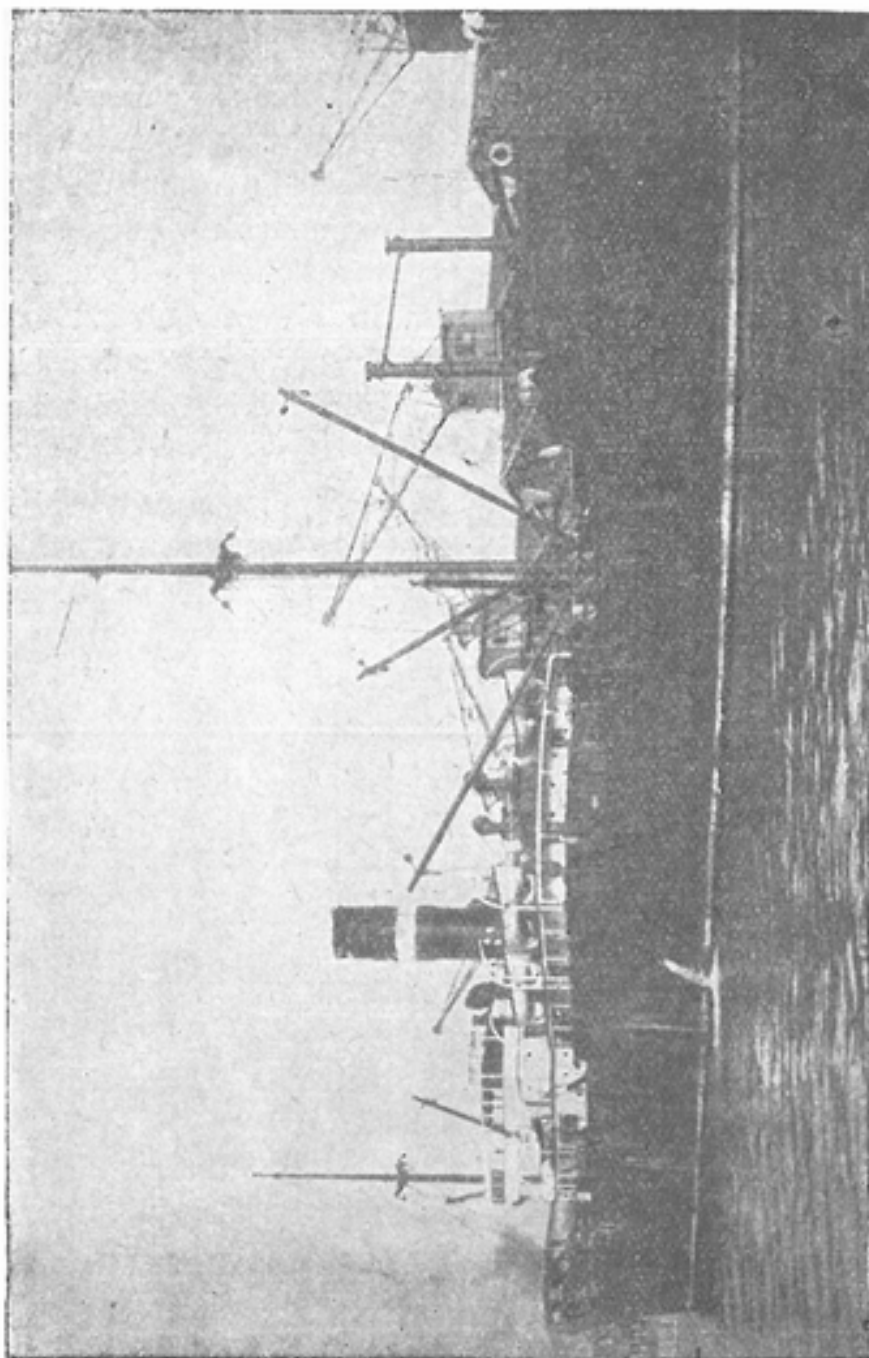
DOUBRAVA ZA JESENĚ.

Doubravěnko moje milá,
doubravěnko zelená!
Proč tvé listí za jeseně
žloutne a se červená?

Rudé skvrny — slzy moje,
jež skropily mnohý list,
když za zpěvy milých druhů
zadul lesem větru hvízd.

Žloutne listí od starosti,
když se blíží zimní čas,
že zde sirá zůstanu tak
opuštěná — beze krás.

První čl. loď „Legie“ v terstském přístavě.

L. Grossmannová-Brodská:

Dceruška měsíkové královny.

Národní černošská pohádka.

Zajisté že mnozí z vás, milé děti, jste již četly nebo slyšely o malých černoušcích, které vychovávají zbožní otcové misionáři. Také snad znáte onu dojmavou povídku: „Chaloupka strýčka Toma“, v níž tak dojmavě líčeny osudy černošských rodin. Pán Bůh stvořil všecy lidi k obrazu Božímu a proto i ten lidmi bláhovými opovrhovaný černoch je naším bližním a bratrem, jehož máme milovati jako svého bratra. Prikazuje nám takto láska křesťanská. Však nejsou všichni černoši tak zaostalí a zabeďněného rozumu. Jsou dobří pracovníci a schopni poměrného vzdělání. Také vděčni býti dovedou laskavému chleboďarci, když se k nim nechová jako nelítostný otrokář.

Že také černošské maminky mají rády své maličké černé dětičky a vypravují jim pěkné, pohádky jako vám vaše maminky a babičky, to poznáte z této pohádky, kterou si zde přečtete a již se najisto dobře pobavíte.

Tož, drahouškové, čtete:

Kimanonc měl syna. Syn rostl a záhy ho bylo plno v chýši. Seděl stále na jednom místě a byl velmi smutný.

„Proč se konečně neoženíš?“ tázal se ho otec.

„Nelíbí se mně žádná dívka v naší vesnici.“

„Tož si vyber nevěstu ze vsi sousední.“

„Ani odtamtud žádnou nechci.“

„Tož jdi k moři a tam si nějakou vyhledej.“

„Nechci vůbec žádnou dívku na zemi.“

„Odkud tedy?“

„Přál bych si míti dcerušku od slunce a měsíce.“

Příbuzní a susedé řekli: „Kdo pak by se dostal tam nahoru?“

Šel syn k prvnímu ptáku, jehož uviděl.

„Já sotva létám nad vrcholky stromů. Tam výše ještě panují vichřice a bouře,“ řekl pták.

Syn šel k jestřábovi. Jestřáb řekl: „Nemohu výše létati nad výšku hory, nad kterými plují oblaka.“

Syn šel k orlovi. Orel řekl: „Já mohu vzlétat pouze k oblakům, ale výše je tak chladno, že má křídla mrznou.“

Tu přišla žába a řekla: „Jen si napiš psaníčko, já je nahoru dobře dopravím.“

„Klid se mi z očí! K čemu nejlepší ptáci si netroufají, to by chtěla pouhá žába provést?“

„Napiš psaní. Já je odevzdám.“

Tu usedl syn za stůl a psal psaní měsíční královně: „Já, syn Kimanonce tě prosím, abych se směl oženiti s tvojí dcerouškou.“ Toto psaní odevzdal žábě.

Žába doskákala ke studánce. Sem chodily služky měsíčné královny čerpati vodu po měsíčných paprscích. Když spustily džbánek dolů do vody, žába rychle do džbánu skočila.

Služky nepozorovaly ničeho a džbánek opět nahoru vytáhly. Když nahoře džbánek postavily, žába z něho vylezla a psaní, které měla v hubě, položila na roh stolu. Pak se ukryla.

Měsíčná královna našla psaní. Přečetla je a zatázala se: „Od koho asi je toto psaní? Ten, kdo je psal, bydlí na zemi. Já však bydlím na nebi. Kdo to psaní přinesl?“ potom psaní dobře uschovala.

Z večera vklouzla žába opět do prázdného džbánu a nechala se dolů dopravit. Dole vylezla z nádoby a šla k synovi. „Odevzdala jsem tvé psaní,“ řekla.

„Kde máš odpověď?“ tázal se syn.

„Jen sečkej,“ povídala žába. „Však se ti dostane odpovědi.“

Uplynulo však šest dnů a žádná odpověď nepřicházela.

Tu napsal syn druhé psaní. Psal takto: „Neobdržel jsem posud odpovědi. Řekněte tak nebo tak, ano nebo ne. Ale není to zdvořilé, vůbec ani neodpovídat.“

Žába se opět dala ve džbáně nahoru tajně vytáhnouti a opět položila psaní na stůl.

Když královna toto nové psaní našla, tázala se služek: „To vy přinášíte ta psaní nahoru?“

Služky řekly: „My? Nikoli.“

Nyní napsala královna odpověď: „Synu Kimanonce, který mne tato psaní posíláš, přijď dříve sem nahoru a ukaž se. A také s sebou přines svatební dar, jak jest obyčejem. Položila toto psaní právě tam na roh stolu, kde sama ty dopisy nacházela. Potom odešla ze síně. Žába vzala psaní, vklouzla do prázdného džbánu a opět se nechala tajně dolů dopravit, aby synovi psaní odevzdala.

Syn vyskočil z lůžka, otevřel psaní a četl. Potom pravil k žábě: „Přece jsi tam byla nahoře.“ Potom ještě této noci psal třetí psaní. Psal takto: „Zde jest můj svatební dar. Dejte mně vědět, čeho si ještě ke svatbě přejete. Potom vzal s otcova stolu osm zlatých penízů a podával to žábě spolu s psáním.“

Žába řekla: „Dobře všechno obstarám. Ale nahoru mohu teprve zítra večer, neboť dvě cesty za jediný den na mne mnoho.“

Královna potom našla psaní i osm zlatých penězů na rohu stolu, přečetla psaní a pak všechno řekla svému manželovi, slunečnímu králi.

Sluneční král se nehněval a řekl: „Připravte nějaký pokrm pro toho, kdo psaní přinesl.“

Královna řekla: „Neznám jej.“

Král řekl: „Jen to uchystej a na stůl připrav.“

Zabili velikou slepici a pěkně ji s kukuřicí upravili. Potom se dal pokrm na stůl vedle talířů, vidličky, nože a lžice. Dveře se pak nechaly otevřeny.

Vyšla žába ze svého úkrytu, vyskočila na stůl a dala si chutnat jako nikdy dříve. Dokonce si i utřela hubu o bílý obrus. Potom se opět ukryla.

Mezitím psala královna svou odpověď. Psala takto: „Milý synu Kimanouce, tvoje psaní jakož i dar k zásnubám jsme obdrželi. Ale jako dar k sňatku musíš poslati šestkrát tolik.“

Toto psaní opět žába dolů dopravila.

Šest dní potřeboval syn, aby tolik peněz sehnal. Také se staral, bude-li to moci žába unést v hubě.

Šlo to však přece, třeba žabu sanice bolela. Při tom psal syn „Zde je svatební dar. Přijdu záhy pro svoji nevěstu.“

Služky z měsíce tuze se divily, že ten džbán s vodou je dnes tolik těžký. Ale poněvadž v předešlou noc hodně tančily a byly unaveny, domnívaly se, to že se jim to tak pouze zdá.

Tenkrát bylo pro žabu upečeno celé prase. Potřebovala dlouho, nežli je snědla. Konečně s tím byla přece hotova.

Když se ale octla opět na zemi, byla tolik přecpána a těžká, že nemohla ještě této noci dojít k synovi. Proto zalezla do houštiny, aby se náležitě vyspala.

Když příštího dne, téměř k polednímu, vydávala se na cestu, syn již na ni netrpělivě čekal, jda jí naproti.

„Odevzdala jsem tvůj svatební dar těm, u nichž jsem byla, pravila žába, nyní ty sám musíš ustanovit den, kdy si pošleš pro svoji nevěstu.“

„Dobře,“ řekl syn.

Uplynulo opět deset dní.

Konečně došel syn ke studánce a řekl: „Poslyš, žábo, potřeboval bych někoho, kdo by mně moji nevěstu přivedl. Každý říká, že nemůže nahoru k nebi. Co činiti?“

„Jen se tak zbytečně netrap,“ odpověděla žába „mně můžeš důvěřovat. Já to již nějak provedu.“

„Dobře,“ řekl syn. „Budu ti nápomocen.“

Ještě téhož večera dala se žába nahoru vytáhnouti a šla do pokoje, kde spala dceruška měsíční královny. Nyní bylo vidět, jaká je to překrásná dívka, jaké nebylo na celé zemi rovno. Žába šla blíže, vyňala dívce jedno oko, potom jí vyňala druhé oko a svázala obě v šátku do uzlíčku.

Když druhého dne na měsíci byli všichni obyvatelé vzhůru a při pilné práci, scházela toliko dceruška. „Kde je dcera?“ tázali se všichni. Matka k ní vešla a tázala se: „Proč nevstáváš? Právě dnes je v domě mnoho práce.“ Dcera odpověděla: „Moje oči jsou pevně uzavřeny, nevidím ničeho.“

Otec hned poslal pro dva kouzelníky, aby poradili. Neřeklo se jim, proč byli povoláni ani co se stalo. Ale jeden z těch mužů řekl: „Někdo je nemocen, a je to žena, která je nemocna. A jsou to její oči, na které ona trpí.“ Rodiče řekli: „Tak jest. Kouzelník rozhodil opět své očarované kostky a vykládal: „Ta onemocnělá žena jest posud svobodna. Ženich ji očaroval. To znamená: „Pošlete moji nevěstu ke mně nebo musí zemřít.“

Nyní král věděl, jak jest s jeho dceruškou.

Král řekl: „Vyspíme se na to. Potom, zítra půjde ona dolů na zem.“

Rychle vklouzla žába do džbánu a dala se dolů spustiti a pokud mohla pro své krátké nohy, spěchala k synu Kimanoncovu a řekla: „Hola! Zítra přijde tvá nevěsta! Připrav všecko k jejímu příchodu.“

Syn žábu uhodil a křičel: „Klid se odtud! Nikdy více tě nechci viděti, ty lhářko!“

Žába mlčela a šla ke studánce. Tam se ukryla.

Příštího večera snesla se s nebe na zemi po měsíčních paprscích dceruška měsíčkové královny v průvodu mnoha služek, které nesly hojnost šatů a zlatých šperků. Služky plakaly a nemohly se od královské dcerušky ani odtrhnouti.

Ale dceruška byla velmi veselá a dlouho jim kývala na rozchodnou. Teprve, když sama zůstala u studánky a služek více zde nebylo, poněvadž na paprscích měsíce pryč nahoru odtáhly, zmocnila se dívky bázeň. Děsila se šumotu stromů, kterého na měsíci nikdy neslyšela. Také nikde nezaslechla krokův někoho, kdož by si byl pro ni přišel. Všude bylo ticho, nikdo ji zde neuvítal.

Již otvírala ústa, aby jako dítě zavolala na svou maminku, když tu ucítla cosi u svých nohou a tenký hlásek zavolal: „To jsem

já, já žába. Dovedu tě ku tvému ženichovi. Při tom žába rozvázala uzlíček a dívce opět oči zasadila.

Dívka spatřila nyní žabu, uzřela kolem sebe stromoví oblévané světlem měsíce. Upokojila se a šla za žabou.

Synova chýše již byla uzavřena. Vůkol všecko spalo.

„Zaklepej,“ řekla žába. Tu dívka z měsíce zaklepala na dveře.

„Kdo je to?“ zavolal syn.

„Tvoje nevěsta zde stojí,“ odpověděla žába.

Tu syn rychle vyběhl ze dveří. Uviděl nevěstu a ona spatřila jeho. Dívali se jeden na druhého.

„Přijď zítra ke studánce a odnes si odtamtud všecky své šaty drahé zlaté šperky,“ řekla žába a odešla.

Ale ti dva, když se na sebe dost nadívali, vzali se za ruce a vešli do chýše. Syn byl všecek ozářen stříbrnou září měsíce, která vycházela od jeho nevěsty. Nemusili v chýši ani rozsvěcovat kahanec.

Ale druhého dne všichni obyvatelé vesnice seběhli se k synově chýši a vystupující na špičky, dívali se oknem na dcerušku měsíční královny.

Ona však se vesele zasmála a promluvila několik slov ve své řeči. Potom schovala své ruce pod pokrývku, neboť z jejích dlaní vycházela ta oslňující stříbrná záře.

Tak zní pohádka o dcerušce měsíkové královny.

J. Bol:

PÍSEŇ SIROTKŮ.

Přišli jsme, tatíčku,
k vašemu hrobu,
bychom se modlili
ku Pánu Bohu —

Přišli jsme, maměnko,
na hřbitov malý,
bychom si před vámi
postěžovali —

Nesem vám svíčky,
srdíčka svoje .
vemte nás do nebe
z zemského boje.

Neb se tam přimluvte,
rodiče milí,
aby k nám lidé zlí
lepšími byli.

J. Staněk :

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

(Pokrač.)

„Všechny ryby by pomrzly,“ řekl Jeník.

„A nejen to. Utvořily by se ledy tak silné, že by pak ani pod žhavými paprsky letního slunce úplně neroztály. Nastal by nedostatek vody potoky a řeky málo by zavlažovaly vypráhlé krajiny a všechna příroda by tím trpěla. Vidíš z toho, že moudrost Stvořitelova připouští i výminku ze svého zákona tam, kde jest toho třeba ke zduaru tvorstva.“

„V tom je jistě moudrost veliká!“ zvolal nadšeně Jeník.

Tu přiletěla bzučící včelka a usedla před nimi na bílý květ polního kvítka.

„Viděl jsi již někdy včely v úle pracující?“ pokračoval Bureš v rozhovoru, hledě na včelu.

„Ano, strýčku,“ přisvědčil Jeník. „Viděl jsem je často ve včelíně pana nadučitele a také ve škole jsme se tomu učili. Mně vždycky bylo divno, kdo naučil ty malé včelky stavěti plásty s tak pravidelnými šestistrannými buňkami a kdo je naučil snášeti do nich sladký

med z kalíšků květinových? A dělají to i zcela mladé včelky. Sotva se vylíhly, již pracují na plástech a asi za 14 dní již vylétají z úlu třeba i 1/2 hodiny daleko na pastvu a vždy zase najdou cestu zpět do svého úlu.“

„Máš pravdu, Jeníku: Kdo je tomu naučil? Ty jsi člověk, tedy bytost rozumná, a přece, jak dlouho jsi se musil učit než jsi dovedl nakreslit slušný šestiúhelník a hle, včela to dovede hned po vylíhnutí! Ty již chodíš šestý rok do školy a učil jsi se zeměpisu, ale kdybych tě poslal někam do jižní Itálie nebo do Španělska, jistě bys nevěděl kudy kam. Ale vlaštovky a většina zpěvného ptactva odlétá na zimu do těchto teplých krajin a na jaře zase k nám se vrací. Kdo však učil tyto malé tvory znáti strany světové, kdo učil je zeměpisu?

Milý Jeníku, u člověka je to jinak. Člověk má od Boha rozum a svobodnou vůli, proto musí sám rozum svůj vůli pěstovati, vzdělávati se a tak spěti k jisté dokonalosti. To jest veliká přednost člověka před zvířetem, ale má také velkou zodpovědnost před Bohem, jak vzácných těch darů užívá. Bůh sice pomáhá člověku v jeho slabostech, ale nejedná, nepracuje za něho. Zvířata však nemají ani rozumu ani svobodné vůle a proto ani se nemohou učit. Naučí-li se přece něčemu na př. pes, jest to pouze neuvědomělá dressura podobně jako na př. zahradník křivý stromek přiváže ke kůlu a přinutí jej tak růsti rovno. Za to však mají zvířata od Boha zvláštní pud, kterým nutně se musí řídit. Koná-li něco člověk, řídí se sám svým rozumem a proto tak dlouho se musí učit a přece často se mýlí a chybuje. Včela však a vlaštovka nemajíce rozumu, řídí se pouze vrozeným pudem nebo názorně řečeno, nepracují, nejednají vlastně samy, ale jedná za ně nejvyšší moudrý Bůh. Proto díla a podniky jejich vypadnou vždy dobře a svému účelu přiměřeně jako nádherný vzrůst květin, podivuhodné krystaly nerostů a umělé hvězdice vloček sněhových.

„Ach ano,“ zvolal Jeník nadšeně, „nyní již zcela jinak budu hleděti na zjevy přírodní! Kamkoli pohlédnu, všude vidím všemohoucnost a neskonalou moudrost Tvůrce. Vidím jasně, kdybychom nevěřili v Boha, že bychom si v přírodě ničeho nedovedli vysvětliti.

„Jsem rád, Jeníku, že tak dobře chápeš onu velkou moudrost řeči, kterou k nám mluví kniha přírody. A přece jsem ti dal jen zcela maličko nahlédnutí do té velkolepé dílny všemohoucnosti a moudrosti Boží. Jak teprve by se rozjasnilo v tvé duši, kdybys poznal přírodu tak, jako ji poznali slavní přírodozpytce, kteří celý život zasvětili zkoumání tajů přírodních? Takovým byl i slavný švédský učenec Linné, který všechno rostlinstvo rozdělil na třídy, o kterých

se také v měšťance budete učit. Když zkoumal Linné život a vzrůst rostlin, našel v něm tolik moudrosti a rozumné účelnosti, že se mu zdálo, jako by sám Bůh kráčel mimo něj. Proto napsal v jedné své knize: „Věčného, nekonečného, vševědoucího a všemohoucího Boha viděl jsem kráčet mimo sebe a stanul jsem pln úžasu. Pouze několik jeho stop mohl jsem pozorovati ve věcech stvořených, avšak i z nich a to i z těch nejmenších, jaká zářila moc, jaká moudrost a jaká nevýslovná dokonalost!“

A nyní si představ, Jeníku, jak ubozí jsou proti takovým velikanům vědy ti lidé, křeří říkají, že v Boha nevěří! Jsou podobní lidem, kteří zavírají oči, aby neviděli, protože viděti nechtějí. Věru měl pravdu slavný onen učenec, který napsal: „Málo vědění odvádí od Boha, mnoho vědění přivádí k Bohu“ Proto jen člověk mající zlou vůli nebo člověk omezeného rozumu nebo člověk povrchní, polovzdělaný může tvrditi, že Boha není. Písmo sv. praví: „Blázen praví v srdci svém: není Boha.“ Zamiluj si tedy, Jeníku, zvláště přírodu, snaž se co nejvíce vniknouti v její taje, vzdělávej se čtením poučných knih, a já jsem přesvědčen, že i ty jako kdysi Linné budeš viděti v přírodě stopy všemohoucnosti a moudrosti Boží a že nikdy nebudeš nevěrcem.“

„Ó, to nebudu nikdy, nikdy!“ volal Jeník se zanícením. „V náboženství učím se znáti Boha, ale nyní jsem poznal, že kdyby ani toho nebylo, i sama příroda by mne Boha znáti naučila. O jak vám děkuji, dobrý strýčku, za dnešní poučení!“

Obohacen novými myšlenkami, spokojen a šťasten ubíral se Jeník se strýcem domů. (Pokračování.)

B. Jasnov:

O chlapci, který sbíral špačky.

(Dokončení.)

přece Jeník nevykonal svého úmyslu.

Měli druhou hodinu počty. Jeník tak se zabral do svých myšlenek, že ani neslyšel, když ho pan učitel vyvolal. A když měl počítat, tak se spletl, že byl za nepozornost postaven do koutu.

„Co je to dnes s tebou, Jeníku?“ ptal se ho ke konci hodiny pan učitel, posílaje jej zase na místo. „Jsi všecek bledý a pod očima máš modré kruhy . . .

Nekouříš naposledy?“ Přičichl k němu a pak zahrozil prstem. „Mně se zdá! Ukaž kapsy!“

Jak sáhl do náprsní kapsy a podíval se pak na prsty znečištěné tabákovým prachem, pohlédl se přísně na Jeníka.

„Co pak je tohle? Ještě budeš zapírat? Páchnoš tabákem jak starý voják. A já jsem tě měl vždycky za hodného! Zklamals mne, chlapče, škaredě jsi mne zklamal...“

Ostatní chlapi zprvu se smáli, ale když viděli, že to jde doopravdy a že ubohý Jeník dává se do pláče, místo aby se hájil, začali ho brániti sami.

Pan učitel vyslechl jejich vysvětlení, odkud je tabák v kapse Jeníkově, a hledě pak znovu na jeho bledé tváře, řekl již mírně: „Sedni si tedy! Ale dnes odpoledne nechd' na špačky — přijdu k vám a promluví s maminkou, až přijde z továrny“

Čekal se strachem, že pan učitel bude naň žalovat a že maminka bude se zlobit. Ale dopadlo to dobře. Pan učitel hovořil delší chvíli s matkou ve světnici a při odchodu pohládl ho jen po bledé tváři a ptal se, zda by chtěl jíti na prázdniny někam na venkov, na čerstvým vzduch, aby se trochu zotavil.

Podíval se nerozhodně na maminku a vida, že se usmívá, přikývl.

„Tam budeš míti dost mléka, aby ti tváře trochu zčervenaly, budeš se koupat v řece, pást husy a krávy a místo hledání těch oškli-vých, usmolených špačků brněnských můžeš se dívat na opravdové špačky, jak se perou o třešně. Maminka ti dnes všecko připraví a zítra odpoledne už se vydáš na cestu s výpravou Českého srdce. Pojede vás několik na tu stranu...“

Ve shonu příprav na nenadálou cestu zapomněl Jeník na všechno ostatní. Teprve v poslední chvíli vzpomněl si na stokorunu schovanou v tajné skrýši. Lekl se. Co by řekla maminka, kdyby na ni přišla, až on tu nebude? Včera ji chtěl odevzdat a nemožl pro pana učitele. Dnes docela na to zapomněl. A po klekání bude ho marně čekat Frantík — zítra snad už přijde strážník a poleká maminku... Co udělati teď, když už musí na dráhu? Kdyby tu byla aspoň maminka, pověděl by jí to, dnes už by se nebál — ale je v továrně...

Všecek zmaten zastrčil bankovku do kapsy a spěchal na nádraží, kde už čekali ostatní chlapi s vůdcem výpravy. Pěkně se jim jelo, dívali se oknem na neznámé krajiny vlnící se dozrávajícím obilím a hádali, kde kdo bude ubytován a jak se tam bude míti.

„Na poli sedlákům se nebudu dít,“ povídal nahlas větší hoch, soused Jeníkův. „Budu chytat ryby a ptáky, koupat a hrát kopanou s kluky, ale na pole nepůjdu. To bych se mohl doma dít a nemusil bych na venkov. Hned bych utekl odtud — však mně to maminka povídala.“

„Já bych zase rád dělal na poli, těším se na to,“ řekl tiše Jeník a odmlčel se, vzpomínaje, jak jej maminka ještě dnes ráno napomínala, aby se neštítel žádné práce a pomáhal lidem, kteří ho z lásky k sobě vezmou, zvláště nebudou-li sami bohatí.

A hned jak vystoupil z vlaku, poznal Jeník, že opravdu nepřijde k boháčům. Čekal tam na nejstarší člověk v prostém venkovském šatě a s krátkou dýmku v ústech, přejal jej od průvodce a hned se vydali na cestu. Vyptal se stručně chlapce na rodiče a na školu a pak již sáhal dlouhými kroky, že Jeník sotva stačil.

Ale brzy poznal, že tento malomluvný krejčovský mistr Jedlička je člověk dobrotisko a že by s každým, jak se říká, srdcerozdělil. Měl v Pavlově, jak se ona dědina jmenovala, jen malý domek a několik kousků polí na stráni, ale žil se svou manželkou zcela spokojeně; jen za večera vzpomínali na své dva syny, z nichž jeden ve válce padl a druhý se někde ztratil beze stopy. A když teď v novinách četl několikrát výzvu v novinách Českého srdce, přihlásil se — jediný z Pavlova — o nějakého chudého chlapce. A sám si pro něj došel na vzdálené nádraží.

Jeník cítil se tu brzy jako doma. Pomáhal ochotně v domku na poli, když nastaly nebohaté žně, seznámil se s několika vesnickými chlapci, chodil s nimi do lesa na jahody i na houby, koupal se i po stromech lezl. Ale co ho nejvíce potěšilo, byly knihy, jichž měl pan mistr plnou skříňku. Byly tu různé kanlendáře a staré kroniky, Kukátka a povídky jakých dosud neměl v rukou — ale zabrať se do nich k radosti pana mistra, jenž si vážil

Pak již sáhal dlouhými kroky, že Jeník sotva stačil . . .

každého horlivého čtenáře a dovolil, že si může vzít knihu s sebou i ven na pastvu.

A tak v ruchu práce, hry a četby zapomněl Jeník na Brno, na Špačky i na Frantíka. Až jednou znenadání se mu všechno připomnělo.

Seděl u cesty na nízké mezi, za níž na strnisku pásly se Jedličkovy husy, a četl v Kukátku. Pojednou svým vycvičeným čichem ucítil kouř jemného doutníku a zároveň zaslechl kroky. Zdvihl hlavu od knihy a — všecek ustrnul. Po silnici jde onen pán, který tehdy ztratil v Brně osudnou — stokorunu! Jde a hovoří s chlapcem, dívá se po krajině a netuší, že on, Jeník, má — jeho peníze.

Nevěděl ani, co dělá. Zmocnila se ho radost, že se konečně může zbavit toho, co jej tak trápilo, ale zároveň jakási úzkost a strach, co tomu řekne pán. Ve zmatku vyskočil a začal rozpínati vestu, kde si zašil — už zde v Pavlově — pod podšívku bankovku. V mžiku vytáhl nůž a jal se rychle páraťi hrubé stehy. Ale než byl hotov, pán přešel a ani si ho nepovšiml. Jen vůně doutníku se nesla lehkým závanem větru.

„Nechej si peníze!“ ozval se v duši chlapcově jakýsi lákavý hlas. „Pán o ně nestojí a Frantík už je asi v učení, nebude na tobě vydírat.“

Zarazil se nerozhodně, ale jen na okamžik. Myslí kmitla mu vzpomínka na sen o telátku a k ní hned přidružila se druhá — na poslední náboženskou hodinu a na statečné bratry makkabejské.

„Teď ukaž, že jsi hrdinou a ne zbabělým telátkem!“ volal k němu tento druhý hlas.

„Ukážu!“ vykřikl Jeník hlasitě a již se rozběhl po silnici za pánem. Pán se ohlédl, když slyšel rychlé kroky a všecek překvapen se díval, jak mu neznámý chlapec podává bankovku s několika nesouvislými slovy.

Teprve za chvíli pochopil, když si Jeník trochu oddechl a vše mu upřímně vyložil od počátku. Pán se usmíval, když slyšel jeho přiznání, že si chtěl koupit knihy, že by jich rád měl hodně a že na něm Frantík stále loudil a dívaje se trochu vyčítavě na svého syna, řekl:

„Slyšíš, Jaroslave? ty máš plnou skříň knih a nechce se ti do čtení. Po prázdninách máš jít do gymnasia, ale nevím, jak to s tebou půjde. Do kolikáté třídy ty chodíš, chlapče?“

Jeník odpovídal již bez házně, cítil, že se pánu na něm něco líbí, že ho poslouchá se zájmem, a to mu dodávalo důvěry, že se rozhovořil upřímně i o své matce a sestřičce, o tom, jak sbíral špačky a jak se mu teď líbí u Jedličků. Pojednou vzpomněl si na své husy a rychle se loučil s pánem.

„Tu máš nálezný“, vtiskl mu pán do ruky papírek. „Zůstaň jen vždycky tak upřímným a poctivým, jako dosud, ani nevíš, jaký je to poklad, chlapče! Možná, že se ještě spolu setkáme.“

Když se potom Jeník na mezi u svých hus podíval na papírek, poznal, že je to stokoruna — táž, která mu způsobila tolik trampot. Už jí nezašival do vesty, ale dal si ji schovat k panu mistrovi, jemuž také teď všechno pověděl. Jen nedovedl říci, kdo ten pán je. —

Ale i toho se dověděli.

Bylo to již ke konci prázdnin. Jeník chodil jaksi zamlklý, vzpomínaje, že za několik dní opustí útulný domek na venkově a odjede zase do zakouřeného Brna. Na druhé straně zase se těšil, že uvidí maminku a překvapí ji, jak tu zesílil a zčervenal a kolik peněz si veze.

Přihnal právě s pastvy kravičku, přivázał ji ve chlévě a vešel do světnice, aby odvedl panu mistrovi knížku, kterou dočetl na pastvě. Ale již ve dveřích se zarazil; s panem mistrem sedí u stolu — onen pán.

„Pan správce Dostál přišel za tebou, Jeníku,“ vítal ho pan mistr s úsměvem v dobráckém obličejí. „Pojď přece a polib mu ruku, za-slouží si toho od tebe.“

Jeník byl zvyklý líbati ruku jen své matce, ale poslechl — a když za chvíli slyšel, proč pan správce přišel, učinil to ještě jednou dobrovolně a se slzami v očích.

Pan Dostál vyptal se dříve důkladně na chlapce, jenž se mu zalíbil při prvním setkání, a když slyšel od pana mistra jen chválu, svěřil se mu se svým úmyslem: bude vydržovati Jeníka na studiích a za to Jeník bude se učiti s jeho synkem, aby ho povzbuzoval k pilnosti.

Tak se stalo, o čem Jeník neodvážil se dříve ani sníti. Letos chodí již do třetí třídy gymnasia, prospívá dobře a s ním i jeho neodlučný druh Jaroslav Dostál, jenž se snaží, aby nezůstal pozadu za chudobným chlapcem a neslyšel výtek od svého otce.

A pokaždé, když si tak spolu prohlížejí knihy u výkladní knihkupecké skříně a leckdy také zajdou si dovnitř některou koupit, vzpomíná si Jeník, jak lítostivě tu stál před více než dvěma lety a tamhle v té uličce našel osudnou stokorunu. Vzpomíná na Frantíka, o němž nedávno slyšel, že pro krádež „sedí“ v trestnici na Cejlu a myslí si:

„Kdybych se jím byl nechal dále vést jako hloupé telátko a ponechal si cizí peníze, neměl bych dnes nic, leda trápení v duši a snad bych dosud sbíral po Brně špačky

J. M. Jelenský :

Různé dráhy.

úzné jsou dráhy životní: Některé začínají vysoko, jsouce podobny alpským potokům, které s výše nedostupné s hukotem a šumotem přes balvany a skály řítí se v údolí, tvoříce skvělé vodopády, ale posléze po krátkém toku buď zanikají nebo v močálech nešlavně končí. A jiné vody zase vznikají v tajemných hlubinách podzemních, pracně, ale vytrvale razí si cestu temnotami, až konečně vítězně vyvírají mocným zřídlem na světlo denní, spojují se v potoky a řeky a slouží lidem ku prospěchu.

Těmto dvěma pramenům podobaly se osudy dvou chlapců: První se jmenoval Jiřík a byl synem krejčího, druhý Blažej a byl synem nezámožného maloměstského domkáře, který v zimě též se zabýval příštipkářstvím.

Oba hoši byli dobrými kamarády a denně se scházivali, leč povah rozličných. Jiřík byl živý a velmi nadaný, Blažej byl poněkud ne-japný, ale vytrvalý.

Oba hoši toužili po tom, aby mohli jít na studie, ale kdežto Jiřík to doma otevřeně řekl a prohlásil, že na žádné řemeslo nepůjde, pochoval nesmělý Blažej své největší přání, svůj nejdražší sen hluboko v srdci svém a nikdo se o něm nedověděl.

Tak Jiřík konečně po dlouhém váhání rodičů, jimž z málo výnosného řemesla bylo živiti dosti četnou rodinu, byl dán přece do města na studie, kdežto Blažej musil choditi dále do školy domácím. Jestliže již tato okolnost ho zarmucovala, mrzelo ho tím více, že Jiřík ho nyní skoro úplně zanedbával, maje nové, lepší kamarády. Cesty jejich se začínaly patrně rozcházeti a rozešly se docela, když jedné letní neděle otec zavedl Blažeje k panu mistrovi Preclíkovi, aby se u něho vyučil pekařství.

Pan Augustin Preclík byl nejen řádný pekař, jenž vyráběl v městě nejlepší pečivo, ale i majitel domu a člen obecního zastupitelstva.

Právě přišel před chvílí ze schůze domů a přijal otce i Jiříka přátelsky. Prohlédl si chlapcovo poslední školní vysvědčení, pokýval spokojeně hlavou, a když se s otcem dohodli na podmínkách, přijal ho k sobě do učení.

Od té doby Blažej takřka zapadl v dílně Preclíkově, kde byl zaměstnán ve dne i v noci, a ztratil se Jiříkovi zcela z dohledu.

Jiřík zatím odbyl první rok svých studií, přinesl skvělé vysvědčení, jsa „prvním mezi dvaosmdesáti žáky řaděnými“, jak tam výslovně stálo podotknuto, a tak se stal hrdí ou dne. Začínal tedy svou dráhu rovněž tak slavně, jako ubohý Blažej neslavně.

A léta mýjela — ach, jak rychle ubíhají léta mládí! Běda tomu, kdo jich náležitě nepoužije ke svému budoucímu povolání — pozdě lituje.

Blažej byl dávno vyučen a pustil se daleko do světa na zkušenu,

jak tehda bývalo dobrým zvykem. Zapadl v tom světě širokém, jak kámen v moři hlubokém a jen občas se Jiřík náhodou dověděl, že se mu velmi dobře vede.

Jiřík mu v tom ohledu skoro záviděl, neboť sám ještě daleko hotov nebyl a ve studiích protloukal se jen s bídou, následkem čehož i v učení ochaboval. Když potom zemřela mu matka a otec nejevila valné chuti nadále ho ve studiích podporovati, ukončil studia a přijal skromné místo daleko od domova. Zapadl i on a jenom ještě jedenkrát se objevil doma — na pohřbu otcově... Potom nebylo o něm dlouho nic slyšeti.

Zatím Blažej vrátil se ze zkušené a vstoupil opět k panu mistrovi Preclíkovi do dílny jako tovaryš. Přivezl si z ciziny nejen ušetřené peníze, ale i mnohé zkušenosti, jež nyní v závodě svého mistra uplatnil. Pan Preclík byl s ním velmi spokojen a neváhal mu po čase svěřiti svou jedinou dcerku a celý závod, jenž utěšeně zkvětal...

Jednoho dne zastavil se Jiřík před závodem, kde skvěla se již nová firma: „Blažej Novák“ a vstoupil konečně do krámu. Tam za

pultem v bílé zástěře stál Blažej poněkud pomoučeny, ale bodře a spokojeně vyhlížející.

Staří kamarádi se brzy domluvili a po chvíli seděli spolu za stolem v přátelském hovoru.

Jiřík si trpce stěžoval na svůj nepříznivý osud, jenž odsoudil ho bídě živiti na vsi bez vyhlídky, že aspoň k stáru bude moci spokojeně a klidně žiti pod svou vlastní střechou.

Blažej naslouchal trpělivě a pravil po chvíli:

„Kdysi — přiznám se — záviděl jsem ti, ale nyní vidím, že bez příčiny.“ A usmáv se, doložil: „Přece jen je pravda, že řemeslo má zlaté dno.“

Prohlédl si chlapcovo poslední školní vysvědčení ..

Okénka do života.

První národní pout českých katolíků do Říma konala se v první polovici měsíce října. Účastnilo se jí přes 700 poutníků všech stavů. V čele jejich byl p. arcibiskup olomoucký Dr. A n t. C. S t o j a n a ostatní biskupové čeští i slovenští s četnými poslanci a senátory. Všude byli velmi radostně uvítáni, zvláště také od sv. Otce B e n e d i k t a X V., jenž každému bez rozdílu podával ruku a pro každého, na nějž byl upozorněn, měl několik vlídných slov. Přijal velmi laskavě také dárky, jež mu poutníci přivezli, mezi jinými i hanácké „vdolke“, slovácké kraslice a valašské „papuče“. Udělil všem apoštolské požehnání s přáním, aby celý náš národ po příkladu svých velkých světců mučedníků, sv. Václava a sv. Lidmily, zůstal vždy věrným dědictvím otců, víře cyrilometodějské, jejímž základem je nástupce sv. Petra, papež římský. Poutníci tak slavně slibovali jménem svým i jménem statisíců uvědomělých katolíků, kteří se nemohli pouti účastniti.

Katoličtí studenti naši po prázdninách dali se všude do nové horlivé práce o vlastní vzdělání. Scházejí se často ve svých Sociálních Studentských Sdruženích (SSS), kde se konají vzdělávací přednášky i rozhovory o časových a náboženských otázkách, čtou se časopisy a pěstuje se i ušlechtilá zábava. V Brně utvořily samostatné sdružení takové i katolické stu-

dentky. K oběma těmto studentským spolkům brněnským přibyl v poslední době ještě třetí, kde se sdružili studenti ze Z á b r d o v i c a okolí a zahájili hned velmi čilou činnost. Probudte se i tam, kde jste dosud nezačali, a poznáte za čas sami, že z malých počátků povstaretačkovou společnou, cílevědomou prací veliké dílo. Pak zmlkne i posměch nepřátel! Zdař Bůh!

Ruský mnich Nestor, jehož obrázek přinášíme v tomto čísle, žil v klášteře-kijevském na sklonku XI. a na počátku XII. století. Byl dlouho pokládán za spisovatele nejstarších ruských dějin, zvaných „Nestorův letopis“ nebo „Prvotní letopisný svod“. Podle nových bádání byly však tyto dějiny napsány od několika spisovatelů a dokončeny na počátku XII. století. Nestor napsal jen část. Mimo toho napsal životopisy některých svatých.

Nejoblíbenějším a nejstarším kalendářem českým jest „Moravan“, jehož 71. ročník — na rok 1922 — právě vyšel nákladem Občanské tiskárny v Brně s množstvím povídek, poučných článků i obrázků v nové trojbarevné obálce mistra K. Rélinka. Stojí jen 10 Kč. Mimo něho vyšel tamtéž „R o l n i c k ý k a l e n d á ř“ a „S e l k a“. Upozorněte na ně své rodiče, až si budou kupovati kalendáře na budoucí rok!

Z našeho mladého světa.

HOSTÝN.

Hostýn, hora nevysoká,
na ní Matka Boží dlí,
tam pak mnoho lidí spěchá,
poklonit se Marii.

Modlit se tam za ochranu
proti nepřátelům všem!...
Až pak přijdem v nebes bránu,
Marii poděkujem.

(Václav Obsívač, žák III. tř. měšťanské-
ve Frenštátě.

OBSAH:

Na dušičky. Báseň od Fr. B. D ě r d y. — Sirotci. Napsal J. B o l. — Napříč Afrikou. Dle P. K a j e t á n a S c h m i t z e, františkána, podává Ig. Z h á n ě l. — Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor. Napsal Jan H e u s l e r. — Doubrava za jeseň. Báseň od E. E l p l a. — Dceruška měsíkové královny. Napsala L. G r o s s m a n n o v a - B r o d s k á. — Píseň sirotků. (Bás.) Napsal J. B o l. — O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem. Napsal J. S t a n ě k. — O chlapci, který sbíral špačky. Napsal B. J a s n o v. — Různé dráhy. Napsal J. M. J e l e n s k ý. — Okénka do života. — Z našeho mladého světa.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

Hádky.

1. Doplnovačka s tajenkou.

Fr. Pustějovský, Lichnov.

+		a	=	vídáme na obloze.
		a	=	osoba z bible.
	r	+	=	vládce.
o		+	=	druh psa.
	o		=	čas.
	+	ž	=	květina.
+		d	=	nejlepší kuchař.

Písmena křížkem označená, čtena svrchu dolů dají známé heslo.

2. Koníček.

Zaslal Fr. Pustějovský v Lichnově.

bliž	stí,	na	ha,	vše	vy
ha	F.	cko,	ne	st,	bla
st.	ní	ště	de	pad	ji
li	Bo	P.	že	ho	buď
své	den	tvé	na	a	ne
hy	Mi	ni	prá	ti	Pá
je	a	zkní	luj	a	ci

3. Roháček číselný.

Jar. Parma, stud. v Král. Polí.

1	2	3	4	5	město v Čechách.
2	6	2	3		posvátný pták.
3	2	7			z mléka se dělá.
4	3				slabika.
5					souhláska.

4. Doplnovačka.

Seidler Jos., stud. v Král. Poli.

— š — n — — a — e — n — h — j — e — z —
— š — c — —,

Čárky doplňte následujícími písmeny, aby vzniklo heslo: a, a,
d, d, e, e, ch, i, i, j, k, n, o, v, v, y.

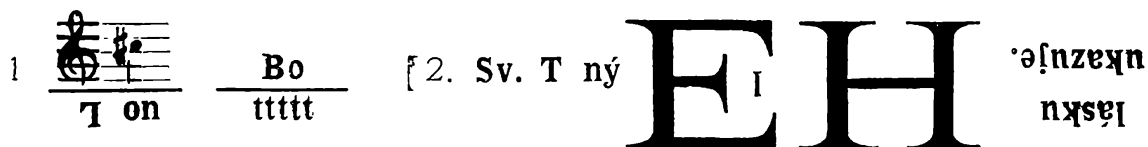
5. Skrývačky.

Václ. Košířova v Lužici.

a) Neměl nikoho bít. b) Postoj na chvíli u nás. c) Bolí ji hlava
hodně.

6. Rebusy.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.]

3. **B R M.** 4. **Č 100 lo J** 5. **I W S**

7. Rebusy.

V. Obšivač, žák III. měšť. ve Frenštátě.

a) **A** LDY **HK** b) **R** OP +

Rozluštění hádanek z čísla 2. 1. Písek. Alice, Milan, pošta, Erben, lilie, Indie, šakal, kalich, anděl — pampeliška. 2. Sýpka — sopka. — 3. Anděl, Josef, Těšín, Sinai, Nitra. — 4. O, Opa, Opava, ave, a. — 5. Masaryk, kartáčník. — Křížák. Okovy Pouta. — 7. Příze se přede. Starosta. — 8. Stavitel. Světová válka.

Pilní luštitelé hádanek, kteří zašlou svá rozluštění do 15. listopadu 1921 a budou vylosováni, obdrží odměnou pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. — Na adrese píše vždy přesně: Redakce „ANDĚLA STRÁŽNÉHO“, Brno, Biskupská ul. č. 1.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna. sn. s r. o v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z 3. čísla zaslali:

Adamov: A. Heikenwälder, B. Sládek, D. Rantoš, O. Vodvářka, M. Málková.
Babolky: J. Dvorský*, F. Janík. **Bělotín:** J. Ohnůtková. **Bilovice:** J. Havlásek, H. Kalová. **Blazice:** V. Školudík, L. Školudíková, L. Kociánová, A. Bláhová, B. Štěpaníková*, B. Melantová, A. Dornicová, J. Hlavička, L. Hradilová, M. Hlavičková, F. Hradílková, M. Janečková, J. Kocián, F. Mikulíková, M. Mikulíková, A. Otáhal, L. Pospíšil, A. Štěpaníková. **Bohdalec:** B. Staněk, I. Staněk. **Bohonice:** F. Pospíšil, J. Sobola. **Bosonohy:** F. Dočekalová, K. Kozlová, C. Kristková, M. Kubíčková, M. Kubíková, R. Pazourková, F. Rieger, A. Řiháčková, R. Svobodová, M. Šancová. **Brno:** L. Homola, J. Kleinbauerová, Ž. Wagnerová, V. Andeic, B. Záboj*, F. Koryčar, B. Fichna, O. Bačůvka, V. Bernardiová, M. a V. Pištělková, R. Svačina, J. Kadlec, J. Vejrosta, J. Šmíd, Z. Bureš, A. Toman, R. Nedoma, E. Weinberger*. **Břest:** Fr. Kolářik. **České Budějovice:** M. Čejková, F. Faktorová, M. Koupalov, L. Marková*, A. Prášková. **Bystrovany:** L. Procházka. **Byteš Velká:** S. Mužil, R. Karel, J. Robotka. **Bytýška Vev.:** Z. Dupalová, M. Pavloušková, K. Fiala, L. Pavlíková, A. Doležalová*, M. Navrátilová. **Čáslav:** K. Trenkler. **Čebín:** F. Maláček. **Dejvice:** J. Procházka. **Frenštát:** K. Štefek. **Grygov:** M. Skopalíková. **Heřmanice Horní:** J. Rouš. **Hlínsko:** R. Miková, V. Skácel, F. Vymetal. **Hodkov:** A. a T. Šebekovi. **Holasice:** M. Hlaváčková*, E. Sosnarová. **Holásky:** A. Windsor, A. Jochmanová, M. Krejčová, A. Richtrová. **Hranice:** V. Šobora*, M. Černavová. **Hrochov:** S. Koutný. **Hustepeč:** F. Kozňár. **Hulváky:** V. Brus. **Chlum:** B. Matoušová. **Chrlice:** D. Muliček, A. Březová, R. Černá, A. Richtrová, M. Jechmanová*, A. Štomová, F. Kachlíř, F. Černá, L. Richtrová, M. Čandrllová, R. Doležalová, M. Jechmanová ml., T. Šmíd. **Ivaň:** M. Pláteníková. **Ivančice:** A. Kratochvíl. **Ivanovice:** M. Geyerová, A. Votava. **Sv. Jan n. B.:** F. Lehodný, J. Jiřík, A. Kábrt, J. Jíra. **Jaroměřice:** R. Nechvátalová, M. Urbanová, M. Kirschová, Z. Hefrová, A. Hruzová, M. Hutařová. **Kladky:** V. Sedláček. **Kladníky:** J. Beneš, J. Dolák. **Klárky:** B. Motálek. **Kobelnice:** A. Poláčková, B. Tomancová*. **Kochov:** P. Prudil. **Konice:** J. Burian, J. Svoboda*, M. Funková, F. Heger. **Koryčany:** F. Maštalič. **Kraderoby:** F. Valoušek, L. Dokoupil. **Král. Pole:** K. Balčáček, A. Dvořáček, R. Žák, F. Matal, L. Pařízek, A. Pokorný, F. Pilnáček, Bratři Parmovi, V. Jašek, B. Handler*, J. Špaček, R. Kozderka. **Kralupy:** B. Formánek, J. Vyšinský. **Krásná Hora:** J. Smrčka, K. Volf, J. Brůžek, A. Procházka, M. Petřina, M. Mossani, R. Mašek, A. Lukeš, F. Vokrouhlik, P. Čanda, A. Vanda, F. Branšovský, J. Čanda, L. Trojan, S. Diviš, J. Spilka, Z. Synková, M. Švagrová, R. Setíková, B. Hrmová, M. Holanová, A. Michálková, A. Sirotková, M. Nohejlová, M. Roubíkova, A. Břicháčková, V. Uříněvská, M. Zelenková. **Krčmaň:** J. Novotný*, K. Suchánek, F. Brindlinger, R. Dočkal, J. Štěpánek, A. Strojčková, B. Jugasová. **Krhov:** O. Kežlínek, A. Votava. **Kvítkovice:** J. Hradil. **Lešany:** M. Hochová, K. Kučera, M. Bierhanzlová. **Lideřovice:** A. Smiščíková, M. Blatecká. **Lichnov:** Fr. Pustějovský. **Lískovec:** J. Morávek. **Líšeň:** R. Langer. **Lomnice:** A. Mašek, M. Suchomelová. **Málkovice:** F. Olšer. **Mělčany:** K. Cechmajstr. **Měrkovice:** J. Červenková. **Měst. Trnávka:** F. Hader, E. Öhler, J. Öhler, F. Nezval. **Meziříčí Valašské:** Al. Mikulaščík. **Mikovice:** A. Henkl. **Mikulov:** M. Čermáková, B. Jahůdková*, F. Engel. **Minice:** J. Enders. **Napajedla:** M. Nesrstová*. **Nelahozeves:** M. Spálenská, J. Vaněk, M. Kuklová, A. Černá, M. Červenková, A. Černý, M. Nováková. **Noviči:** J. Dostál, M. Procházková, B. Vránová. **Nový Dvůr:** F. Beneš. **Opava:** A. Tichý, K. Vícha. **Orlice:** M. Kalousová, K. Štovíček. **Otaslavice Dolní:** V. Coufal, J. Coufal, N. Pospíšil. **Pašovice:** L. Kašpárek, F. Večeřa. **Peňhřimov:** L. Potůčková. **Podklášteři:** V. Tělská, K. Žatecká. **Podolí:** L. Dulíková. **Pohořelice:** J. Božek. **Polnička:** J. Růžička, S. Černý, A. Nedvěďová, R. Lojková, M. Jamborová, L. Brabcová. **Ponětovice:** B. Mrázek, L. Kadlec, F. Vlčeková.

(Pokračování v čísle 5.)

Ze 2. čísla po 15. říjnu zaslali: **Z Brna:** V. Vilimský. **Z Grygova:** M. Skopalíková, **Z Chrlic:** F. Kachlíř. **Z Kralup:** M. Vostárková. **Z Ponětovic:** F. Stejskal, J. Urbánek. **Z Rajhradu:** V. Burešová.

Listárna redakce. Pro nedostatek místa není možno každému zvláště odpovídati. Poznámka, aby se „hádanek“ psaly odděleně na lístcích, platila jen těm, kteří zasílají návrhy hádanek k uveřejnění. Rozluštění ke slosování přete pohromadě jako dříve!

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 4.

František B. Děrda:

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Anička s Maničkou
za letní pohody
vyšly si do lesa
nasbírat jahody.

Jahody červené
lákaly očička,
až se jim ztratila
k domovu cestička.

Plakala děvčátka,
oči své rosila.
Andílka Strážného
o pomoc prosila.

„Andílku Strážný náš,
ukáž nám cestičku!
Kdo pak by potěšil
tatička, matičku?“

Andílek zaved' je —
Každého vodívá,
kdo k němu v důvěře
zbožně se modlívá.

Maria Alfonsa :

Mikulášské nadělení.

Tříletá Máníčka s pětiletou Soničkou měly velmi rády pohádky. Jejich náňa, chůva Nina je nestačila ani sbírat, ani číst ze všech knížek, jež mamička zakoupila. Nejlépe se jim líbily ony, u kterých byly pěkné malované obrázky: had se zlatou korunkou, pastýř, jak žene ovce přes lávku a ony musí čekati na pokračování, až přejdou. V jedné dokonce byl hloupý Honza, jak jede po skleněném kopci a na hradě na vršíčku na něho čeká princezna s prstenem.

A nejlepší byla knížka o Hitu a Batulovi. Však Máníčka si říkala Hitulka a Sonička Batulka a také nosily ze šátků panenky tak, jak měli oni bratříčci na obrázku. Poněvadž neuměly čísti, nevěděly, zdali vše pravda, co jim náňa Nina povídá, ale věřily tomu.

Jednou v neděli na začátku zimy, když první vločky sněhu padaly do kraje (a dívenky je za malé ptáčky považovaly, do ruček chytaly divíce se, jak rychle se rozplývají zas,) přišla k nim z daleka návštěva: tetička, strýček bohatý továrník s bratránkem, hošíčkem osmiletým, který považoval své sestřenky za hloupoučká housátka. Však byly před ním nasmělé a teprve, když jim pochoval panenky, napodobil štěkáním a chůzí psíka, kterého doma měli, staly se důvěrnějšími a vyžvatlaly, co věděly.

„A poslouchejte, dušenky, psaly jste už sv. Mikuláši, co vám má přinést? Co otvíráte pusičky dokořán, jako byste nechápaly? Ach, vy housátečka maličká (Sonička se při tom slově vždycky zamračila, neboť byla velká, zvláště, když měla na vršku hlavy postavenou mašli), to já už jsem dávno psal,“ dodal vážně Otoušek.

„No, ale my nevíme, kde je pošta do nebe? He! A potom, kdož ví, je-li ten sv. Mikuláš stále doma, no! A potom, neumíme ani psát,“ vážně hovořila Sonička. Sestřička k tomu kývala jenom hlavou. „Nevíme přece adresu, a to je zlé!“

„Nevíme adjesu a to je zjí, připojila mladší.

„Já jsem napsal jen: Panu svatému Mikuláši, v Nebi.“ **Tatíček** to vzal do kapsy a hodil v městě do schránky poštovní a už jsem se o to nestaral. V loni jsem tak psal Ježíškovi a poslal mi **všecko**, co jsem chtěl. Ovšem, že jsem musil býti hodný, každý den se modlit. Sv. Mikuláši jsem psaní už poslal, má prý toho mnoho a **kdo** si nepospíší, nedostane nic.

Sestřenky to poslouchaly jako pohádku a poněvadž **vždycky a** při všem rozhodovala Nina, byla jejich všechno po mamince a **tatínkovi**, musila také nyní vše vyřídit. Sedla a psala psaní sv. **Mikuláši**, které měl strýček, odjíždějící s tetinkou a Otouškem **nočním** vlakem, vhoditi do **pravé** schránky.

Máničku vzala na klín, **Sonička** s hošíčkem každý s **jedné strany** stáli, sdělovali, co napsat má. Sestřičky chvíli přemýšlely, **oč mají** psáti: hraček, panen, světíček měly dost, ale dosud jim **nikdo** **ne**nadělil veliké panny, která hýbe hlavou, zavírá očka, usíná a **otvírá** je zas . . .

„Takovou panenku, sv. Mikuláši, chceme, prosíme o ni a **nevíš-li** akou, zastav se u radové Mášenky, ona ji má už dávno a **dávno**, ještě než chodila do školy. Budeme hodné, jistě hodné a na **modlení** **ne**zapomeneme ráno ani večer. Jenom **ne**zapomeň na to, aby **za**vírala očka!“

Místo podpisu udělaly jen dva křížky. Nina adresu **napsala**, dobře zalepila a odevzdala strýčkovi, který slíbil, že jejich dopis **jistě** odešle. a sv. Mikuláš jej dostane. Večer před usnutím se obě se **všemi** hosty rozloučily a když ráno vstaly, už jich u nich nebylo. Jejich pozornost zaujal sněhulák, kterého na dvoře chlapani postavili **hned** ráno, do ruky mu dýmku dali, do druhé metlu a na hlavu **papí**rový klobouk cylindr.

Když jim však tato novinka sevšedněla, vzpomněly si na **sv.** Mikuláše zas a Nirě pokoje nedali, musila usednouti mezi ně a **vy**právěti vše, co o tom štědrém dárci věděla.

„V předvečer svého svátku sestupuje na zemi, chodí **mezi děti** a sám je poděluje. Někdy má s sebou také anděla, ano i čertíka, **který** chřestí řetězy a vyplácí zlé hochy a ty, co se nemodlí nebo **neposlou**chali.

Když já jsem byla maličká, také k nám přišel a když se **můj** bratr nechtěl modlit a vlezl pod postel a čertík jej vytáhl, **dosta** metlou až plakal a musil se potom pěkně modlit,“ **vy**právěla jim, **nas**louchajícím.

Čím více se blížil svátek jeho, tím více chtěly o něm **vědět**i.

A když předvečer nastal, naslouchaly stále, zdali neblíží se, nezvoní. Za okno si nachystaly košíčky talířky na dárky jako každý rok a Sonička tam chtěla dáti také vozíček na tu velkou pannu, o kterou psaly.

Divily se, proč je tatínek vyprovází sám do dětské ložničky, nechce pustit k mamince, ač slibují, že půjdou po tichu; aby ji nevbudily, když už spí. Připomněly mu, aby odemkl dveře, až svatý Mikuláš zazvoní, živou panenku, s očima zavírajícíma a točící hlavou přinese.

Také Nina to musila slíbit, když uléhala na lůžko vedle jejich společné postýlky ze sítí a s andělíčky namalovanými v záhlaví. Již usínaly a stále dávaly pozor, nejde-li, nezvoní, volaly tatíčka, aby nezaspal.

Ráno ještě za tmy probudily se a volaly Ninu. Vstala, rozžehla světlo, hned šla za okno a na pokrývku kladla mnoho dárečků. Ale panenky, po jaké toužily, tam nebylo. Rozplakaly se tedy obě najednou, až je bylo ve třetím pokoji slyšet.

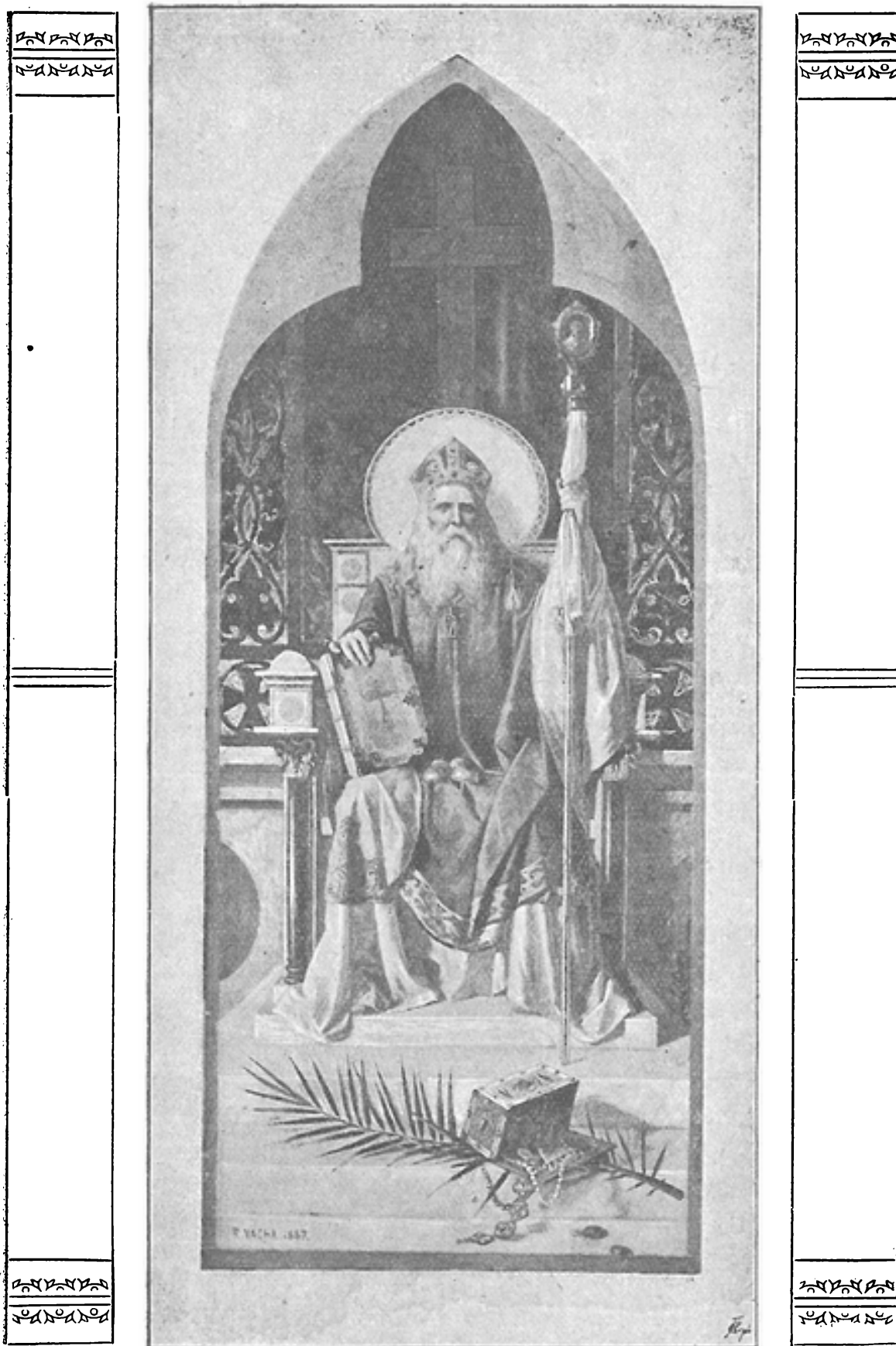
„Svatý Mikuláš naše psaní nedostal, stýskala Sonička.

„Šjatý Mitujáš naše psaní nedoštáj!“ po ní Mánicka. V tom slyš! Pojednou ztichly! Z vedlejších pokojů blížil se kňouravý pláč a dveře se otevřely a vešel tatínek s peřinkou v náruči. Polkly poslední slzičky, když se k nim sklonil, ukázal pěknou panenku, která nejen otvírala očka zavírala, ale také hlavičkou vrtěla a ručkama hýbala — úžasem se otevřela ústečka jejich.

Stáhly ji k sobě, chtěly si s hošíčkem hrát, jsouce jisty, že jim jej poslal sv. Mikuláš ne tatínkovi a mamince, ale tatínek nedovolil a odnesl synáčka k ránu zrozeného opět pryč.

„Ještě si chvílečku lehněte a spěte, až bude zas bílý den, tak přijďte bratříčka kolébat. Neusnuly však. Stulený k sobě šeptaly si o sv. Mikuláši, který má hodné dítky přece jenom rád, a domlouvaly se, že všechny hračky zanesou tomu děťátku na kolébkou: „Tak pěknou panenku ani radova Mařenka nemá na hrání!“ usmály se spokojeně.

Sv. Mikuláš.
Maloval R. Vácha.

Václav J. Pokorný:

Bohuslav Balbín.

K 300. výročí jeho narozenin.

Dne 3. prosince letošního roku je tomu 300 let, co se narodil slo-
vutný dějepisec a český vlastenec jesuita Bohuslav Balbín.

Světlo světa spatřil v starobylém městě Hradci Králové památného
oku 1621. Předkové jeho byli rodu rytířského a psávali se také
Škornicové z Vorličné; Bohuslav byl jejich posledním, ale jistě nej-
slavnějším potomkem. Od mládí veden svojí matkou ke zbožnosti a
obdařen velikými vlohami, dán byl na studie do jezuitských škol
v Jičíně, v Praze a v Olomouci, kde vynikal pílí v učení a horlivým
plněním povinností. Touha po dokonalosti a záliba v pěstování věd
způsobily, že si zvolil stav duchovní za svoje povolání, za kterýmžto
účelem vstoupil do řádu Tovaryšstva Ježíšova. Po dlouholetých stu-
diích vysvěcen byl na kněze r. 1650. Řeholními představenými určen
byl zprvu k misiím a kazatelství, později dán k učitelství na řádo-
vých školách. Od r. 1662 povinnosti tak mu upraveny, aby se mohl
cele věnovati práci vědecké. Zemřel 29. listopadu 1688 a pochován
byl v kryptě kostela sv. Salvátora v Praze.

Život celkem jednoduchý, ale jak zase bohatý prací a zásluhami!
Od útlého mládí — do sedmého roku několikráte prý přečetl Hájkovu
Kroniku — až do poslední chvíle nezná oddechu, nepocituje únavy.
„Umírám a píši ještě“. Oblíbil si dějiny, tuto „učitelku života, svěd-
kyni časů a světlo pravdy“, jim zasvětil celý svůj život, vyhledával
nejstarší kroniky, pročítal staré listiny, vypisoval z knih všecko, co
se odnášelo k minulosti země české. Úmorným studiem v archivech
a knihovnách hleděl vnésti aspoň trochu světla do temných dávných
dob. Tak vznikly jeho nejznámější spisy: „E p i t o m e“ — V ý t a h
z dějin českých a „M i s c e l l a n e a“ — H i s t o r i c k é
r o z m a n i t o s t i k r á l o v s t v í č e s k é h o. Do nich uložil
Balbín bohatou, s velikou pílí nashromážděnou sbírku dějepisných
zpráv o Čechách. Pro vlastenecký ráz prvního spisu bylo mu trpětí
i příkoří a pronásledování. Jsa odjakživa proniknut vroucí zbožností,
sepsal ku počtě P. Marie čtyři spisy o poutních místech mariánských,
mezi nimi též jeden o P. Marii Tuřanské. Díla tato, ač od jejich vy-
dání plyne již třetí století, podržela dosud svou cenu a stále ještě jsou
pramenem, z něhož i dnešní učenci a badatelé dějepisné známosti
čerpají.

Nejvíce proslavil se Balbín svým spiskem „R o z p r a v a n a

obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého“, který byl tiskem vydán skoro za sto let po smrti svého původce. Tímto spisem latinsky psaným — té doby jazykem u vzdělanců obvyklým byla jen latina — Balbín vydal krásné svědectví svému upřímnému přesvědčení vlasteneckému. Jako rodilého Čecha velice jej rmoutilo, že jeho mateřštině se všech stran tolik potupy a útisků se děje. Tenkrát, za války třicetileté a po ní, v dobách největšího úpadku národa, styděli se mnozí za svůj český rod a řeč. Oproti osočovatelům z nepřátelského tábora hájí Balbín jazyka českého a na důkaz, že je úplně roven všem jiným jazykům a že v ničem si nezádává vládnoucí němčině, vyčítá všechny jeho znamenité přednosti: starobylost a posvátnost — sv. Cyril a Methoděj uvedli jej do bohoslužby — jeho bohatství slov a výrazů, ohebnost, ryzost a lahodnost. Na zdar českého jazyka, aby brzy z pokoření se pozdvihl, obrací se na konec k sv. Václavu:

„Ty, ó patronův země české nejpřednější a největší. Václave! Vratislavem budiž a svým Čechům vrať dávnou slávu! Opět na to postavíš nás místo, z něhož vlastní netečností a hříšnou zlobou jiných neb pochlebnictvím mnohých nezaslouženě jsme upadli, nejvěrněji až do skonání sloužíce Tobě i víře nejsvětější i králům. Ty národa našeho zástíto a podporo! Zahyneme-li, Tobě zahyneme! Od nových obyvatelův marně bys očekával pocty té, kterouž Tě země česká od tolika věků velebí a miluje. Tudíž v pokoře prosíce, toto opakujeme: *N e d e j z a h y n o u t i n á m i b u d o u c í m !*“

Poslední slova latinské rozpravy, vzývání sv. Václava, napsal Balbín česky.

Tak dovedl psáti v druhé polovici stol. XVII., v době těžkého národního úpadku, Bohuslav Balbín, slovuťný dějepisec a vlastenec český. Je to projev v té době ojedinělý a nás zajímá i nemalým údivem naplňuje to, že se k němu neodvážil nikdo jiný, než člen dnes tolik tupeného a odsuzovaného řádu — jezuitského.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

III.

Karavana ubírala se dále jižním směrem, mířili k oase Air, kdež byl Sura narozen a kde mínil ztrávit zbytek svého života. Cesta trvala dlouho, neboť postupovalo se vpřed velmi pomalu.

Měl proto Petr dosti času, aby si pohovořil dle libosti se svým pánem. Pokorný otrok čím dále, tím více se mu líbil. Zamlouvala se mu jeho poslušnost i ochota, se kterou hleděl vyplniti každé jeho přání.

Největší radost měl, když zvěděl, že se Petr poněkud vyzná ve stavitelství. Již dávno si přál, aby si mohl vystavěti poblízkou města Agadesu nový dům, jak jej stavějí v Evropě. Když zvěděl, že Petr umí plán načrtnouti i provésti, bylo jeho největší přání vyplněno a nemohl se dočkati, kdy dojedou, aby se mohlo se stavbou ihned započítí.

Když přišli k oase Air, uviděli krásně zelené louky, krásná údolí střídala se s úrodnými lány rozlehlých polí, na nichž rostlo překrásné obilí, především skvostná pšenice, pak čočka i pohanka, na okrajích lánů vypínaly se do výše stromy datlové a tamaryndové, (stromy s lusky, jichž semena se jedí) i vzduch byl mnohem svěžejší než dříve v poušti Sahaře.

Dne 14. prosince přitáhla karavana do hlavního města Turegů, do Agadesu, které bylo tehdy poplatno městu Timbuktu. Agades bylo město teprve dvě stě let staré. Žili v něm vyznavači islamu, kteří byli velmi pověreční a byli to ponejvíce arabští kupci; neboť byla tu hlavní obchodní stanice veškerého obchodu celé západní Afriky: vedla tudy přímá cesta do různých dalších obchodních stanic, se kterými se vedl čilý obchod. Hlavní odvětví průmyslu i obchodu bylo koželužství.

Po přání svého pána načrtl Petr několik plánů pro dům. Předložil mu je i s podrobnějšími výkresy, jež mu pomáhal nakresliti jeho spoluotrok Daniel. Když mu je poněkud vysvětlil, byl Sura tak nadšen, že ukazuje na jeden plán, který se mu nejvíce zalíbil, pravil: „Jestli mi vystavíš podle tohoto plánu nový dům, můžeš si pak vyvoliti, zda chceš 200 dolarů nebo svobodu?“

Všecek rozradostněn poklekl Petr před svého pána, pokynul i Danielovi, aby podobně učinil a pravil:

„Všemocný pane, jsem tvým otrokem, netoužím po penězích. V případě, že ti vystavím dům podle tvého přání a budeš spokojen, prosím v důvěře ve tvou velikomyslnost o svobodu pro sebe i pro svého soudruha Daniele.“

Pán byl hluboce dojat a odpověděl:

„I já jsem byl otrokem, ale neslyšel jsem, že by otrok prosil také o milost pro svého soudruha dříve, než byl sám propuštěn z otroctví. Vstaňte oba, slibuji vám oběma, že budete svobodni, jakmile se stavba zdaří.“

Počalo se stavěti dne 2. února 1684. Petr doufal v Boha, že vše provede ke spokojenosti svého pána. Mohl si vybrati nejvhodnější lidi ze všech jeho otroků, jichž měl velmi mnoho. Podobně svolil pánuv bratr, aby si vybral i z jeho otroků, koho uzná za vhodného. Měl Petr mezi dělníky křesťany i židy, bělochy i černochoy, kteří byli mohamedáni.

Petr svědomitě dohlížel a poučoval dělníky, jak mají pracovati. Byl u nich od rána do večera a tu naskytla se mu často příležitost mluvit o víře. Vyprávěl o životě Ježíše Krista, židům dokazoval, že je zaslíbeným Mesiášem a dávno očekávaným Vykupitelem.

Jeho slova měla neočekávaný výsledek. Přes dvě stě dělníků zaměstnaných při stavbě žádalo, aby je pokřtil. Ale jeho největší radostí bylo, že se mu podařilo nadchnouti i svého pána pro křesťanství. Dal se s celou rodinou pokřtiti, což však musilo zůstatí utajeno. Neboť zemské zákony zakazovaly, aby se mohamedán obrátil na víru křesťanskou, byl na to ustanoven trest smrti.

Ale není radosti bez žalosti, o čemž se brzy i Petr přesvědčil. Mezi otroky, které zapůjčil ke stavbě vily bratr pánuv, byl také muž jménem Louis Selaplace, rodem z Francie. Byl špatný člověk, byl pravý lotr. Záviděl Petrovi, že si ho pán tak zamiloval a že mu dával přednost přede všemi ostatními otroky; umínil si, že Petra zničí. Napřed hleděl získati si jeho důvěru.

Přetvařoval se, jakoby, jsa kalviniánem, chtěl se státi katolíkem. Prosil, aby mu dovolil býti přítomnu při jeho výkladech náboženských. Přivedl ještě několik židů, kteří byli jako on roztrpčeni, že se Petrovi podařilo tolik otroků obrátiti na křesťanství. Židy vzal s sebou, aby jich mohl použiti za svědky.

Neboť když byl po několik dní zúčastněn při Petrových výkladech, šel k soudu a obžaloval Petra, dozorce při stavbě pana Suryho, že proti zákazu veřejně káže křesťanskou víru a že již svedl několik příslušníků různých kmenů a národů. Aby svou žalobu více dotvrdil, odpřísáhl víru v Krista a pravil, že se stane mohamedánem.

Soudce poslal okamžitě pochopy pro Petra a vyslýchal jej, zda obžaloba je pravdivá. Petr nezapíral, přiznal, že je katolíkem a že se snaží tuto víru rozšířiti. Byl odsouzen, že obdrží sto ran holí na šlapky svých nohou a že bude uvržen do vězení. Byl přivázán na lavici a na každou šlapku vysázeli mu holí padesát ran. Pak ho zavedli do vězení, kde zůstal přes noc.

Druhého dne ráno byl opět předveden před soudce a vyzvali jej, aby se zřekl víry v Krista a věřil v Mohameda, což učiniti rozhodně odepřel. Aby byli i všichni ostatní odstrašeni, přivázali mu na nohy

dva veliké kameny, přivázali ho na kůl a vlekli ho po městě, přičemž ho dva pochopové ustavičně bičovali důtkami po celém těle, takže reměl na sobě zdravého místečka. Když přišli zpět do vězení a odvázáli ho od sloupu, omdlel; volal: „Můj nejdražší Ježíši, pro tebe žiji i umírám.“ Pět dní zůstal ještě v žaláři.

Sura byl všecek rozechvřen, velmi ho bolelo, že otrok, kterého tolik miloval, byl tak krutě mučen. Ale bál se veřejně se ho ujmouti, protože dobře znal náboženskou nesnášlivost svých spoluobčanů a věděl, že mohamedáni jsou nesmiřitelnými nepřáteli všech katolíků. Proto pouze se odvolával, že je Petr jeho majetkem, jeho otrokem, na něhož má právo jediný on jako jeho pán.

Soudce mu odpověděl: „Můžeš si vzít svého otroka opět domů, když za něho zaplatíš tři sta dolarů, což se ti dovoluje pouze proto, aby stavba vily, se kterou se započalo, mohla být ukončena, což dovede jediný Petr. Ale když bude dokončena, musí se Petr vrátit do vězení anebo jej musíš prodati za otroka do jiné země. Jinak bude Petr potrestán smrtí ohněm, upálíme ho na hranici a ty, jeho pán, budeš vypovězen ze země.“

Sura smlouval se soudcem a dohodli se na dvou stech dolarů, načež byl Petr propuštěn ze žaláře. Sura jej vzal do svého domu a ošetřoval ho jako vlastního bratra.

Toto všechno je známo pouze z dopisu Daniela. Petr nic o tom nepsal své rodině. Daniel psal do otčiny, kde mezi jiným čteme také toto:

„Až zodpovíte dopis, který vám zaslal Petr z Targy, prosím, nezmiňujte se nic o jeho mučení, žalářování; vytýká by mi, proč jsem o tom psal? Je pyšný na své bolesti a utrpení, jež mohl snášeti pro Krista, považuje za milost, kterou mu prokázal Bůh. Že nemluví do větru, dokázal tím, že při mučení, snášeje hroznou bolest, pouze vzdychal a modlil se kratičké modlitby, děkuje Bohu za milost, kterou mu propůjčil.“

(Pokračování).

Jan Heusler :

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

A jako prvý den i druhý den se jeví.
Cvrček jen přemýšlí a utýraný klesá,
když se dne druhého zas sluha, pokrm nesa,
objeví ve dveřích, ale zas sluha jiný,
jen krokem váhavým, tak jako by byl líný.

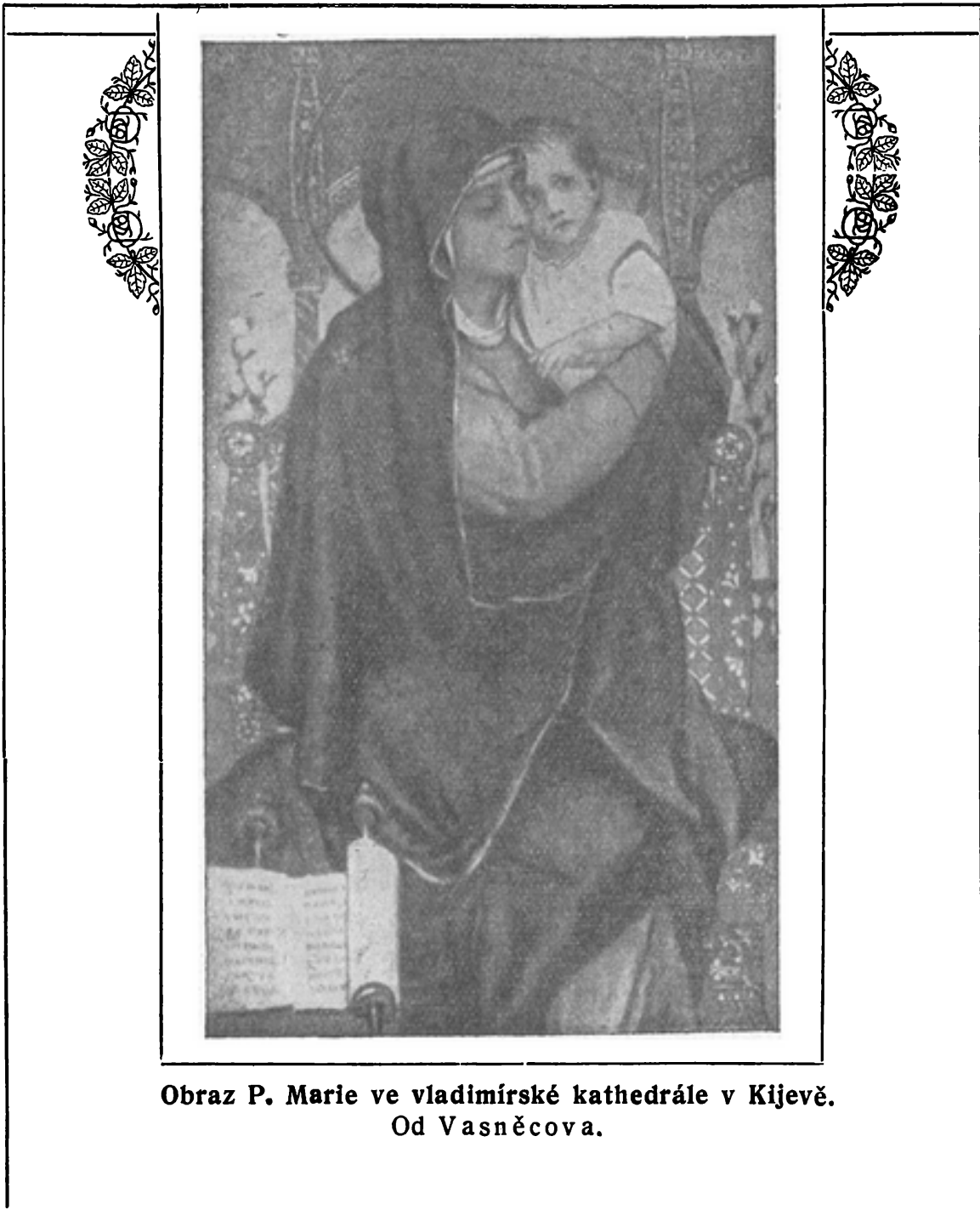
A když jej Cvrček náš zas uzřel ve své cele,
zachvěl se, zaúpěl a vzdychl z duše celé:
„Ach Bože, Bože můj, co dělat, už tu druhý“.
To myslil druhý den. Leč jak by dal mu vzpruhu,
sluha hned vyskočil a padl před doktorem,
objal mu kolena, že povalil ho skorem,
a jal se zpovídat z hříšného svého činu:
„Vidíme, doktore, že znáš již naši vinu.
Hned včera, když vstoupil ten první sluha k tobě,
uvítals příkře ho a průchodu dals zlobě
řka: „Už je jeden tu“ — vím, žes tu myslil v duchu,
že jeden zloděj to, a dnes zas k mému sluchu,
sotva že vkročil jsem před tvoje jasné oči,
slyším: „Už druhý tu“ — svět se mnou se tu točí!
Vím, všechno že znáš již, že my jsme prsten zlatý
královně ukradli a za čin tento klatý
co čeká nyní nás. Ó smiluj se nad námi!“

A Cvrček užaslý neví, zda sen ho mámí.
Přemýšlí, přemítá, a když vše pochopuje,
nové zas plány hned ve bystré myslí snuje.
Vážně dí sluhovi: „Věděl jsem vše hned včera,
když vše jsem zpytoval od rána do večera,
kdo prsten ukradl, že vy dva jste ho vzali,
leč že vás vypátrám, jste se však nenadáli.
Nuž budiž dobře zas a že se přiznáváte,
uchráním trestu vás, předobře který znáte.
Ale teď pozor dej, co vám zde nařizuji,
pro vaši záchranu jaký plán v duchu snuji:
Ztracený králin skvost, vím že to prsten nový,
velkému zítra dej spolknouti krocanovi,
jemuž pak na nožku přivážeš pásek rudý.
Ostatní ponech mně, vám netřeba již trudy.“

Sluha mu děkuje, líbá mu nohy, ruce,
pospíchá ke druhu a vypovídá prudce,
zachránit že chce je pan doktor vševědoucí,
vykonat že musí jen jeho rady skvoucí.

Hned prsten zabaliv dal spolknout krocanovi,
na nožku přivázał mu kroužek rudý, nový,
děkoval doktoru zas znovu v srdci vroucím,
záchranu že dal jim svým umem všemohoucím. (Pokrač.)

Obraz P. Marie ve vladimírské katedrále v Kijevě.
Od Vasněcova.

Ed. M. Elpl:

VÁNOCE.

Víska sní o klidu. Štědrý den krásný
přes pole, lesy, chyše se nese,
tisíce hvězdic ve tmavé klenbě
nad krajem víří v jásavém plese.

V každičké chyši radost dnes sídlí,
prchají v dálku záchvěvy tísně,
běloučkým krajem tiše se nesou
vábivé zvuky pastýřské písně.

V okénku každém světélko hoří,
kostelík bílý jásat se chystá,
do srdce cit se tajemný vkrádá,
vždyť večer tento lidstvu dal Krista.

Jos. Ocetek :

Pod chleboněm.

řed nedávnm zemřel v Africe starý, horlivý misionář. V zápiscích po něm pozůstalých nalezena vypsána událost z r. 1880, která jest dojemným důkazem, jak podivné jsou cesty Boží a jak Bůh pečuje o spásu těch, kdož ho upřímně hledají.

Misionář ten cestoval r. 1880 v krajině veliké jihoafrické řeky Zambesi. Provázel jej bratr laik jako sluha a šest černochoů, kteří mu nesli zavazadla. Byl už velice unaven dlouhou cestou. Tu přišel k obrovskému chleboni a rozhodl se, nějaký čas si tam odpočinouti. Takový chleboň se skládá z několika kmenů, z nichž každý má v průměru asi 3 m, nahoře se rozkládá obrovská hustá koruna. Misionář měřil rameny onen strom a našel jeho objem asi 9 m. Plody chleboně obsahují v sobě mouku, která když se usuší a později smísí s vodou, dává příjemný nápoj. Bratr udělal pod stromem ohradu z kolů na ochranu proti divoké zvěři, zvláště lvům, a tak bylo pevné ležení hotovo.

Potom rozdělali oheň, navařili kávy a připravili večeři. Po večeři vykonal misionář svoje povinné modlitby, potom ulehl na náruč trávy u paty stromu, bratr nedaleko něho a černoši seděli kolem ohně a potichu si vykládali. Z venku doznívaly obvyklé zvuky, jaké každou noc v širém poli slyšeti: ostrý hlas šakala a táhlé vytí hyeny. Dále stranou bylo slyšeti řev lva, něco blíže štěbot pštrosa a ua stromě nad hlavou cvrkal cvrček. Za toho koncertu usnuli.

Ráno připravil bratr oltář a kněz sloužil mši sv. Před sv. přijímáním zdálo se mu, jakoby nějaký tichý hlas šeptal do ucha: „Čekej“ Nevšiml si toho hrubě a brzo na to zapomněl. Když se po snídání

modlil brevír, zase mu to slovo připadlo, ale zase na to brzo zapomněl. Byl ještě hodně unaven a rozhodl se ještě den tam zůstat. Nohy ho bolely, šaty a stěvícce byly děravé a bylo potřeba je pospravovati. Voda na vaření byla v blízké řece, misionáři zastřelili několik ptáků, nebylo tedy o jídlo zle. Večer dal misionář rozkaz, aby všecko připravili na další cestu ráno o 8. hodině.

Ale nazítří na tomže místě při mši sv. jako včera šeptal mu zase hlas do ucha: „Čekej.“ Bylo to tak blízko a zřetelné, že byl všecek pomaten. Hleděl to z hlavy vypuditi, ale marně. „Je to pověra,“ povídal si, „když tohoto hlasu poslechnu?“ Ale hlas ten mu šeptal do ucha v okamžiku právě tak důležitém, před sv. přijímáním, snad je na tom přece něco! Umínil si tedy čekati ještě den.

V noci potom byl misionář probuzen jedním ze svých černochoů, který zpozoroval u ohrady lva, a viděl potom, jak za ním mrštil hořícím polenem. Míval vždy vedle sebe nabitou pušku, uchopil ji a běžel k ohradě, ale nebylo po lvu slechu, vidu, a tak se vrátil a spal dále až do rána.

Při mši sv. se opakovalo totéž, co po dvakráte, ale hlas, který mu šeptal „Čekej“, byl tak blízký a zřetelný, že se mimoděk ohlédl, myslé, že to byl bratr ministrant. Ale ten klečel na svém místě, všecek pohroužen v pobožnost. Misionář se tedy rozhodl, počkati ještě den, ať se stane cokoli.

Byly čtyři hodiny odpoledne. Tu bylo slyšeti hluk, jako rachot těžkého vozu. Brzo potom se také objevil vůz, tažený 12 voly. Vedle vozu šel poháněč s dlouhým bičem a na voze seděl štíhlý, starý muž s dlouhým vousem. Misionář si dělal trpké výčitky: „Dva dni jsem se tu zdržel, abych uviděl nějaké nebeské zjevení, a na konec tu přijíždí starý člověk na prasprostém volském voze.“

Vůz se zastavil, misionář běžel uvítat starého muže. Ten slezl s vozu, zahleděl se naň ostře několik okamžiků a pravil: „Díky Bohu, je to tak!“ Byl to protestantský Búr, asi 70letý. Misionář ho pozval k jídlu a nabídl mu nocleh ve svém ležení. Stařec neodpověděl, sklonil hlavu a šel za ním. Mnoho nejedl a zdálo se, že má něco na srdci. Pohlédl se potom po bratru, který seděl vedle. Misionář uhodl, že si jeho host přeje soukromé rozmluvy a pokynul bratru, aby se vzdálil. Když ten odešel, tázal se Búr misionáře: „Jak tě mám osloviti?“ Ten odvece, že je katolický kněz a že je obyčejně oslovují. „father“, otče. Tu pozdvihl stařec ruce i oči k nebi a zvolal: „Tož je to přece pravda! Díky Bohu, díky Bohu!“ A potom pravil: „Ctihodný otče, věříte ve sny? Poslední tři noci měl jsem podivuhodný sen, který

mne dovedl sem. Počkej trochu, vypovím ti jej. Ale abys rozuměl všemu, musím ti napřed vyložit svůj život.“ A vyprávěl:

Byl on Búr z Transvaalu. Byl ženat a měl 6 dětí. Když mu bylo 55 let, umřela mu manželka a tu se ho zmocnila neodolatelná touha cestovati. Bývá tak u mnohých z jeho lidu. Děti byly dobře zaopatřeny, farma byla veliká a úrodná. Tak cestoval po léta zemí, ale na jedno nezapomněl: že jest Bůh, který všechno vidí. Poslouchal vždy jeho zákona a nikdy ho vědomě a dobrovolně nepřestoupil. Všady s sebou vozil bibli a čítal v ní za svitu slunce i při měsíčku a často prosil Boha, aby ho osvětil a pravou cestou ho vedl. Nový Zákon uměl z paměti, zvláště všechna ona místa, která vypravují, jak Pán proměnil chléb a víno v tělo a krev svou. „Dlouhá léta bloudil jsem touto divokou zemí,“ pravil, „jak často myslil jsem na slova: Ne jako otcové vaši, kteří jedli mannu na poušti a zemřeli — kdo jí chléb tento, živ bude na věky.“

„Slova Páně jsou jasna: Totož jest tělo mé, totož jest krev má. Mně se zdá nesmyslem, když nám naši kazatelé vykládají, že se těmto slovům má rozuměti obrazně, když nám povídají, že přijímáme svátost věrou a ne skutečně, že přijímáme Pána duchovně, a ne skutečně a podstatně. Studoval jsem ta slova a mnoho o nich přemýšlel, za osvětlení mnoho se modlil a v očích mých mohou ta slova míti smysl jenom doslovný. Jsem stár a churav a prosil jsem Boha, je-li jeho vůle, aby mně nedal umřít, dokud bych ho nepřijal v Nejsv. svátosti. Věděl jsem, že jest jedna církev, která má nauku pravou a jí učí a nyní cítím, že moje dlouholetá touha se začíná vyplňovati, neboť dychtím po chlebě života.

A starý Búr se nahnul k misionáři a pravil vážně: „Dávej pozor! Táza jsem se tě, věříš-li ve sny. Povím ti, proč jsem se táza. Poslední tři noci modlil jsem se vroucněji než jindy, cosi mně uvnitř povídalo: tvůj čas přišel. První noc jsem spal klidně, ale k ránu mi bylo, jakobych slyšel šeptati tichý hlas: pod chleboněm. Nevšiml jsem si toho, ale druhou noc se ta slova opakovala, ale vážněji. Poslední noc zase mi ta slova do uší mluvena: „pod chleboněm“, a to tak zřetelně, že jsem se probudil, oblékl, vůz opustil a venku chodil až do rána.“

„Časně ráno potkal jsem se s kupci, kteří mně vypravovali, že před dvěma dny potkali dva bělochy, z nichž se jeden zdál býti katolickým knězem, v průvodu 6 černochoů. Spěchal jsem tím směrem, který mně udali, a když jsem spatřil chleboň, zajásal jsem radostí. A když jsem dojel a uviděl tebe, srdce se mi radostí div nerozskočilo,

Hle, to jsou moje příběhy. Ty nyní ukojíš moji touhu, aby duše moje došla pokoje.“

„Bůh budiž veleben!“ zvolal misionář. „Ale teď si musíte odpočinouti a zítra se na vás vyplní řízení Boží.“ Následující den věnován přípravě obráceného. Večer ho misionář pod podmínkou pokřtil a vyzpovídal. A když dne třetího Spasitel ve sv. přijímání poprvé k němu zavítal, zářil obličej jeho jasem serafa. Zůstali spolu ještě den; a když potom ráno misionář vstal, našel starce na loži mrtvého, na obličejích jeho hostil se blažený klid. Na zítří misionář sloužil mši sv. za pokoj jeho duše a pochovali tělo pokorného a prostého muže pod chlebo-něm; na hrobě složili veliké, netesané kameny v podobu kříže, ra znamení, že tu odpočívá křesťan.

*

Milé děti! Je to věru zvláštní řízení Prozřetelnosti Boží a láskyplré vedení sv. anděla strážného, který svým vnuknutím konečně toho starého, dobrého člověka přivedl k Spasiteli ve Vel. svátosti. Sedmdesáti let potřeboval ten chudaš, nežli našel Pána. Vy ho znáte od malička a nepotřebujete ho hledati: je stále blízko vás, ve vašem kostele. Važte si té milosti a milujte ho nade všecko na světě. A když vás anděl strážný napomíná: „Jdi na mši sv., zastav se u Spasitele, když jdeš podle otevřeného kostela, jdi zase jednou dobrovolně k sv. zpovědi, nedopouštěj se toho a toho hříchu, Spasitel tě vidí ze svatostánku a bolí ho to . . .“ poslechněte toho hlasu a zůstaňte Kristu Pánu věrni, neboť on jest Láska a lásky nemáme hříchem urážeti, nýbrž opláceti zase láskou.

J. Bol:

DĚTI PŘI ZATMĚNÍ.

Vidíš, ty bledý měsíčku,
jak rádi tebe máme — ?
My všichni na tvé zatmění
z chat, domků vybíháme.

My právě snili o štěstí,
o světech jiných, nových,
kde blaženosti bují květ
na horách pohádkových . . .

My právě štěstí trhali,
když — peřinu nám vzali,
bychom se na tvé zatmění
s obdivem podívali. —

Nevidíš, bledý měsíčku,
jak rádi zář tvou máme?
My štěstí pro ně ztratili —
a přec se nehněváme —

16. X. 1921.

Krajkářka.
Maloval Quido M a n e s.

J. Bol:

Sirotci.

Tonečkovi Dominikovi věnováno.

(Dokončení.)

Takového nářku staré zdi hřbitovní ještě neslyšely. Duněly kolem, jakoby se chvěly, či plakaly zároveň.

„Proč sme tu sami, maměnko? — Proč ste si nás nevzli sebú — do nebička — k Ježíškovi? My chceme íť k vám

Měsíc přikryl se černým mrakem, aby nepatřil na výjev tak žalostný. Nechtěl vidět lidského kamenného srdce

„Maměnko . . . Podívajte sa, my sme vám donesli svíčičku . . .“

V korunách to zašumělo. Začal se zdvihati vítr, jenž remilosrdně plápolal s plaménkem svíčky. A jak ten plamínek hořel, tak plála i ta malá, nevinná dítko v srdéčku láskou k drahé mrtvé matce, kterou jim jiní haněli.

Kolem bylo ticho. Však co to? Slyš, tam z vesnice zaznívá tklivá píseň sirotka. „Osířelo dítě. — —

To pan učitel nemohl usnouti a vzpomněl si na svou matičku. Nedalo mu to pokoje, až vzal do ruky housle. Vítr potom uchytil vždycky trochu žalostných tónů a donesl je na hřbitov k našim dětem

„S Pánem Bohem, maměnko, a proste Pámbička, aby nás vzal tetičce pryč, my půjdem k vám “

Vstali a vzavše sebou kousek dohořívající svíčky, přenesli ji na druhý hrob, kde dřímá jejich tatínek. Od jeho pohřbu nebyli na těchto místech a proto stěžování opět nemělo konce

Když dohořela svíčka a děti již mrazem promrzly, vytratily se tiše ze hřbitova. Stanuli na kopečku proti měsíci a uvažovali . . .

„Jeníčku, pojď dom, mně už je zima.

„Půjdem, Aničko. Ale tetička —“

„Tetička!“ Vyhrklo děvčátko a dalo se do pláče.

„Ta nás zabije .

A děti plakaly zase strachem, nevědouce si rady.

„Já ti povím, Aničko, co. My už dom nepůjdeme.

„A kam půjdeme, Jeníčku?“

Ta otázka chlapce zarazila, ale po malé chvíli se ozval:

„Za — maměnkú.“

„Jéj, jéj!“ zajásalo děvčátko a líce se mu trochu rozesmálo. „A kady se to ide?“

„Tam k měsíčku, Aničko! Víš, jak maměnka vykládaly.“

„David Aj Panenka Maria chodí po hvězdičkách

„Notož A oni nám už řeknú. Půjdem k nim.

„Ale, jak sa tam dostaneme? To je vysoko .!“

„Do hor půjdeme, až navrch, až tam, tam

Chytil děvčátko za ručičku a cupali oba, co jim stuhlé údečky stačily. Sem tam utřely slzičku Šli dlouhou chvíli, až přišli k lesnatým horám, nad nimiž se díval bledý měsíček. Půjdou do lesa, jen co si trochu odpočinou —

„Janíčku, já už nemožu

Sednem si chvílku.

Sedli si tedy pod tromeček smrkový pocítili únavu, mdlobu, zachtělo se jim spánku. Schoulili se k sobě více. Jeden na druhého dýchali, zahřívali se svými tělíčky, až — usnuli — — —

Zatím se vzedmul ohromný vítr. V lesích to hřmělo přímo, ve vzduchu na vrchu pískalo, hvízdalo. Bylo to strašné počasí. Po nebi poletovaly lehké obláčky, o nichž říkával Jeníček, že jsou to křídla andělíčků.

Stromy žalostně kvílely, plakaly nad dušičkami. V dáli cosi zahouklo, něco potichu přelítlo lesy a hlavami hor. A zas jen hukot lesních mohutných stromů. Příroda se bouřila. Vše z pohádek jakoby oživilo: zakletí netvoři, draci, obři Vše jakoby řádilo kolem v rozvzteklém vichru. Pravdu měli strýček Matúš, že by hříchem bylo psa ven vyhnat a ubozí sirotci v horách — spali — —

* * *

Strýček Matúš nemohli usnout. Pořáde je: ty děti měli na očích Něco jim v srdci povídalo: „Vstaň a běž k té Stejskalce a řekni jí, že ty děti umírají, že je hubí a že jí to Pán Bůh neodpustí. Vstaň a běž!“ Zas chvíli ticho, a opět týž přísný rozkaz: „Vstaň a běž!“ A strýček neodolali. Vstali, při měsíčku si oblékli kožich, vzali na hlavu beranici a vykročili z domu. Zamířili k chatrči staré Stejskalky.

Stará Stejskalka už měla shasnuto. Nazlobila se na ty „fagany“ tak, že zlostí ani usnout nemohla. Čekala s napjetím, až zadupají přede dveřmi. Nachystala si notnou hůl na ně. Teď se právě v duchu na lůžku rozčilovala tak, že ani nezaslechla dupání strýčkovo před domem

Buch! Buch! ozvalo se na dvěře.

Stejskalka, jsouc přesvědčena, že jsou to sirotci — kdo by k ní také zabloudil jiný — vzala hůl a rozhněvaná spěchala otevřít... Ani nepoznala, že údery na dvěře nejsou údery slabé ruky dětské, tak byla zaslepena hněvem.

„Lotři jedni! Vy bando cigánská! Však já vás naučím!“ křičela ženouc se přes práh světnice V tom však — buch

Zakřikla, naposled jméno Boží zůstala nehnuta ležet

V ukvapenosti zakopla o práh a narazivši hlavou na roh staré malované truhlice, rozbila si lebku — —

Marně strýček tloukli, marně se dobývali. Odešli rozhněvan, ale když uslyšeli ráno umíráček a dověděli se, co se stalo, že našel totiž soused Stejskalku mrtvou, pokřižovali se a zamumlali: „Pán Bůh ju potrestal.“

Co se stalo s dítkami, nevěděl delší dobu nikdo. Komu by napadlo, že šli sirotci do nebíčka, a že jen jednou se probudil Jeníček z mdloby, aby zašeptal: „Už idem, maměnko Ideme k vám Anička, mladší a slabší, podlehla dříve. Tak leželi tam vedle sebe děti jedné matičky, umírajíce mrazem a hladem

Až mělo přijít Jezulátko na svět a blížily se svátky vánoční, strýček Matuš právě tam šli uřezat stromeček pro své dítky, kde leželi Jeníček se sestřičkou. Tělíčka, ztuhlá zimou byla zachována a docela dobře bylo viděti na ústech Jeníčkových radostný záblesk štěstí v náručí milé matičky Strýček Matuš, který v životě málo kdy plakali, poklekli s úctou k malým mrtvolkám a plakali jako dítě.

Pamatujte si, děti milé: Nemusí se vésti všechněm sirotkům špatně, avšak nikdy se jim tak nevede, jako vám u matičky. Važte si proto svých milých rodičů a Pán Bůh, vám požehná.

Až někdy přijdete do nehostinných slováckých hor a uvidíte někde na pokraji lesa sochu strážného andělíčka, jenž v ruce drží dvě přelomené květiny, zdvihněte před ním klobouček, poklekněte a pomodlete se za ubohého Jeníčka, a Aničku — —

L. Grossmannová-Brodská:

Chytrý rychtář.

(Pohádka.)

Bylo — nebylo. Kdesi za horami, za řekami stál veliký panský zámek; tam obýval bohatý a mocný pán, jemuž kolem do kola náležel širý kraj až kam se prostíral do daleka, a do nekonečna na kolik hodin cesty tak daleko, že oko lidské v tu dálku nedohlédlo.

Dobří přátelé.
Maloval Jar. Čermák.

Dobře bylo všem lidem, kteří tomuto bohatému pánu sloužili, a také vesničané jemu poddaní milovali svou vrchnost. Jenže ta spokojenost všeobecná trvala pouze do té doby, kdy si přivedl pán do zámku novou paní.

Jak byl zámecký pán hodný a laskavý, tak byla jeho manželka tvrdého srdce a jsouc kromě toho velice pyšná, služebnictva ani poddaného lidu si nevšímalá. Jakoby zde byli pouze proto, aby ji ve všem poslouchali a jí sloužili, neměla pro své okolí přívětivého pohledu, takže na zámku na místě bývalé spokojené veselosti panovaly jen stálé mrzutosti a neradostná zamkllost. Hodný pán své manželce nadarmo domlouval, ale když to nic platno nebylo, tu aspoň potají a skrytě, aby toho paní nezvěděla, těšil a obdarovával ty skromné ubožáky, jimž se za věrné a namáhavé služby, za ustavičnou práci dostávalo jen nespravedlivých ústrků, ba nešlechtná paní se mnohdy nerozpakovala, vztáhnouti svou ruku a citelně potrestati služebnou dívku, starého sluhu a malé děti z rodiny zahradníkovy, šafářovy i lesníkovy nesměly si jako jindy dříve hráti na slunci na velikém nádvoří zámeckém, ani se nesměly probíhati v zahradě, čehož arci želely a jejich rodiče rmoutili se s nimi.

Panovalo domnění, že až zámecká paní bude míti vlastní dítě, její srdce že se jistě obměkčí a na zámku snad zavládne bývalý utěšený život.

Zklamali se však všichni, kdož takto smýšleli, neboť když asi za dvě léta v nejkrásnější komnatě zámku ve stříbrné, drahým kamením vykládané kolébce ležela roztomilá dvojčátka, buclaté děvčátko vedle zlatovlasého hošíčka, pyšná paní zámecká na místě toho, aby děkovala Bohu, že ji obdařil tak zdravými hezkými dětmi, nasadila si do hlavy opět novou a hodně pošetilou myšlenku.

Napadlo jí totiž, že její děti musejí býti nejen nejhezčí a nejšťastnější, ale také nejbohatší na světě a dle toho také hrdá a nerozumná matka svá dvojčata vychovávala.

Ale malý Zlatomír a jeho sestřenička Perluška svou povahou byly spíše po otci a nechápaly nevinné dívky, proč nesměly by si hráti s jinými dětmi svého věku.

Matka jim vštěpovala do paměti, že ony jako děti panské jen se zahazují kamaráděním s dětmi otcových podřízenců; na štěstí v dětských myslích nebylo místa pro takové nepěkné nauky a zhubené zásady a obě dvojčátka zůstávala neporušené a mile dětinné myslí i vlídné povahy k nemalé radosti otcově.

Jak dívky rostly, bylo nutno pomýšlet na to, aby se něčemu učily a aby nabyly vzdělání svému stavu přiměřené. Do školy je

matka posílala nechtěla, aby nepřišly do styku s jinými dětmi a tak se rodiče radili, jakého by měli vyhledat vychovatele a učitele, který by děti připravoval pro život.

Otec navrhoval, aby vzali do domu vzdělaného mladíka, který se právě navrátil z velkého města, kde dlouho na školách pobyl. Ale matka řekla:

„Ne, toho já nevezmu za učitele ke svým dětem.“

„A proč se ho odříkáš?“ podivil se zámecký pán; „což pak on není vzdělaným, učeným a hodným člověkem?“

„To všecko může býti,“ řekla pyšná paní, „ale je synem našeho bývalého šafáře a já si nepřeji, aby se naše děti stýkaly s člověkem takového nízkého rodu; při tom zůstane, že mne přes práh nesmí, kdo by nebyl stejně učený jako vznešený.“

„To je bláhová řeč,“ pronesl pán. „Člověk panského rodu nedá se nikam za učitele.“

„Jen si nemysli! Je dost lidí, kteří zchudli a přišli o jmění. Takového člověka kdybychom našli, byla bych spokojena.“

„Kdo by nám o něm pověděl?“ (Pokračování.)

Okénka do života.

Sv. Mikuláš, jehož pěkný obraz přinášíme, náleží k nejmilejším světcům zvláště u národů slovanských a — u dětí. Byl biskupem v Malé Asii a vynikl jako vzor dokonalé lásky k Bohu a k bližnímu. Žil sám velmi přísně a pokorně, za to podporoval štědrě nuzné a trpící. Navštěvoval, poučoval a těšil nemocné, vězně i zajatce, sytil lačné a byl ochráncem dítek, zvláště sirotků, ujímal se vdov a všech nevině pronásledovaných. V krutém pronásledování za císaře Diokleciána byl i on uvězněn a trpěl několik roků v žaláři, až byl osvobozen za císaře Konstantina Velikého. Když tak dlouho sloužil s neúnavnou horlivostí Bohu i lidem, zemřel tiše dne 6. prosince asi r. 327. Bůh oslavil jej i po smrti mnohými divy a zázraky.

Malíř na našem obraze namaloval sv. Mikuláše v plné slávě jeho biskupské důstojnosti. Má na klíně chleby i evangelium na znamení, že pečoval jak o tělesné, tak i o duševní blaho svěřeného lidu. Všimněte si, jak i jinak malíř vy-

značil krásné vlastnosti našeho milého světce!

Krajkářka. Obrázek našeho slavného českého malíře L. Manesa bude zajímat zvláště naše mladé čtenářky. Umění krajkářské kvetlo kdysi v mnohých českých krajích, zvláště na Šumavě a v Rudohoří, kde na počátku XIX. stol. živilo se jím přes 60 tisíc lidí, hlavně ovšem dívek a žen. Když byl odložen lidový kroj a zavedena v továrnách strojní výroba krajků, pokleslo také umění krajkářské. V posledních letech začíná se však zase povznášeti. V Čechách byly zřízeny i vlastní krajkářské školy, aby se české dívky zdokonalovaly v tomto národním, slovanském umění, v němž tak vynikaly naše babičky a prababičky.

„**Dobří přátelé.**“ Poznáte je jistě na první pohled. Hodné děti mají pravidelné rády zvířata, zvláště domácí. Malíř Jar. Čermák, jenž je znám svými velkými obrazy z českých dějin a zvláště ze života černohorského, namaloval na tomto roztomilém obrázku dvě, jež jsou dětem nejmilejší: psíka a jehňátko. Psík — vzor

věrnosti, jehňátka mírnosti a trpělivosti. A dítě? Má spojovati v sobě obojí — tím více, že je vysoko povzneseno nad zvíře.

Domácí knihovnička. Za dlouhých zimních večerů nastává obyčejně shánka po knihách i tam, kde po celý rok neměli snad času ke čtení. Nejčastěji hledí si je lidé zaopatřiti — v y p ů j ě o v á n í m . . . Je pravda, že každý nemůže si koupiti všechny knihy, které by přečetl, ale také není správně spoléhati jen na knihy cizí, vypůjčené. Každý by se jistě styděl vypůjčovati stále od sousedů domácí nářadí a různé potřeby, nebo docela chléb, sůl atd. A vypůjčovati knihy nestydí se mnohdy i lidé zámožní, ačkoliv četba je také duševní potřebou a stravou!

Proto v každé rodině má býti i domácí knihovna. Nejlépe, když si ji začnete zařizovati již n y n í, v m l á d í. Za peníze, jež mnohý tak snadno utrácí v pamlscích a všelijakých zbytečných hračkách nebo

zábavách, koupil by si i za dnešních poměrů několik pěkných knih. Knížka ke knížce — a za několik let budete mítí knihovničku, jež vám bude pramenem zábavy i poučení, přítelem v osamělosti i útěchou v zármutku.

Nekupujte však knih jen ledabyly, bez výběru, zvláště ne dle pestré obálky a lákavého titulu! Mnohý se již tak oklamal a místo zdravého chleba nasadil si do knihovny jedovatého hada, místo dobrého přítele vraha své mladé duše . . . Zeptejte se nejprve rodičů nebo zkušených lidí, zvláště svého velebného pána, po případě dopište si do knihkupectví Občanské tiskárny v Brně, a poračí vám dobré knihy. Peníze do takových knih vložené přinesou vám jistě největší úroky!

Můžete i požádati rodičů, aby vám na vánoce místo braček koupili raději cennou knihu. A chcete-li jinému učiniti radost nějakým dárkem, i tu vám kniha poslouží nejlépe.

Z našeho mladého světa.

HVĚZDIČKY

Hvězdičky, hvězdičky,
jak jste vy maličky,
daleko, daleko
od světa vzdáleny.

Krásníte, hvězdičky,
nebeskou bář,
kdež dlí Bůh jediný,
Tvůrce to váš.

Zdobíte, hvězdičky,
nebeskou říš,
od rána do noci
celičký den.

Z nadhvězdne oblohy
zí Pán Bůh s anděly
na ditky nevinné,
jim žchná v lásce své.

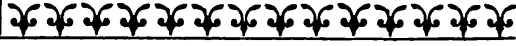
Klečím a hledím
v nebeskou líc,
letí tam duše má
ke Tvůrci vstříc.

Marie Jemelková, žák. III. tř. měšť.
klášť. v Přerově.

OB SA H :

Anděl Strážný. Báseň od Fr. B. D ě r d y. — Mikulášské nadělení. Napsal M a r i a A l f o n s a. — Bohuslav Balbín. Napsal V á c l a v J P o k o r n ý. — Napříč Afrikou. Dle P. Kajetána S c h m i t z e, františkána, podává Ig. Z h á n ě l. — Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor. Napsal Jan H e u s l e r. — Vánoce. Báseň od E d. M. E l p l a. — Pod chleboněm. Napsal J o s. O c e t e k. — Děti při zatmění. (Bás.) Napsal J. B o l. — Sirotci Napsal J. B o l. — Chytrý rychtář. Napsala L. G r o s s m a n n o v á - B r o d s k á. — Okénka do života. — Z našeho mladého světa.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

		Hádky.		
?	?		?	?
				

1. Vánoční koníček.

Marie Vostárková z Kralup.

<table border="1" style="width: 100%; text-align: center; border-collapse: collapse;"> <tr><td>ple</td><td>diť</td><td>An</td><td>král</td><td>stkvě</td><td>tem</td><td>ko</td><td>vlád</td></tr> <tr><td>dí</td><td>spa</td><td>sá</td><td>svě</td><td>děč</td><td>ne</td><td>lý</td><td>l</td></tr> </table>												ple	diť	An	král	stkvě	tem	ko	vlád	dí	spa	sá	svě	děč	ne	lý	l
ple	diť	An	král	stkvě	tem	ko	vlád																				
dí	spa	sá	svě	děč	ne	lý	l																				
ko	lý	ro	roz	všech	zvuk	lů	ve	jenž	vá	v	kách																
na	ží	když	lek	ni	sr	vším	lás	gros	to	bu	ko																
bla	ja	ma	Je	se	krá	sou	ho	se	la	lič	du																
šek	se	há	de	na	lý	ka	ma	jes	šič	stár	di																
sa	všu	ne	prý	zvěšť	be	boun	kách	voš	no	v	dem																
bi	že	zjá	ne	ko	ra	zře	la	dro	li	e	vá																
ly	la	va	slíč	sa	zl	ka	kým	ská	ma	i	ho																
li	hou	mě	zvu	dost	když	ky	lí	vi	né	brod	ri																
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center; border-collapse: collapse;"> <tr><td>ky</td><td>dě</td><td>mu</td><td>níč</td><td>dru</td><td>u</td><td>dě</td><td>do</td></tr> <tr><td>při</td><td>těž</td><td>hrál</td><td>tič</td><td>tem</td><td>ko</td><td>nuz</td><td>pra</td></tr> </table>												ky	dě	mu	níč	dru	u	dě	do	při	těž	hrál	tič	tem	ko	nuz	pra
ky	dě	mu	níč	dru	u	dě	do																				
při	těž	hrál	tič	tem	ko	nuz	pra																				

2. Doplnovačka s tajenkou.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

+		ě			á
	+	š			e
		+			é.
		l	+		o
		b		+	a
		ř			+

1. = známá spisovatelka.
2. = město v Čechách.
3. = staří obránci Čech.
4. = kov
5. = den v týdnu
6. = město v Čechách.

Písmena křížkem označená, čtena svrchu dolů, dají pohoří.

3. Záhadný nápis.

Fr. Kolářik, stud. v Břestě.

Ct	izs	G.	En	ou	sen
eg			W.		
iss	ýpom.	Oc.			
B.	ozzý	ne	G		
	B.	ly			
	zz	Ssý.			

4. Početní hádanka.

Jos. Seidler, stud. v Král. Poli.

Od počtu stromů odečtete $\frac{1}{6}$, dělte zbytek 2, připočtete k podílu 7 a tu víte polovici počtu stromů. Kolik těch stromů bylo?

5. Skryvačky.

Františka Kulhánková v Telnici.

- Kopa vajec je drahá.
- Jaro slavíme mile.
- Matka ubrus koupila.

6. Oříšek početní.

Jos. Morávkovi Fr. Pospíšil v Bohonicích.

Sestavte čísla násobilky osmi do devíti polí čtverce tak, aby součet jejich zleva na pravo, shora dolů a ve směru úhlopříček rovnal se číslu 120.

7. Rebusy.

Jan Dobiáš, žák obč. škol. ve Frenštátě p. R.

a) $E_{\begin{smallmatrix} 100 \\ 100 \end{smallmatrix}}$ b) $\frac{WK}{ra}$ c) N ní $\frac{mov}{do}$

Rozluštění hádanek a rebusů z č. 3. 1. Zora, Adam, král, ohař, doba, růže, hlad, Zdař Bůh. 2. Miluj Pána Boha na de všecko, bližní své a práci a buď jist, že ti z knihy tvého blaha, štěstí, nevypadne ani jeden list. F. P. 3. Písek, ibis, syr, es, k. 4. Všichni za jednoho a jeden za všechny. 5. Mělník, Postojna, Jihlava. 6. Cís. Napoleon Bonaparte. Posvátný Velehrad. Příbram. Častolovice. Nedejme se. 7. Hukvaldy. 8. Evropa.

Pilní luštitelé hádanek, kteří zašlou svá rozluštění do 15. prosince 1921 a budou vylosováni, obdrží odměnou pěknou knihu. V seznamu luštitelů budou označeni hvězdičkou. — Na adrese pište vždy přesně: Redakce „ANDĚLA STRÁŽNÉHO“, Brno, Biskupská ul. č. 1

POZOR!

Celý náklad prvních tří čísel „Anděla Strážného“ byl **rozebrán**, takže se na mnohé nedostalo. Bylo však již uspořádáno **2. vydání** všech čísel, proto se mohou noví odběratelé ještě přihlašovat. Pospěšte si s přihláškou!

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z 3. čísla zaslali:

Popůvky: J. Bukáčková, A. Celerová, J. Černoušek, A. Dvořáčková, A. Hclomek, M. Juříčková, A. Kula, C. Lemonová, M. Melicharová, B. Pospíšilová, M. Soukopová*. **Prerov:** V. Procházková. **Příspá:** F. Svoboda. **Rajhrad:** V. Burešová, J. Mátl, O. Holeman. **Rosice:** A. Havlásek. **Rosenberk:** M. Hájková*, A. Čerrá, B. Horáčková, B. Harašová. **Rudslavice:** S. Gaja, J. Zapletal. **Semily:** M. Musilová. **Slavkov:** L. Badálková*. **Smolno:** E. Baběrad. **Sokolnice:** J. Zmrzlý. **Sovadina:** A. Solařova, B. Stiborova, M. Olšova, A. Mikulíkova, A. Jakubcová, A. Holec, V. Mikulík, J. Matyášová. **Strážnice:** T. Kamilo. **Střebětín:** M. Lohnerová, M. Honzáková, J. Pavlíková, B. Mach, S. Bezděk, M. Dvorský, J. Pavlík, A. Hala. **Střelice:** J. Švestka. **Šlapanice:** M. Fischerová. **Tišnov:** M. Nejezová. **Trávník:** J. Randulová, A. Širučková, V. Zemánková, B. Jachanová, J. Jachan. **Trojanovice:** J. Červenka. **Troubsko:** M. Kamenická*, A. Kloupcová, M. Melounová, F. Škvařil. **Třebíč:** B. Vostalová. A. Stránská. **Tuřany:** M. Glocová, J. a M. Střechovi. **Újezd u Sok.:** M. Ocásek, V. Rejzenthaler*. **Újezd u Přer.:** E. Skácelová, B. Skácelová. **Valč:** M. Urbánková, B. Rousová, A. Jonášová. **Věžky:** A. Foltýnová. **Vostopovice:** M. Matýšková, M. Pavlíková, M. Vyplašilová, Z. Flek. **Vracov:** F. Repík, F. Vávrová, F. Goliášová, M. Mývaltová. **Znojmo:** M. Blechová. **Zbraslavice:** J. Horáček. **Znorovy:** M. Studničková, V. Červená, M. Všetulová, M. Karafiátová, M. Janíčková, A. Ivanová, R. Studničková, F. Jurásková č. 364 a 261, A. Spáčilová, Alžb. Ivanová, A. Tomečková. **Žakovice:** J. Pátková*, M. Pešáková, A. Štěpáník, A. Muchová, B. Hošáková, A. Pátková, F. Buchtová, V. Matějíčková, Z. Matějíčková, J. Mikulík, M. Sehnalová, B. Tatýrková. **Žabčí:** E. Říčková. **Žebrák:** L. Erazimová, F. Zitačková, L. Pavlíček, J. Podleská*, O. Plevová. **Židenice:** L. Záděra, M. Sochor, J. Burger, A. Vlček. **Žilín Kladné:** A. Hanousek. **Žimovice:** J. Hertel. **Opava:** Fr. Vlček.

Ro 15. list o p a d u zaslali: **Frenštát:** J. Janda. **Holásky:** F. Kunderová. **Holavice:** J. Němečková. **Hranice:** A. Klívar, F. Král, F. Plevan. **Choryň:** A. Žemla. **Koryčany:** J. Vaňková, M. Vaculíková. **Kroměříž:** A. Fojtíková. **Lideřovice:** A. Pavková. **Lukov:** H. Seilernová. **Napajedla:** J. Chytil. **Sovadina:** M. Symerská. **Stavěšice:** A. Valiánová. **Telnice:** F. Kulhánková, A. Gala, J. Gala, J. Konečný, A. Musilová, M. Šustrová, M. Večeřová. **Velký Týnec:** K. Kindl, L. Koutná, J. Mačáková. **Žďár Zámek:** A. Niederle, V. Mička, L. Roučka, J. Němec, J. Koprivová. **Bez adresy:** M. Jeřábková, A. Dvořák, H. Skalský, M. Benešová.

Rozluštění hádanek z čís. 4. zaslali:

Adamov: Al. Heikenwälder*. **Archlebov:** Kar. Konečný. **Bilovice:** J. Havlásek, H. Kalová. **Bílsko:** Ž. Tylová. **Bobrová Dolní:** Bož. Musilová, Bož. Fialová, Fr. Rousová, Am. Topolovská. **Bohdalec:** Bedř. Staněk*, Ludv. Staněk, Fr. Skryja, Boh. Miča. **Bohonice:** Růž. Pospíšilová, St. Kříž, Jan Sobola. **Borek-Suchomazstý:** Jos. Tichovský. **Boskovice:** Vil. Traplová. **Bosonohy:** Fr. Dočekalová, Růž. Svobodová*, Mar. Šancová, Mar. Kubičková, Fr. Rieger. **Brankovice:** Al. Stuchlík, **Brno:** Leop. Homola, Jar. Minařík, Žof. Wágnerová*, Vil. Anderle, Ludv. Jílek, Břet. Záboj, Otm. Bačůvka, Mar. Andrllová, Olga Navrátilová, H. Boháčková, Mil. Kytnerová, Jan Kreizl, Boh. Rotrekl. **Brod Něm.:** Fr. Musil, Bož. Šenková. **Břest:** Fr. Kolářík*, Ign. Janovský, An. Halvová, Mar. Vodíková, Cec. Dočkálková. **Budečko:** Mar. Snáňelová. **Bystrovany:** Lad. Procházka. **Bytěš Velká:** St. Musil, Rob. Harák*, Antonín Blaha, K. Rudolf. **Bytýška Vev.:** Lid. Pavlíková, Zd. Dupalová, Just. Dupalová, M. Pavloušková, Mar. Navrátilová, Kar. Fiala. **Čáslav:** Kar. Trenkler. **Dejvice:** Josef Procházka. **Frenštát:** Jan Janda. **Grygov:** Mar. Skovalíková*. **Hájov:** Kar. Chromčák. **Halenkovice:** Vil. Gregorová, An. Vlachynská. **Hlinsko:** Růž. Miková, Mar. Krejčířiková, Václ. Skácel, Jos. Vymětalík, **Hodějice:** Lad. Dofek. **Hodkov:** Adolf a Tatána Schebkovi. **Holásky:** Ant. Windsor*, An. Jochmanová, Fr. Kunderová. **Hranice:** Vojt. Šobora, Leop. Maršíková. **Hrochov:** Silv. Koutný, Vinc. Grepl. **Hukvaldy:** Al. Myslíkovjan. **Hulváky:** Vl. Brus. **Hvozdec:** Moj. Hvižd. **Chrlice:** Kl. Kučerová, Mar. Čandrllová, Fl. Kaehlír, Jos. Fila, Em. Prokšová, An. Richtrová, Mar. Jochmanová, Alžb. Šromová. **Ivaň:** Mar. Pláteníková. **Ivančice:** Ad. Kratochvíl. **Jaroměřice:** Růž. Nechvátalová*, Mar. Urbanová, Mar. Kirschová, Zd. Höfrová. **Jednov:** Arn. Grulich.

(Dokončení v čísle 6.)

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1922—23.

ČÍSLO 5.

Edv. M. Elpl:

TŘI KRÁLOVÉ.

Zavátou cestičkou
odkudsi z dále
kráčeli pomalu
chudí tři králi.

V dědinku zamíří,
chladem se třesou,
ve skřehlých rukou svých
mošničky nesou.

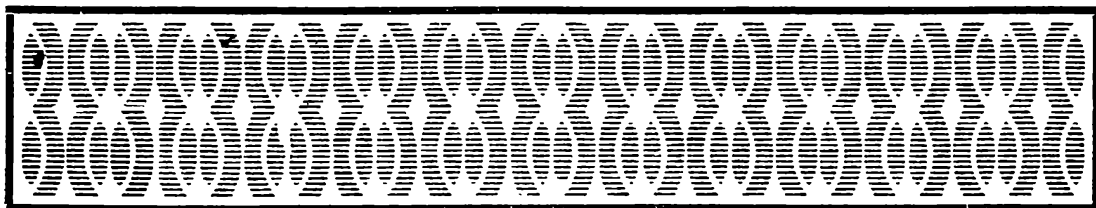
Na kraji dědinky
hlásky je věští:
„My jsme tři králové,
nesem vám štěstí!“

Zavrznou dveře pak
chaloupky malé,
naši tři králové
o dům jdou dále.

Soumrak se překlenul
nade vsí v výši,
doznívá jejich zpěv
v poslední chýši.

Zavátou cestičkou
— hvězdy již plály —
kráčeli z dědinky
chudí tři králi...

L. Grossmannová-Brodská

Chytrý rychtář.

(Pohádka.)

Dokončení.

„Nejlépe by bylo povolati rychtáře ze všech okolních vesnic a poručiti jim, aby pátrali po člověku učeném, chudém, ale z urozeného rodu,“ vykládala paní.

„Něco podobného sotva se nám zdaří,“ vrtěl hlavou otec Zlatomírův a Perluščin.

„Však uvidíme! Pokusím se o to sama.

Jak paní řekla, tak učinila. Obeslala na zámek rychtáře z okolních vesnic a potom jim přísně nakázala, aby pátrali po vychovateli panských dětí, který že má býti takový a takový, přísně na srdce jim kladla.

Rychtáři, byli to většinou starší mužové udřeni prací a starostí, silně se mrzeli a hlasitě reptali cestou k domovu, jak paní opět nemoudře jim ukládá zbytečnou práci. Jeden z nich zvláště dopálený pak řekl, je-li jejich paní posedlá ďáblem pýchy, ať ji tedy ten ďábel také pomůže.

Jeho druzi se zarazili a křižovali se nad takovou řečí, neboť za onoho času nebylo radno pokoušeti zlou moc a kdo se dovolával něčeho, obyčejně se splnilo jeho přání.

Jeden po druhém se rychtáři cestou ze zámku trousili všemi směry, jak zabočovali na pěšiny, vedoucí k jejich dědinám. Nejdále měl k domovu onen nespokojenec, jenž prve reptal na pyšnou paní. Posléze kráčel docela sám a hlasitě k sobě promlouval taková slova:

„A baže, budu já se starat a mořit p o nějakou tu panskou choutku! To ať dělá, kdo je hloupý! Ani prstem nehnu. To ať učiní ten, kdo to naší paní našeptal a třeba že to byl sám ten rohatý!“

Domluvil rychtář a přidal do kroku, nemaje ani tušení, že vyvolaný jím nedobrý duch právě vchází do zámku v podobě pěkně ustrojeného, uhlazeného pána.

Byl arci ihned přijat zámeckou paní, které se hned zalichotil. Na pána zámeckého nedbáno, ani na děti, které svýma jasnýma očkama bázně si prohlížely nového pána vychovatele, proti němuž otec i dvojčátka pocítovala jakýsi neurčitý odpor. Pouze matka byla spokojena.

„To je nějaký divný pan učitel,“ povídalo si také mezi sebou služebnictvo v zámku.

Musili se ale všichni spokojit, když paní ustanovila, že tento pán zůstane v zámku a bude učit i vychovávat její dívky. Nikdo tím nebyl potěšen a zámecká kuchtička povídala se smíchem:

„Jakživa jsem neviděla tak vyhladovělého člověka! Asi měl nouzi a bídu, když je tolik vyzáblý. Hm, tady u nás se spraví a vykrmí, jen až se nají mých dobrých koláčů a pečeně.“

Veselá kuchtička se však mýlila. Pan vychovatel zůstával stále hubený jako došek, děti jej rády neměly, než ani pán netroufal si proti němu něco říci již proto, aby byl pokoj v domě.

Tak uplynul rok. Matka měla radost z Perlušky i Zlatomírka, kteří byli zdraví, hbití a otáčeli se jako na drátkách, na což zdál se pan vychovatel dbáti snad mnohem více, nežli aby dívky něčemu užitečnějšímu naučil a o Pánu Bohu jim nepovídal pranic.

Tu kteréhosi dne přišel do zámku pan vrchní z vedlejšího panství, takový tlustoučký obrýlený pán v bílé paruce, jak se tehdy všeobecně nosily a přál si mluvit se zámeckým pánem. Když ho před pána uvedli, vrchní se nejprve kolem sebe bázlivě ohlédl a pak povídal:

„To jsem zvěděl pěkné věci o tom našem vychovateli! No, ani uvěřiti jsem tomu nemohl.“

„Tož jen mluvte,“ pobízel jej pán. Vida, že vrchní nějak otálí, dodával: „Musíte mně to říci již k vůli dětem, abych je dle možnosti zlého vyvaroval.“

„Právě proto sem přicházím! A povím, co vím. Tak tedy jedna stará babka, které z milosti poskytujeme přístřeší v pastoušce, šla onehdy do lesa na chraští. Je to stará, vetchá osoba a tak jsouc unavená, usedla si v lese, tam někde nedaleko Vlčího dolu a šťastně tam také usnula. Probudila se právě o půlnoci, což jako žena bývalého ovčáka poznala podle hvězd na nebi. Chtěla odejít, ale zaslechla blízko před sebou právě ve Vlčím dole jakési podivné hlasy a uviděla kolem ohně seděti dvě šeredné čarodějnice a mezi nimi seděl váš pan vychovatel.“

Zámecký pán se zasmál a řekl:

„Co mně zde povídáte, pane vrchní? To je přece nemožno! Jestli vám to ta babka ovčáčka povídala, jistě se jí něco takového leda ve spaní zdálo.“

„Také jsem tak soudil,“ řekl vrchní, „ale ta ženská se dušovala, že nespala potom, že všechno na vlastní oči a uši slyšela a viděla. Také mně dala lesklou přesku od střevíce, kterou našla na cestě, kudy se váš vychovatel domů vracel a tam ji ztratil.“

Podával pánovi stříbrnou přesku a pán se zarazil, neboť ráno slyšel, že hledají v zámku ztracenou stříbrnou přesku od střevíce vychovatelova.

Proto zaražený pán řekl:

„Tož tedy vypravujte.“

Načež vrchní jal se vypravovati:

„Babka ovčáčka všechna vyjevena ke mně hned po ránu přiběhla a vypravovala hrozné věci. Prý je to nedobrý duch pýchy, vtělený ve vychovatele, jehož máte u dětí. On je velmi chytrý a

prohnaný a proto jen zvolna chystá záhubu vašim nevinným dětem.“

„To se státi nesmí!“ vykřikl hněvivě polekaný pán.

„Vždyť právě proto přicházím, abych vás varoval. Snad se ještě nic zlého nepříhodilo a ukážete-li mu dveře, nebude vám na dětech více škoditi.“

„Což, to by bylo nejlepší, jenom bude-li s tím srozuměna také moje manželka.“

„To by bylo! Vždyť se přece jedná o její vlastní děti!“

„Právě! Ale jak ji znám, ona nám neuvěří.“

„Bude to její vlastní škoda.“

„Mně jde především o děti,“ vece pán.

„To se rozumí,“ svědčil vrchní, „pokusím se o to, vzácné paní vysvětliti.“

Oba muži odešli do komnaty zámecké paní. Nejprve vrchní, potom její manžel vše vypravovali, ale paní nevěřila a ještě se jim vysmála. Byla nakloněna vychovateli, který jí lichotil a jsouc zaslepena ďáblem pýchy, rozhodně se vzepřela vychovatele propustit, jen proto, že se staré potrhle ovčáče něco zdálo ve spaní.

Pan vrchní odešel s nepořízenou a zámecký pán byl všecek zarmoucen, obává se o své děti.

Ale stará ovčáčka uměla více nežli chleba jísti; litujíc dítěte a hněvajíc se na zámeckou paní, umínila si, že nečistého ducha vyžene. Dobře tehdy vyslechla, když vypravoval čarodějnicím, že vyvolalo jej na zem zaklínání tehdy toho nespokojeného rychtáře, zažehnávajícího pýchu zámecké paní. Zašla k němu a všecko mu pověděla, na konec řekla: „Tys to způsobil, rychtáři. Nebeř si na duši ten hřích, aby nevinné dušičky dětské propadly zkáze.“

Potom babka rychtářovi všecko pověděla, co a jak. On se podrbal za uchem a řekl:

„I stafra! Stafra, tohle není nic pěkného!“

„Ovšem, že není,“ svědčila ovčáčka.

„Jenom jak do toho?!“

„No, no, rychtáři, vždyť ty také nejsi na hlavu padlým a říkávalo se o tobě odjakživa, že tě máma krmila vtípnou kaší. No, ty již na něco chytrého případněš, jen abys toho zloducha ze zámku vystrnadil dříve, nežli ty ubohé děti vezmou zkázu na duších.“

„Věru,“ svědčil rychtář, „Perlušky i Zlatomíra bylo by škoda, kdyby měli propadnouti i oni jako jejich matka ďáblu pýchy. Však já si již něco vymyslím, že se mnou budete spokojená, ovčáčko.“

„Jen abys nezapomněl,“ varovala babka.

„Nezapomenu.“

Když babka odešla, rychtář chvílku přemýšlel, potom si radostně poskočil a řekl si: Pěkně se na to vyspím a zítra půjdu na zámek.

Druhého dne rychtář se nastrojil jako o Božím hodě do nového dlouhého kabátu s vyšívanými tulipány na zádech a do knoflíkové dírky dal si kytičku s červeným fáborem. Ovšem, nezapomněl si dříve obléknout nové koženky a pod kabát dlouhou červenou vestu s řado stříbrných knoflíků. Také novou beranici posadil na hlavu, vzal dlouhou hůl a hajdy na zámek.

Na cestě potkal onoho pana vrchního s brýlemi, který byl nedávno v zámku; šel naproti svému synkovi, který se odkudsi vracel a uslyšev, že jde rychtář na zámek, připojil se k němu i s hochem, který jich zatím doběhl.

Perluška se Zlatomírem se právě učili a matka seděla u nich v komnatě. Nechtěla ani slyšet, aby sem vešel rychtář a vrchní se synkem a vychovatel již se chopil hole, aby na rozkaz paní vetřelce odehnal, když čilý Zlatomír uhlídal vrchního synka a hned mu otevřel dveře, do nichž se i druzí nahrnuli.

Paní přistoupila ke svému manželovi, ale vidouc, jak Zlatomír se k otci tulí, potlačila zlá slova a jen s nelibostí podívala se na Perlušku, která běžela k svému kamarádovi, vrchního synkovi, jenž bázlivě k otci se tulil. Vychovatel s holí na zádech pyšně a s posměchem si prohlížel rychtáře, kterého nyní paní rozhněvaně oslovila:

„Mnoho se opovažuješ, rychtáři, a není-li to, co nám chceš říci, velmi důležité, přísnému trestu neujdeš!“

„Však uslyšíte, vzácná paní,“ odpověděl oslovený.

„Tož mluv!“ kázala paní.

Rychtář si odkašlal a spustil:

„Umřel mně nedávno pradědeček a tomu bylo hodně přes sto a deset roků. Zanechal po sobě takovou divnou knihu, až jsem trnul, když jsem to četl. Stálo tam, že za pradávna chodili po světě lidé, kteří dovedli čarovat a způsobili, že kdekoli bylo viděti cokoli a i takové věci a předměty, třeba se tyto nalézaly kdož ví jak daleko a snad na druhém konci světa.“

„Nebylo to asi pravda o té knize. Něco takového není vůbec možno,“ pronesl vrchní.

„Zajisté,“ svědčila paní.

Tu se ve vychovateli probudil ďábel marnivosti, pýchy a on řekl: „Hm, proč by to možno nebylo?“

„Protože když takoví lidé dříve nebyli, nyní teprve nejsou nikde na světě,“ soudil zámecký pán.

„Oho, oho, to není pravda!“ vychovatel se ozval.

Chytrý rychtář se v duchu zaradoval. On úmyslně takto mluvil, aby nedobrý duch pýchy ve své zaslepenosti sám sebe prozradil a usvědčil hlavně před paní. Proto rychtář stále odmlouval, věda, že marná pýcha přes sebe ničeho dopustit nedá.

Oba muži, rychtář s vychovatelem se již skoro hašteřili, když se ozval pan vrchní:

„K čemu taková hádka? Ty, rychtáři, mlč a zde pan vychovatel buď dokáže, že lhal, anebo že snad skutečně on sám dovede podobná kouzla.“

„To si myslím, že dovedu,“ nadul se vychovatel, a jako na obraze vám předvedu všecko, nač jen si vzpomenete.“

„Přál bych si vidět, jak to vypadá v Americe,“ řekl zámecký pán.

Sotva to dořekl, v komnatě se zaťmělo, za to se osvětlila jedna stěna, na které bylo jako na obraze viděti, kterak v nějakém velkém městě americkém s ohromně vysokými domy lidé jako splašení po-

bíhali mezi spoustou vozidel, které jezdily všemi směry a na můstcích vysoko v povětří se vznášejících.

Diváci se z toho ještě nevzpamatovali, když vychovatel vykouzli obraz překrásné jižní krajiny, kde kvetly a uzrávaly pomoranče a kouzelně modrá obloha se vznášela nad kvetoucími oleandry a mandlovníky.

„To není samo sebou,“ myslila si nyní s hrůzou i sama zámecká paní.

Rychtářovi neušlo její zaražení, mrkl na vrchního a povídal:

„Nyní k vůli těmto malým dětem bych si přál vidět zemi dalekou a hroznou, kde žijí divocí Indiáni a krutí lidojedi. Pak-li i toto se splní, tož odvolám své mínění a rád uznám, že nad pana vychovatele není na světě všemohoucnějšího chlapíka.“

Zaslepen touto chválou marnivý zloduch pýchy opět učinil jako předešle jakýsi tajemný posuněk levou rukou a mumlal při tom kouzelnou průpovídku.

Když skončil, přítomní sebou překvapením až trhli. Však ta podivaná stála za to!

Nahoře na stěně objevily se náhle tři hrůzné postavy příšerných lidojedů, dívající se nejinak, nežli jakoby se chystaly každým okamžikem shltnouti lidi, na ně s hrůzou pohlížející.

Ustrašené děti tulily se k dospělým a tito rovněž stáli zde jako zkamenělí. Zámecká paní měla podivem oči takřka na vrchu hlavy a myslila si, že to není samo sebou, tohle, a že rychtář i vrchní mají přece pravdu, když tvrdí, že v tom nějaká nečistá moc nedobrého ducha.

Tu ujal se slova rychtář a ukazuje na hrůzný obraz nahoře na stěně, povídal:

„Něco takového mohl vyvolat pouze někdo, kdo je ve spolku s tím rohatým.“

Vychovatel, který až posud zde pyšně stál, podepíraje se o hůl za zády složenou, sebou při těchto slovech prudce trhl.

Všecky zraky přítomných zde lidí upíraly se na rychtáře, když on dále vykládal:

„Zde je třeba nápravy! Kdo jsi dobrý, pomozíš odtud vymýtit zlého ducha!“

Všecky zraky opět jako na povel obrátily se na vychovatele.

Nestál zde již tak posměšně a vyzývavě, ale jakoby do sebe se hroutil a nejistými zraky kolem sebe těkal. Rychtář vida, že také paní nelibě se odvrací od posavadního oblíbence, pokračoval hlasem zvýšeným:

„Chval každý duch Hospodina, i Ježíše, jeho Syna! — Je-li zde nedobrý duch z říše temna, nechať se odtud klidí, odkud přišel a nechá na pokoji lidi, k nimž žádné moci nechať více nemá!“

Domluvil a směrem tím, kde stál vychovatel, udělal pravicí kříž do vzduchu . . .

Což se všichni přítomní nyní velice podivili! Neboť až dosud úhledná lidská podoba vychovatelova se náhle scvrkla, proměnil se v malého ohyzdného mužíka, který se pak zvedl od země a frkně

Nahoře na stěně objevily se tři hrůzné postavy pšišerných lidojedů...

frnk! uzavřeným oknem vylétl ven z komnaty jako když kocour upaluje před výpraskem . . .

Když se přítomní lidé vzpamatovali, volky nevolky se zasmáli takovému útěku a zámecká paní srdečně děkovala rychtáři, že jí otevřel oči a její nevinné dítky zachránil od ďábla pýchy, jemuž sama matka je dávala na pospas.

Nyní již zámecká paní tak hrdou nebyla a po čase ji měli lidé tak rádi jako jejího manžela, který chytrého rychtáře bohatě odměnil.

J. Staněk:

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

III.

Jak povstal svět ?

Druhého dne na večer seděl Jeník se strýcem v pracovně Burešově. Hovořili o tom, čemu se dnes Jeník ve škole učil.

„Měli jsme dnes také zeměpis,“ vykládal Jeník, „ale jednu věc nemohu si jaksi v hlavě srovnati. V náboženství jsme se učili, že svět stvořil Bůh v šesti dnech, ale dnes nám vykládal pan učitel v zeměpise původ naší země zcela jinak. Dle toho byla naše země původně žhavou koulí jako slunce. Za nesmírně dlouhou řadu let žhavá ta koule vychladla a na jejím povrchu utvořila se kůra zemská, která se tím více sesilovala, čím více země chladla. Také povrch země vytvářel se znenáhla různými vlivy, až konečně nabyl podoby nynější. Podobně i rostliny a zvířata a vůbec vše, co žije na zemi a ve vodě, vzniklo prý z nepatrných buněk a vyvíjelo se znenáhla po mnoho tisíciletí, až konečně vše nabylo nynějších tvarů. Co vy tomu říkáte, strýčku?“

Bureš se vážně rozmyslil a pak řekl: „Chtěl jsem, Jeníku, o těchto věcech s tebou promluvit, až budeš starší a až tvůj vyspělejší rozum takové věci snáze bude chápat. Jsou to otázky čistě vědecké, jež těžko chápe ten, kdo nemá dostatečného předběžného vzdělání. Ale když jsi již o tom něco slyšel, budiž. Pokusím se vyložit ti tobě věc tak, abys i při svém posavadním vzdělání vše dobře pochopil. Dávej tedy pěkně pozor na každé mé slovo! Zpráva o stvoření světa v šesti dnech jest obsažena v Písmě sv. neboli bibli a to v I. knize Mojžíšově. Všechny knihy Písma sv. byly napsány z vnuknutí a řízením Ducha sv. Obsahuje tedy Písmo sv. zjevení Boží čili pravdy Bohem zjevené. Avšak Bůh zjevil lidem pouze p r a v d y n á b o ž e n s k é, t. j. takové pravdy, které se týkají n á b o ž e n s t v í a m r a v ů. Kdyby Bůh tyto tak důležité pravdy nebyl lidem zjevil, byli by se lidé pouhým rozumem těchto pravd nikdy nedopátrali nebo alespoň

ne všech, ježto rozum lidský na ně nestačí. Proto Bůh tyto pravdy lidem zjevil, a jsou pravdy ty uloženy jednak v bibli a jednak v ústním podání církve. Avšak v ě d o m o s t i s v ě t s k é, na př. přírodopisné, zeměpisné, hvězdářské a pod. nechtěl Bůh v Písmě sv. lidem zjeviti, protože toho nebylo třeba. Bůh zajisté dal lidem r o z u m, aby sami zkoumali síly a taje přírodní a zjevy vesmíru, aby rozum lidský stále novými a novými výzkumy a vynálezy v oboru věd a umění šel stále ku předu na dráze pokroku. K čemu jinak by měl člověk rozum, tento nejvzácnější dar Stvořitelův, kterým se stal člověk korunou všeho tvorstva? Kdyby byl Bůh i světské vědomosti v Písmě sv. lidem zjevil, pak by měl lidský rozum jen úkol nepatrný, úkol málo důstojný člověka. Ale toho Bůh neučinil. Bible tedy není pro nás ani přírodopisem ani fyzikou ani knihou hvězdářskou, ale jest nám posvátnou knihou, ve které Bůh prostřednictvím sv. spisovatelů zjevil nám pravdy náboženské a mravní.

Bible ovšem musí také psáti o věcech světských, ježto lidé ve světě žijí, ale věci ty nepodává bible jako Boží zjevení, ale podává je pouze dle stavu t e h d e j š í c h n á z o r ů a t e h d e j š í h o p o k r o k u, neboť jinak by tehdejší čtenáři ani nebyli Písmu sv. rozuměli. Mojžíš jako vůdce lidu izraelského měl dle vůle Boží svůj lid vychovávat nábožensky a mravně. Proto sledoval Mojžíš tento svůj hlavní úkol také v nejstarší knize Písma sv., kde z vnuknutí Ducha sv. podává zprávu o stvoření světa. Měl při tom na mysli hlavně dvojí účel. Jednak chtěl touto zprávou poučiti lid, že s t v o ř i t e l e m v š e h o t v o r s t v a j e s t B ů h, a jednak chtěl při tom zvláště zdůrazniti, že svatou povinností lidu jest s v ě t i t i d e n s e d m ý jako den sváteční. Má totiž právě svěcení dne sedmého neobyčejně veliký význam jak pro zdraví lidu, tak i pro jeho náboženský a mravní život. Proto Mojžíš jako moudrý vychovatel lidu napsal zprávu o stvoření světa tak, že rozdělil všechno tvorstvo na šest skupin a každé skupině přidělil jeden den v týdnu jako den jejího stvoření, aby mohl na konci napsati, že Bůh sedmého dne odpočíval, t. j. že toho dne již ničeho více nestvořil a že „požehnal dni sedmému a posvětil jej“ Tímto příkladem samého Stvořitele měl si lid izraelský hluboko do srdce vštípti, že také on má šest dní v týdnu pracovati a sedmý den světit. Lid izraelský byl tehdy ještě na nízkém stupni vzdělání a proto musil býti poučován hodně n á z o r n ě, aby si vznešené pravdy a povinnosti náboženské zapamatoval, podobně jako učitel ve škole musí děti vyučovati názorně.

Z toho vidíš, Jeníku, že nikterak nemůže býti předmětem Božího zjevení, byli-li jednotliví tvorové stvořeni v tom pořádku, v jakém je uvádí bible nebo v pořádku jiném. Ani nechce nás bible poučovati o tom, byly-li na př. stvořeny rostliny nebo zvířata hned v nynější podobě nebo byly-li snad stvořeny pouze buňky a z nich za dlouhá tisíciletí teprve nynější tvary rostlin a zvířat se vyvinuly. Tyto otázky náležejí do oboru věd přírodních a o těchto Písmo sv. nás poučovati nechce. Zde má otevřeno veliké pole činnosti hloubavý lidský duch. Jest úkolem hlavně přírodovědců, aby v otázkách těchto báдали, a my zajisté radovati se budeme z každého nového objevu v oboru věd přírodních, neboť každý nový objev posílí naši

víru v moudrost a všemohoucnost Tvůrce, jenž tak podivuhodnou silou rozumu ducha lidského obdařil. Ovšem musí to býti objevy vědecky dokázané. Objevy, které ještě vědecky dokázaný nejsou, ale jsou toliko pravděpodobny, nazývají se vědeckými domněnkami či teoriemi. Takovou teorií jest také tak zv. theorie Laplaceova, která učí, že země naše původně byla žhavou koulí, jak vám to ve škole pan učitel vykládal. Podobnou teorií jest také učení, že všechno rostlinstvo a zvířectvo znenáhla se vyvinulo z malých buněk. Nazývá se teorií vývojovou neboli Darwinovou podle anglického učence Karla Darwina, který jest jejím původcem. Obě tyto theorie jsou sice možny a mnozí je považují za pravděpodobny, avšak vědecky posud dokázány nejsou.“

„Nejsou-li dokázány, pak jim nemusíme věřiti!“ vpadl Jeník strýci do řeči.

„Ovšem, že nemusíme,“ přisvědčil Bureš. „Můžeme je přijmouti, chceme-li, ale nemusíme. Teprve tehdy, budou-li někdy obě ty theorie dokázány nezvratnými důkazy vědeckými, budeme povinni je přijmouti jako výsledky lidského badání. Pro zprávu biblickou o stvoření světa jest to však docela lhostejno. Zpráva ta hlásá nám pouze náboženskou pravdu, že stvořitelem všeho tvorstva jest Bůh. Ničeho však nepraví o tom, stvořil-li Bůh všechny tvory již v nynější jejich podobě či stvořil-li Bůh původně zemi jako ohnivou kouli a později na vychlazené zemi malé buňky, z nichž podle zákonů přírodních Stvořitelem do buněk vložených teprve za dlouhou řadu let se vyvinuli jednotliví tvorové tak, jak je nyní známe. V obojím případě jeví se ve věcech stvořených stejně velikou moudrost a všemohoucnost Tvůrce. Vždyť přece ani Laplace ani Darwin nikdy netvrdili, že by snad ta ohnivá koule naší země nebo ty původní buňky byly povstaly samy od sebe. Ani oni ani ostatní slavní badatelé přírody neodvážili se toho tvrditi, protože by se to přičilo zdravému rozumu. Z toho vidíš, Jeníku, že není nijakého odporu mezi tím, čemu jste se učili o stvoření světa v náboženství a mezi tím, čemu jste se učili v zeměpise. Zdrojem veškeré pravdy jest jedině Bůh, pravda věčná. Ať již nám Bůh pravdu zjevuje prostřednictvím Písma sv. nebo prostřednictvím lidského rozumu, nemohou si ty pravdy nikdy odporovati. Mezi nimi jest věčný soulad, a pouze zloba lidská snaží se někdy krásný ten soulad porušiti. Rozuměl jsi, Jeníku, mému výkladu?“

„Ach, strýčku,“ pravil Jeník z hluboka si oddychnuv. „Takové poutavé výklady poslouchal bych celý den. Vidím však, že se ještě mnohému musím učit, abych všemu náležitě porozuměl. Ale i tak chápu dobře, že není protivy mezi tím, čemu jsem se učil v náboženství a mezi tím, co jsem slyšel v zeměpise. Děkuji vám, strýčku, za váš pěkný výklad. Jsem nyní zase spokojen.“

Rytíř Dalibor.

Obrázek náš představuje známého českého rytíře Dalibora z Kozojed, jenž za panování Vladislava II. pobouřil r. 1496 poddané svého souseda rytíře Adama Ploskovského z Drahonic proti pánu jejich, aby sám si mohl přisvojiti jeho statek. Pro toto porušení zemských zákonů byl rytíř Dalibor předvolán na hrad pražský a zde uvězněn ve věži tehdy právě nově opravené, které bylo též užíváno za mučírnu.

Od této doby nazývána tato věž po prvním vězni do ní vsazeném „Daliborka“.

V dolejší sklepení věže byl Dalibor dle tehdejších obyčejů mučen, až se přiznal ke své vině. Na to ho zemský soud rozsudkem prohlášeným dne 13. března 1498 odsoudil ke ztrátě statků, cti i hrdla. Ortel vykonal na něm hradčanský kat mečem: stál jej na prostranství před zadní branou hradu pražského.

Stará pověst, kterou také náš malíř znázornil, vypravuje, že Dalibor, ač prý nikdy před tím neměl houslí v rukou, naučil se v žaláři oné věže Daliborky tak mistrně hráti na housle, že mu lidé pod věží s podivem naslouchávali a Daliborovi almužnu dávali. Je to však jen pověst; je jisto, že Dalibor neměl ve věži žádného hudebního smyčcového nástroje. Byl to zcela obyčejný skřípec mučící, ježž tehdy čeští kati nazývali „houslemi“, provazy pak při mučení užívané jmenovali „strunami“; když pak kat vinníka provazy jak struna napnutými smýkal po skřípci, bylo to zváno „hraním na housle“.

Tímto bolestným mučením byl trápen také rytíř Dalibor. Naříkal při tom tak divě, že jeho zoufalý křik bylo slyšeti okny mučírny až venku; to přivábilo mimojdoucí lid, jenž pak posměšně pravil o tomto vinníkovi, který dříve nechtěl se znáti ke své vině, že jej nouze, totiž bolest, naučila „na housle hráti“, čili jinými slovy vypověděti pravdu o zločinu mu přičítaném. Odtud vzniklo známé staré přísloví české: „Nouze naučila Dalibora housli“.

Pouhou pověstí a bajkou také jest, že by byl Dalibor trpěl jako první zastánce práv selského lidu, tehdy po válkách husitských přivedeného v úplnou porobu poddanskou. Bouřil selský lid jen ze ziskčnosti, aby se mohl sám zmocniti oněch statků. Rozsudek pak byl nad ním vykonán zcela podle tehdejšího zemského práva českého.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

IV.

Petr byl propuštěn ze žaláře. Ale sudí rozkázal, že nesmí bydleti pohromadě se svým pánem v jeho domě, ale že se musí ubytovati v polorozbořeném sklepení, jež bylo blízko pánova obydlí. Pouze ku

práci byl vypuštěn, po práci zase jej zavřeli. Mezi prací byl stále u něho dozorce, který mu nedovolil, aby s dělníky mluvil o něčem jiném, než co se týkalo stavby.

Po celou dobu, co byl Petr ve vězení, cítil se šťasten, spokojen. Sura mu daroval latinské a italské Písmo svaté. Pilně v něm četl a těšil se slovem Božím. Přemýšlel o svatých věcech, z čehož čerpal velkou útěchu ve všech svých utrpeních. Ale toto všecko se nyní změnilo.

Soudce, mohamedán, ustanovil odpadlíka, Francouze, Delaplace za dozorce nade všemi otroky města Agadesu. Byl tedy Petr nyní pod dozorem svého největšího nepřítele a ne nadarmo se říkávalo: „Poturčenec jest horší než Turek“. Odpadlík od víry Delaplace byl pravý ukrutník, přemýšlel, čím by Petra mohl trápiti.

Sura staral se jak mohl o svého otroka, ale mnoho nevymohl, pouze to, že bylo Delaplacovi zakázáno, že nesmí Petra nijak tělesně trestati, jinak měl nad ním všechnu moc. Jinak by byl tento odpadlík jistě Petra tak bil a soužil, že by byl měl z toho smrt. Cítil dobře výčitky svého vlastního svědomí, kdykoliv se podíval na Petra a když ho sužoval, mínil je utlumiti.

Petr se v ničem nepřeháhlil, zůstal stále věren své víře. Bohužel, dopustil na něho Bůh novou bolest. Jeho přítel a soudruh v utrpení Daniel van Breukel, zemřel následkem hrozného horka a útrap, které dosud prodělal. Též trápilo Petra, že mu zakázali se svými spoluotroky mluvit. Musil svou touhu, hlásati evangelium a rozšiřovati je, uzavřít ve svém srdci. Mnohdy chtěl překročiti tento rozkaz, chtěl vystoupiti opět jako kazatel a misionář, ale jeho pán mu vše vymluvil.

Každý pokus šířiti křesťanství přiváděl do velkého nebezpečí ty, kteří se dosud obrátili; mohli býti vyzrazeni a potrestáni na hrdle. Petr uznal správnost těchto důvodů, nejvíce ho těšila myšlenka, že rodina Surova je snad prozřetelností Boží vyhlédnuta, aby byla základem křesťanské obce a nástrojem ruky Boží, že se pokřesťaní celý národ tuto zemi obývající. Kdyby byl Sura a jeho rodina zvykláni ve víře, byla by marná všechna naděje, proto raději mlčel Petr a z lásky ke svému pánu krotil svou horlivost ve víře.

Stavba vily rychle pokračovala. Přišla však překážka, na kterou Petr nikdy nemyslel. Sura nebyl ve víře tak pevný, jak se domýšlel dobrácký a důvěřivý Petr. Měl ještě mnohé názory, které se nesrovnávaly s jeho křesťanstvím, byl dosud více kupcem a obchodníkem, opatrným na každý krejcar, než opravdovým křesťanem.

Zaplatil soudci dvě stě dolarů, aby obdržel Petr svobodu a byl propuštěn z vězení. Zavolal si však Petra a pravil mu:

„Slíbil jsem ti svobodu, ale tehdy jsem nevěděl, že budu nucen za tebe ještě jednou platiti výkupné. Z toho ti nastala ke mně nová povinnost, já nejsem vázán svým slibem. Ty se musíš přičiniti, abys mi tuto novou útratu vynahradil; až mi zaplatíš dvě stě dolarů, propustím tě, jak jsem ti slíbil.“

Petr psal bratrovi, který byl v Gentu kupcem, jakož i druhému bratru, který byl farářem ve Wondelghemu ve Flandrech (v Belgii).

Oba mu totiž psali, že vše učiní, aby byl z otroctví vysvobozen. Psal jim, aby z bratrské lásky poslali mu dvě stě dolarů, začez jim bude do smrti vděčen a Bůh jim jistě odmění stonásobně. Kdyby nemohli tolik peněz sehnati, prosí, aby šli do kláštera jeho bratří, k františkánům, kteří vyšlou sběratele, aby sbírali peníze pro jeho vysvobození z otroctví. Dopis svůj končil slovy: „Prosím vás, abyste se, drazí bratří, přičinili o moje vysvobození, ale jinak ať se stane vůle Boží!“

Mezitím však zvěděl Petr, že jezdívají karavany z Agadesu na jih na pobřeží Horní Guiney a že žije tam bohatý a lidumilný kupec Kolck, rodilý Holanďan.

Při nejbližší příležitosti psal mu Petr a prosil, zda by mu zapůjčil dvě stě dolarů, než přijdou z jeho rodiště od bratří. Pan Kolck mu odepsal, že je ochoten, jakmile obdrží zprávu, že bratří Petrovi vyplatili tento obnos jeho bratrovi v Amsterdamě, poslati ho do Agadesu.

Bratří Petrovi však milovali jej tak, že vše učinili, aby ho vysvobodili z ohavného otroctví. Podařilo se jim sehnati dvě stě dolarů a poslali je do Amsterdamu kupci Kolckovi, který to ihned oznámil svému bratru do Sv. Jiří el Mina, což byla malá osada na Zlatonosném pobřeží Horní Guiney. Dne 28. dubna 1688 měl Petr peníze v ruce.

Mezitím se však opět prodloužil jeho pobyt. Krátce před tím byl velmi parný den. Vzduch byl k zadušení teplý, horko přímo sáhalo. Bylo hrozně dusno. Příroda jakoby odumřela, nic se nehýbalo, cosi bylo ve vzduchu, což všichni cítili, lidé i zvířata a strachovali se.

K poledni ozvalo se podzemní dunění, jakoby přicházelo z vnitra země, zněl temný rachot hromu, tu — hrozná rána! Země se třásla, několik minut se houpala. Celé město se chvělo v základech domů, lidé vyběhli ven na ulici a bědovali. K nim mísil se řev, bukot, všeho zvířectva. Země měla široké trhliny, z nichž vystupovala smrdutá pára. Byl to den hrůzy a pláče! Pohroma trvala pouze několik hodin, k večeru nastal úplný klid. Zdvihl se vítr, který vyčistil vzduch, nasáklý jedovatými plyny.

V městě se shroutilo mnoho domů, v ssutinách bylo pochováno mnoho lidí. Vila Surova byla stavěna z kamení a cihel, proto utrpěla poměrně příliš málo, měla pouze několik trhlin.

Sura prosil upěnlivě Petra, aby ještě neodjížděl, ale opravil dům, který mu vystavěl. Petr uznáváje jeho ochotu, svolil. Myslil si, že bude míti více svobody, že bude stále u svého pána a vyučí ho ještě podrobněji ve víře; proto svolil a opravoval dům, což vyžadovalo celé dva měsíce úsilovné práce.

Nedávno před tím pokřtil Petr žida otroka, rodilého z italského města Ferary a dva jiné otroky, kteří byli rozeni na ostrově Rhodus (ve Středozemním moři). Byli velmi horliví a slibovali, že budou po odchodu Petrově v jeho díle pokračovati. Byli chytří a dovedli dozorce oklamati. Každou noc docházeli ke sklepení, v němž byl Petr přes noc uvězněn. Učil je, což pak druhého dne opakovali svým spoluotrokům.

Počátkem července byli dopraveni do Agadesu noví otroci, mezi

nimiž bylo devět Italů, z nichž dva byli kněžími. Petr byl uspokojen, myslil si, že sama prozřetelnost Boží bdí, že může uspokojen odcestovati, protože přišla za něj náhrada. Tak blížila se hodina, kdy měl Petr odejít. Splatil Surovi dvě stě dolarů, vilu dostavěl, byl tedy dle slibu svého pána svoboděn.

Ale nebylo snadno dostati se ze středu Afriky, z města Agadesu do Evropy Petr mínil, že se přidá ke karavaně, která přicházela k nim do Agadesu z jihu, od řeky Nigru a táhla pak dále k severu do Alžírsku.

Sura však zrazoval od cesty této, tvrdil, že mohamedáni vedou právě velké vojny s křesťanskými národy, že je vojna ve Španělsku, ve Francii i v Holandsku, tedy právě v oněch zemích, kudy měl Petr jeti. Radil, aby raději vykonal cestu směrem jižním a připojil se ke karavaně, až pojedje zpět k řece Nigru, kde se pak snadněji naskytne příležitost dostati se k břehu mořskému. Přístavy v Horní Guiney jsou bezpečnější, pravil Sura, než v Alžíru.

Petr uznával správnost těchto důvodů, myslil si, že se ho ujmou křesťané guinejští a pomohou mu, aby se dostal do své vlasti, proto se odhodlal, že pojedje směrem jižním a ne severním, jak původně obmýšlel. (Pokračování.)

Edv. Elpl:

V ZIMĚ.

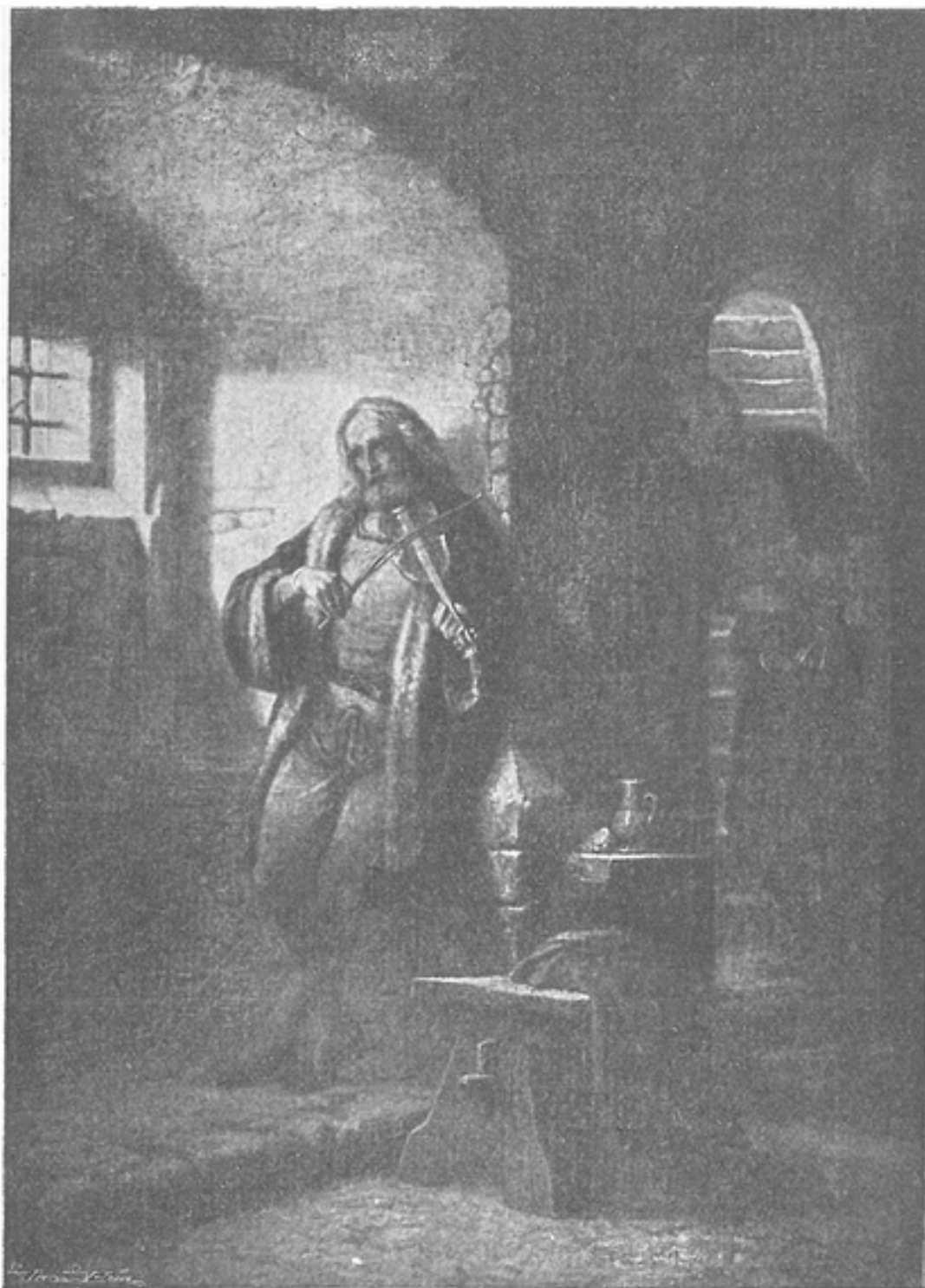
Na stráni dnes je veselo,
zdaleka slyšet jásot,
a bílou sněžnou nad plání
havranů zazněl krákot.

U cesty závěj smetena,
jak vítr vločky shání,
ač zebe to, nic nevadí
to pasažerům v stráni.

Na sáňkách jeti radost je,
dětem jen oči září,
a mrazík pěkné růže jim
vkouznil na mladé tváři.

Když soumrak ve kraj snesl se
nad poli, tichou vískou,
tu pohádka za pohádkou
zní milou teplou chýškou.

Rytíř Dalibor ve vězení.
Maloval Fr. Čermák.

Jan Heusler:

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

Pohádka.

VI.

Když nastal třetí den, král svolal všechny rádce, dvořany, ministry, ač měli mnoho práce, k slavnému výkonu, jímž doktor vševědoucí měl jasně ukázat své vědomosti skvoucí. Veliký počet byl těch pánů kolem krále, a všichni skloněni a všichni samá chvále moudrosti královny, jak chytře lapí lháře, doktora hloupého, jenž vzhlednout v jasné tváře královské milosti se ani neodváží.

A král pln radosti dvě sluhů silných paží posílá pro Cvrčka, by přivedli jej rychle, by všem zde přítomným, té společnosti stichlé veřejně projevil, kam že se prsten ztratil, sice že rozkáže, by o hlavu ho zkrátil silný kat královský. A hie, již Cvrčka vedou. Pan doktor před králem uklání líci bledou, pravicí drží si své zamyšlené čelo, jak by starostí se rozskočiti chtělo, a čeká pokorně, až král dá rozkaz k slovu. A král již skutečně teď pousmál se znovu a dí mu slavnostně: „Nuž, jsi-li vševědoucí, jak na tvé tabuli nám hlásá písmo skvoucí, pověz nám veřejně, kde ztracený je prsten.“ A zrak svůj zabodl v Cvrčkovu tvář jako osten a dodal důrazně: „Víš dobře, co tě čeká, nevíš-li toho snad. Nikoho nepoleká můj ortel nezvratný, že dám ti stíti hlavu za lež tu hanebnou.“ A vše už hlučí v davu: „Ať padne podvodník, lhář drzý, nestydatý, ať kat jej uchopí a o hlavu ho zkrátí!“

Leč Cvrček vzpřímil se, pozvedl oči, hlavu, pohlédl králi v zrak, pohlédl po všem davu a pravil vítězně: „Vím všechno a vše povím. Královská milosti, tvá paní krásná, jasná, ten prsten ztratila, když jednou všecka šťastná holoubkům drobila chléb svojí štědrá rukou. A tato dobrota jí stala se pak mukou. Leč prsten zachráněn a ještě dnes jej sobě královna navlékne k své radosti a zdobě na prst svůj růžový. Na dvoře tvého hradu

zřím hejno drůbeže a mezi nimi řadu
krocanů velikou. A jeden z nich je právě
ten, co si pospíšil, když jasná paní hravě
holoubky krmila a prsten utrousila.
Ten prsten pohltil a vydati ho nechce.
To zloděj nevinný a poznat dá se lehce:
na nožce pásek má z pentličky krásně rudé,
toho dej otevřít, prsten v něm jistě bude.“

Veliké vzrušení nastalo na ta slova,
král sice pochybnost v pravdivost slov těch chová,
leč káže přece hned, by krůta naznačená
byla hned zabita, kuchána, upečena.
A hle, div, skutečně — jak slavný doktor pravil,
krocan ten ukrutný ztracený prsten strávil:
v břichu mu nalezen, tam stkví se jeho lesky,
čím slavně stvrzeno, že nejsou žádné plesky,
co doktor povídal. A všichni velkou chválu
pronáší Cvrčkovi a věří v jeho slávu. (Pokrač.)

K. J. Zákoucký:

Jak se stal Honza králem.

Norská pohádka.

il kdysi král, který měl dceru, jež dovedla lháti, že
žasl král a divili se všichni příbuzní. Krále to však
mrzelo. I prohlásil je jednoho roku po celé říši, že
stane se chotěm královské princezny a vládcem
poloviny království, kdo dovede tak zalhati, že
princezna se zastydí a bude mluvit pravdu.

Sotva se toto královské prohlášení rozhlásilo
po celé říši, vyskytlo se mnoho mladých lidí, kteří
se o ruku princeznu chtěli ucházeti.

Ale nedařilo se nikomu.

Posléze dověděli se o královském prohlášení tři bratří, kteří žili
daleko na severu na selském dvorci po otci zděděném společně, po-
něvadž neměli peněz, aby jeden ostatním mohl vyplatiti otcovské po-
díly. Uslyševše o princezně, rozhodli se pokusiti se o štěstí.

Nejprve vypravil se do královského zámku nejstarší. Když však
nepořídil, vydal se na cestu mladší, aby se o štěstí pokusil. Ale také
se mu nepovedlo. I šel nejmladší a starší provázeli ho s úšklebky.

Honzík však jejich úsměšků nedbal. Šel a šel, až došel do sídel-
ního města a v něm do královského zámku.

Princezna zvěděvši, proč přišel, usmála se a chtěla si z Honzíka
ztropiti notný žert. Zavedla jej nejprve do stáje, kde Honzík viděl
bujné oře, jakých dosud neviděl. Ale úžasu svého neprozradil.

„To my máme doma kravín, že vaše konírny nejsou ničím proti němu,“ zalhal Honzík.

Princezna na něho pohlédla, jakoby se chtěla diviti, ale přemohla se.

„Ale jako náš přece nebude,“ řekla. — „V našem, když pastucha v jednom koutě zahraje, v druhém koutě ho není slyšeti.“

„To nic není. Náš jest rozhodně větší. Narodí-li se v něm v jednom koutě tele, jest z něho pořádná kráva dříve, než kravín přejdeš od jednoho konce ke druhému.“

Princezna žasla, ale úžasu svého neprozradila. Naopak umínila si, že Honzík musí v lhaní překonati.

„Ale v našem kravíně jest vůl, který má tak dlouhé rohy, že usadí-li se mu na nich dva lidé, pětimetrovou tyčí na sebe nedosáhnou.“

Ale Honzík tím nezarazila.

„To nic není,“ odpověděl zcela lhostejně. — „To my máme doma býka, který má také obrovské rohy. Usadí-li se na jeden trubač a na druhý člověk, který má sluch přebystrý, přece ničeho neslyší, když trubač začne na svoji trumpetu hráti.“

„To jsou již pořádné rohy, ale z těch není užitku. To my máme krávy, které se dojí do velikých kbelíků, co dávají mléka...“

„A co děláte s mlékem,“ zapomněl se Honzík a tázal se.

„Sléváme je do kádí a děláme z něho sýry jako žernovy veliké!“ odpovídala princezna vážně.

„No, my máme také výborné dojnice. Služky dojí hned do obrovských kádí a v nich vyváží se mléko za město, kde máme obrovskou sýrárnu. V ní stojí kádě jako celé domy vysoké. Do těch se mléko slévá a také se robí sýr a to bochníky jako celé stodoly. Takový bochník stačí rodině na sedm — deset let. Jednou se nám ztratila kobyly a ne a ne ji nalézt. I oželeli jsme ji a žili dále. Jednoho roku načali jsme bochník sýra z roku, ve kterém se nám ztratila kobyly. Nakrojíme bochník sýra, a jak jsme tak do něho udělali otvor, vyrazila z něho proti nám naše ztracená hnědka a vesele zařičela. Dělník, který o sýru pracoval, nepovšiml si a milou hnědku do sýra zahrnětl. Odpustili jsme mu. Byli jsme rádi, že máme zase hnědku. Ihned jsem na ni sedl a jel do města opatřiti některé potřeby. Ale jak jsem tak na koni seděl a jel, zlámal se pode mnou hřbet nešťastné kobyly. Ale neztratil jsem hlavu. Hned jsem si z této nesnáze pomohl...“

„Jak?“ zapomněla se princezna a plná zvědavosti se tázala.

„Odskočil jsem do lesa, usekl tu smrček, seřezal a milé kobyly nastrčil místo hřbetu a v cestě jsem pokračoval. Ale než jsem v městě své záležitosti projednal, smrček se ujal a rostl neobyčejně rychle. Než jsem dojel domů, dosahoval až do oblak. To mne svedlo. Vzpomněl jsem si na rodiče, na babičku a zatoužil jsem je spatřiti. Počítal jsem, že uvidím až do nebe. Proto jsem se počal rychle po smrčku šplhati nahoru a skutečně — vršek jeho byl už až v nebi. I dívám se, dívám po té kráse, a hle! — spatřil jsem tam svoji babičku, ona sedí a z košíl plete provazy. Nevím, co jsem dělal, ale jak jsem se tak na babičku díval, smrček se pode mnou zlomil a já rukama

zůstal viseti za okraj nebe. Byl bych tam snad zůstal, ale babička mne spustila po provaze z košil dolů a to přímo do liščího doupěte. Tam seděla moje maminka s tvým tatínkem a spravovali staré boty. Náhle se moje maminka rozhněvala na tvého tatínka a počala jej botou tlouci po jeho plešaté hlavě.“

„Lžeš!“ vzkřikla princezna uraženě a rozhorleně. „Můj otec nikdy nebyl plešatý!“

Král slyšel její výkřik a byl rád, že se Honzovi podařilo přinutiti princeznu, aby jednou promluvila pravdu. Objal jej, políbil a dal mu princeznu za manželku a s ní půl království.

VI. Javořická:

Zrcadélko.

Mým dětem.

Nevím, děti, jakou to máte nectnost, že se tak rády se svými sourozenci hašteříte, ač s cizími venku se snášíte úplně dobře?! Oh, kdybyste věděly, co se natrápíte tou neřestí dobré maminky, co se narozčilujete ubohého tatínka, který přijde domů po celodenní honbě za výdělkem, rád by měl pokoj a potěšil by se tak rád se svou rodinou a zatím slyší křik, svár a žaloby. „On mne uhodil, ona mne škrábla, on mi vzal to a to, ona mne ošidila!“ a tak to chodívá do nekonečna, až otrávíte večerní klid; tatínek se konečně rozhněvá, odepne řemen nebo uchopí nějakou hůlku a rozsoudí vás jak zasloužíte. Ale, vy se nepolepšíte. Myslíte si, že byl vinen ten druhý, vám se stala křivda a škorpíte se tím více. Ve škole a mezi cizími lidmi jste často nazývány způsobnými, hodnými dětmi, ale doma jste největšími tyrany. Nevěříte? Poslyšte mou povídku a nahlédněte pak do svého nitra, nejste-li také takovým Vladimírkem nebo Boženkou. Tatínek těch dvou zdravých, nadaných dětí byl dosti dobře situovaným úředníkem, tak že se jim dobře dařilo; málo kdy si čeho odepřely; měly pěkné a teplé šatstvo, potřebnou obuv, školní potřeby, hračky, nu vše, čeho třeba a tatínek, že byl střídmy a nepotřeboval pro sebe mnoho, dopřál svým dětem, jež měl nade vše rád. Měl radost, mohl-li jim přinést nějaký pamlsek; čokoládu, bombony, pomoranče nebo jiné ovoce. Tak byly šťastné ty děti, a přece si nevážily svého štěstí — bývaly nespokojené, žárlivé a svárlivé. Co zkusila ta jejich mírná, trpělivá matinka. Ráno, sotva oči otevřely, ještě na postýlkách, už to začalo: „Máti — Vláda se na mne ošklibá!“ „Máti, Boža na mne vyplazuje jazyk.“ To byla jejich ranní modlitba. Oblékaly se. „Vláda mi pomácel ručník!“ žaluje Boženka. „Boža se víc namydčila!“ rozčiluje se Vladimír. „Vláda jí mojí lžičkou — ať ji sem dá!“ „Boža si vzala větší kus buchty!“

Konečně odejdou do školy. Matinka si oddechne, ale, než zvykne na ten klid, jsou tu zpět. Vletí do dveří v divém sváru. On řekl to

a to — ona udělala tak a tak. Křik nemá konce až do oběda. Příchodem tatínkovým se trochu zmírní, ale jenom na chvíli. Přijde na stůl polévka; matinka nalévá, prvně tatínkovi, pak dětem. „Zase Boženě napřed,“ reptá Vláďa, „vždycky jí napřed — máte ji radši.“ Matka přestaví talíř od Božky k němu, ale hned vříská ona. „To já nechci, to já nechci, to je můj talíř.“ Po polévce přichází krupičná kaše: „To je dobře,“ těší se Vláďa, „kaši mám rád.“ „Já ne — já ne —“ protestuje Božka, „nemohu ji ani cítit.“ (Až do dnes jí jídala ráda, ale na truc Vláďovi ji teď nerada.) „To je dobře,“ míní bratr, „alespoň mi zbude k večeři.“ To tak! Aby mu zbylo! Božka jí, až oči valí, jen aby se snědla.

Odpoledne matinka řekne, že půjde s nimi na jahody. Radostně na sebe pohlédnou, ale jen bleskem. Jeden musí druhému odporovat. Chce-li jít Vláďa, nechce se Božce; bolí ji najednou nohy, píchá ji po straně, je jí zle. Ulekaná matinka sahá dcerušce na čelo, žene ji na lůžko. Vláďa vříská a dupe nohama, že chce jít na jahody. Boženka by také ráda šla, jest venku krásně a v posteli tak dusno, ale, aby zkazila Vláďovi radost, sama také si ji odepře. „Počkej ty Boženice,“ hrozí jí pěstí za matčinými zády, „však já ti to oplatím!“ Není ale trpělivý, aby čekal na příležitost. Když matka odběhne, aby připravila limonádu nemocnému dítěti, přisedne k ní Vláďa na postel a přiskřípne ji ručku k pelesti. Boženka se v pravém slova smyslu rozeřve, tak, že křik jest daleko větší než bolest; zděšená máti letí z kuchyně a vidí, jak se Božka svíjí, zdá se, že omdlívá. Vláďa dostane dva štulce a matinka křísí dcerku. Teď začne vřískat Vláďa, svalí se na zem a zdá se, že se oň pokouší padoucnice. Nešťastná máti chlácholí jej ve strachu, že mu ukřivdila. Zatím se blíží večer; Boženka cítí, že už se teď do lesa nepůjde; oblékne se na polo a čeká tatínka, aby mu žalovala. Sotva otevřel tatínek dveře, ještě se ani s maminkou nepřivítal, už na něj chrlí oba své lamento: „Vláďa mi přimáčkl prst, až byl jako placka — rozházel mi kostky — snědl větší kus bábovky — posmíval se mi — nadával mi.“ — „Boža mne tahala za vlasy — šlápla mi na nohu — počmárala mou knihu — vypila sama limonádu — přezdívala mi osle.“ Tatínek, z kanceláře unavený a nervosní, zacpe si uši: „Pro Boha — mějte se mnou smilování,“ prosí téměř, „celý den se pro vás lopotím, přejte mi alespoň večer klidu.“ Ale malí tyrani jako by neslyšeli — křik a svár utichne teprve, když jim spánek ústa uzavře. — — —

Obě ty děti byly nadané, a že chtěl jeden zastíniti druhého, oba se znamenitě učili. V pololetí přinesli překrásná vysvědčení, že měl tatínek velikou radost a přislíbil jim nějakou odměnu. Ty dvě děti ale nebyly při tom šťastné, protože se nemohly hádat a cítily se nespokojenými. K jaru potřebovali oba nové šaty a také rodiče museli všelicos doplniti na své garderobě, proto se domluvil tatínek s matinkou, najal kočár a vypravil se s dětmi do města na nákup. Těšil se, jakou udělá dětem radost, ten dobrý tatínek, jak se budou radovati, jak budou veselé. I ony se těšily, ale žárlivě se staraly, co nového dostane každý z nich; aby tak byl jeden ošizený!

„Vladoušek dostane svrchník, Boženka jarní pláštíček, Vladoušek

Přádlena.
Maloval Quido Manes.

klobouk i Boženka — botky oba — košilky rovněž a Boženka zástěry —“ umlouvali rodiče, čítajíce peníze.

„A co já —“ jako by ho bodl, vyletěl Vláďa, „já chci také něco, když Boža bude mít zástěry.“ „Ale ničeho nepotřebuješ více —“ namítla matinka. „To já nechci, to já nechci —“ rozkřičel se kluk, jako by ho na nože brali, „vy máte Božu radši!“ To byla jeho obvyklá, nespravedlivá výčitka rodičům.

„Tohle nejsou děti — to jsou čerti!“ povídala v kuchyni služka pradeně. „Já tu od vánoc nebudu jen pro ně.“

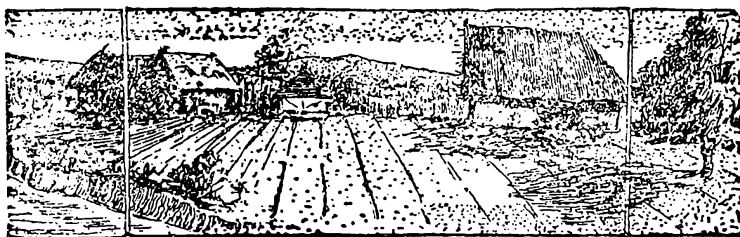
Tatínek malomyslně trhl rameny, ale že byl tak tuze dobrý, sliboval, aby bylo po křiku: „Koupím ti námořnickou blůzu.“ „Ta bude dražší než moje zástěry,“ rozbrečela se Božka.

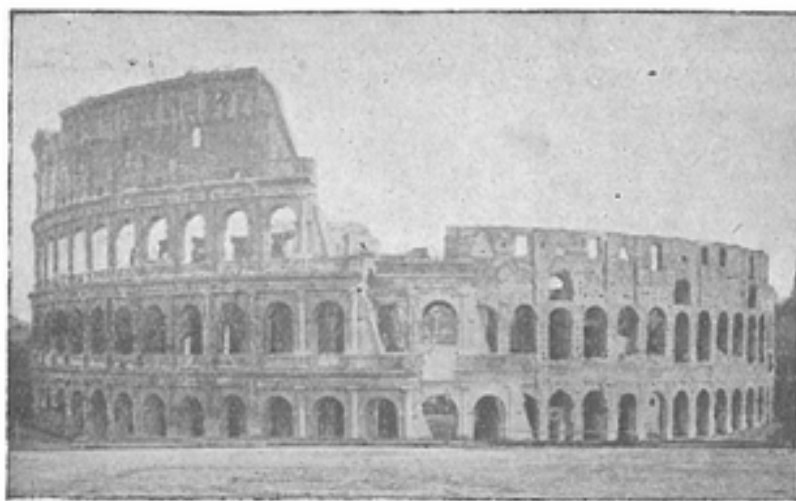
A tak to bylo až do toho kýženého dne, kdy vyšlo jarní slunéčko na usměvavou oblohu a teplý větříček počal vysušovati nočním mrazíkem vytavěné vlhko. Obě děti, teple oblečené, běžely úprkem ze vrat ke kočáru. Oba chtěli na kozlík, aby viděli na koně — letěli o překot — marně volal tatínek, aby byli opatrní. „Já, já —“ zuřivě křičel Vláďa, „to je pro hochy místo.“ „Já — já —“ pronikavě pískala Božka, „jsem mladší, musíš mi povolit!“ Oba byli u kočáru — strkali se, Vláďa vyskočil na stupátko, ale Božkou stržen, smekl se, upadl pod kola a celý se zamazal ve slizském, jarním blátě. Co dělat? Sousedé se sbíhali nad křikem, který se dral z hrdla umazaného, trochu odřeného kluka, jež byl tatínek ve spravedlivém hněvu trochu holí přetáhl. Musela s nim matinka zpět do bytu a narychlo mu dáti všední šaty, které nosil do školy.

Božka, ač byla hodně vaděná, usmívala se vítězoslavně. Seděla sice v lůně kočáru, ale ani Vláďa, tak slíbil tatínek, na kozlík nesmí, nevyhrál to tedy. Konečně přišel s matinkou, umytý, převlečený, ubrečený. Božka mu tajně strouhala mrkvičku, začož on na ni, aby tatínek neviděl, vyplázl jazyk.

Konečně koně vyrazili a už se celá rodina kolébala k městu. Jak bylo božsky krásně, jak voněl vzduch a skřivánkové prozpěvovali až radost! Jak si mohly ty děti vážit té radosti a toho štěstí, jež jim skýтали dobří rodiče. Kolik dětí v ten den strádalo, kolik sirotků bylo odstrkováno od cizích prahů, kolik ubohých týráno nehodnými rodiči! Ale ti dva v kočáře toho necítily — oni se neradovali z ranní pohody. Dívali se jen na sebe zlobnými očima a co chvíle se ozval některý: „Máti — Božka mne strká —“ „Tatí — Vláďa mne kopá!“

(Ostatek budoucně.)

Amfiteater v Římě, kde byli mučeni křesťané v dobách pronásledování.

Okénka do života.

„**Přádlena**“. Obrázek, jenž je protějškem k obrázku „Krajkářka“ v minulém čísle, přenáší nás do dob minulých, na něž rády vzpomínají snad ještě vaše babičky. Ukažte jim obrázek a začnou vám jistě vyprávěti o krásných zimních večerech, kdy snesl se s půdy kolovrat a hbité ruce začaly za jeho vrčení rozvíjeti na kuželu vlákna lnu, zatím co besedníci v teplé kuchyni bavili se vykládáním pohádek nebo četbou kalendáře. A na venkově snad dosud uvidíte někde na půdě uložený kolovrat — na památku staré poctivé práce domácích. I naši staří básníci rádi opěvovali tyto pěkné chvíle při kolovratu. Tak na př. K. J. Erben v básni „Štědrý den“:

Tma jako v hrobě, mráz v okna duje,
v světnici teplo u kamen;
v krbu se svítí, stará podřimuje,
děvčata předou měkký len.
„Toč se a vrč, můj kolovrátku!
ejhle adventu již na krátku,
a blízko, blizoučko štědrý den!“

„**Amfiteater**“ slulo u Římanů zvláštní divadlo zřízené k zápasům šermířů čili gladiátorů i k zápasům s dravými zvířaty. Zápasíště zvané aréna mělo podobu vejčitou nebo kruhovitou. Kol zápasíště vystupovalo stupňovitě do výše několik pater hlediště, rozdělené v jednotlivé pásy

sedadel. Největší římský amfiteater, zvaný Koloseum, jehož obrázek přinášíme v tomto čísle, měl tři patra a pojímal 87.000 osob na sedadla, 15.000 na stání. Pro nás je dosud místem posvátným tím, že v něm prolily svou krev tisíce křesťanů, odsouzených k hrozným mukám, poněvadž nechtěli zraditi svou víru v Krista. Slavný polský básník Z. Krasniński zaplakal, když po prvé navštívil Koloseum a na místě, kde byli mučeni křesťané, uviděl prostý dřevěný kříž — znamení, že Kristus zvíťazil i nad nejmocnějšími císaři, kteří s divokým posměchem předhazovali jeho věrné, dravým zvířatům. A znamení, že tak zvíťazí i nade všemi ostatními svými nepřáteli!

Největším znalcem cizích jazyků v našem národě jest katolický kněz Alois Koudelka, jehož šedesáté narozeniny dne 18. listopadu t. r. oslavily svorně všechny české časopisy. Narodil se r. 1861 v Kyjově na moravském Slovácku a jest nyní farářem v Praci u Brna. Obdařen od Boha velikým nadáním a vynikaje neobyčejnou pílí, naučil se 32 jazykům! Svých znalostí nenechal pro sebe, ale překládá již po 40 let knihy a povídky z těchto jazyků do češtiny. Kdyby byly všechny jeho překlady vydány knižně, vyplnily by asi 200 svazků. Jaká to ohromná práce!

Při tom p. farář ze skromnosti nepodepisuje se na své překlady ani vlastním jménem, ale užívá různých cizích; nejčastěji O. S. Vetti. Také pro mládež vydal v Brně pěknou sbírku povídek a pohádek pod názvem „Z jiných krajů“. Všichni čtenáři „Anděla Strážného“ přejí jistě vzácnému p. spisovateli, abymu Bůh dopřál ještě mnoho svěžích sil k nové práci!

Nejtěžší boj, praví dr. Foerster, jest boj s jazykem. Býti pánem svého jazyka, toť jedno z největších umění. Kdo to dokáže, je svobodným mužem a ne už otrokem své vyřídilky. Nectné huby zaviňují největší neštěstí a největší zmatek na světě. Pro lehkomyšlnou nadávku

lidé se střílejí a stará přátelství se rozpadávají pro hloupý klep. Proto je třeba již od mládí se cvičiti, jak ovládati svůj jazyk. Nejvíce tehdy, když vás jiní dráždí a vztekají. Chlapec ve vzteku myslí, že ošklivé slovo musí ven a že se mu tím uleví, ale ve skutečnosti si přitíží a mnohdy pykává celý život za to, co pověděl ve chvílce. Umiňte si tedy dnes pevně: Neodpovím na žádnou urážku, dokud se neuklidním a všechno si nerozvážím! Můžete v této chvílce ticha, jak známý Julius Caesar, počítati do dvaceti, nebo ještě lépe: pomodliti se Otčenáš! Zkuste to a věřte, že někdy budete vděčni za tuto radu!

Skrývačka.

Náš Toník vásu rozbil, zničil zrcadlo. .
Ach, kdyby otcovo jej oko dopadlo,
zle bylo by! A proto, buď jak buď,
schoval se kamsi, zmizel jako rtuť.

O B S A H:

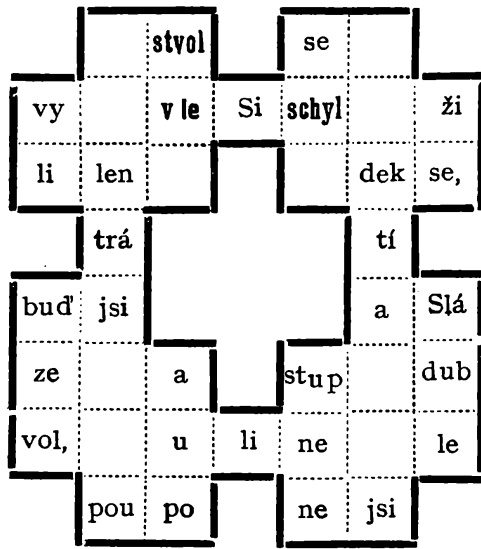
Tři králové. Báseň od Edv. M. Elpla. — Chytrý Rychtář. Pohádka od L. Grossmannové-Brodské. — O čem hovořil Vítkův Jeník se strýcem profesorem. Napsal J. Staněk. — Rytíř Dalibor. — Napříč Afrikou. Podává Ig. Zhaněl. — Cvrček všemohoucí a vševedoucí doktor. Napsal Jan Heusler. — Jak se stal Honza králem. Napsal K. J. Zákoucký. — Zrcadélko. Napsala V. Javořícká. — V zimě. Báseň od Edv. Elpla. — Okénka do života. — Skrývačka.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

turnaj!	Hádkářský	turnaj!
----------------	------------------	----------------

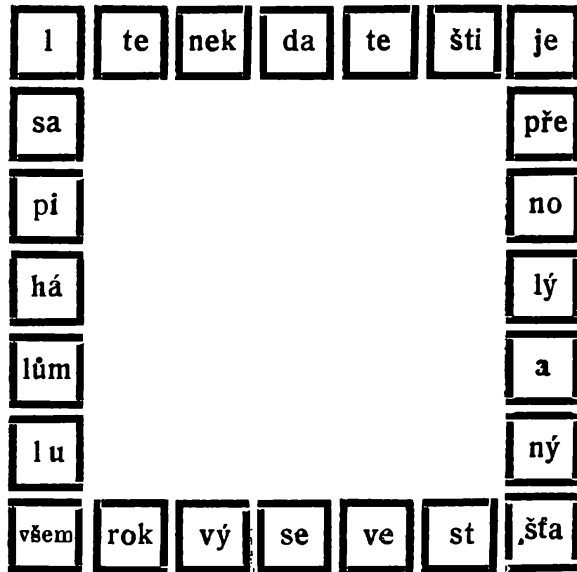
1. Koniček.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

2. Záhadný čtverec.

Frant. Kolařík, stud. Břest.

3. Hádanka křížová.

Fr. Pustějovský, Lichnov.

a	a	a	a	a	a	a
a	b	c	c	č	e	e
h	i	j	k	k	k	l
l	l	l	l	m	n	n
o	o	p	p	p	r	r
r	ř	s	š	t	ú	u
v	v	v	v	v	y	y

moře spojuje.

známý kalendář.

město moravské.

vůdce národa.

město moravské.

město v Čechách.

osoba drahá.

Písmena silně označená čtena vodorovně a svisle dají nám jméno vůdce národa.

4. Háčkovka.

Fr. Kožnar, stud. v Hustopeči.

Bez háčku co ptáka známe,
s háčkem v trhu uhlídáme.

5. Číselka.

Hynek Osvald, stud. Král. Vinohrady.

S „h“ každá žena jistě 12345 678
s „s“ smí se střílet 12 345678.

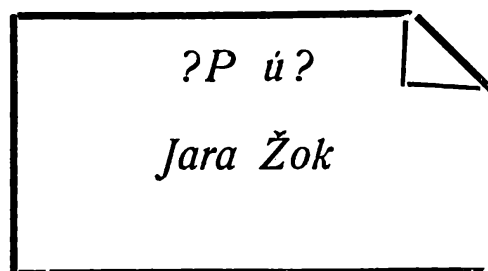
6. Doplnovačka.

Fanda Vlčková, Ponětovice.

- Jaká — strava není k jídlu?
- Jaká — hlávka neroste na poli?
- Jaká — rána nikdy nevyšla z děla?
- Jaký — úl nikdy nehostil včely?
- Jaký — rak nebyl nikdy v potoce?

7. Záhadná navštívenka.

Jos. Seidler, stud. v Král. Poli.

8. Rebusy.

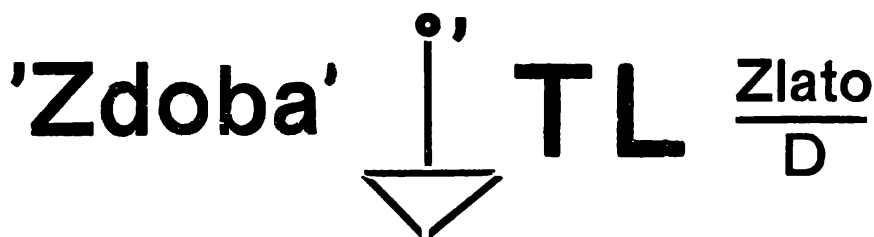
Lahodný Frant., stud. ve Sv. Janě u Ber.

9. Rebus.

Cyril J. Berka.

Věnováno žákům české školy v Mikulově.

Všem luštitelům! Aby odměn se dostalo spravedlivě nejpilnějším luštitelům a také abychom Vám ušetřili poštovného, jež od Nového roku je značně zvýšeno, zahajujeme tímto číslem velký hádankářský turnaj, jenž potrvá do čísla 9. Správné rozluštění každé hádanky, jak jsou číslovány, počítá se za jeden vyhraný bod. Mezi ty, kteří dosáhnou nejvíce bodů, rozdělíme na konci ročníku 60 pěkných knih. Těm, kteří rozluští správně všechny hádanky turnaje, dostane se knih zvláště vybraných.

Rozluštění, psaná inkoustem a označená čísla hádanek, možno zaslati do 15. května 1922. Nestačí ovšem, aby pod jedno rozluštění podepsalo se několik luštitelů; každý samostatně! V 10. čísle „Anděla Str.“ bude pak uveřejněn seznam vítězů i všech ostatních účastníků turnaje. Nuže, s chutí do práce!

Rozluštění hádanek z čís. 4. bude otištěno na obálce 6. čísla. Nových návrhů hádanek zatím neposílejte, mám jich značnou zásobu!

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Rozluštění hádanek z čísla 4.

1. Andílek na nebi housličky hrál, všude, jako když se rozplesá
druzí mu přizvukovali, srdéčko ve souzvuk stkvělý!
že prý se narodil všech králů král, Lásku se budila v dušičkách
spanilý Ježíšek malý. lidem i drobounkým dětem,
Blahá zvěst zjásala nebesa, když zřeli nuzného v jesličkách,
dětíčky radost též měly, toho, jenž vládne všim světem.

L. Grossmannová-Brodská.

Do koníčka upravila Marie Vostárková.

2. Světlá, Sušice, Chodové, železo, sobota, Nýřany, Sudety. —
3. Když je nouze nejvyšší, pomoc Boží nejbližší. — 4. Střemů bylo 84.
— 5. Opava, Jaroslav, Rusko. — 6. a) vesta, b) náramek, c) není nad domov.

Rozluštění hádanek z čís. 4. zaslali:

Jevíčko: Fr. Sic. **Kladníky:** Jiří Dolák, Jos. Beneš, Fr. Studený. **Mar. Jemelková, Alž. Krejčířiková. Klárky:** Bedř. Motálek. **Kobelnice:** Boh. Tomancová, An. Poláčková. **Konice:** Jan Burian, Jan Svoboda, Ant. Šetler, Vil. Opletal, Vinc. Čujan, Lud. Morysová, Mar. Funková. **Koryčany:** Jos. Koliba, Rud. Budík, Mil. Jelínek, L. Klein, F. Vízdal, R. Konečný, Bl. Indrová. **Král. Pole:** Bratří Parmové*, Bedř. Handlar, Al. Liška, Jindř. Lindner, Al. Eckstein, Hel. Melzerová. **Kralupy:** Mar. Vostárková, F. Graumann, Boh. Formánek. **Krásná Hora:** Jos. Smrčka, K. Volf, Jos. Brůžek, Ant. Procházka, Mat. Petřina, M. Mossani, Rud. Mašek, Ant. Lukeš, Fr. Vokrouhlik, Prok. Čanda, Ant. Vanda, F. Branšovský*, Jan Čanda, Láda Trojan, Stan. Diviš, Jos. Spilka, Zd. Synková, Mar. Švagrová, Růž. Setikovská, Bož. Hrmová, Mar. Holanová, Al. Michálková, An. Sirotková, Mar. Nohejlová, M. Roubíková, Anna Bričáčková, Vl. Ufiněvská, Mar. Zelenková. **Křmář:** Jos. Novotný, Kar. Suchánek, Fr. Brislinger, Rud. Dočkal, Mar. Kolářová, Mar. Michalíková. **Krhov:** Old. Kožlínek, Ant. Votava. **Kroměříž:** Anna Fojtíková*. **Křečkov:** Marie Rachmanová. **Kyšperk:** Jos. Vyhnálek, Fr. Tomek. **Lichnov:** Fr. Pustějovský. **Lešany:** Magd. Hochová*, Mar. Bierhanzlová, Alžb. Komárková, Kar. Kuneš. **Lipník:** Kar. Kratochvíl, Frant. Svoboda, Věra Ondrušová. **Lískovec:** Jos. Morávek*, Anežka Palová. **Líšeň:** Draha Weissová. **Lukov u Hol.:** Hel. Seilernová. **Mělčany:** Mar. Kabátová, Anežka Vejvodová. **Měrkovice:** Jana Červenková. **Měs. Trnávka:** Fr. Hader*, Em. Öhler, Fr. Nezval. **Mikulov:** Bož. Jahůdková, Mar. Čermáková. **Nedvědice:** Mar. Fialová. **Nelahozeves:** Mar. Spálenská*, Jos. Vaněk, Mar. Kuklová, Mar. Červenková, Mar. Nováková. **Nesovice:** Mar. Machálková. **Nosislav:** Fr. Florian*. **Nové Zámky:** Růž. Palachová. **Nový Dvůr u Lipn.:** Fr. Beneš, J. Harno. **Opava:** Fr. Vlček, Ambr. Tichý, Kar. Vícha. **Pašovice:** Lad. Kašpárek, Fr. Večeřa. **Pohořelice:** Jar. Božek. **Polníčka:** Jos. Růžička*, Anna Nedvědová, Růž. Lojková, Fr. Řezníček. **Ponětovice:** Ludvík Kadlec*, Boh. Mrázek, Františka Vlčková, Jan Urbánek, František Stejskal. **St. Mrázek. Popůvky:** Růžena Lemónová, Mar. Meicharová, Bož. Pospíšilová, Jul. Bukáčková, Tom. Doležal, Josef Černoušek, Anast. Dvořáčková, Antonín Holomek. **Prace:** Jan. Martínková. **Přemyslovice:** Karel Petr. **Přerov:** Bož. Skácelová, Emil. Skácelová. **Rosenberk:** Mar. Hájková, Lidm. Klimšová, St. Hanzlíček. **Rozehnal:** Josef Hlavatý. **Rybí:** Jar. Kvita, Jeník Marek, Karol. Marková. **Řečkovice:** Josef Tošnar*, Jan Tišnovský. **Řepčín:** Mil. Kabátová. **Semovice:** Jos. Kadeřálek. **Slavkov:** Ludmila Baďálová. **Strážnice:** Tom. Kamilo*. **Střelice:** Barb. Dlapková. **Svitávka:** Rud. Cvrkal. **Šumvald:** Jar. Příbyl. **Těsnovice:** Jar. Tomaň. **Tištin:** Ant. Vlácil. **Tišnov:** Mar. Nejezová. **Troubsko:** Anna Kroupová, Mar. Kamenická, Mar. Holomková, Mar. Křoustková, Mar. Melounová, Bož. Navrátilová. **Třebíč-Podklášteří:** Vlasta Talská. **Tuřany:** Jan Střecha*, Mar. Glocová, Mar. Bučková. **Velký Týnec:** Jos. Hanáková, Jan Mlčoch. **Vostopovice:** Zdeněk Flek. **Vracov:** Fr. Nikl. **Zástavka:** Aug. Malá. **Zbořovice:** Al. Dostál. **Zbraslavice:** Jar. Horáček. **Znojmo:** Mar. Blechová. **Žďár Zámek:** Václ. Mička*, Arn. Niederle, Jarm. Kopřivová. **Žebrák:** Lidm. Erazimová, Hana Vitáčková. **Židenice:** Lad. Záděra, Anna Streitová, Valb. Šplíchalová*, Rich. Kvarda, Vl. Soldán, Jos. Šlezinger. — Jedno rozluštění bez adresy.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 6.

J. M. Dědinský:

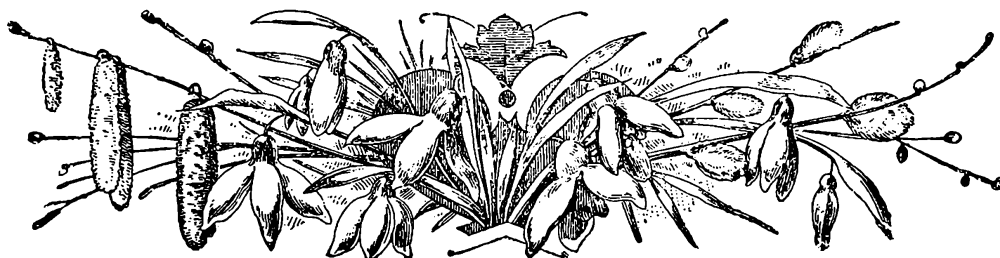
SNĚŽENKY KVETOU.

Sněženky kvetou u háje
jak bílé družičky,
ptáček jim skočnou zahraje
na svoje housličky.

Zvonky se pěkně uklání
a mušky letí k nim,
že nesou Jara pozvání
k slavnostem májovým.

V mechu se ze sna probírá
již také starý čmel,
křídélka sobě otírá
a bzučně vyletěl.

A letěl v hájek březový
k jehnědám na oběd,
a den byl jako májový
a veselý byl svět.

Vl. Javořická :

Zrcadélko.

Mým dětem.

(Dokončení.)

S takovou dojeli do města a posvačivše v hotelu, jali se nakupovati. Dětem bylo celkem lhostejno, jaké šaty jim rodiče kupují, jen žárlivě sledovali oba, jakou cenu zač tatínek vyplácí. I do hračkářského krámu je rodiče zavedli a tatínek jim chtěl koupiti něco za tu krásná vysvědčení. Ale to byla teď těžká chvíle. Nemohli si vybrati; chtěl-li Vláďa míč, nechtěla ho Božka, chtěla-li ona stavebnici, protestoval Vláďa.

„Nu tak si vyberte každý něco jiného,“ netrpělivě už radil tatínek a díval se na hodinky. Ale nebylo možné vybrati dvě různé, stejně drahé věci; maminka se styděla, obchodník se smál, tatínek se zlobil a ti dva se hádali.

Konečně vzal otec dva míče úplně stejné, zaplatil a vystrčil děti z krámu. „Styďte se.“ ulehčil si venku, „hanba jest s vámi jíti mezi lidi.“ Ale že byl tak nekonečně dobrý, umírnil se hned a vybídl Vláďu, že s ním půjde ku kloboučníkovi vybrati mu klobouček, matinka ať jde s Boženkou k modistce. Ač nerady, děti se rozešly. Matinka koupila dcerušce velmi vkusný klobouček s věncem pomněnek kolem krajkového dýnka, radost na něj pohledět.

Tatínek věděl, že má maminka vkus a nechtěl se dáti zahanbiti. I on vybral Vláďovi z jemného pletiva kulatý slamáček, nejlepší, jaký měl kloboučník na skladě.

Když odcházeli, podal kloboučník chlapci malinké zrcadélko se svou firmou na rubu. Zmenšovalo a Vláďa hned si pomyslíl: „To bude Božka koukat!“

A koukala. Vláďa jí je ukazoval až v kočáře, aby si už nemohla jíti pro takové. Boženka závistí sezelenala a natáhla nosík do špičata. „Dej mi ho —“ začala natahovati moldánky, „já ho chci!“ „Ale nech mu ho —“ krotila ji matinka, „vždyť to nemá žádné ceny.“ „Ale já ho chci,“ kvílela Božka. „Dej jí ho,“ pokoušel se tatínek

u Vládi o dobrou vůli, „je tvá sestřička, ustup jí.“ „A—a—a—“ křičel chlapec a držel kapsu, „nedám a nedám!“ „Jsem zvědav, kdo z vás je přece moudřejší,“ zkoušel to tatínek tak, ale oni oba dokazovali, že moudrými nejsou, a hádali se a brečeli až domů. Rodiče byli rádi, že jsou doma, že snad děti zapomenou na svůj svár, ale marno vše. Doma to šlo dál; už nesla matinka na stůl večeři, volala je, ale ony celé uplakané a uzlobené, ještě se v kuchyni hádaly o zrcádko. „To už přestává všechno,“ rozhněval se tatínek a vyšel mezi ně. Božka měla oči celé opuchlé, pláč jí lomcoval; netěšily ji pěkné šaty, ani roztomilý klobouček, míč pohodila pod postel — nic, nic nechtěla, jen zrcadélko. Otec to chtěl tedy rozsouditi. „Vládo, dej Božence zrcádko!“ poručil. „Nedám, nedám!“ křičel chlapec a dal se rovněž do pláče. Báł se rozhněvaného otce, ale ustoupiti? Oh, za živý svět ne! „Okamžitě jí ho dej!“ křikl tatínek uchvácen hněvem a sahal po chlupci. Leč Vládův vzdor byl silný. Mrštiv cetkou o zem, dupl na něj podpadkem — nechť se zničí, jen ať nevyhraje Božka. Zrcadélko se roztřísklo na všechny strany. „Ty — ty —“ křikla Božka plná vzteku a lítosti a chtěla se pěstmi a nehty vrhnouti na bratra — leč hošík se uhnul — holčička zakopla o roztažené nohy uhláku a upadla u sporáku. Tatínek, jenž zkoprněl prve nad zpupností Vládovou, přiskočil právě a uchvátiv synka za ramena, chtěl jej ztrestati podle zásluhy, ale pád Boženčin ochromil jej leknutím. Třesklo to, jak padla hlavou na roh lesklého rámu kol plotny a temný pád na zem zvěstoval, že to nebude jen modřice. Matinka vykřikla, a sbírala děvčátko se země. Bylo bezduché a nad okem z tržné rány vytékala mu silným proudem krev. Tatínek zalomil rukama a velel služce pro lékaře. Tak ušel Vláša výprasku — nikdo se oň více nestaral — ale jemu nebylo dnes jako vítězi — zalezl v pokoji pod stůl a tam seděl dlouho.

Jako umučení ležela Boženka na lůžku. Přišel lékař, ránu vyčistil a vyšetřil, a že byla široká, musel udělati dva stehy, aby se kůže zavřela, neb pod ní, když přestala rána krváceti, bělela se kost. To bylo křiku a bědování — neptejte se. Omdlívala Boženka i matinka a tatínek, chudák, div o rozum nepřišel.

Vláša seděl pod stolem a ronil potichu slzy. Svědomí se v něm ozvalo a vyčítalo nelítostně: „Kdybys byl tatínka poslechl, nebylo by se stalo toto neštěstí; jsi starší, měl jsi býti rozumným.“

A strach, jako šedý stín vplížil se mu pojednou do duše: což umře-li Boženka od zlé rány — dostane-li otravu krve, jako loni pan Bečka, když se řízl do dlaně — nebo zblázní-li se jako Mikeš, který k nim chodívá a blázní z toho, že jednou spadl s pece a uhodil se do hlavy. Vlášovi vstávaly vlasy hrůzou a pot mu vystupoval na čele. „Pane Bože — nedej, aby se Božce stalo něco zlého — slibuji Ti, že už se s ní nebudu hádat,“ brał útočiště k modlitbě a když lékař odcházel, vytratil se za ním. „Pane doktore, prosím vás,“ zachytil lékaře za rukáv, „neumře naše Boženka? Já mám strach —“. Velkýma, tmavýma očima se díval na lékaře a bradička se mu třásla. Doktor se usmál: „Bez starosti, mladý příteli; tak zlé to nebude.“ Poklepal chlupci na rameno a odešel.

Skutečně — nebylo to tak zlé. Boženka za pár dní zase už bě-

hala, ač čilko dosud měla ovázané, ale zkrotla podivuhodně a nevyhledávala v ty dny hádek s bratříčkem. Ale tatínek se na děti hněval a kolik dní na ně nemluvil, a když konečně odložil mlčení, udělal jim veliké kázání. „Kam to přivedete s takovým jednáním? Zprotivíte se lidem, Bohu i sobě a jednou do neštěstí strhnete celou rodinu.“ Tak ukončil a ukázav na Boženčinu ránu, dodal: „Do smrti jsi poznamenaná, kéž byste se oba poznali!“ Nedoufal tatínek v polepšení svých dětí a přece se ho dočkal. Oba si vzali tu nešťastnou příhodu se zrcadélkem k srdci a činili pokání. Boženě po ráně zůstala hluboká jizva, která se už neztratila nikdy a ta připomínala oběma jejich vinu. Kdykoliv se chtěl Vláda hádati, vždy mu stačilo jen pohlédnouti na její čelo a už se vzpamatoval a Boženka při pohledu do zrcadla pokaždé si řekla, jak ji zohydila nesvornost. Dnes jsou již velcí. Vláda studuje techniku a Boženka má před svatbou. Lnou k sobě vřelou láskou a jsou řádnými lidmi, začez děkují především výborným rodičům svým a pak malému zrcadélku.

Co myslíte, moje děti, nepotřebovaly byste časem též takového zrcadélka?

Jos. Ocetek:

Dan, hrdinná dívka z Khanh-hoy.

V nejzazší východní Asii, takořka na druhém konci světa, leží království Anam. Před světem je to říše pohanská, ale pro nás křesťany je to svatá země mučovníků, jeť hojně skropena krví křesťanských vyznavačů. Už 27. května r. 1900 bylo v Římě prohlášeno za hlahoslavené 77 mučovníků z Anamu a Číny; a nyní právě jedná se v Římě o blahořečení třináctileté dívky z Anamu.

Křesťané anamští ode dávna trpěli mnoho od pohanských králův, ale pronásledování zvláště krvavé zuřilo tam v letech 1858—62 za krále Tü-Düka. Nadobyčejnou prudkostí zuřila bouře v provincii Khanh-hoe. Žaláře se plnily vyznavači. Ale ne všichni křesťané osvědčili se hrdiny. Mezi slabochy bylo zvláště mnoho úředníkův a hodnostářů. Zradu víry vymlouvali křivou vytáčkou: „Proti bouři a povodni těžko bojovati. Až bude po bouři, budeme zase dobrými křesťany jako dříve, vždyť zapíráme víru jenom ústy, ale ne srdcem.“

Zbabělost mužů zahanbovala stálost slabé dívky, která v těch letech pronásledování stojí tu před námi jako hrdinná dívka z Khanh-hoy. Jmenovala se Dan. Pocházela z chudé rodiny z dědinky Binh-kangu. Bylo jí teprve 13 let, když byla uvězněna s otcem, matkou a starší sestrou. Hrozný byl žalář, hrozná muka při výslechu v soudnici, ale skoro hroznější byl hlad, který chudou rodinu v žaláři trápil. Vězňové v Anamu nedostávají stravy od státu, jako u nás, nýbrž musí sobě opatřiti jídlo sami. Rodina Danina neměla bohatých příbuzných, kteří by ji zaopatřovali potravinami, a žila jenom z almužen, a ty byly tak řídké a bídné. Po dvou letech dohnal hlad matku a sestru k odpadu. Otec se ještě držel. Dan nekolísala nikdy.

Byla v žaláři nejmladší. Mandariní (soudcové) mučili ji jednou

nebo i několikrát v témdni ranami holí, aby její odpor zlomili. Ale i mezi vězni měla nepřátele. Odpadlí hodnostáři nebyli z vězení propuštěni, protože byla pochybnost, myslí-li to s odpadem upřímně. Zahanbeni hrdinností tohoto dítěte, posmívali se jí, nazývali ji tvrdohlavou a hloupou a často se pokoušeli, přivésti ji také k odpadu. Věrní vyznavači však se jí podívovali a milovali malou, neohroženou hrdinku. Jednou se jí jeden ptal, jak může bez nářku snášeti rány holí, které drásaly její tělo? Odpověděla s dětinnou prostotou: „Ty rány ovšem cítím; ale hledím na ně nemyslit. Jak mě začnou bít, začnu se modlit „bat-dao“. Když se domodlím, začnu znova; a nepřestanu se modlit, dokud mne nepřestanou bít.“ „Bat-dao“ byla krásná, dojemná modlitba, od misionářů naučená pro těžké časy, aby sílila křesťany v čas pronásledování. V ní vyznávali křesťané, že všecko pevně věří, čemu církev sv. učí. Potom v ní vyznávali, že jsou ochotni všecko pro víru trpěti z lásky k Spasiteli, protože on neskonale více trpěl za nás lidi. Konečně prosili vroucně Krista Pána o sílu v mukách.

Pronásledování se chýlilo ke konci, ale zdálo se, jakoby se právě tehdy chtělo nejvíce vyzuřiti. Vězení dostalo nového vrchního žalářníka, ukrutného mandarina Tuonga. Několik křesťanů, dosud stálých, zuřivostí svou přivedl ku pádu. Mezi nimi byl také otec Danin. Slabý ten člověk prohlásil dceři, že nemá odvahy ukrutností těch děle už snášeti; při nejbližším výslechu prý už zapře víru.

Ubohé dítě dalo se do usedavého pláče. „Že odpadneš?“ domlouvala mu, „když's více než tři léta trpěl? Nepřišla by tím všecka vytrpěná muka na zmar? Že zapřeš Boha? Nebylo by lépe tisíckrát umřít?“

Napotomní dny a noci zapřísahala ho s pláčem, aby vytrval až do smrti. Bylo to marné. Při prvním výslechu šlápl na kříž. Když z vězení propuštěn s ní se loučil, pravila mu: „Zapřel's Boha. Už tě neuznávám za otce. Jdi a Bůh ti buď milostiv!“

Dan byla brzo potom postavena před Tuonga. Dal ji mučiti s nadobyčejnou ukrutností, protože nenásledovala otce v odpadu. Pod ranami holí pozbyla vědomí a krví zbrocena odnesena do vězení. Dva dny potom, kdy rány její ještě byly čerstvé, opakovali katané mučení. Zase pozbyla vědomí. Vyvlekli ji ze soudní síně a že ji měli už za mrtvou, vyhodili ji za ohradu. Sau-dü, věrný křesťan, ji vzal a odnesl na ramenu zpět do vězení a položil jí tváří dolů na bídné lůžko. Nemohla se už ani hnouti a zůstala tak nepohnutě ležeti. Ani nepovzdychla. Červi se hemžili ve hrozných ranách, jež pokrývaly celé tělo. Nadarmo se pokoušel Sau-dü ještě s jedním křesťanem umýváním odstraniti červy. Dan skonala za hrozných bolestí za čtrnáct dní po posledním výslechu.

Dne 25. května r. 1921 podepsal svatý Otec dekret, který zahajuje proces blahorečení mučenic z Khanh-hoy. Hrdinná dívka má nyní čestný název „ctihodná“ Zdá se, jakoby sv. Anežka nebo Agatha prvotní církve povstala v tyto časy mezi námi. Kéž jen brzy povýšena jest jako světice na oltáře, jako zářivý vzor naší době, ve víře vlažné a zvláště naší mládeži, honící se horečně z veliké části jen po marnostech a zábavách!

J. M. Dědinský:

CO TO ŤUKÁ?

Co to ťuká? ťuky, ťuky?
jako když tam malé ptáče
v kleci uzavřené skáče —
pořád stejně: ťuky, ťuky
jako cvrček, nejináče,
ťuky, ťuky, ťuk.

Co tam vězí? Ťuky, ťuky —
jak to cvaká převesele!
To snad malý mlýnek mele
pořád stejně: ťuky, ťuky,
jako srdéčko v mém těle,
ťuky, ťuky, ťuk.

Co to dělá ťuky, ťuky?
Otevru to, co se stane?
Co je koleček tam, pane,
a hle, zde to dělá ťuky!
Počkej — špendlík! — strojek stane
a už ani muk.

L. Grossmannová-Brodská :

Izvozcík Vasja.

Petrohradský obrázek.

níh chrupal pod kročeji chodců po ulicích spěchajících. Mrzlo, jen fičelo.

Na Vasiljevském Ostrově, který je jaksi předměstím Petrohradu, nepanovalo sice po ulicích takové čilé hemžení, jako na druhé straně za mostem Nikolajevským, který dlouhý a široký klene se přes mocný veletok Něvy, mohutné to a známé řeky v Rusku, protékající Petrohrad.

Za léta mnoho obchodních lodí, i takových, které slouží k zábavě i výletům obecnstva, ba i mohutné koráby válečné bývají zakotveny v četných přístavech, po obou stranách břehů Něvy. V zimě tak nebývá. Zamrzne obyčejně tato mohutná řeka tak silně, že na ledový povrch kladeny bývají železné koleje, po nichž vesele jezdí elektrická dráha všemi směry a od jednoho na druhý břeh, jsoutě oba břehy od sebe daleko vzdáleny.

Než i zde bývá dosti čílo a živo hlavně tehdy, když chodí četní dělníci do továren a školní mládež vyhrne se ze svých učilišť. Jako právě nyní, kdy z obchodní školy vyhrnul se zástup hochů, kteří se před stavením nejprve vesele pobavili hrudováním sněhovými koulemi, načež se za hlasitého smíchu kvapně rozcházel ke svým domovům.

Dva nejlepší kamarádi z celé školy, Peťa s Koljou, měli domů nejdále. Bydlili v jednom domě, v takovém dřevěném stavení v malé osadě na konci Vasiljevského Ostrova, tam, kudy se šlo na „louku zlodějů“ těsně při botnickém mořském zálivu.

Kolja o něco starší z obou molodců byl synem majitele domu a Peťa, sirotek, měl matkou hospodyně Nastu, která pánům Gradusovým (to byli Koljovi rodiče) hospodařila.

Oba hoši vyrůstali spolu od nejuťlejšího dětství a Peťa, ač mladší, často pomáhal Koljovi, jenž byl při učení poněkud těžkopádným.

Hoši byli proti mrazu dobře opatřeni, i otuženi byli, nicméně Kolja si odlehčil:

„To je mráz! Až za nehty to leze!“

Peťa se hlasitě zasmál a řekl:

„Nenech se vysmát, Koljo! Co bych měl teprve já říkati, neboť nejsem tak teple oblečen jako ty.“

„Pravda, ale já jsem po nedávné nemoci, na to nezapomínej, Peťo.“

„Ah, pravda! Povídala dnes barina (paní), totiž tvoje mamaša, Koljo, kdyby ti bylo zima, abys si zjednal izvozcíka a domů se dal dovézt.“

„No, to bychom jeli oba společně. Domů máme ještě daleko, dej pozor, Peťo, uhlídáš-li kde izvozcíka s jeho saněmi.“

„Načekali bychom se,“ Peťa se zasmál, „to já vím něco mnohem lepšího! Dojdeme kousek do vedlejší linie (ulice), tam obyčejně se svým povozem a koníkem stává můj strýc Vasja. Bude-li tam, svezte nás v celé slávě až domů.“

Jako na povel odbočili nyní oba hoši z hlavního prospektu (třídy) do vedlejší postranní ulice, kde nedaleko dlouhé zdi zahradní skutečně uviděli státi bradatého izvozčika, do jehož nevelkých saní byl zapřažen bílý koník.

Vida oba hochy k sobě přicházeti, izvozčik Vasja zdvořile posmekl před synem chleboďárce sestřina, bylať hospodyně Gradusových, Naša, vlastní sestrou Vasjovou.

„Poroučíte jeti? A kam, barine?“ dotazoval se izvozčik Kolji.

„Nu, dobrá, tož nás svezte k nám domů! Snad víte, kde to je?“ zasmál se Kolja.

„Vím, vím, barine! Nejednou jsem vezl vaši mamašu z trhu domů. Tož tedy račte! Nasedněte a pojedem!“

„A mne zde necháte na mraze a ve sněhu, strýčku?“ zažertoval Peťa.

„I jen klusej! Máš zdravé nohy!“ smál se strýc, ačkoli to myslil doopravdy.

„Pojedeme oba společně, rozhodl Kolja.

Starý Vasja, duše pokorná, jakož jsou v Rusku vůbec lidé nižší třídy oproti bohatším, rozpačitě pohlédl na svého synovce. Obával se nelibosti Koljových rodičů, aby se jim snad nezdálo chování Peťovo k jejich synovi příliš důvěrně kamarádké.

Ale Kolja velel:

„Rychle, nasedat, nasedat do saní, Peťo! Mně dnes nohy šlakovitě zebou, a ty, Vasjo, popožeň koníka, ať dlouho nejedeme!“

Mžikem byli oba hoši v saních, izvozčik jim přehrnl přes kolena silnou houni, potom sám vylezl na přední sedadlo, chopil se dlouhého lana, jehož tam používají na místě biče, zamával lanem nad hlavou bělouška, koník sebou pohnul, rolničky zacinkaly a vesele to šlo ku předu zavátými ulicemi.

Takto byli hoši arci mnohem dříve doma, nežli kdyby bývali šli pěšky. Když slézali před domem a Kolja odměnil Vasju několika penízi, řekl k němu:

„Počkej zde, izvozčiku. Slavně a dobře jsi nás svezl, slušno, abys se napil čaje, víš, pro zahřátí! Pošlu ti sem Našu, přinese ti číšku teplého nápoje, to se aspoň zahřeješ.“

„Nemohu se zdržovat, musím za výdělkem, Vasja chtěl namítati, ale kde již byli hoši! Aby si nepohněval Kolju, izvozčik trpělivě přešlapoval vedle svého koníka ve sněhu.

Nevyšla však kněmu sestra Naša. Sám domácí pán Jefrem Vasilej Gradusov vyšel před dům a řekl:

„Poslyš, Vasjo, vím od Nasti, jaké máš těžké zaměstnání a jak mnoho se naplahočíš. Lituji tě, protože vím, žeš poctivý člověk. Jak pak, nechtěl bys ke mně vstoupiti do služby?“

„Ach, barine, svatý Serafín by vám za to požehnal, kdybyste se dobrotivě ujmul starce Vasji. Povoz ani koník není mým vlast-

Izvozičik Vasja. Maloval N. A. Kasatkina.

nictvím. Jsem ve službě nelítosného pána. Nevydělám-li denně jízdcu tolik, kolik máme smluveno, chodívám spát o hl'adu. Ba, zle je starci opuštěnému a málo dobrých lidí na světě."

„Nu, jen nenaříkej. Vezmu tě do domu za dvorníka (domovníka). Na trochu toho úklidu v domě stačíš i dům obhlídat od nehodných lidí, což?"

„Jak pak ne?! Věrně a poctivě vám budu sloužit, barine.

„Tož dobře! Vyjednáno! Příklad kdykoli můžeš. Nastá i pro tebe uvaří, a nebudeš litovat této změny."

Nastá zaplakala vděčností ke svým hodným pánům, když za chvíli po té v teple vyhřáté kuchyni podávala bratrovi hrneček kouřícího se čaje, do něhož si Vasja dle zvyku prostých lidí v Petrohradě nakrájel kyselé jablko.

Pravý ruský čaj náležitě upravený je totiž velmi lahodným nápojem a nedávají tam k němu žádné přísady. Jen někdy do koflíku po lžičce sladkého zavařeného ovoce dává se u pánů; prostý lid spokojí se s kyselými jablky, prý pro zvýšení chuti nápoje. Čaj vypije a jablka ponechá k odhození.

Již v nejbližších dnech izvozčik se nadobro dostavil do domu Gradusových.

Hodný pan domácí nikdy nelitoval, že se ujal opuštěného starce, který se odvděčoval poctivou a věrnou službou.

Veselo bývalo u Gradusových zvláště za večerů, kdy starý dvorník Vasja vypravoval příhody, které v životě zažil.

Také býval věrným a bedlivým strážcem obou hochů, z nichž zvláště Kolja byl odvážný a neopatrný.

V létě, které následovalo po této příhodě, oba hoši se kdysi koupali v zálivu botnickém, a tu nenadálým přílivem byl by býval Kolja uchvácen daleko do pěnících se vln. Na pokřik Peťův Vasja ihned přispěchal a zachránil život jediného syna chlebovárcova.

Rozumí se, že tato příhoda ještě sesílila přízeň Gradusových ke starému věrnému služebníkovu, který byl rád, že mohl se takto hodným těm lidem odvděčiti.

Jan Heusler:

Cvrček, všemohoucí a vševědoucí doktor.

Pohádka.

VII.

Ale král přece jen — přec ještě pochybuje.
 Jak by se přesvědčil, lest novou v duchu snuje.
 Prohlásil veřejně: „Nevím, zda toto stačí,
 tři dny to trvalo, leč já chci lhůtu kratší.
 Ví-li ten doktor vše, musí to vědět hnedle,

Udělám zkoušku hned: odveďte ho jen vedle a střežte pozorně, by neměl s nikým styku.“
 A kázal chytнути tajně a beze ryku
 polního cvrčka kdes, jejž pod mísu dal schovat.
 A Cvrčka přivést dal a jal se ukazovat
 na mísu sklopenou a pravil přísným hlasem:
 „Nuž, pane doktore, nyní to není špásem:
 jsi-li muž vševědný, jak vždy se vyhlašuješ,
 povíš nám veřejně, co pod tou mísou čuješ.
 A nepovíš-li to, pak vím, žes lhář jen prostý,
 podvodník, pro nějž pak můj hrad i kata hostí.
 Nejsi-li vševědný, přiznej se v dobrém radši,
 sice jsi, pravím ti, jistě o hlavu kratší.“

A milý Cvrček, ach, smutné jest podívání
 na toho chudáka, když nepomáhá lhaní.
 Vidí se ztracena, vidí již konec všemu,
 proklíná prolhanost a klne všemu zlému,
 co kdy kde natropil. A všecek v zoufalosti,
 nevěda, netuše, co mísa v sobě hostí,
 vida se ztracena, věda, že ztratí hlavu,
 zavolał hlasitě k rozechvěnému davu:

„Cvrčku, Cvrčku,
 konec tvému krčku!“

Než jaký div se stal? Král všecek překvapený
 mísu hned pozdvihl a — je to žert či není? —
 vylítl cvrček z ní a „Sláva!“ volá kde kdo.
 A všici smějí se a nejvíc ze všech někdo. —

Hádejte, kdo je to? Ta šelma, ten má štěstí,
 po cvrčku zachránci rozpřáh se ještě pěstí.

A v tom pak zazvonil na hradní věži zvonec
 a vše se propadlo a pohádce je konec.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

V

Ve své naprosté důvěře v prozřetelnost Boží nechtěl Petr čekati, až pojedou karavana k jihu, ale prosil, aby mu Sura dovolil ihned odejít, k čemuž svolil, když přijal dva Surovy sluhy, kteří ho měli doprovázeti až k řece Nigeru. Odtud měl sám cestovati.

Považme! Teprve v minulém století cestovali těmito krajinami cestovatelé, vyzbrojeni vším, co se hodí pro takové obtížné cesty, měli veliké obtíže, potřebovali nadmíru mnoho pevné vůle i odhodla-

nosti, než se jim tato cesta, při níž měli mnoho průvodčích, zdařila, a před 225 lety cestoval tam Petr sám a sám!

Víra ho sílila, doufal, že vytrvá a dosáhne cíle. Sura nerad se loučil se svým přítelem, který mu byl učitelem ve víře. Opatřil jej vším, o čem myslel, že mu bude vhodným pro tuto nebezpečnou cestu. Petr nevezal žádné jiné zbraně než hůl, která měla nahoře sekeru a dole dlouhý bodec. Domníval se, že stačí na obranu proti divokým zvířatům, kterými se tehdy ony krajiny zrovna hemžily.

Sura mu dal jako průvodčí dva otroky, kterým poručil, aby ho zavedli až za řeku Nigeru a pak se navrátili opět k němu. Těžce loučili se Petr a rodina Surova.

Cesta byla velmi namahavá. Oba otroci byli mohamedáni a považovali to za velkou hanbu, že mají být sluhou a vůdci křesťanu. Proto šli s ním pouze několik dní a pak prohlásili, že s ním dále nepůjdou, ať si jde sám! Šli jižním směrem a nebyli ještě v polovici cesty k řece Nigeru. Domlouval, prosil oba moslímy, aby ho neopouštěli, ale vše bylo darmo. Odešli. Ještě dobře, že si nic nevezali cestou z jeho věci, že mu nic neukradli.

Když odešli oba dosavadní průvodčí, šel dále směrem k jihu. Po dva další dny kráčel úrodnou rovinou, v níž se podívoval kráse a bohatosti rostlinstva. Nikoho nepotkal. Ale pak přišel k horám, do nichž vešel beze strachu. Neměl ani času, ani chuti blíže si všimati nádherné krajiny a divů přírodních, jež tu viděl. Měl pouze na mysli dostat se k moři, k přístavu, z něhož by doplouti mohl do vlasti.

Když chtěl prvního večera v těchto horách noclehovati, lehl si pod strom, kde mínil spáti. Ale sotva spal asi dvě hodiny, probudil se. Slyšel hrozný řev divokých zvířat, která se k němu hnala se všech stran. Byl jako omámen. Lehl si obličejem obrácen k zemi a doporučil se pod ochranu Boží. Pravil si, že ho Bůh neopustí, ať se stane ve všem vůle Boží! Modlil se vroucně, což mu dodalo důvěry; vylezl na strom, schoulil se pod hustým a velikým listím a spal klidně až do rána.

Pak bloudil horami jako zbloudilá ovce, řídil se podle slunce a kráčel k jihu. Častěji shlédl divoká zvířata; obává se, aby ho ne napadla, přiložil obě ruce k ústům jakoby nasadil nálevku a hlasitě křičel, načež šelmy utekly.

Čtyři dny trvala obtížná, namahavá cesta horami, když tu ke své veliké radosti zpozoroval, že je na jakési od velbloudů ušlapané cestě. Nyní záleželo mu především na tom, aby se s někým setkal. Docházely mu potraviny a pak nevěděl, kde je a kam má jíti?

Šel po vyšlapané cestě směrem východním. Kráčel již zase dva dny a nikoho nepotkal. Častěji zahlédl zvířata, jichž neznal, ale sotva přiložil ruce k ústům a zatroubil, utekla. Toužil po setkání s lidmi a lidé stali se mu osudnými. V našich krajinách bylo by pro zbloudilce největší radostí setkat se s lidmi, ale v Africe je to býti přepaden nepřáti.

K večeru stáli proti němu, kde se vzali tu se vzali, najednou čtyři muži; vzkřikl na něho a již ho drželi pevně za obě ruce, aby se nemohl brániti. Nerozuměl, co chtějí, jenom několikráte opakoval

slovo Guinea, čemuž však buď nerozuměli anebo nechtěli rozuměti. Sebrali mu vše, co měl, ba svlékli mu šaty i prádlo, které měl na sobě.

Myslí, že ho odvěkou a prodají opět za otroka, ale jeden z lupičů měl ještě horší úmysl. Popadl Petrovu hůl a sekýrkou na ní upevněnou chtěl mu rozpoltiti lebku, v tom však ostatní tři zadrželi mu ruce a zabránili vraždě, zároveň dali mu znamení, aby co nejrychleji utekl, což učinil.

Ubohý Petr byl nyní beze všeho oděvu, bez ochrany proti horku a zimě. V krajinách poblíže rovníku bývá za dne ohromné horko, ale noci jsou pak hojně chladné. Protože mu ukradli lupiči také vše, co měl s sebou k jídlu, byl odsouzen k smrti hladem.

Šel ještě asi čtyři hodiny, až se docela setmělo. Vylezl na strom, kde mýnil noclehovati. Byl tak dostrašen a měl plnou hlavu myšlenek, že ani nepomyslí na spánek. Bděl celou noc a nezamhouřil ani oka.

Ve dne bývá v tropických krajinách všecka příroda klidna, teprve v noci počíná v ní život. Vše kol do kola bzučí nejrozmanitějšími hlasy, jsou to miliony různého hmyzu, mezi což se mísí štěkot šakalů, příšerné vytí hyén a řev lvů. To vše naplnilo duši ubohého Petra velkým zármutkem. Přišly na něho chvíle, že se cítil docela bezmocným a opuštěným od celého světa

„Začal jsem plakat,“ psal v dopisu, který se uchoval, „s největší ošklivostí pozoroval jsem, že jsem, jak mne Bůh stvořil, beze všeho oděvu, styděl jsem se sám před sebou, nemohl jsem se ukázati lidem. Nevěděl jsem, kam vlastně jdu. Jdu pravým směrem či bloudím? Odkud vezmu jídlo? Stromů a keřů, které mají ovoce, neznám, bojím se utrhnutí je, abych se neotrávil. Věděl jsem, že roste tu mnoho stromů, jejichž ovoce jest jedovaté. Zemru hladem?“

Obrátil se k nebeskému Otcí, modlil se celou noc. Odevzdal se cele do rukou Božích a když se rozednilo, cítil se posílněným, ač za celou noc ani oka nezamhouřil. Statečně kráčel dále po cestě celé tři dny.

Žhavé paprsky za dne ho sužovaly, neboť neměl ani nejmenšího oděvu na sobě. Velké roje všeho druhu moskytů, t. j. obrovských komárů, pronásledovaly ho a štípaly, že byl všecek poštipáný, místy až do krve. Měl hroznou žízeň, po celé tři dny nic nepil, také neměl po celý tento čas nic v ústech, což jistě stačilo, aby i silnější muž, než byl Petr, byl přiveden k zoufalství.

Druhého dne večer neměl ani síly, aby vylezl na strom. Konečně se mu to po dlouhém lopocení podařilo, ale nespál celou noc. Protože měl prázdný žaludek a byl všecek zesláblý, dostal horečku; byl jako beze smyslů, měl stále hrozná představy a viděl hrůzyplné obrazy, které mu připadaly jako opravdovská skutečnost. Nemohl se pro slabost ani modliti.

Ráno se pomodlil a pokud měl síly, vlekl se dále. Nic nejedl po celé tyto dva dny, ale nyní, když byl již třetí den, nemohl hladem vydržeti a umínil si, že sní ovoce některého stromu anebo keře, o kterém by myslel, že nebude jedovatý. Ještě zrána uviděl strom, který měl ovoce podobné fíkům. Natrhal si ho a hltavě je jedl, až se nasýtil.

Ale po malé chvíli udělalo se mu zle, v žaludku měl nesmírné bolesti. Padl na zemi a omdlel. Měl velké křeče, až se svíjel bolestí. Na štěstí vyvrhl vše, co snědl, takže byl zachráněn na životě, zle tak seslábl, že nemohl ani povstati se země; zůstal ležeti tam, kde padl, na cestě, o níž nevěděl, kam vede.

Zatím se docela setmělo. Ač bylo poblízku dosti stromů, neměl tolik životní síly, aby se k nim čtvermo doplazil a na některý vylezl. Uvažoval, že nastala jeho poslední chvíle; myslel, že této noci nepřechká, protože ho roztrhají divoká zvířata, před nimiž se nemůže uchrániti.

Ale nyní, když tak hleděl smrti přímo do očí, nabyl opět své dřívější srdnatosti a odvahy. Byl odhodlán k mučednické smrti. Či nebylo to právě mučednictví, co nyní snášel? Čekala ho smrt uprostřed pralesů, v krajině nedaleko rovníku, kde zemře opuštěn ode všech. Nikdo ho nepohřbí, nikdo se nedoví, kde život skončil.

Vše, co do této chvíle vytrpěl, byl následek jeho pevného úmyslu, že bude hlásati evangelium a pravou víru nevěřícím, i kdyby se proto stal mučedníkem; nyní ho skutečně čekala mučednická smrt.

Byl však při všech těchto obrovských svízelech cele odevzdán do vůle Boží! (Pokračování.)

L. Grossmannová-Brodská:

CHŮVIČKA.

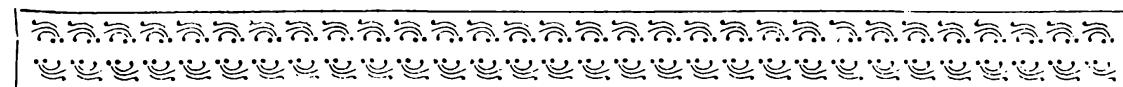
Mařenka sedla na židličku
a chová malinkou sestřičku,
mile se na ni pousmívá
a dítku při tom sladce zpívá:
„Spi, děťátko, spi,
zavři očka, svy!“

Když děťátko tiše spinká,
Marta, malá hospodyňka
mamince předá sestřičku,
k lůžku sedne na židličku,
nad holátkem bdí,
hlídá jeho sny.

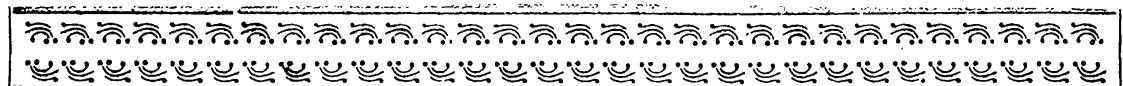
Je Mařenčina sestra Jitka
vždycky čistounká jako kytka,
však bystrá Mařka, to s ní umí,
Jitku chová, kolébá, krmí, —
pak drobná chůvička
ji v spánek uhýčká.

Šťastná máti dcerky obě
často vřele vine k sobě,
líbá čílka Maňky, Jitky,
jsou jak květy jedné snítky:
drobná sestřička
i ta chůvička.

Chůvička.

M. Alfonsa:

Ministranti.

Velebný pán Karel stále přemýšlel o příčině změny chlapců, kteří mu při oltáři ministrovali.

„Dříve samá dobrota, ochota a teď jsou z nich praví darebové. Vždy na mne čekali u kostelních dveří, až klíče donesu a otevřu, nemohl-li kostelník přijít, sami spěchali sezvánět na mši svatou, nejdnou se o provaz v horlivosti tahali, že zvonek při tom kvikal, jakoby dodělával, a teď najednou všemu konec. Zvonit musím sám, někdy si dokonce ministrovat, když jsou v kostele jen babičky a nějaký stařeček... Ne, tohle nejde už dále!“ stýskal si sám sobě.

Pro jistotu, aby jim snad nekřivdil, zeptal se maminky jednoho, proč nechodí ministrovat vždycky, když má týden Matka místo ospravedlnění zoufale sepjala ruce nad hlavou a zanaříkala:

„Ach, velebný pane, poraďte, co s ním už máme dělat. Náš pan-táta řemen ani nezapíná, pořád ho na Janka potřebuje, já mám z vašek a kvedlaček jenom třísky a z něho přece nic pořádného není. Den jak den ho na mši svatou posílám, je-li zima, do bačkor ho obuju, vyprovodím až na prah, hledím za ním, dokud za roh nezajde, když se už v dálce ztrácí, ještě mu tatínkův řemen připomenu, a on ta nezdará jedna do kostela přece nejde.

A v poslední době se zhoršil a nevím čím. Ani doma se moc neohřeje, práce jeho také za moc nestojí, jak může, už zmizí. — No, tohle, že si musí velebný pán sám na mši svatou zvonit a někdy i ministrovat, nesmí můj muž ani vědět, on by kluka utloukl,“ naříkala nešťastná matka. „Budte, velebný pane, bez starosti, zítra jistě přijde včas do kostela, já mu hlavu nějak už napravím.“

Štěstí jí přálo, uviděla jej u chalupy, jak sedí na koze a chce strouhat šindel, když šindclář odešel změřit střechu stodoly. Jsouc plna hněvu, počala na něho zdaleka křičet, a to byla chyba.

Janek, jak slyšel, oč se jedná a kalhoty že jsou v nebezpečí výplaty, zmizel jako rtuť a než došla k místu, kde dříve byl, seděl už na hrušce vavřince na samém vršku, kde byla pěkná, zánovní budka pro špačky a v ní mladí. Zatím co maminka dole na něho láteřila, vyndal z kapsy jakousi knížku a spokojeně četl, jsa jist, že vidí mezi listím jenom jeho dlouhé nohy, jak visí s větve, na které seděl.

Dolů slezl teprve tehdy, když jej svatosvatě ujistila, že se mu nic nestane, ani že tatínek se o tom nedoví. Sám také sliboval, jak bude hodný, a maminka zdánlivě uvěřila, aby tedy uzavřeno bylo příměří a dostala jej dolů.

Druhý den ráno, zvěděv již večer, že kostelník přijíti nemůže, zvonil u fary, žádal klíče.

Pan administrátor, P. Karel, už byl připravený k odchodu do chrámu, šel s ním tedy, ale když Janek odzvonil a už chtěl rozjíhat, vzpomněl si velebný pán, že něco zapomněl na faře, přes dva domy vzdálené. Vrátil se, ale když přišel zpět, všude bylo ticho, po Jan-

kovi ani památky. Tušil něco nedobrého. Po špičkách došel k sakristii, a když tam vstoupil, Janek skrčený za skříní vyskočil a chtěl nějakou knížku schovat pod kabát.

Nepodařilo se mu to, neboť ruce se mu velice chvěly a knížka spadla na zem a listy se rozlétly na všechny strany.

P. Karel nelenil, přiskočil a sbíral také. První mu do ruky přišel barevný list obálky, na němž chlapec ministrant rozpaluje uhlí do kaditelnice a pod ním jméno spisovatele: Jaroslav Řehulka a „Ministranti“

„Prosím, velebný pane, neříkají to tatínkovi, já už budu hodný! Já jsem nechtěl nic dělat, ale Petr naváděl mě a Frantu ke stávce, dokud prý nám nebudete za ministrování řádně platit. Ani jsem... nechtěl...“, zajíkl se a nemohl dále.

„Cos nechtěl, mluv!“ přísně se rozkřikl kněz.

„No .. no . teda, nechtěl jsem dělat kšefty..., ani — s křížkem hlouposti... ja— ja— jak mne Petr naváděl. A dal mi knížku, abych si ji dobře přečetl, všechno si dobře zapamatoval a podle toho dělal. Ani prý nevíme, jak jsme hloupí, k šestáku si nedovedeme pomoci, jako tito, co o nich ten pán píše.“

P. Karel už našel příčinu nedobroty. Svolal všechny tři k sobě na faru a pěkně jim vysvětlil, že pan spisovatel tu knížku nepsal proto, aby hoši věděli, jakými nemají býti, a jistě jej ani nenapadlo, že by se ministranti dle něho chtěli řídit.

Vzali si to k srdci, na jak dlouho však, nevím.

Edv. Elpl:

Honza v zakletém zámku.

a dávných dob bydlil v jedné dědině starý pastucha, jenž neměl na růžích ustláno. Pásl dobytek svědomitě, jen co bylo pravda, ale sedláci málo naň pamatovali. Pastouška byla na spadnutí, doškovou střešou přšelo a obyvatelé její neměli často ani dost chleba. Tátovi pomáhal při pasení jediný syn, jemuž říkali Honza. Pán Bůh nedal mu mnoho daru moudrosti, zato přidal mu na síle. Byl to pořádný klacek, silný jako obr. Ač nebyl Honza příliš chytrý, přece věděl, že se činí otci křivda a tu se na všecko dopálil a řekl, že tu déle nezůstane a že půjde do světa zkusit štěstí.

Jednoho dne rozloučil se se starým otcem i matkou, a když starým rodičům slzy do očí se tlačily, slíbil jim, že je z toho trápení vyvede, jen dá-li mu Pán Bůh trochu štěstí. Potom si vzal do uzlíku prádlo, pecen chleba a sýr a vydal se na cestu. Šel, kam ho oči vedly.

Šel dlouhý čas, až se dostal do lesa, který neměl konce. Konečně

stanul u jakéhosi starého hradu. Nad šedými zdmi skláněly se větve vysokých stromů a celé stavení bylo jako opuštěné a bez života. Honza přistoupil k bráně, která se otevřela a za ní na lavičce seděl stařeček. Tvář měl vráscitou, ale milou a usměvavou. Oči měl modré jako pomněnky a vlasy a vousy bílé jako padlý sníh

„Dědoušku dobrý,“ povídá Honza, „noc tlačí se do kraje. Nemohl byste mi říci, kde bych přespal?“

Dědoušek se zamyslel a povídá: „Mládenče milý, zdáš se býti hodný a upřímný, ale vidím, že jsi z daleka. Zámek je zakletý a neřadno tu spáti. Mnoho jich už do zámku vešlo, ale nikdo se nevrátil. Bylo by škoda tvého mládí.“

A tu Honza vyprávěl dědouškovi, jak ho bída vyhnala do světa, jak doma trpí staří rodiče a jak by jim rád pomohl, a na konec prosil dědouška o radu, kam se obrátit a co činit.

Stařeček pokynul Honzovi, aby se k němu posadil na lavičku a vypravoval: „Kolik jich do zámku vešlo, nikomu nepřipadlo na mysl, aby se se mnou poradil. A měli věru čeho litovat! Kdyby ses rozhlédl po zahradě, viděl bys, co jich tu zkamenělo. Nikdo z nich tu ničeho nepořídil. A moje bílá hlava je svědectvím, že mnoho jsem viděl a mnoho zkusil. Že jsi mne o radu žádal a že mi líto tvých starých rodičů, chci ti býti nápomocen. Nechť touha tvoje po štěstí, která je provázena láskou k rodičům, se splní.“

Potom mu dal kytici květů, pokropil je vodou z mělké studánky, která v koutě hradu se nalézala, a pravil: „Jdi rovno po nádvoří, nedívej se ani vpravo ani vlevo, vystup po schodech a jdi přímo do velikého kamenného sálu proti schodům. V jednom koutě je postel, tu si rozestel a ulehni. Než tak učiníš, udělej z květů kolem postele koło a na nic nedbej, ať se děje, co se děje.“

Honza stařečkovi poděkoval, dal mu pěkně „dobrou noc“ a již zamířil nádvořím a po schodech do sálu. Všude mrtvo, nikde se nic nehnuło, všude jakási tíha a smutek. Honza učinil vše podle rady dědečkovy a lehl si na postel. Že byl hodně unaven, spal brzy, jakoby ho do vody hodil

O půl noci probudila Honzu hrozná rána. Hrad zatřásl se až do základů. Sál se osvětlil jako za dne a ze všech koutů vyhrnuli se ještěři, hadi a doráželi na Honzu. Ale nikdo z nich neodvážil se přes hranici květů. Potom vše utichlo. Honza upadl znova do hlubokého spánku a spal až do bílého dne.

Když už slunce hezky povystoupilo na obloze, sebral se Honza a šcural se pomalu za dědouškem. Tento se vesele naň usmál, podal mu hrnek mléka s chutným chlebem a pravil: „Toť vše, co ti mohu dáti. Pojez, zajdi do lesa a občerstvi se jahodami. Najdeš jich všude hojnost. K večeru se vrať, a když se ti nestalo ničeho první noci, přestojíš ve zdraví i noc druhou.“

Honza procházel se ve stínu hlubokého lesa. Jak tu bylo krásně! Květy voněly, ptáci zpívali tak roztodivné písničky, že se mu srdce v těle radostí rozbušilo, potůček bublál a svět zdál se mu býti tak krásným, jako nikdy jindy před tím. Sluníčko chýlílo se níž a níž,

až se počalo stmívat. Tu teprve si vzpomněl Honza, co mu dědoušek povídal, a spěchal k hradu.

„Já myslil, že se již k nám nevrátíš, řekl dědoušek a podával Honzovi kytici z březových větviček, kterou byl před tím křišťálovou vodičkou ze studánky pokropil.

„Jdi do sálu, lehni si na postel a udělej z větviček kolem sebe kolo a na nic nedbej!“

Honza udělal vše, jak mu dobrý stařeček poradil, brzy usnul a nevěděl o světě.

O půl noci rozlehla se hradem hromová rána a zatřásla jím až do základů. Zdálo se, že se celý sesuje. Potom rozjasnil se sál jako v pravé poledne, ze zdí vylézali netvoři, kteří zle na Honzu doráželi. Tento na všechno klidně se díval a děkoval v duchu dědouškovi, že mu tak dobře poradil.

Potom všechno rázem utichlo a hradem rozprostřel se opět mrtvý klid. Honza usnul znovu a spal dlouho. Sluníčko stálo již na straně polední, když se z tvrdého spánku probudil a sestoupil za dědouškem. Dědoušek pěkně ho přivítal, dal mu zase mléka a chléb, aby se posilnil a poslal jej do lesa, aby si odpočinul a na třetí noc připravil.

Honza zalétal v mysli do svého rodiště. Vzpomínal na tátu i mámu, toulal se v myšlenkách po pastviskách, kde ještě před nedávnem pásal selská stáda. Tak uběhlo mu odpoledne a kvapem počalo se smrákat. Honza vyskočil a pospíchal k hradu.

Na lavičce u hradu seděl bílý dědoušek. Držel v ruce větvičky dubové se žaludy. Potom zašel ke studánce, pokropil je vodou, podal Honzovi a řekl: „Dnes bude noc nejhorší, ale nestane se ti nic! Udělej kolem postele kolo ze žaludů a lež klidně, ať se děje, co se děje!“

Honza učinil vše, jak mu staroušek poradil. Potom ulehl a spal jako zabítý. O půl noci probudila ho opět hrozná rána. Venku hvízdal vítr, blesk za bleskem ozařoval sál, až se pojednou rozjasnilo jako za bílého dne. V celém hradě to burácelo, strop jako by se nízil a zase vystupoval, hrozné obludy vrhly se na Honzu, ale u zázračného kola se zastavily a nemohly dál. Potom opět zatřásl se zámek a mrtvý klid rozhostil se sálem i nádvořím.

Honza probudil se ráno a hleděl jako u vyjevení. Nádvoří hemžilo se služebnictvem, ze stájí vyváděli sloužící koně, v koluách čistili krásné kočáry a lesklé postroje, všude život, ruch a shon.

Pojednou otevrou se dveře a do nich vstoupí krásný pán s ještě hezčí dcerou.

„Já jsem ten starý dědoušek, který tě do našeho hradu uvítal. Aní nevíš, co dobrého jsi pro nás vykonal. Byli jsme zakletí a ty jsi nás vysvobodil. Přinesl jsi do hradu nový život a máš za to býti odměněn. Jsem bývalý pán hradu, který tobě odevzdávám a s ním i dceru svoji.“

Honza nevěděl radostí, co dělat, ale tolik štěstí najednou probudilo v něm i rozum. Oblékl se do krásných šatů, kterých bylo v zámku hojnost, a když byl takto vystrojený, začal se líbiti i zámecké dceři.

Potom byla svatba, která trvala po celé tři neděle. Honza dal potom zapřáhnouti do pěkného kočáru a dovezl na hrad staré svoje rodiče, kteří nemohli se nažehnati dnu, kdy syna do světa vypravilí.

Sedláci stáli jako zkoprnělí, když náš hrdina z pastoušky staré si odvážel, ale ani závist jim nepomohla, by jim štěstí pokazili. Honza, myslím, podnes je pánem na hradě, který s pěkným cimbuřím vévodí celé krajině uprostřed hlubokých lesů.

Lov sledů.

Není snad nikoho mezi našimi čtenáři, kdo by neznal slanečka. U obchodníků vidíváte jich plné bedničky, natlačených na sebe hustě, tak že povstalo i známé pořekadlo: „Bylo nás tam jako slanečků.“

A jistě již také mnohý z vás neodolal pokušení a koupil si tuto nepřilíš vzhlednou a dosti lacinou rybu, aby si na ní pochutnal. Pochutnal si, ale za to musil pak dlouho hasit žízeň a dlouho ještě cítil ostrou, slanou příchut, takže si snad řekl: Lepší jsou naši pstruzi a kapři, než tyto cizozekrajné rybičky.

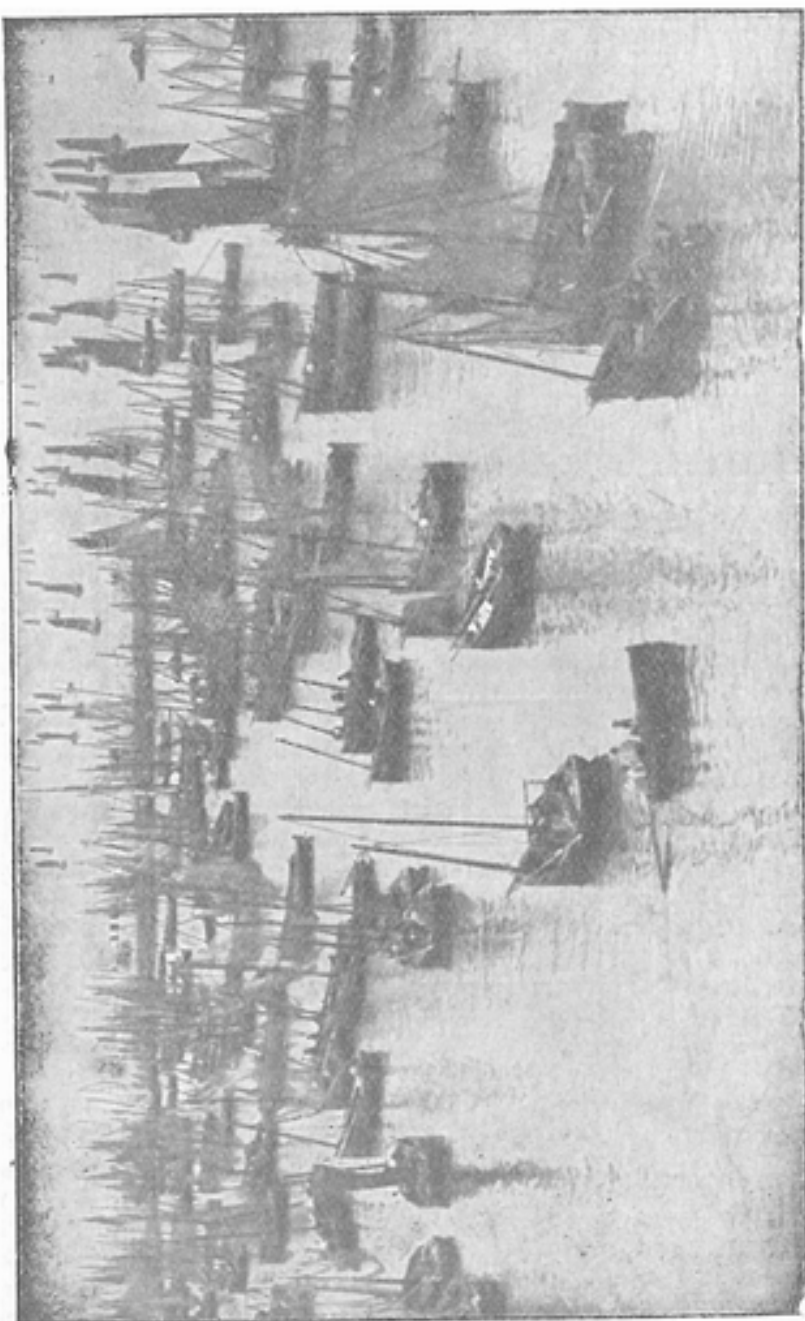
Ano, z cizích, dalekých krajů dostávají se do našich obchodů různé ty druhy nasolených, uzených nebo také marinovaných ryb, jež náležejí k tak zvaným rybám sledovitým. Domovem jejich jest moře, zvláště moře Baltické, Severní a chladnější konciny Atlantického okeánu.

Počítá se jich na půl druhého sta druhů. Všecky druhy mají tělo se stran zploštělé a břicho smáčklé v ostrou hranu. Po těle mají tenké šupiny, ale hlavu lysou a ústa bez vousků. U některých jsou ústa ozbrojena ostrými, ale slabými zoubky; u jiných však scházejí. Ploutve jsou krátké a nízké. Nejznámější u nás sled obecný neboli slaneček mívá délku 20—35 cm. Živí se drobnými korýši a měkkýši.

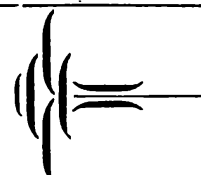
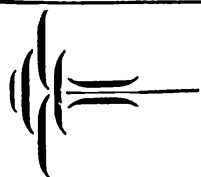
Ve zmíněných mořích žijí sledi v ohromných hejnech, a to někteří na širém moři, jiní při pobřežích. Na podzim a v zimě přicházejí však i sledi ze širých moří v nesmírných zástupech na mělčiny při březích a tu koná se pak na ně hromadný lov, jak jej pěkně znázorňuje náš obrázek. Sta a sta malých rybářských lodiček, opatřených sítěmi, rozjede se na moře a tisíce rukou má pak na dlouho zaměstnání, aby zásobily obchody celého světa pověstnými — slanečky.

Až si na nějakém zase budete „pochutnávat“, vzpomeňte vděčně i těch nesčetných, neznámých rukou, jež svou prací vydobýly z moře a k potřebě připravily tuto důležitou potravinu. Ale vzpomeňte také štědré ruky Boží, jež rozesela své poklady do útrob země i do hlubin mořských, aby dala práci, výdělek a výživu i nejchudším.

Lov sledů.

E. M. Elpl:

Zimní zátiší.

Větévka každá jak ze stříbra
dolů se pod tíží kloní,
z šedivé dálky tón rolniček
jásavým tálkem jen zvoní.

Velebné ticho dnes v zátiší,
v úkrytech ráda zvěř prodlí, —
tisíc větévek šepotá,
to les se k nebesům modlí...

Okénka do života.

Svobodné Irsko. V měsíci lednu dostalo se konečně svobody hrdinskému národu irskému. Sedm set let bojoval s anglickou nadvládou a byl mnohdy pro svou věrnost zděděné katolické víře i pro svou touhu po samostatnosti krutě pronásledován, takže právem byl nazýván národem mučedníků a světců. Dnes děkuje vroucně Bohu za vítězství, jež jest vítězstvím jeho věrnosti a Boží spravedlnosti.

Největší dar. Český básník Jaroslava Hilbert uveřejnil letos o Vánocích v pražských novinách pěkný článek „Zpověď“, kde mluví krásně o významu křesťanského náboženství pro život. Praví tam mimo jiné: „Nemohlo se nám dostat cennějšího daru v životě, než toho, že v dětství stali jsme se křesťany... Myslím zcela upřímně, že v těch čtyřech knížkách, které vypravují zrození, život i smrt Kristovu (totiž v Evangelích), jest něco, čeho nevyváží Goethe ani Kant... Jest to opravdová výhra pro nás, opakují, že jsme křesťany.“ — Važte si, děti, opravdu toho štěstí, že máte rodiče, kteří pečují o vaši náboženskou výchovu! A hleďte, abyste byli křesťany celým svým životem! Snad až později sami pochopíte, jak neocenitelným darem jest naše víra!

Co psal tatínek z vojny své dcerušce. Byl nám zaslán tento pěkný dopis, který psal otec-nadporučík své dcerušce, chystající se přistoupiti k prvnímu sv. přijímání.

Temešvár, 14. května 1918.

Drahoušku můj, zlatá dušičko!

Psaníčko Tvé, ve kterém mi sděluješ, že půjdeš 16. t. m. k prvnímu sv. přijí-

mání, jsem s největší radostí četl a byl jsem jím velice potěšen; neb dobré a zlaté Tvé srdéčko mně v něm povídá, jak šťastno býti se cítí, že udělena mu bude milost požitím Těla Páně, Těla Nejsvětějšího. Když Kristus Pán při poslední večeři chléb lámal a učedníkům svým podával, řekl: „Totof jest Tělo mé“, a když jim vína píti dal, řekl: „Totof jest Krev má, která za vás a za mnché vylita bude“. Byla to obět čistá, svatá. A když Tobě při sv. přijímání popřáno bude ve způsobě chleba přijmouti Tělo Páně, připomeň si slova božského Spasitele, který Tělo své a Krev svou obětoval, aby smyl hříchy světa a lidstvo zachránil.

Podrž vzpomínku na posvátný úkon ten ve své paměti a hled, bys vždy zůstala čistou a hodnou milosti Tobě udělené! Jsi čista jak lilie, obraz Panny nejsvětější. Uchovej si čistotu onu! Nechť Bůh dá Tobě vše, co by Tě šťastnou činilo po celý život! Zachovej ve svém srdéčku lásku k Bohu, k rodině a vlasti, abys byla rodičům ke chloubě, cti a radosti!

Rád, ach nevyřlovně rád bych Tobě v den ten udělal na čelíčko křížek a zlíbal Tvoji zlatou hlavičku, ale povinnost nedovoluje mi z místa odejítí. Však duše moje, srdce i mysl má bude k Tobě zalétati. V kostele budu před trůnem Boha všemohoucího Tobě žehnati a Bůh, za jisté prosbu mou vyslyší a snese požehnaní na hlavičku Tvou.

Líbá Tě, žehná Tě a do ochrany Panny nejsvětější poroučí Tě

Tvůj tatíček.

Z našeho mladého světa.

M. B. C.:

Hrdina.

(Dle vyprávění přítele.)

Jeník byl hodný hoch. Chodil řádně do školy a dobře se učil. Jeho otec pracoval jako drvoštěp v panských lesích. Matka obstarávala domácnost a ve volném čase šla na výdělek k rolníkům nebo žala trávu pěti kozám, které byly jediným jejich majetkem. Bydlili v podruží u bohatého rolníka v opuštěné výměně. Jan byl jedináčkem. Jeho nerozlučným kamarádem byl Frantík, syn myslivce.

Jednoho dne ke konci prázdnin přišel Frantík k Jeníkovi a praví: „Honem vezmi kozy. Tatínek mi řekl o nevypaseném místě. Je to sice v takových spárech, ale to nevadí.“

Jeník se zaradoval: „To budou mít tatínek s maminkou radost, až dovedu večer hodně napasené kozy!“ Pospíšil si, a za chvíli byli na cestě do lesa.

Asi za půl hodiny přišli na ono místo. Bylo to na pokraji dosti hluboké rokly. Kolem se válely obrovské kameny. Ale mezi nimi byla tráva jako kožich. Kozy se daly ihned do pastvy. Jan je svázal k sobě provazem, aby se nerozutekly.

Bylo chladno. Podzím se blížil. Obloha byla zatažena těžkými mraky. Oba hoši se zapíali těsněji do kabátů a sedli si za velký kámen za vítr. „Frantíku,“ praví Jan, „mám od pana učitele vypůjčenou novou knížku, chvíli si budeme čísti a když nám bude zima, zahrajem si na honěnou.“ Frantík souhlasil. Opřeli se o kámen, knihu dali mezi sebe a četli. Kniha nebyla velká, za hodinu ji přečetli celou.

„Tak, teď na honěnou,“ vyskočil Frantík. „Ty mě budeš honit.“ Jeník ho chvíli honil, ale nemohl jej chytnout. Frantík mrštný jako kočka rozveselen kamarádovým nezdarem utíkal pozpátku blízko propasti.

„Dej pozor!“ křičí Jan, ale v tom Frantík zavadil o menší kámen, svalil se a s výkřikem se skuřil do propasti.

Kdyby byl hrom z čista jasna udeřil, nebyl by se Jan tak lekl jako pádu kamarádova. Ihned se však vzpamatoval a běžel k okraji skalní stěny. Lehl si opatrně na břicho a díval se dolů. Frantík asi v hloubi šesti metrů ležel na znak na

jakémisi skalním výstupku. Jeník se dal do pláče: „Frantíku, slyšíš? Frantíku!“ volal. Ale Frantík nic. Byl pádem omráčen. Marně na něho Jeník křičel a plakal, neozval se.

Jan poznal, že mu křik a pláč nepomůže. Proto se vzchopil a utíkal do vsi pro pomoc. Na kozy strachem zapomněl, ale ty napasené klidně ležely. Jeník pádil co mu nohy stačily. Cestou uvažoval: „Jak to řekne? Co si o něm Frantíkovi rodiče pomyslí? Proč nedal na trochu divokého Frantíka pozor?“

Tu mu napadlo: „Vždyť já bych mohl Frantíka nějak sám zachránit, a žádný by třeba o tom ani nevěděl.“ Zastavil se a přemýšlel. Pojednou se obrátil a utíkal nazpět. Zamířil ke kozám. Odvázal od nich provaz a zahnal je mezi stromy do skalního kouta, aby se nerozutekly. Pak prohlížel asi deset metrů dlouhý provaz, udržel-li jeho tíhu. Doufal, že udrží.

Asi metr od rokly stál silný pařez, zbylý se stromu vichřicí ulomeného. Jeník se podíval na Frantíka. Ležel dosud jako prve a na opětne volání neodpověděl. Jan uvázal pevně provaz k pařezu a pokřižovav se spouštěl se opatrně dolů. Držel se pevně rukama i nohama, ale přece sjel jako šipka.

Frantík byl bled jako stěna. Jan div se nedal do pláče: „Frantíku, Frantíku!“ křičel mu do ucha a třásl jím. Frantík konečně otevřel oči a tak prudce se vzchopil, že by byl málem spadl dolů. Tak tak že ho Jan zachytil. „Frantíku,“ pravil mu úzkostlivě; „sedni si! Podívej se, kde jsi. Proč jsi nedal pozor? Kam jsi se udeřil?“

Frantík, jenž se mezitím trochu vzpamatoval, ukázal na temeno hlavy: „Moc mě to ani nebolí, ale je mně tak hloupě, tmí se mi v očích a jsem slab.“

„Poslouchej, co ti řeknu,“ praví Jan. „Nahore jsem uvázal provaz k silnému pařezu. Dno rokly je aspoň čtyry metry hluboko od skály, na které stojíme. Provaz dosahuje až dolů. Napřed se spustím já a potom ty. Cítíš se na to dosti silným?“

„Již je mně lepší a cítím se dosti silným.“

„Tím lépe,“ praví Jeník. Chytl se provazu a mžikem byl dole. „Teď ty, Frantíku, ale dej pozor!“ Ten se chytl křečovitě provazu a spustil se dolů. Tam ho zachytil Jan do náručí. Teď si oba oddechli. „Podívej se, Frantíku, tady je studánka. Umyj se, vzkřísíš se a bude ti lépe.“ Frantík poslechl. Šplouchal se ve vodě jako kachna.

Jan se zatím rozhlížel kolem. Protější strana rokle byl pozvolný svah porostlý trnám a rozličným křovím. „Tak jsem hotov,“ praví Frantík, kterému se vrátila dřívější barva. „Již mně nic není, jen mě bolí trochu hlava. Teď si namočím kapesník a zavážeš mi ji, Jendo, ano? A kudy vylezeme ven? Tam po té stráni?“

„Ano.“ Jan vzal Frantíka za ruku a jali se stoupati nahoru. „Teď, kde jsou kozy?“ Ty se pásly klidně na druhé straně.

Nezbývalo nic jiného, než propast obejíti. Jan odvázal od pařezu provaz, svázal ho na rameno, vzal bič a hajdy domů. Stmívalo se a začínalo poprchávat. — Frantík Janovi srdečně poděkoval za záchranu a slíbil mu koupiti harmoniku, po které Jan již dávno toužil. Frantík si

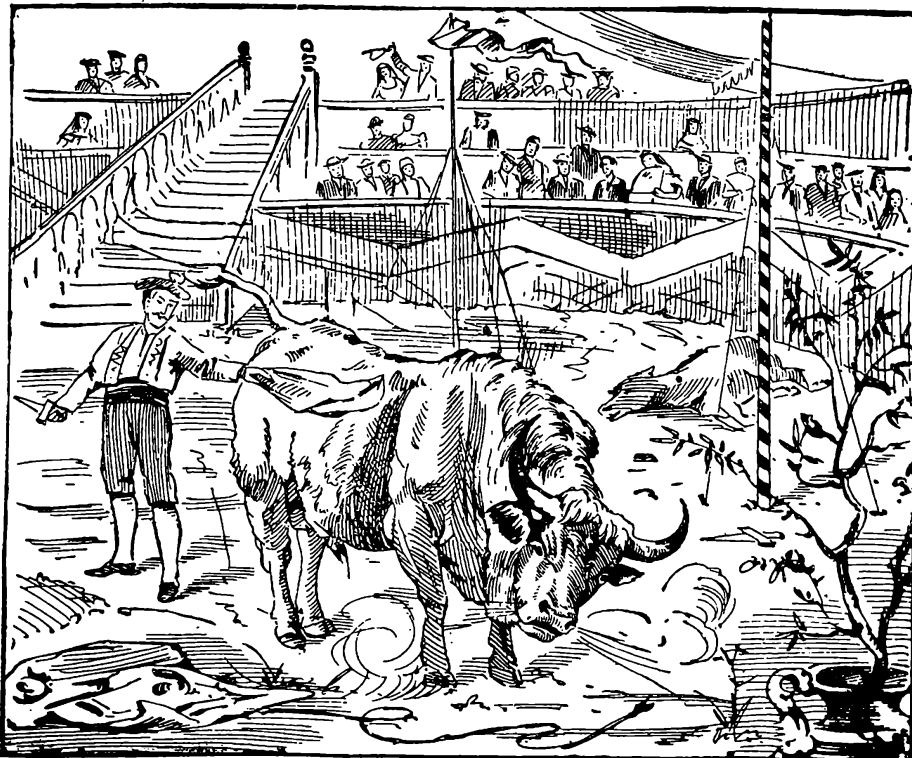
doma musil ihned lehnout do postele a vypít utišující lék. Dostal od rodičů přísnou důtku pro neopatrnost. Jan byl doma po vypravování příhody pochválen. Otec Frantíkův mimo díky dal Jeníkovým rodičům fůru dřeva. Jan slíbenou harmoniku také dostal. Oba kamarádi byli teď opatrnější, hráli si na bezpečných místech a volili hry, při kterých se sedí. — Opatrnosti nikdy nezbývá.

*

Ze školy. Učitel táže se ve škole svého žáka, chtěje se přesvědčiti, zdali se v odčítání dobře vyzná. „Kratino, kolik pak ti zbude, když odečteš osm od osmi?“ — Kratina mlčí jako dub. „— Dejme tomu, žes měl v kapse osm ořechů a ztratíš je, co potom máš v kapse?“ — „Díru,“ odvěti po dlouhém přemýšlení Kratina. (St. Drozd, žák 2. tř. v Obděnicích.)

Ze školy. Učitel: „Kolik je 4 bez 3?“ — Žák neví. — Učitel: „No, kolik ti zbude knedlíků, dostaneš-li od maminky 4 a sníš-li 3?“ — Žák: „Prosím, žádný!“ — Učitel: „Ale vždyť jsi snědl jen 3!“ — Žák: „Já sním všechny a ještě to bude málo!“ — (Burger Jos., žák II. tř. měšť. šk. v Židenicích.)

SKRÝVAČKA.

Hle, býčí zápas... Zvíře rozrušené se s divým rykem na odpůrce žene.

Kde však je zápasník? Jej pojal děs před hroznou smrtí a v mžiku skryl se kdes.

turnaj!	Hádkářský	turnaj!
----------------	------------------	----------------

1. **Královská procházka.**
Fr. Vlček, stud. v Opavě.

	ru	jíž	ma	i	
ná	hla	vzhů	tam	lé	dič
vu,		da.	jsou	ky,	hvěz
de,	bi	,			kol
své	k ne	Ne		nichž	vel
zdvih	ni	o	čí	to	ké

2. **Skrývačka.**
Fr. Sic, stud. v Jevíčku.

- a) V kostele cizinec vroucně se modlil.
- b) Habr nově se rozzelenal.

3. **Doplňovačka s tajenkou.**
Jos. Burger, žák m. šk. v Židenicích.

				s.	nerost
	+		p		země
	o	+			jm. mužské
	u		+		vojín
l				+	ryba
	s		+		víra
		+			jm. ženské
			e		hlodavec
+				ř	povolání

Písmena křížkem označená, čtena s vrchu dolů, dají jméno velikého muže.

4. **Záměnka.**
Zaslal Šobora Al. žák obč. šk. v Hranicích.

S „d“ skýtá nám uhlí
s „h“ k opoře slouží
s „k“ v plotě jest
s „p“ část celku
s „s“ do pokrmu se dává
s tahoun dobrý

5. **Přesmyčky.**
Hynek Osvald, stud. na Král. Vinohradech.

- Sestavte jména brouků z písmen těchto slov:
- a) lev, zlato, hák; b) hříb, kora;
 - c) Aš, květ, suk; d) roh a kolík;
 - e) cesta, on.

6. **Početní hádanka.**
Valb. Šplíchalová, abs. měšť. šk. v Židenicích.

Sestavte čísla od 1 do 9 do devíti čtverečků tak, aby součet jejich zleva na pravo, shora dolů, ve směru úhlopříček rovnal se 15.

7. Rebusy.

Rich. Kvarda, žák III. tř. měšť. šk. v Židenicích.

a) \overline{K} 1921 b) KK c) K_K d) $R^K K$ e) $\begin{matrix} K & K & K \\ & K & \\ K & K & K \end{matrix}$

8. Rebus.

M. M. Hlinsko.

\overline{A} M 100 m² T in J roční S $\frac{lém}{bí}$
 K náměstka I $\begin{matrix} & a & & & \\ & a & a & & \\ & a & a & a & \\ a & a & a & a & a \\ & a & & & \end{matrix}$ pondělí
 3. osoby středě J úterý
 středa

9. Rebus.

Mil. Kabátová, žák. III. tř. kl. šk. v Řepčíně.

$\begin{matrix} e & & e \\ e & e & e \\ e & & e \end{matrix}$ R

10 Rebusy.

Jos. Dokoupil, Kraderoby u Letovic.

a) \overline{A} T $\begin{matrix} K \\ K \\ K \end{matrix}$ R + L $\overset{ó}{E}$
 b) $\frac{Du}{J}$ c) SL

Rozluštění, psaná inkoustem a označená čísla hádanek, možno zaslati do 15. května 1922. Nestačí ovšem, aby pod jedno rozluštění podepsalo se několik luštitelů; každý samostatně! V 10. čísle „Anděla Str.“ bude pak uveřejněn seznam vítězů i všech ostatních účastníků turnaje. Nuže, s chutí do práce!

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Svým čtenářům doporučujeme tyto pěkné a laciné knihy pro mládež:

- Dostál A., **Z dávné doby.** Cena 3 K.
Haltová M. Robert, **Dítě státu.** Cena 2 K.
Kálal Václav, **Květy a klasy.** Cena 1 K 20 h.
Kosmák Václav, **VÝBOR ZE SPISŮ:**
I. **Co tatínek činí, dobře činí.** — **Mučenky.** — **Zavinila krádež** a j. povídky. Cena 3 K.
II. **Podivný Lev.** — **Vzkříšení.** — **Velkonoční duma** atd. Cena 3 K.
III. **Princezny.** — **Alleluja.** — **Dobrá pomoc** atd. Cena 3 K.
I. **Předmluva.** **Životopis Václava Kosmáka.** — **Vzpomínky na moji zemřelou matku** atd. Cena 1 K 20 h.
II. **Jaro.** — **Vzkříšení.** — **Alleluja** atd. Cena 1 K 20 h.
III. **Kde hledat pomoci.** **Štědrovečerní sen.** — **Purpurový květ** atd. Cena 60 h.
IV. **Staří pěstouni a jejich schovanka.** — **Ve sněhu a nepohodě.** — **Vánoční obrazy.** — Cena 1 K 50 h.
Vzpomínky ze studentských let. Cena 60 h.
Koudelka A., **Z jiných krajů.** Cena 4 K.
Majer Alois, **Slavnost vánočního stromku.** Cena 50 h.
Mamin-Sibirjak D., **Helenčiny pohádky.** Cena 5 K.
Marneková M., **V tiché vesničce.** Cena 3 K.
Milota J., **Děti křížáci.** Cena 4 K.
Milota J., **Nové květy.** Cena 3 K 30 h.
Mittelhuberová Anuše, **Povídky pro mládež.** Cena 3 K.
Pittnerová Vlasta, **Miláčkům.** Cena 3 K.
Pressensé E. de, **Roza.** Cena 3 K.
Pressensé E. de, **Ze života dětského.** Cena 1 K 60 h.
Seilern-Aspang Josef, **Na špicberky a norské pobřeží.** Cena 3 K.
Seilern-Aspang Josef, **Z výletu na daleký východ.** Cena 3 K.
Svoboda A., **Vánoční deklamace pro děti.** Cena 1 K.
Vojenský J., **Ze života malých hrdin.** Cena 2 K 10 h.
Zákoucký J. Karel, **Mezi víry a úskalími.** III. Cena 3 K.
Žukovský V. A., **Z ruských pohádek.** Cena 30 h.

Všechny tyto knihy možno objednat v knihkupectví Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská ul. 19-21.

Z administrace:

Fr. Lang, Velké Němčice, a ostatní, kteří objednávají nově „Anděla Strážného“: 2. a 3. číslo jest i ve 2. vydání rozebráno! Možno dostat již jen další čísla.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 7.

Jan Jelenský :

V BŘEZNU.

Slunéčko jako v máji
se koulí nebesy,
ptáčkové vybírají
nejlepší partesy.

Chaloupky vybavují
se v stráni ze sněhu,
potůčky vyskakují
na louce ze břehů.

Před budkou špaček čistí
si z brusu nový frak.
„Je jaro,“ druhy jistí,
„ba už je tomu tak!“

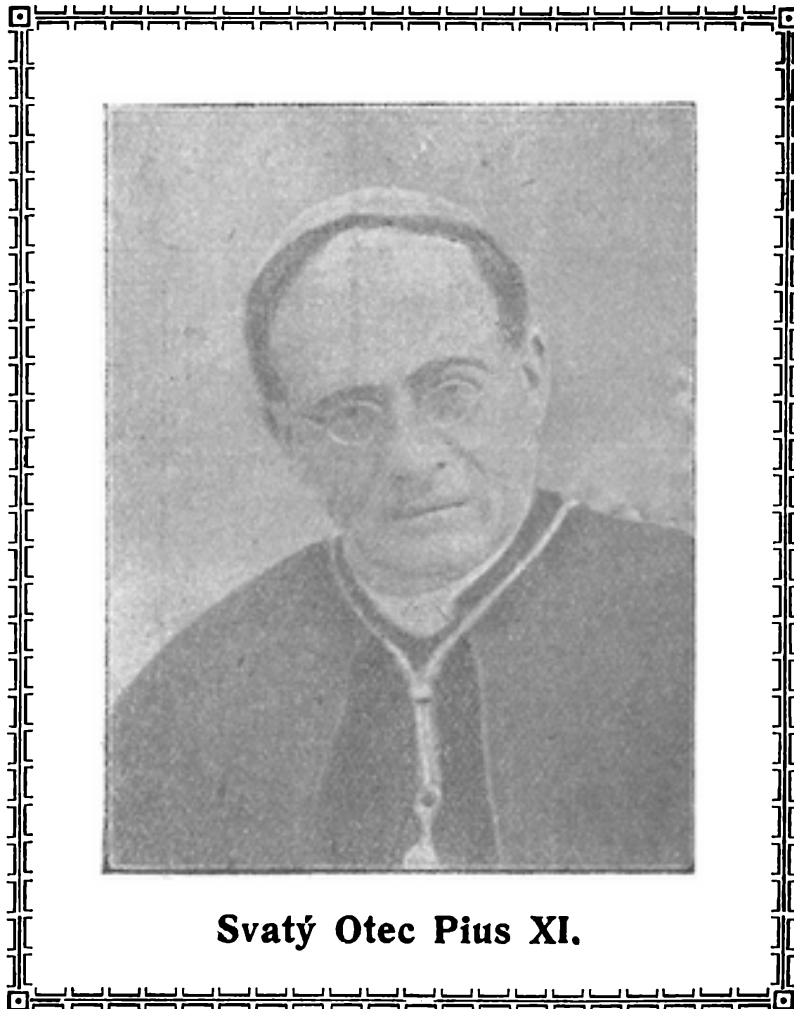
Když jaro, tedy jaro — —
hoj, děti, pojdme ven!
Však jsme se naseděli
dost dlouho u kamen.

Nový sv. Otec Pius XI.

V posledních týdnech upírala se mysl celého křesťanského světa se zvláštním zájmem k památnému městu Římu, kde sídlí jako **nástupce** sv. Petra nejvyšší hlava naší katolické církve — papež.

Svatý Otec Pius XI.

V neděli dne 22. ledna vypustil svou šlechetnou duši **veliký papež** **Benedikt XV.**, jehož zásluhy o mír a o zmírnění **válečných i poválečných** **běd** uznávali vděčně a svorně všichni národové **bez rozdílu** náboženství. Spravoval moudře církev **katolickou** právě v **nejhorších**, **rozbouřených** **dobách** a dosáhl toho, že její vážnost a moc **neobyčejně** vzrostla.

V pondělí dne 6. února byl zvolen a v neděli dne 12. února korunován nový papež P i u s X I., jenž jest 261. nástupcem sv. Petra. Všechny zprávy o jeho dosavadní činnosti dávají nám naději, že bude opravdu nástupcem hodným svých velkých předchůdců.

Narodil se dne 31. března 1857 v městečku Desiu u Milána ze staré, křesťanské, průmyslnické rodiny. Jeho bratr má tam dosud obchod hedvábím. Mladý Achil Ratti — tak se jmenoval, než se stal papežem — dobře se učil a vynikal velikou zbožností i pilností, proto byl poslán na studie do Milána. K radosti své zbožné matky rozhodl se brzy pro stav kněžský.

Jako student a později jako mladý kněz miloval přírodu a oddával se zdravému sportu, zvláště turistice. Kdy jen mohl, odskočil si do blízkých Alp a slézal neohroženě vysoké hory. Tím zocelil si svoje zdraví, takže nikdy dosud nestonal a je dosud při svých 65 letech velmi svěží.

Jako učený kněz a znalec nejpřednějších světových řečí byl ustanoven profesorem hebrejštiny a knihovníkem slavné knihovny v Miláně. Při tom věnoval se pilně také vědecké práci v dějepisectví a vynikl zde tak, že několik světových universit jmenovalo jej čestným doktorem. R. 1917 byl povolán za knihovníka světoznámé vatikánské knihovny, po válce pak poslán jako papežský vyslanec do Polska. Před rokem stal se arcibiskupem v Miláně a nedávno teprve kardinálem.

Volbu jeho za papeže uvítal radostně celý katolický svět. Vítají jej zvláště také národové s l o v a n š t í, poněvadž mezi nimi prodléval a vykonal mnoho pro obnovu náboženského života. I české děti vítají radostně nového sv. Otce, slibují mu jako nástupci sv. Petra svou věrnou oddanost a poslušnost a prosí Boha, aby jej sílil ve velikých úkolech, jež ho čekají.

Svatého nám Otce Pia,
Bože, chraň a zachovej!

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

VI.

Byla snad hodina před západem slunce. V tropických krajinách setmí se poznenáhle. Sotva slunce zajde, nastane okamžitě úplná tma a dostaví se noc se vším kouzlem i se všemi tisícerymi nebezpečnostvými.

Ještě se docela neseťmělo, tu uviděl Petr, že se zdvihá kdesi vzadu prach a po chvíli, když napjatě pozoroval, co bude dále, mohl již rozeznati velbloudy a slony, které doprovázelo mnoho lidí. Přicházely ze západu a šli, jak se domníval, k východu.

Později zvěděl, že sestávala karavana ze dvou set velbloudů a padesáti slonů. Vezla zboží, jež skupovali kupci v údolí řeky Nigeru a táhli k řece Kongo, kam se vraceli, tam byl jejich domov. Za dne odpočívali a nyní k večeru dali se na pochod. V těchto horkých krajinách cestují karavany, na něž se divoká zvířata neodváží, vždy v noci, aby ušly děsnému horku, které trápí za dne lidi i dobytek, který hlavně obtěžuje nesčetný hmyz, mouchy a komáři.

Ubohý, na zemi ležící, nahý Petr chtěl povstati, ale nezdařilo se mu to. Prosebně pohlížel na černochoy, kteří byli v čele karavany, anebo šli podle velbloudů a slonů, nikdo si ho však nepovšiml. Někteří se sice zastavili na okamžik, pohlédli zvědavě na člověka zaprášeného, ležícího na cestě, ale když uviděli, že je běloch, dále se ho neovšiml. Nešťastník již mnoho nedoufal. Pomoc byla tak blízka, a přece čím více se vzdalovala od něho karavana, tím více klesala jeho naděje. Zhyne tu v Africe, daleko od svých?

Přesmutně, se slzami v očích pohlížel za vzdalující se karavanou. Ale tu vidí ještě jednoho jezdce. Je to její vůdce, starší muž, černocho. Když se setkaly zraky obou, zastavil se na chvíli černocho, jako učinili dříve ti, kteří doprovázeli karavanu. Byl již při letech a činil dojem člověka velmi dobromyslného.

Několik okamžiků prohlížel si Petra, jakoby se chtěl přesvědčiti, jaké jest asi národnosti. Pak seskočil s koně, šel k němu a oslovil jej po portugalsky. Petr odpověděl po italsku, tak se poněkud dorozuměli.

Černocho zavolał jednoho ze svých otroků, poručil, aby donesl vodu a Petra očistil od prachu, kterým byl všecek umazán. Též mu dal sukni, kterou se Petr přikryl. Protože viděl, že je všecek sesláblý, nakapal mu do úst několik kapek balsámu, což dodalo Petrovi nového života. Byl posílněn, a cítil příjemné teplo v žaludku.

Mezitím na povel vůdcův zastavila celá karavana. Vůdce rozkázal, aby nemocného vyzvedli na slona, který měl menší náklad. Ležel tam pohodlně mezi nákladem, který pozůstával ponejvíce z různých přikrývek a koberců, takže odpočíval v nich docela pohodlně. Karavana dala se na pochod a Petr spal celou noc. Ráno se zastavili a všichni něco pojedli. Petrovi dovolil vůdce jísti pouze něco málo a lehké jídlo. Pak ho zavedl pod svůj stan, který mu sluhové udělali kdesi pod stromem. Petr spal opět až do večera, probudil se krátce před tím, než se dala karavana znovu na další cestu.

Dlouho trvalo, než se Petr docela zotavil a nabyl dřívější svěžesti a čilosti. Celých deset dní ztrávil při pochodu na hřbetě slona, pak teprve byl tak zdrav, že mohl jíti pěšky, jak chodila většina průvodčích karavany. Byl skoro stále poblízku vůdce, který s ním zacházel velmi laskavě, právě přátelsky.

Byl to takový dobrácký muž, že Petr psal domů, že podobného dobráka dosud v životě neviděl. Ve svých rozpravách často používal slova „Brakmání“, při čemž ukazoval na východ, z čehož soudil Petr, že mu chce říci, že je vyznavačem víry v Brahma; ale podobá se, že chtěl říci, že je příslušníkem kmene „Brámů“; tak totiž na-

zývali se tehdy obyvatelé města a krajiny u Loango (město severně od ústí řeky Kongo).

Po celé dva měsíce cestoval Petr s karavanou. Prošli různými krajinami, překročili řeku Kongo, dorazili do velkého a krásného města San Salvadore (skoro východně od ústí řeky Kongo). Kolem vzduch byl čistý, protože leželo město na náhorní rovině dosti vysoko nad mořem, ač bylo nedaleko pod rovníkem, nebylo horko tak děsné. Cesta tedy dovedla Petra na jih. Domácí říkali městu „Banza-Kongo“ a bylo tehdy hlavním městem celé říše kongské.

Kongo bylo křesťanským královstvím. Dvůr i vznešenější osoby žili po evropsku, přijali evropské způsoby, ba dali si i evropská jména. Králové se jmenovali: jeden Juan, po něm byl Alvarez a tehdy panující si dal jméno Emanuel. Dvořeníové dali si názvy vévodů, hrabat. V městě bylo jedenáct katolických kostelů a kolej jesuitů, ba byli tehdy i Františkáni z Belgie v Kongu, o čemž však Petr nic nevěděl.

A není se čemu diviti. Bydlil u svého dobrodince, z jehož domu vůbec nevyšel. Domluvit se s nikým nemohl, protože neuměl řeči, kterou mluvili. Pak zdá se, že byly v celé zemi nepokoje, k vůli nimž asi hostitel nedovolil Petrovi, aby se ukázal na ulici.

Nic mu více neleželo na srdci, jako aby se co nejspíše dostal k moři, kde doufal, že najde loď, která by ho dopravila do vlasti, z níž byl již tolik let vzdálen. (Pokračování.)

J. Staněk:

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

IV.

Povstal člověk z opice ?

Jednoho nedělního odpoledne zkoušel profesor Bureš Jeníka z přírodopisu. Měli uloženo opakovati probranou látku o ssavcích. Právě vykládal Jeník své vědomosti o opicích, když tu náhle se zastavil a jaksi nesměle tázal se strýce:

„Jest to pravda, strýčku, že člověk povstal z opice? Slyšel jsem to již několikráte. Já sice věřím, že člověka stvořil Bůh, ale přece je mně divno, jak takové řeči mohly povstati. I v knihách a novinách prý se o tom píše.“

„Učení, o kterém se zmiňuješ,“ odpověděl Bureš, „bylo ještě za mých studentských let před 40 roky všeobecně rozšířeno. Není to však učení v e d e c k y d o k á z a n é, ale jest to pouhá v e d e c k á d o m n ě n k a č i t h e o r i e, jedna z těch, o kterých jsem s tebou minulě hovořil. Tato theorie, že člověk povstal z opice, vznikla z theorie

Darwinovy, který učil, že všechno nynější tvorstvo povstalo dlouholetým vývojem z jakési původní prabuňky. Tato theorie byla sice již před Darwinem, ale Darwin chtěl ji zdokonaliti a odůvodniti novými vědeckými domněnkami. Napsal totiž ve své knize „O původu druhů“, vydané r. 1859, že nižší druhy rostlin a živočichů měnily se znenáhla ve vyšší druhy t. zv. přírodním výběrem a bojem o život. Tímto vývojem povstalo dle Darwina před dávnými věky také jakési zvíře podobné opici a z tohoto zvířete jakožto ze společného předka povstaly prý dalším vývojem jednak dnešní opice a jednak také člověk. Ovšem stvoření samo ani Darwin nepopírá, ale vyznává upřímně: „Mám za to, že pravděpodobně veškeré bytosti ústrojené, které kdy na zemi žily a posud žijí, pocházejí od jednoho praroditele, jemuž život byl vdechnut Tvůrcem. Jde však o něco jiného. Kdyby byla správná ona domněnka Darwinova, byl by člověk pouze vyvinutějším zvířetem, kdežto křesťanské náboženství nás učí, že člověk jest vyšším tvorem Božím od zvířete naprosto rozdílným, protože má nesmrtelnou duši obdařenou rozumem a svobodnou vůlí. Těchto vzácných předností ovšem zvířata nemají.

Avšak ona domněnka Darwinova o zvířecím původu člověka obzvláště se zalíbila německému učenci Arnoštu Haecklovi, který ji svou knihou „Záhady světa“ vydanou r. 1867 nejvíce po světě rozšířil. Věděl ovšem i Haeckel, že jest to pouhá domněnka vědecky nedokázaná. Proto snažil se ji odůvodniti v jiné své knize „Přírozené dějiny stvoření“, kde uveřejnil také jakési obrázky na důkaz svého tvrzení, že člověk povstal z opice. Avšak proti němu povstali slavní přírodovědci Semper, His, Bastian, Hensen, Chwolson, Brazs a jiní, kteří mu dokázali, že jeho důkazy nemají vědecké ceny a dokonce ony obrázky že Haeckel zfalšoval! Dr. Semper napsal ve své knize „Anthropogonie“, že Haeckel vymyšlené věci předvádí v obrazech! Dr. Chwolson, známý ruský učenec a profesor university petrohradské, napsal o knize Haecklově: „Záhady světa“ nemají ani stopy základu vědeckého. Haeckel zvláště v oboru fysiky jest vyzbrojen neuvěřitelnou nevědomostí.“ Pak ovšem není divu, že sláva Haecklova brzy začala blednouti.

Avšak kromě jmenovaných učenců postavila se proti Haecklovi a vůbec proti darwinistům ještě dlouhá řada přírodopytčů a lékařů světového jména, kteří ve svých spisech mezi jiným zvláště vytýkají, že darwinisté nejen posud nedokázali, že člověk povstal z opice, ale že vůbec takový důkaz se jim nikdy podařiti nemůže. Jsou to na př. Pasteur, Claude Bernard, Du Bois Reymond, Agasiz, Baer, Göppert, Wigand, Faivre, Flourens, Hooker, de Barry, Aeby, Bischoff, Hyrtel, Quaterfages, Barrande, Fraas, Wirchow. Jest jich ovšem ještě daleko více, ale jmenoval jsem ti pouze ty učence, jichž spisy mám ve své knihovně. Škoda jen, že neumíš francouzsky, anglicky a německy a že nemáš větší vzdělání. Mohl bys si knihy tyto přečísti a pak bys niktak se nedivil, že dnes po 50 letech jest učení Haecklovo již zastaralé, či, jak se říká, překonaným stanoviskem.“

„Ó to je zajímavé!“ zvolal Jeník. „Ale nemohl byste mně říci,

strýčku, jak ti učenci dokázali darwinistům, že není správnou jejich domněnka o původu člověka z opice?“

„Všechno bych ti rád pověděl, milý Jeníku,“ odvětil Bureš, „ale bohužel stále u tebe narážím na jednu velkou překážku. Nemáš ještě tolik vzdělání, abys to vše pochopil. Ale něco přece snad pochopíš. Tedy poslyš! Kdyby se byl člověk vyvinul z opice, pak jistě nejstarší lidské kostry, které se našly ve vrstvách zemských zvaných diluvialních, měly by na sobě alespoň nějaké maličké známky či stopy těla opičího. Zatím však za celá dlouhá tisíciletí dnešní lidské kostry jsou právě takové jako byly kostry tehdejší.“ Při tom strýc vytáhl z knihovny knihu českého učenice dra Chudoby „Anthropologii“ (= nauka o člověku) a podal ji Jeníkovi, aby si přečetl, co tam stojí na str. 443. a 444.

Jeník četl: „Nikde nenalézám stop, že nejstarší člověk měl původně tělo podobné opici.“ A dále četl na str. 444.: „Vidíme, že již za doby diluvialní máme zde rozdíly tělesného ústrojí a že zde není důkazu pro nauku Darwinovu.“

Bureš pak odloživ knihu pokračoval: „Učili jste se nedávno o Egypťanech, kteří měli slavné dějiny již před 4000 lety, že ano?“

„Ano, strýčku,“ pravil Jeník. „Byl to národ vzdělaný.“

„Egypťané ovšem,“ řekl strýc, „byli na tehdejší dobu národ velmi vzdělaný, ale přirovnáme-li jejich vzdělanost ke vzdělanosti dnešního lidstva, co myslíš, Jeníku? Pokročilo lidstvo za těch 4000 let či ne?“

„Ó já, strýčku, a jak,“ zvolal Jeník nadšeně. „To se nedá ani porovnat. Kde pak měli Egypťané parní stroje, železnice, telegrafy, telefony, elektrické světlo, automobily, aeroplány a co všechno máme my! To je obrovský pokrok vzdělanosti lidské za těch 4000 let!“

„Dobře,“ přisvědčil Bureš. „Než četl jsem již několikrát ve vědeckém časopise, že se našly ve vykopávkách egyptských a babylonských i plásty včelí a hnízda vlaštovčí z doby před 5000 lety. Ale podivno! Ty plásty byly právě takové, jaké si staví dnešní včely, a také dnešní hnízda vlaštovčí nejsou ve stavbě o nic pokročilejší než ona hnízda, zbudovaná před 5000 roky. Díla lidská pokročila za tu dobu kroky tisícimilovými, kdežto díla zvířat za tutéž dobu nejeví ani nejmenšího pokroku. A přece tvrdí darwinisté, že všechno tvorstvo jest v ustavičném vývoji! Kde jsou tedy nějaké stopy vývoje u zvířat a to stopy alespoň sebe nepatrnější? Není jich nikde. Ale o tom jsem již s tebou hovořil. Zvířata pracují stále stejně, jak velí jim pud, kterým je obdařil Stvořitel, podobně jako květina nebo strom roste a vyvíjí se dle jistých nezměnitelných zákonů Tvůrcových. Mezi všemi tvory pozemskými jediný člověk jest obdařen rozumem a svobodnou vůlí a proto také jen člověk jest schopen pokroku. Mohl bych ti, Jeníku, vylíčit ještě mnoho zjevů přírodních, které vesměs svědčí proti darwinismu, ale při nynějším svém vzdělání bys toho ještě nechápal. Až i ty pokročíš ve svém vzdělání, pak jednou, dá-li Bůh, si o tom pohovoříme důkladněji. Ale i z těchto ukázek můžeš pochopit, že mezi člověkem a zvířetem jest rozdíl takový, že není možno, aby člověk byl jen vyvinutější opicí.“

„To je jisto,“ pravil Jeník. „Jest však podivno, jak se mohla ta

domněnka tak rozšířiti, že ještě v nynější tak pokročilé době se o ní tolik mluví.“

„Zjev ten je zcela přirozený,“ vysvětloval Bureš. Největším hla-
satelem opičí theorie byl Němec Haeckel, mezi stoupenci dar-
winismu bylo hned s počátku nejvíce učenců německých a proto
také nejvíce se toto učení rozšířilo v Německu. Němcům totiž za-
líbilo se učení Darwinovo, neboť dobře hovělo jejich národní povaze.
Darwin totiž tvrdí, že všechen vývoj ve světě se uskutečňuje hlavně
bojem o život. Dle jeho učení udrželi se mezi živočichy jen takoví
živočichové, kteří měli náhodou nějakou vynikající vlastnost, na př.
sílu, bystřejší zrak a sluch nebo byli obratnější, chytřejší a pod. Když
pak nastal někdy nedostatek potravy, povstal mezi živočichy odká-
zanými na stejnou potravu boj o tuto potravu či boj o život a v tomto
boji zvítězili jen takoví jedinci, kteří měli ony vynikající vlastnosti,
kdežto ostatní, t. j. slabší a méně schopní, vyhynuli. Ty vynikající
vlastnosti prý pak dědila i nová pokolení živočichů, načež novými a
dalšími boji o život se vlastnosti ty stále zdokonalovaly, a tak prý
se vyvíjely čím dále dokonalejší druhy živočichů, až konečně z ja-
kéhosí pradávného zvířete podobného opicím vyvinul prý se znenáhla
i člověk, zvíře nejdokonalejší. Tento boj o život prohlásili darwinisté
za nutný a nezmenitelný zákon přírody. Musí prý tak
býti, aby byl možným vývoj.

A to se právě nejvíce líbilo Němcům, kteří brzy po vydání
knihy Haecklovy po válce s Francií r. 1870 dosáhli vynikajícího po-
stavení mezi národy evropskými. Myslili si tedy: „Když všude v pří-
rodě jest nutným zákonem vývoje boj o život, platí zákon ten i mezi
lidmi a ovšem také mezi celými národy. V boji o život pak
zvítězí jen ten národ, který bude míti nejlepší schopnosti a nejlepší
síly duševní i tělesné. A takovým národem jsme my, Němci. My máme
nejlepší vojsko a loďstvo na světě, nejlepší školství, průmysl a obchod,
jsme národem učenců a vynálezců, je nás přes 80 milionů — nuže až
nastane jednou i mezi národy boj o život, pak jistě my jako první
národ světa ovládneme národy méně četné a méně schopné, kteří dle
přírodního zákona vývoje bez toho jsou odsouzeni k zahubení. Nám
Němcům náleží budoucnost, náš bude jednou svět!“ Tak vypořádá-
vány byly dobováčské choutky Němců vlivem
učení Darwinova a hlavně vlivem Haecklovy knihy „Záhady
světa“. Tehdy Haeckel slavil v Německu pravé triumfy! K boji o život
mezi národy skutečně došlo, jak víš, r. 1914, kdy vypukla válka svě-
tová.“

„Ano, vpadl Jeník strýci do řeči, „jenže ten boj o život ne-
dopadl tak, jak si to Němci vypočítali.“

„Zde se ovšem theorie Darwinova Němcům neosvědčila,“ po-
kračoval Bureš. „Ukázalo se, že člověk není zvířetem. Osudy lidstva
neřídí hrubá síla ani hmotné zákony, jaké se uplatňují v životě zvířat
nebo rostlin. Život člověka řídí zákon mravní, Stvořitelem mu daný,
a věčná spravedlnost bdí nad osudy národů. I když se někdy stane
v bojích mezi národy, že spravedlivá věc podlehne hmotné přesile,

není to nikdy trvalé. Dříve či později přijde den, kdy duch ovládne hmotu, kdy spravedlnost zvítězí nad hrubou přesilou. Tak se stalo i ve válce světové. Možná, že světová válka již i Němce poučila, že nelze beztrestně theorie Darwinovy přenášeti na člověka a celé národy.“
(Pokračování.)

Edv. Elpl:

O chudém pastýři.

Pohádka.

Za vesnicí v malé chaloupce přebýval sirotek Jan. Rodiče brzy mu zemřeli, zanechali malou chaloupku a Jan, škoře sotva odrostlý, musil tvrdě bít se se životem. Aby měl se čeho najísti, pásával hospodářům stádo koz a ovcí na stráni za vesnicí. Zde cítil se nejšťastnějším. Pod strání rozkládal se široký hluboký rybník, jehož břehy porostlé byly hustým vrbovím, v němž za léta ptáci hnízdili a ze smutného jinak zátiší činili překrásný ráj. Na rybníce plovaly divoké kačeny, nacházející v hustém rákosí, jež bujně nad hladinu vyčnívalo, úkrytu a ochrany před slídivým zrakem nepřátel. Jan sedával ve stráni pod stinnými buky, které tu a tam na úpatí vyrůstaly, pískal si na píšťalu a vyluzoval z ní tóny, jak toho jiní hoši nedovedli. Potom poslouchal jásavým zpěvům ptačím a tak ubíhal den za dnem sirotku Janovi, zvláště za léta. Když nastala zima a vítr strhal listí se starých buků a rozházel je po hrázi rybníka, nastaly Janovi chvíle smutné. Sedával v chaloupce a byl živ z toho, čeho mu sousedé dobrotivě udělili.

Trpce chutnal takový chléb, ale Jan těšival se, že zima uběhne, přijde jaro a s ním opět chvíle šťastnější. Když vítr studený hvízdal a drnčel chatrnými okénky, když sníh zasypal stráně a cestu, sedával Jan v chudé chýšce a pletl proutěné košíky, jež za brambory a trochu mouky vyměňoval sedlákům ve vsi a tak opatroval si živobytí, aby hladem neumřel.

Tak míjel měsíc za měsícem a z Jana vyrůstal zdravý a silný junák, jenž v chatrné hašeně pastýřské vyhlížel pěkně a mnohý z vesnických chasníků záviděl mu urostlé postavy a pěkných lící.

Byl krásný letní den a Jan pásal na stráni svěřené stádo. Hlavou proběhla mu smělá myšlenka, že by byl čas poohlédnouti se ve světě po lepším zaměstnání, jež zbavilo by ho starostí o tvrdý život. V roztoulaných myšlenkách uběhl den a později než jindy posháněl ovce a ubíral se k domovu. Když přihnul stádo do vesnice a odevzdal majitelům, poznal s uleknutím, že mu jedna z ovec chybí. I sebral se a šel ovečky hledat.

Proběhal stráně, prodíral se hustými vrbovými keři, ale po ovečce ani vidu, ani slechu. I usedl na stráně a přemýšlel, co činiti.

V tom trapném rozjímání a starostech uslyšel šplouchání ve

vodě a když se oči jeho obrátily k rybníku, uviděl překrásnou pannu, jak plave po rybníce. Neviděl nikdy v osadě podobné dívky a proto zůstal jako přimrazen. Tělo bílé, labutí, černé vlasy splývaly jí po bělostné šíji, až Janovi krásou očí přecházely.

A jak tak v údivu dívá se k rybníku, vidí cosi ve vrbovém houští se zablýsknouti. I šourá se blíže a vidí pás, na němž svítily se kameny jako rosné krůpěje ve svitu slunných paprsků.

Nevěda ani co činí, chopil pás do ruky a odběhl do stráně. Po chvíli zazní k němu stříbrný hlas krásné panny: „Jene, dej mi můj pás a budeš šťasten!“

Podivil se pasák, že jej neznámá jménem oslovila, vzal pás a hodil jej do vody. Krásná děva se pohroužila, vytáhla z vody kámen a hodila jej Janovi na břeh. Jan byl by ho ve tmě nebyl našel, kdyby byl nezasvítíl jako hvězda na obloze.

„Až si nebudeš věděti v životě rady a pomoci, hoď kámen na zemi a já ti pomohu,“ zazněl hlas panny jako rajská hudba a potom zmizela a u rybníka se vše stišilo. Ani lístek se nepohnul.

Jan vzal kámen, uschoval jej pečlivě do kapsy a kráčel spěšně k vesnici. Přeběhl cestičkou za humny, skočil do chaloupky a usnul brzy, jako by jej do vody hodil.

Rozhněvaný souseď, jemuž se ovce ztratila, vyvadil se druhého dne s Janem, ostatní hospodáři nechtěli mu ovec také již svěřiti, a tak nezbývalo mu jiného, než aby vydal se do světa zkusit štěstí jinde. Chaloupku odevzdal chudé vdově, aby se o ni starala, vzal ranec s prádlem a kousky chatrného oděvu, suchý chléb a rozloučil se s rodnou dědinkou.

Zastavil se u rybníka, pohlížel se slzami v očích na stráně, kde tolik krásných chvílí prožil, kde strávil dny svého mládí, vzpomněl si na noční příhodu a rychle sáhl si za nadra, kde nosil v šátku uschovaný kámen, krásnou pannou darovaný, jež opatroval si jako oko v hlavě.

Tak šel mnohý den, noci prospal na zeleném trávníku, až přišel do velikého města, kteréž mělo smuteční vzhled. Na domech vlály černé prapory a na všech tvářích zračil se zármutek.

„Co se tu u vás děje?“ tázal se Jan člověka, jenž kráčel proti němu a který si ho jako cizince v prostém pastýřském oděvu prohlížel. A tu slyšel vypravovati, že král má jedinou dceru, která je na smrt nemocna. Do šestnácti let byla zdravá a krásná jako kvítek, že nebylo jí rovné daleko široko. Je to jediné dítě dobrého krále, jenž celou duší cítí s lidem poddaným. Princezna sama chodívala mezi lid, hrála si s jinými dětmi a byla jim jako sestra. Tu jednoho dne roznemohla se divnou nemocí, které lékaři nerozumějí a nikdo z nich nemůže jí pomoci. Co by vše obětovali královští manželé, aby zachránili jediné dítě, nositelku koruny. Do zámku už nikoho nepouštějí a čeká se každou chvílí, že princezna dokončí pout života. Jan sesmutněl vypravováním a v té chvíli prolétla mu hlavou myšlenka: Vzpomněl si na kámen krásnou pannou mu darovaný a vyptav se, kudy jde se do zámku, zaměřil rychle k němu.

U brány odbývali jej sloužící, když však Jan prohlásil, že by

Chudý pastýř.

Maloval B. Knüpfel.

troufal si princeznu uzdraví, spěchali ke králi, aby mu tu novinu ohlásili. Král nejprve chudě oděnému pastýři nedůvěřoval, když však tento jej ujišťoval, že mu dceru uzdraví, dal jej k princezně uvést. V krásné komnatě v stříbrem vyšívaných poduškách ležela královská dcera jako bez duše. Nevěděla ani, že někdo vstoupil do pokoje, a jen tichý pláč královnin přerušoval smutné ticho. Jan usadil se k loži nemocné a požádal, by jej nechali s princeznou o samotě. Když snesla se noc nad zarmouceným královským zámekem a měsíc vyplul na obloze, seděl Jan vzpomínaje na večer u rybníka na krásnou pannu, která slíbila mu pomoci. Potom vyndal kamínek, který tmavou komnatu osvětlil a pustil jej na zem. V tom zjevila se mu panna v říze bílé, usměje se na Jana a ptá se ho, čeho si přeje.

Jan se slzami v očích ukázal na nemocnou a prosil, by princeznu uzdravila. Panna přistoupila k lůžku nemocné, sklonila se nad ní a několikrát po zlatých vlasech pohladila. Potom usmála se na Jana a zmizela jako krásný sen.

Nelze vypovědět radost Janovu, když princezna pojednou sebou pohnula a krásné oči svoje na něho obrátila. Udivena pohlížela na cizího mládence, když však zvěděla, že probudil ji z těžkého snu, vděčně tiskla mu ruce.

Ráno zazněly na zámku výstřely a král zvěstoval poddaným, že dcera jeho jako zázrakem byla uzdravena. Lid shromáždil se před královským palácem a když mu starý král ukázal záchrance svojí dcery-pastýře Jana, vypukl dav v jásot nevýslovný. Jan zůstal u krále, naučil se všemu, čeho budoucí vladař znáti musí, a když starý král zemřel, stal se jeho nástupcem. Zářivý kámen osvětloval šťastnou domácnost mladých manželů, a když jedenkrát neopatrností kámen padl na zemi, panna z rybníčka se již neobjevila, neboť přinesla Janovi tolik štěstí, že neměl si již čeho přát.

E. M. Elpl:]

JARO.

Jaro je v kraji, ... sněhy již tají
na stráni kdes',
dech jeho letí přes stromů sněti,
všechno se raduje, všude je ples.

Květinky voní, kalíšky zvoní,
všude je mír, —
u tůně zříme lilie přímé,
pod břehem z' smaragdu divý je vír.]

Ptáček již pěje, všechno se směje,
niva i les, —
andílci lásky s plavými vlásky
v alejích stromů slaví svůj ples ...

B. Jasnov:

Milovnice květin.

Z našeho obrázku pod tímto nadpisem dýchá již jaro. Venku je možná ještě příroda pokryta sněhem, ale milovnice květin poznávají, že v jejich miláčcích po zimním odpočinku probouzí se chuť k novému životu, a tak se dávají radostně do prvních prací, aby jarní slunéčko vykonalo i tu v pokoji své divy.

Než co pravím: jen milovnice? Jen děvčata a ženy mají rády květiny? Jistě že ne! Znal jsem hochy, kteří od malička s velikou zálibou se oddali pěstování květin v pokoji i v zahrádkách a zůstali své zálibě věrni i v dospělém věku. A nikdy toho nelitovali; je to jistě zábava mnohem ušlechtlejší a krásnější, než tak mnohá jiná, jaké dnes vyhledávají mnozí hoši. A byl bych rád, kdybych tímto obrázkem a těmito několika řádky vzbudil v našich čtenářích a ovšem i čtenářkách — větší zájem o květinářství.

Učíte se nyní ve školách různým ručním pracím: máte leckde dílny stolařské a lepenkářské; robíte si různé předměty i hračky a působí vám to jistě radost, když si prohlížíte své vlastní výrobky a ukazujete je známým.

Ale nemění radost budete mít, když se vám podaří vypěstovati ze semene nebo z řízku pěknou květinu; zalíváte ji denně, staráte se o ni pečlivě a pozorujete, jak i vaší zásluhou roste, jak nasazuje pupeny a konečně rozkvétá prvním květem. Máte jich několik za oknem, po případě na zvláštním květinovém stolku a hned celá světnice nebo kuchyně nabývá nového vzhledu, je jaksí veselejší a útulnější. A nejen světnice, ale i zevnějšek domu získává květinami.

Jak smutně vypadá dům, kde není za oknem ani jediné květiny! Prázdný a pustý... A naopak: i nejchatrnější dřevěná chaloupka květinami jaksí omládne a zveselí.

Ale květiny ve světnici mají ještě jiný význam. Víte jistě, jak rostliny dýchají. V listech mají drobné otvory, průduchy; jimi vydychují kyslík, lidem k životu nezbytně potřebný a vdechují kyselinu uhličitou, která dýcháním vychází z našich úst. Tento plyn, který by nám při opětném vdýchání škodil, vyberou si ze vzduchu rostliny, stráví z něho uhlík a kyslík vypouštějí zase do vzduchu. Tak se provádí nepřetržitá výměna látek i v pokoji, kde se pěstují květiny. — Dlužno ovšem upozorniti, že některé květiny se nehodí do světnice, kde se spí, poněvadž působí bolení hlavy; je to zejména známý oleandr, pak rostliny tabákovité a vůbec takové, které pronikavě voní.

Ještě jiný užitek mám na mysli, když vám doporučuji květinářství. Květiny, jak víte, vyžadují stálé bdělosti a péče, mají-li se dařiti. K tomu je však třeba jakési trpělivosti a vytrvalosti. A tu vidíme často, jak působí na člověka záliba v květinářství: i takový, který byl dříve člověkem nevládným a nevrlym, odvyká si zvolna drsné chování a stává se mírným, trpělivým. Něžné květiny zjemňují jeho mravy a zušlechťují jeho způsoby. Možno právem říci, že mezi milovníky květin nalézá se jen málo lidí zkaženého srdce. Kdo věnuje svůj

prázdný čas květinám, tomu nepřijdou na mysl toulky a všelijaké rozpustilé zábavy.

A konečně kdo by nevěděl, že i náš božský Spasitel miloval květiny? Vždyť i lidem dával je za vzor: „Vizte lilie polní.“ Odedávna také květinami zdobíme místo nejposvátnější v kostele: oltář a svatostánek. — Znam vesnici, kde děti se domluvily s velebným pánem, pěstují doma květiny a od jara až do zimy vyzdobují si jimi svůj kostelíček na neděli, že je radost tam býti.

Nešlo by to také u vás? Zkuste to!

Jan Milota:

Louskáček, Sekáček a Vrtáček.

Pohádka.

Byli jednou táta a máma a měli tři chlapce: jeden se jmenoval Louskáček, druhý Sekáček a třetí Vrtáček. A byli to všichni chlápíci, jak se patří.

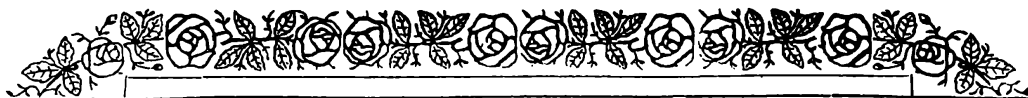
Louskáček byl sice malý, ale zavalitý a velmi silný. Údy jeho byly jako ze železa. A jaké měl zuby — ó je! — to byste viděli, když otevřel ústa. Hrůza to byla — to vám povídám. A když ty strašlivé zuby sklapl, všecko rozdrtil na prášek. I kámen? I kámen; ten rozmáčkł jako homolku.

Tak a teď o tom druhém, co mu říkali Sekáček. Ten byl o celou hlavu vyšší nežli Louskáček a silný také dost. A to byl teprve hrdina, že mu nebylo v celém kraji rovného. Dał si udělat velikou šavli, tu nosil všude s sebou a jen sekat a sekat. Každý se ho bál, nebylo s ním žertů. Jak viděl bodlák u cesty, hned šavličku zdvihl a hlavička odletěla. A když neměl do čeho sekat, šel do lesa a tam usekával větve stromků. Táta a máma jen si to odvezli a měli potom celou zimu čím topit. Takový to byl chlápík.

Co se týče toho třetího, na tom věru nebylo pranic zvláštního. Nebyl malý ani velký, silný ani slabý a jmenoval se Vrtáček. Smějete se? Ó nemyslete si, že byl snad hloupý. Ten měl teprva za ušima! A jestliže Louskáček měl sílu v zubech a Sekáček ve své šavli, měl za to Vrtáček sílu ve své hlavě. Ta byla taky jako ze železa a když si něco předsevzala, vrtala a vrtala, až se dovrtila věci, kterou hledala. Tak vidíte, Vrtáček přišel všemu na kloub. A že byl k tomu vědychtivý a miloval knihy, kam nemohl se sám dovrtat, toho dověděl se z knih. No, však brzy uvidíme, co dokáže.

Všichni tito tři bratří, jak vidíte, byli různých povah, a proto se nesnášeli a nebylo dne, aby se nehašteřili.

„Já,“ chlubil se Louskáček, „jsem silný jako Ctibor. Kdybych chtěl, překousnu borovici, anebo prokousám ve zdi otvor. A tebe, Vrtáčku, kdybych vzal mezi zuby, bude z tebe kašička!“

Milovnice květin.

Maloval V. Brožík.

„A já,“ holedbal se Sekáček, „napadne-li mě, přeseknu třeba dvě borovice najednou a do zdí také dovedu udělatí díru, co pak to! A tobě, Vrtáčku, svou šavličkou — no darmo mluvit.“ A začal si zpívat:

„Moje šavle tuze tenká,
ona seká, jen to břínká.“

Vrtáček se jen usmál a pravil:

„Jen si nemyslete, že hrubou silou všechno zmůžete. Nevíte, co se stalo skopci, když chtěl mermomocí prorazit dubová vrata?“

„Nevím,“ odvětil Louskáček.

„Beztoho to vyčetl někde z knihy,“ pohrdavě podotkl Sekáček.

„Povím vám to tedy. Ten skopec tak dlouho vrážel do vrat, až si přerazil oba rohy. Mějte se na pozoru, aby se vám totéž nestalo.“

„Toho se nebojím, neboť nemám rohů,“ usmál se Louskáček.

„A také nejsme skopci,“ ušklibl se Louskáček.

„Nic nevádí,“ pravil Vrtáček, „jeden si vyláme zuby a druhý si přerazí šavličku — a budete hotovi.“

Tak se hádali každodenně. Táta je nějaký čas poslouchal trpělivě, ale konečně ho to omrzelo a řekl:

„Už vaše nekonečné hádky nemohu ani poslouchati. Uši mne z toho brní. A k žádnému konci to nevede. Sedíte na peci a ničeho neděláte. Jděte do světa a ukažte, co dokážete.“

Chlapci se zarazili a umkli. Nechtělo se jim z domu. Ale přece si to rozmyslili a že tedy půjde nejdřív nejstarší.

„Nevrátím-li se za rok a den a nedostanete-li ani žádné zprávy,“ pravil Louskáček, „tož mne už potom nečekejte.“

Tak řekl a šel.

Po několika dnech přišel do velkého města, kde právě verbovali na vojnu.

„To se mi zrovna hodí,“ pomyslí si Louskáček a dal se taky na vojnu. Přivedl to brzy na jenerála a byl na to nemálo pyšný. Tou dobou vypukla válka a král mu svěřil své vojsko, aby je vedl proti nepříteli.

Louskáček ovšem přemýšlel, jak by nepřítele porazil a zahnal, ale nemohl nic vymyslet.

„Škoda, že tady není bratr Vrtáček,“ myslil si, ten by mne poradil, neboť při svádění bitev je třeba vedle síly také důvtipu a vědění. Škoda, že jsem knih tak zanedbával. Teď mne to mrzí, ale co dělat? Musím do boje — padni oko nebo zub. Kostky jsou vrženy — ostatně odvážlivým štěstí přeje!“

Tak se těšil Louskáček a spoléhal se na to, že všechno rozdrtí a řadami nepřátel se prokouše.“

A tak se strhla bitva.

Louskáček bojoval udatně a vojíní následovali jeho příkladu. Ale co platno! Nepřítel měl zbraně dokonalejší a vůdce chytřejší. Obstoupili a obklopili vojsko a zajali všechno. Potom Louskáčkovi vylámali zuby a odvezli ho na pustý ostrov do vězení...

Zatím dávno uplynul stanovený čas a když se Louskáček nevracel, povídá Sekáček:

„Teď už sotva přijde. Musím se vydati za ním a nevrátím-li se za rok a den, potom mne už ani nečekejte!“

A šel a přišel taky do toho města a dal se hned taky naverbovati k vojsku. A že uměl dobře šavlí se ohánět a měl štěstí, stal se brzy taky jenerálem a král mu svěřil celý pluk dragounů. Když potom nastala válka, obával se král, že zase prohraje, ale Sekáček mu řekl:

„Nic se nebojte, pane králi. Já se svým plukem všechno rozsekám a jistě to vyhrajeme!“

No, strhla se bitva a Sekáček se svým plukem vrhl se prudce na nepřítele. Kam vrazil, tam nepřátelé padali aneb ustupovali. Sekáček už myslil, že je vítězem, ale chytrý nepřítel zatím jeho celý pluk obklíčil a po krutém zápase zajař. Sekáčkovi vzali šavli a zavezli ho kamsi daleko do hor na nepřístupný hrad a tam ho uvěznil.

Tak minul zase rok a den, ba ještě mnoho dní a Sekáček se nevracel. Tu povídá Vrtáček:

„Bratři se nevracejí a přišla řada na mne, abych se šel po nich podívat.“

Táta a máma měli strach, že se už taky nevrátí a plakali.

„Mlčte a neplačte,“ těšil je Vrtáček, „však já se brzy vrátím a bratry taky přivedu!“

A šel.

Přišel taky do toho velikého města, kde právě zas na vojnu verbovali. Ale Vrtáček se nedař na vojnu, nýbrž se na všechno pilně vyptával a tak se také dověděl o smutném osudu svých dvou bratří.

Umínil si hned, že je musí vysvoboditi a pochopil, že k tomu nutně potřebuje lodí a létadla. Hned se dal tedy do práce, pracoval ve dne v noci a nepovolil, až sestrojil zdokonalenou loď a výborné létadlo. Potom šel ke králi a povídá:

„Pane králi! Chcete-li nad svými nepřáteli zvítěziti, musíte míti lepší lodě než oni a také létadla!“

Král to velmi rád slyšel a nařídil hned, aby Vrtáček takové lodě sestavil a také létadlo sestrojil. Vrtáček potom vystavěl mnoho velikých lodí a létadel a král ho jmenoval svým ministrem.

Když potom vypukla zase válka, byli nepřátelé na hlavu poraženi a Vrtáček pomocí lodí a létadel vysvobodil bratra Louskáčka z vězení na pustém ostrově a druhého pomocí létadel z hradebního vězení v horách.

Král ho hojně obdaroval a všichni tři bratři vrátili se domů. Táta a máma měli velikou radost a všichni žili šťastně a spokojeně až do smrti.

L. Grossmannová-Brodská :

Bambino.

Devítiletý Miloš, synek pana profesora Vyhlása, dlouho se těšil slibem otcovým, že vezme ho sebou o prázdninách na cesty, jejichž hlavním cílem byl Terst, proslulý svým mořským přístavem a zajímavý kromě jiného také tím, že jako malý stát sám o sobě měl tehdy svého místodržitele a vlastní úřední správu.

Bystrý hoch mnoho zábavy i potěšení si sliboval od té cesty, na kterouž předem dlouho se připravoval, ale když k tomu posléze došlo, řekl pan profesor s úsměvem:

„K čemu bráti s sebou takovou přítěž? Můj fotografický aparát pěkně zanech doma, taktéž mapy a přichystané již knížky. Všecko zbytečné cestou jen obtěžuje. Postačí pouze nejnutnější: zápisníky, cestovní příručka i dobrý dalekohled.“

Synek uznal, že otec, zkušený cestovatel, má pravdu, odložil ihned několik zábavných knih, které si hodlal s sebou vzít, prý pro ukrácení času po cestě, neboť zaslechl, že jízda ve vlaku bude trvati téměř dva dni a jednu noc.

„Však ti dlouhá chvíle nebude,“ otec se pousmál; „pojede krajinami, jakých jsi dosud neuviděl a které každého uchvátí velkou krásou svého horstva.“

„Já vím, do Terstu se jede přes Štýrsko a Korutany,“ vytasil se hoch s vědomostmi, jak je pochytil z vypravování otce.

„Ošem. Ale to není všecko. Však uvidíš a doufám, že si všecko dobře zapamatuješ, abys i ty měl prospěch z této cesty.“

„A na terstského strýčka velice se těším,“ dokládal Miloš.

„Já též,“ pan profesor řekl. „Neviděl jsem svého bratra Jana přes deset roků, po celou tu dobu, kdy za svým obchodním povoláním odjel do Terstu, kdež má nyní výnosný obchod.“

„Také já jsem strýčka ještě neviděl,“ důležitě pronesl Miloš.

„Jako on tebe,“ zasmál se otec.

Den před odjezdem Miloš sotva mohl usnouti, stále se obával, aby nezaspal a nezmeškal vlak, leč otec ho upokojil poznámkou, že vyjedou z bývalého Františkova, nyní Wilsonova nádraží v Praze až někdy hodně po poledni a mají-li vše náležitě přichystáno, netřeba mít zbytečných obav.

Konečně, konečně se Miloš nalézal v železničním voze; pěkně u okna si s otcem usedli a dychtivě pozoroval Miloš ten překotný ruch a šum, kdy nával cestujících se hrnul do dlouhé řady vagonů.

Také ukápala slzička, když se vlak rozjel a on ztratil z dohledu matinku i starší sestřičku Miladu, které stojíce na nástupišti, za odjíždějícími mávaly bílými šátky; utěšil se posléze tím, že jim něco pěkného přiveze tam od moře, ať také sestřička má radost a upomínku.

Na počátku jízdy krajina, kudy vlak projížděl, Miloše tuze nezajímala. Znal to zde dobře, jak přes Benešov jezdíval k babičce do Vlašimi. Ale čím dále k Táboru, viděl mnoho nového a když pak minuli Č. Budějovice, tu i pan profesor zanechal hovoru se společníky, aby synkovi leccos ukázał a vysvětlil. Minuvše za Č. Budějovicemi Čechy, jeli přes H. Rakousy, kde podél železniční tratě táhla se urodná pole i svěží lučiny, mezi nimiž bílé dědky s nevelikými kostelíky, prohlédající z bujné zeleni stromovi ovocného, poskytovaly milého pohledu. Hodně z daleka na širé rovině se to podobalo maličkým dětským hračkám, jakoby je zde někdo z krabice rozestavil. Miloše to všecko náramně bavilo. A když přešli také Linec, neustával volati:

„Ach, to je krása, toť úchvatný pohled!“

Pan profesor se synkem souhlasil.

Viděli Vrbské jezero, na něž je nejkrásnější pohled za Vetriní, načež jeli po viaduktu Hotenburském, vysokém 28 metrů a 80 metrů dlouhém. Následoval železný most přes řeku Dravu dlouhý 200 metrů.

Minuvše opět několik tratí, byli v Běláku; pak z Rožice tunelem 7969 metrů dlouhým vjel vlak do Jesenice, kde křižují tratě do Cellovce, Trbiže, Lublaně a Terstu.

Se zbožnou úctou pozoroval Miloš dole pod tratí čarokrásné Bledské jezero, které se podobalo zářícímu obrovskému drahokamu, zasaženému do klínu hor a svěžích lesů.

Otec poznamenal:

„Povšimni si dobře kostelíka na Bledu. Jest zasvěcen Panně Marii a vede k němu 200 stupňů.“

Se zrakem dychtivostí rozzářeným rozhlížel se Miloš kolem a jeho otec byl jist, že v bystré mysli synkově tyto přírodní krásy zůstanou uchovány.

Poněvadž se v Jesenici posilnili pokrmem i nápojem, Miloš spokojený a nasycený s novým zájmem sledoval divukrásnou krajinu nebetých hor, jejichž obrovské vrcholky ztrácely se v oblacích, jež zvolna a velebně nad nimi plynuly. Zajímalo ho to neméně, jako když prve minuvše Horní Rakousy, projížděli Štyrsko, Korutany, Krajinu, kde se hoch podívoval obrovským stržím na vysokých horách a zcela správně podotkl:

„To jest hrozné, když zde nastane silný liják! Ty proudy vody s hůry po horách dolů se řinoucí, jistě se proměňují ve dravé bystriny“

„Dobře pravíš,“ pochválil Miloše otec, „totéž bývá, jsou-li hory zasněženy a taje-li sníh, celé proudy vody pak dolů stékají.“

„A neuškodí to? Nezpůsobí pohromy zdejšími obyvatelům?“

„Někdy arci, bylo-li příliš mnoho sněhu anebo prší-li silně delší dobu. Tu pak vody s hukotem jako divé vodopády do údolí se valí.“

„To jest asi hrozné! Ubozí zdejší horalé!“

„Ti jsou tomu již zvyklí,“ pousmál se pan profesor, „a věru by se jim stýskalo po horách, kdyby se měli jinde usaditi.“

„Však mají hezounká obydlí. Taková malá bílá staveníčka se zelenými okeničkami. Jak přívětivě to vyhlíží! Ale jen bych rád vě-

„děl co jest v těch nevelkých dřevěných budkách, roztroušených všude po lučnaté rovině i nahoře na travnatých stráních?“

„To jsou senníky. V nich ukládají zdejší horalé usušenou píci pro dobytek, jehož hojně chovají. Pro velikou vzdálenost od obydlí, takto příhodněji si seno ukládají.“

„Jak je zde krásně a zdrávo! Takový svěží a vonný vzduch my v Praze nemáme.“

„To nemáme,“ s úsměvem svědčil otec.

Značný kus cesty táhla se podél trati nepříliš hluboko čistá, průhledná říčka, zde plynouc po lučině, onde se proplétajíc bujným porostem, aby o kus dále tříštila se jako vodopád anebo poháněla svojí vodní silou stroje různých závodů průmyslových a mlýnů, na jejím břehu stojících.

V jejich čistě průhledných vlnách laškovně v dálku plynoucích odrážela se jasněmodrá obloha, jinde opět působením slunečních paprsků podobala se tekutému zlatu. Zvěděl, že je to řeka Soča. Byl to pěkný pohled spolu s krajinou oplývající bujnou zelení listnatých stromů, kdežto na úpatí nedalekých v modrou páru zahalených hor temněly se jehličnaté i březové háje.

S upřímným přesvědčením povídal Miloš:

„Zde je tak krásně, jako na nejkrásnějším obrázku.“

Leč i ty nejpříjemnější dojmy konečně unaví a k večeru byl hoch již notně ospalý. Otec pozoruje to, dal mu pojisti ze zásob, jimiž je matinka opatřila a potom prostřel na protější sedadlo veliký šátek, na který si Miloš uleh a ukolébán jednotvárným hučením vlaku, záhy usnul pevným spánkem zdravého dítěte.

Také pan profesor aspoň v sedě trochu si zdříml. Noc uplynula klidně a Miloš se velice podivil, když se probudil a viděl, jak slunéčko plným proudem svítí do oken vagonu. S počátku nemohl se hoch upamatovat, kde se nalézá, ale vida usmívající se obličej otcův, řekl vesele:

„Nebyl bych si pomyslí, že se zde vyspím, skoro tak dobře jako doma na svém lůžku. Dobré jitro, tatínku.“

„Dobré jitro, hochu. Tož hleď, ať se upravíme,“ řekl otec a vedl Miloše do zvláštní malé místnosti na konci vagonu, kde se nalézalo umývadlo a nádržka s vodou. Ručník a mýdlo měli svoje. Ještě se před zrcadlem učesali a vrátivše se do vozu, s chutí požili zákusek.

Když přešli stanicí Podbrdo, řekl otec:

„Zde nám nastává rozloučení s Alpami.“

„Jak to?“

„Poněvadž jedeme nyní Přímořím; měj dobrý pozor. Po několika málo stanicích projedeme Gericou, pak Opčinou, odtud jest první úchvatný pohled na moře, na terstský záliv i na Miramare.“

„Ach, to se těším! A budeme již brzy u cíle?“

„Než-li tam budeme v Terstu, nutno projeti několika tunely.“

„Ještě pojedeme nějakými tunely?!“ podivil se hoch. „Těch jsme již projeli a byly některé hodně dlouhé!“

„Inu, jakáž pomoc. Či snad tě již cesta omrzela?“

„Nikoli. Ale těším se na Terst, na strýčka, vůbec na všecko,“ Čile promlouval Miloš.

„Také se toho dočkáme.“

Bylo asi k polednímu druhého dne, když cestující se hrnuli k oknům, blížil se vlak na místo, odkud bylo poprvé možno shlédnouti moře. Pan profesor Vyklas, jemuž tento pohled nebyl novinkou, s úsměvem pozoroval Milošův podiv, když jel vlak veliko u zatáčkou ve značné výši a v dáli rozprostřela se nekonečná hladina mořská. Podobalo se, jakoby moře v daleku svým vodstvem jaksi do výše stoupalo.

Ještě jeden, poslední tunel a z úst Milošových se vydralo zvolání nelíčeného obdivu. Spatřil před sebou do kruhu kolem moře terasovitě seskupená stavení, z nichž některá podobna hnízdům vlaštovčím, zdála se viseti nahoře ve skalních útesech.

Všecko v teplé a jasné záři sluneční zdálo se býti neobyčejně bílé, skály, půda, domy s plochými střechami a nevelkými okny s oněmi dřevěnými, zelenými okenicemi, vyznačující příbytky jižních obyvatelů. Jen tu a tam byla sporá, jakoby spráhlá zeleň; v nevelkých sadech a zahradách při domech rostly ponejvíce sinavě zelené olivy, nevysoké fíky, zakrnělé duby a veliké jalovcové stromy. Obvyklé jinde dřevěné či drátěné ploty zahrad nahražovaly jakési ohrady z kamení na sebe uměle nakupeného.

Zmizele moře zrakům cestujících, ještě následovala nedlouhá zatáčka a vlak vjel do nádraží v Terstu.

Pan profesor Vyklas shledával zavazadla, jichž neměli mnoho; moudře posečkal, až pominul první nával lidí, načež chopiv synka za ruku, krácel do veliké dvorany nádražní. Pátravě se při tom kolem sebe rozhlížel.

„Tatínku, přijde nám strýček naproti?“ tázal se Miloš.

„Myslím že ano,“ zněla odpověď.

Leč síň nádražní se zvolna prázdnila; posléze pobíhalo zde jen několik nádražních zřízenců a několik ženských spolu rozmlouvalo. Pan profesor máje adresu bratrovu, již hodlal se vydati dále do města, když tu před nádražím zastavil povoz. Vystoupil z něho opálený a čerňovlasý pán, jenž vzdor své nemalé tělnatosti hbitě vyběhl po schodech a vida profesora s Milošem na prvních stupních, přímo k nim zaměřil.

„Milý bratře!“ jako jedním hlasem zaznělo z úst obou pánů, načež následovalo přátelské obejmutí.

„Již jsem myslil, že nepřijdeš,“ řekl profesor.

„Odpust, omeškal jsem se obchodní záležitostí. Tak toto jest náš Milošík? Vítám tě, hochu,“ obchodník laskavě se sklonil k hošíkovi, líbajícimu jeho pravici.

„A nyní pojďme, přijel jsem pro vás.“

„Snad bylo by lépe, kdybychom šli pěšky.“

„Proč pak?“

„Myslím, že bychom hned na po prvé více uviděli.“

„Však toho uvidíte ještě dost,“ pousmál se pan Jan Vyklas. „Ale máme dosti daleko až k nám. Po cestě zajisté jste unaveni, že? Aspoň ty, klučíku?“

„Nejsem pranic unaven,“ hrdinsky prohlásil Miloš.

(Pokračování.)

▲. *Milota* :

HOP, KONÍČKU!

Hop, koníčku, hopy, hopy
přes kopečky, přes příkopy —
hop, koníčku, hop,
jen mne nevyklop!

Nevyklop mě na hromádku,
dám ti něco na památku —
hop, koníčku, hop,
jen mě nevyklop.

Nevyklop mne do příkopa,
zmáchali bychom se oba —
hop, koníčku, hop,
jen mne nevyklop.

Pojedeme podle dráhy
od Moravy až do Prahy —
hop, koníčku, hop,
jen mne nevyklop.

Pojedeme jako kníže
od Brna až do Paříže —
hop, koníčku, hop,
jen mne nevyklop.

Z našeho mladého světa.

Sirotek.

Bledounký malý hoch u okna sedí,
opřen jsa o lokty do nebe hledí.
Do nebe nehybně pozorně zírá,
žije v tom, hošíčku, jemňounká víra?

Vzpomíná sobě tak přehořkou chvíli,
zemřel mu tatíček předobry, milý.
Matička chudinka na loži leží,
osud ji upoutal, přec v Boha věří!

Pohnul se dobrý hoch, ptá se své matičky,
co že ji tak bolí, dá-li mu kašičky?
Než dobrá matička nemluví, neslyší,
u Boha těší se v nebeské výši.

Zasténal hošíček, pobladil matičku:
Spi sladce, matičko, modlím se k tatíčku.
Nevěděl, chudátko, že matka nežije,
usedl, usíná, osud jej ubije...

Ant. Jero, Židenice

Zima.

Třebas je už zima stará,
přece má své radosti,
ale děti v ten čas nejvíc
dělají si starosti.

By měl každý hlavně sánky,
kožich a beraničku,
za to denně vroucně prosí
tatíčka i matičku.

Stromy, keře a květinky
chystají se ke sránku,
čekají, až probudí je
slunce svit, zpěv skřivánek.

Kukletová Marie,
žákyně V. třídy dívčí školy v Líšni.

Ptáci v zimě.

Zle je ptáčkům v zimě,
pole kryje sněh,
pohled na ně, dítě,
a ujmi se jich.

Nasypej jim zrní,
nebo drobečků,
budou z jara chránit
tvou zahrádečku.

Od škodného hmyzu
stromy čistiti,
a chutné ovoce
tobě chrániti.

Pelíšková Božena,
žákyně V. třídy dívčí školy v Líšni.

Okénka do života.

Důležitý zákon byl usnesen a přijat v lednu naší poslanceckou sněmovnou: děti a mladistvým osobám, jež dosud nepřekročily 16. roku, zapovídá se prodávati k požití lihové nápoje všeho druhu (pivo, víno, ovocné víno, kořalku, likéry, slivovici, rum a pod.), a to i tenkrát, jsou-li děti v průvodu rodičů nebo jiných dospělých. Prodávati lihové nápoje dětem zapovídá se nejen ve veřejných místnostech (hostincích, kavárnách, restauracích, výčepch, obchodech, automatech a p.), ale také na výletišcích, poutích atd.

Tak přestanou snad konečně ty hrozné

zjevy, že mladíci sotva škole odrostlí opíjeli se zcela volně v různých výčepch. A přestane i neméně zarmocující, ale častý zjev, že někteří nerozumní rodičové napájeli své děti v hostincích nebo na výletech i silnými lihovinami.

Jsem přesvědčen, že naši čtenáři vykonají ještě více, než obsahuje tento zákon: budou se chrániti pití lihových nápojů nejen na veřejných místech, ale i doma a tehdy, když jich nikdo nevidí; neboť vědí, že pro mladé tělo a pro čistou duši jsou lihoviny jedem, jenž ničí zdraví a zeslabuje vůli.

Ruské děti u nás. Na mnohých našich školách objevili se v únoru malí slovanští hosté: několik set dětí z dalekých ruských krajin bylo přijato na čas obětavými našimi rodinami, aby tak bylo zachráněno od hrozné, neúprosné smrti — h l a d e m. Ano, v bohatém kdysi Rusku zuří již několik měsíců krutý hladomor, jemuž padají za obět statisíce lidí i dětí. Zprávy, jaké přinášejí noviny o této pohromě, jsou opravdů srdcervoucí.

Proto sv. Otec Benedikt XV. vybídl hned s počátku katolíky celého světa, aby přispěli účinně ke zmírnění těchto

běd. Katolíci také ochotně poslechli jeho hlasu, v našich kostelích konaly se sbírky a za krátko již poslal sv. Otec do Ruska veliké zásoby potravin.

S takovou křesťanskou láskou přijměte i vy mezi sebe ubohé malé ruské hosty, jež hlad odtrhl od vlastních rodičů a vypudil z domova do daleké ciziny. Chovejte se k nim jako ke svým bratřím, a snažte se jim ulehčiti jejich trudný osud, aby tak našli mezi vámi druhý domov! Věřte, že toho nezapomenou nikdy oni ani Bůh!

Skrývačka.

Když z jara celá země zelená se,
naš Toník za vsí husky svoje pase...
Hloupoučké husy teď se rozkejhaly:
Kde skryl se zase tenhle šibal malý?

O B S A H:

V březnu. Báseň od J. Jelenského. — Nový sv. Otec Pius XI. — Napříč Afrikou. Podává Ig. Zhaněl. — O čem hovořil Vitkuv Jeník se strýcem profesorem. Napsal J. Staněk. — O chudém pastýři. Napsal Ed. Elpl. — Jaro. Báseň od Edv. M. Elpla. — Milovnice květin. Napsal B. Jasnov. — Louskáček, Sekáček a Vrtáček. Napsal Jan Milota. — Bambino. Napsala L. Grossmanová-Brodská. — Hop, koničku. Báseň od J. Miloty. — Z našeho mladého světa. Okénka do života. — Skrývačka.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

turnaj!	Hádkářský	turnaj!
----------------	------------------	----------------

1. Koníček.
Fr. Vlček, stud. v Opavě.

tr	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="padding: 2px;">v</td><td style="padding: 2px;">lis</td><td style="padding: 2px;">jest</td><td style="padding: 2px;">od</td><td style="padding: 2px;">ne</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">ví</td><td style="padding: 2px;">ku</td><td style="padding: 2px;"></td><td style="padding: 2px;">ka</td><td style="padding: 2px;">va</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">tí</td><td style="padding: 2px;">o</td><td style="padding: 2px;">slyš</td><td style="padding: 2px;">sot</td><td style="padding: 2px;">le do</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">v</td><td style="padding: 2px;">dál</td><td style="padding: 2px;">ji</td><td style="padding: 2px;">tí</td><td style="padding: 2px;">les stí hád</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">a</td><td style="padding: 2px;">še</td><td style="padding: 2px;">ště</td><td style="padding: 2px;">tí</td><td style="padding: 2px;">sně tí,</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">stí;</td><td style="padding: 2px;">sní</td><td style="padding: 2px;"></td><td style="padding: 2px;">po</td><td style="padding: 2px;">Ště</td></tr> </table>	v	lis	jest	od	ne	ví	ku		ka	va	tí	o	slyš	sot	le do	v	dál	ji	tí	les stí hád	a	še	ště	tí	sně tí,	stí;	sní		po	Ště	dech
v	lis	jest	od	ne																												
ví	ku		ka	va																												
tí	o	slyš	sot	le do																												
v	dál	ji	tí	les stí hád																												
a	še	ště	tí	sně tí,																												
stí;	sní		po	Ště																												
už		to																														

2. Záhada kruhu.
Fr. Kolářik, stud. v Břestu.

3. Doplnovačka s tajenkou.
Lahodný Fr. stud. Sv. Jan u Berouna.

+	á	+		pochutina
			č	motýl
	i			příslowce
		+	a	délka
	k			strom
+		+	y	Ze země se dobývají

4. Záměnky.

Handlár Bedřich, žák II. tř. měsř. školy v Král. Poli.

- a) S ,ů' květin královnou jest zvána,
s ,y' pokrm žebráka i pána.
- b) S ,h' těšívá všecky děti,
s ,k' z jára na vodě viděti.
- c) S ,o' jen krátký značí čas.
s ,s' ctíváme rádi zas.
- d) S ,k' šelma, avšak užitečná přec,
s ,č' do polévky velmi známá věc.

5. Rozšiřovačka.

Flieder Jan, žák II. tř. měšť. školy v Brně.

souhláska

část těla

jižní plod

6. Skládačka.

Hynek Osvald, stud. Král. Vinohrady.

Z těchto slabik složte 6 slov daných významů, jichž počátečná a koncová písmena dají dvě milá slova.

a, ben, ce, dra, er, ho, ka, la, o, me, mí, ni, no, ra, tec, zov.

Význam slov: 1. město. 2. člen rodiny. 3. potřeba lodníků. 4. český spisovatel. 5. česká kněžna. 6. město ruské.

7 Číselka.

Ludvík Kadlec, Ponětovice.

1234567 těší tě on každý měsíc,
1221 jméno stejné na rub, na líc,
567 zdloužené dáš nemocnému,
347 nevzdává se skrbcí zlému,
563 děti v zimě těší tuhé,
245 blízko něho moře Rudé.

8. Přesmyčky.

Arnošt Jiran, Újezd u Sokolnic

a) *J. Košina.* b) *Rok běží.* ě = o.

9. Přesmyčky.

Seidler Josef, stud. v Král. Poli.

a) *Hlas opic.* b) *Hle líčko barví krásy věk.*
í = o

Rozluštění, psaná inkoustem a označená čísla hádanek, možno zaslati do 15. května 1922. Nestačí ovšem, aby pod jedno rozluštění podepsalo se několik luštitelů; každý samostatně! V 10. čísle „Anděla Str.“ bude pak uveřejněn seznam vítězů i všech ostatních účastníků turnaje. Nuže, s chutí do práce!

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

Hádankářský turnaj!

1. Koniček.

Klement Ševčík, stud. ve Frýdlandě
n. Ostr.

	ci	zbo	mě	
	u	me	zích,	
me	ních		ži,	ní
dal	ra		na.	a
vlast	Nech		i	i
	Bůh		haj	
	me		nám	

2. Roháček.

Handlar Bedřich, Kral. Pole.

b	b	č	e	e	druh hádanky
i	i	l	l		křestní jméno
m	r	s			potřebuje vozka
s	u				příbytek včel
ú					souhláska

3. Lištová hádanka.

Fr. Kolářik, stud. v Břestu.

ě	v	e	z	p
s	r	d	m	k
s	r	d	c	i
m	k	v	c	e
s	t	i	e	a

4. Záměnka.

Jar. Šustr, stud. ve Strážnici.

S „a“ že kněz v kostele má,
dobře víš,
s „u“ zase ptáka za letní noci
zříš.

5. Záhadný list tělocvičný.

Hradil Fr., stud., Kral. Pole.

6/1	kladina
3/2	bradla
4/3	hrazda
6/4	šplhadla
5/5	houpačka
2/6	kruhy

6. Číslovky.

Kvarda Richard, žák III. tř. měšť. školy v Židenicích.

- a) 1234567828 dívka se tak jmenuje,
1234 krásný z jara v sadě bývá,
567828 radost mnohdy působívá.
- b) 123456 dívka se tak nazývá,
1234 krásná v zahradě bývá,
1234547 v kostele se modlívá.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 8.

Edv. Elpl:

JARO DÝCHLO DO KRAJE.

Járo dýchlo do kraje,
do polí i do háje,
vše k životu budí.
Skřivánčí zpěv nad nivou
písni milou, vábivou,
stírá, co nás trudí.

Slunce líbá zmladlou zem,
brzy svěží travky lem
ozdobí nám sady.
Zaplesá zas celý svět,
strom, keř, kvítek v jeden květ
obalí se všady.

Všecko dýše radost jen,
prchl chmurný zimní sen,
v duši radost zkvítá.
Chudobek jak stříbra hrst
studená, kde ještě prst,
v nový život svítá.

Karel J. Zákoucký:

Láska k rodné hroudě.

(Obrázek z nedávné doby.)

V Bezkydách pod Smrkem na Pasekách rozběhlých za Trojano-
vicemi žil Graboň život chudý, ale spokojený. Těžko vydělával každý
haléř, který potřeboval na uhájení života, ale nedbal toho. Měl dva
synky a měl je rád. Z lásky k nim odříkal se všeho pohodlí a vyhle-
dával jen práci, byť byla sebe těžší. Z jara a v létě dřel se na po-
líčkách a na podzim a v zimě chodíval do panských lesů na kácení
a svážení dříví. Těžká, ba nebezpečná to byla práce, ale starý Gra-
boň ji vykonával se zjevnou spokojeností. Za všecku tu klopotu od-
měňován byl láskou dětí. Byl spokojen, když po návratu z práce
děti se k němu přitulily a žádaly, aby jim o své práci vypravoval.

A starý Graboň vždy jejich přání vyhověl. Vypravoval a hoši
mu naslouchali, jakoby jim vypravoval nějakou pohádku, jichž na
zdejších Pasekách staří lidé umějí dosti.

„Až povyrostu, vezmeš mne s sebou, tatíčku, také do lesa?“
zažadonil jednoho dne mladší synek Jan.

„I vezmu, hochu, vezmu!“ slíbil mu otec. — „Však ti nic ji-
ného nezbude, než abys ponenáhlu lopotě zdejšího lidu přivykal a
se práci přiučoval.“

„A já se jí brzy přiučím, že tě ve všem zastanu,“ zahoroval
Jeník.

Starší synek Cyril mlčívá. Nikdy ani slova neprojevil, že by i on
chtěl do lesů a tam na horských stráních pracovat po příkladě otcově.
Mlčky hledíval na bratra, když tento budoucí své síly nabízel otcí,
aby mu v starostech ulehčil, při tom se zrak jeho snesl vždy na mo-
zolné ruce otcovy a zamyslíl se. Myšlenek, které se mu v takové
chvilí rozvířily hlavou, nepronesl nikdy.

V práci a v starostech ubíhala léta rychle. Hoši rostli jako z vody
a vlasy otce jejich i matky bělely.

„Tatínku, snad jsem již dosti silen, abych s tebou mohl do lesa,“ řekl jednoho podzimního dne Jeník, když se otec jako každoročně připravoval na lesní práce.

„Chceš-li, můžeš,“ svolil otec a tázavě se podíval po Cyrilovi.

Cyril tomuto pohledu porozuměl.

„A mne, tatínku, než se vydáš do lesa, zaveď do Ostravy a vyhledej mi tam místo v některé dílně. Chci se vyučiti řemeslu, jako Jobek Kahánkův.“

Cyrilova žádost Graboně překvapila. Užasle podíval se na synka, ale mlčel.

„Splníš, otče, moji prosbu?“ otázal se Cyril po chvíli, když se mu nedostávalo odpovědi.

„Což ty se práci, kterou se živili všichni Graboňové, odcizíš?“ otázal se otec.

„Odcizím, otče,“ zcela klidně odpověděl Cyril a podíval se na otce, jakoby čekal, co mu nyní odpoví.

„Pak ale věz, že rodnou chaloupku převezme jednou Jan,“ poznamenal Graboň.

„Nechť,“ odvětil Cyril lhostejně a lhostejnost jeho otce zarazila.

„Až dosud všichni Graboňové milovali svůj rodný krov, teprve ty jsi první, který se chce této lásce k rodné hroudě zpronevěřiti. — Nežel pak, že ty jsi měl právo na dědictví otcovské.“

„Myslím, že si ve světě vydělám více, než kolik se při klopotné práci vyzíská na zdejších horách,“ odůvodňoval Cyril svoje rozhodnutí.

„No, vydělá se tu méně, vydělá, ale je tu více upřímnosti, více vzájemné lásky,“ poznamenal Graboň a oči se mu zalily slzami.

Neřekl již ani slova, ale jednoho dne, dříve než se s Janem vydal do lesa, zavedl Cyrila do Ostravy a vrátiv se, chodíval s Janem do lesů.

Cyril zůstal v Ostravě v obuvnické dílně a učil se. Ale záhy znechutilo se mu povolání. Jako chlapci z hor zprotivilo se mu, že musí celý den seděti. Byl zvyklý na své rodné hory; pásával na pastvinách, běhal po lesích a sbíral lesní plody, jež příroda štědře svému lidu nabízela, a tady bylo skoro celé dni seděti. Proto hleděl se odškodniti. Kdykoliv byl mistrem někam poslán, vždy se vrátil pozdě. Lelkoval po městě, anebo zašel k některé „jámě“ a díval se, jak se havíři spouštějí do šachet, nebo jak se vynášejí uhlí.

Tím mistra pohněval vždycky. Domlouval mu, ale Cyril se jeho domlouvami nenapravil. Při nejbližší příležitosti omeškal se opět. Tím nespokojenost mistrova rostla, až dostoupila největšího napjetí. Rozhněval se a jednoho dne Cyrila vyhnal.

Toho se Cyril zalekl. V prvním okamžiku nevěděl, co činiti: má-li pana mistra odprostiti, že již tak neučiní, anebo se vrátiti domů.

Ale mistra odprostiti se mu nechtělo; dobře tušil, že by se při nejbližší příležitosti neubráníl a že by asi učinil totéž, čím se již tolikráte prohřešil.

A domů se mu také nechtělo; vrátil by se pro svoji hanbu a zármutek rodičů. Proto přemýšlel a přemýšlel a rozhodl se. Opustiv

dílnu zašel na důl a vstoupil tu do práce. Domů o svém rozhodnutí ani slova nepsal. Zapadl a doma o něm nevěděli.

Staří Graboňovi mysleli, že o Cyrila jest postaráno, i starali se jen o sebe. Je to zvykem na Bezkydách. Každý tu má starostí dosti.

A čas míjel, rychle míjel.

Nastala světová válka. Kde který mladý muž byl odveden. I Jan musil k vojsku. Nerad šel. Nerad opouštěl ustaranou matku, udřeného otce. Potřebovali jeho pomoci. Jeho pilné ruce vydělávaly, čeho v chudičké chaloupce své potřebovali. Kdykoliv se otec na něj podíval a viděl, jak se tuží a snaží, aby jim živobytí usnadnil, vždy zaslzel. Zaslzel radostí. Ale bohužel! — tato jeho radost nebyla dlouhou. Vždy po záchvěvu radosti vzpomněl si na Cyrila a duše jeho zalila se lítostí.

„Kde asi je?“ zatoužil. — „Zapadl do světa a nevíme o něm,“ šeptal si a žal jej přemohl.

A žal jeho se zdvojnásobil, když uslyšel, že Jan musí na vojnu.

„Budeme opuštěni,“ pomyslíl si a zaplakal.

A zaplakala i matka, zaplakal i Jan.

To ztěžovalo mu odchod. Loučil se těžce se starými rodiči. Duše jeho plnila se obavami, kdo jim bude při práci pomáhati, kdo je ošetří, kdyby se rozstónali.

„Nestarej se o nás, hochu, nestarej,“ těšili jej rodiče. „Nějak bylo, nějak bude. Hodní lidé dosud nevymřeli, ti nám zahynouti nedají.“

A důvěra starého Graboně v hodné lidi nesklamala. Sotva Jan odešel, zašel Graboň na fojtství a starý fojt svěřil mu svůj dobytek, aby jej pásal.

A starý Graboň pásal a vzpomínal na syny. Zvláště na Jana. Přál si, aby ho nepřátelská koule nezasáhla a neusmrtila.

A čas opět prchal. Děsná válka zuřila rok, druhý, třetí Konce jí nebylo.

Janovi na vojně štěstí přálo. Dostav se k důstojníkovi Švarcově za sluhu, byl ušetřen. Bojů se nezúčastnil.

Ale v bojích o Gorici byl jeho důstojník raněn. Jan ve své věrnosti k pánovi nedbal deště smrtících strel, ale odváživ se na bojiště odnesl odtud raněného svého pána.

Tím jej zachránil, neboť jinak jistě by byl zahynul.

A důstojník této věrnosti a obětavosti Janovi nezapomněl. Když válka pro ujařmené národy na Piavě šťastně skončila, vyhledal Švarc Jana a nabídl mu, jsa bohat, na svém dvorci místo.

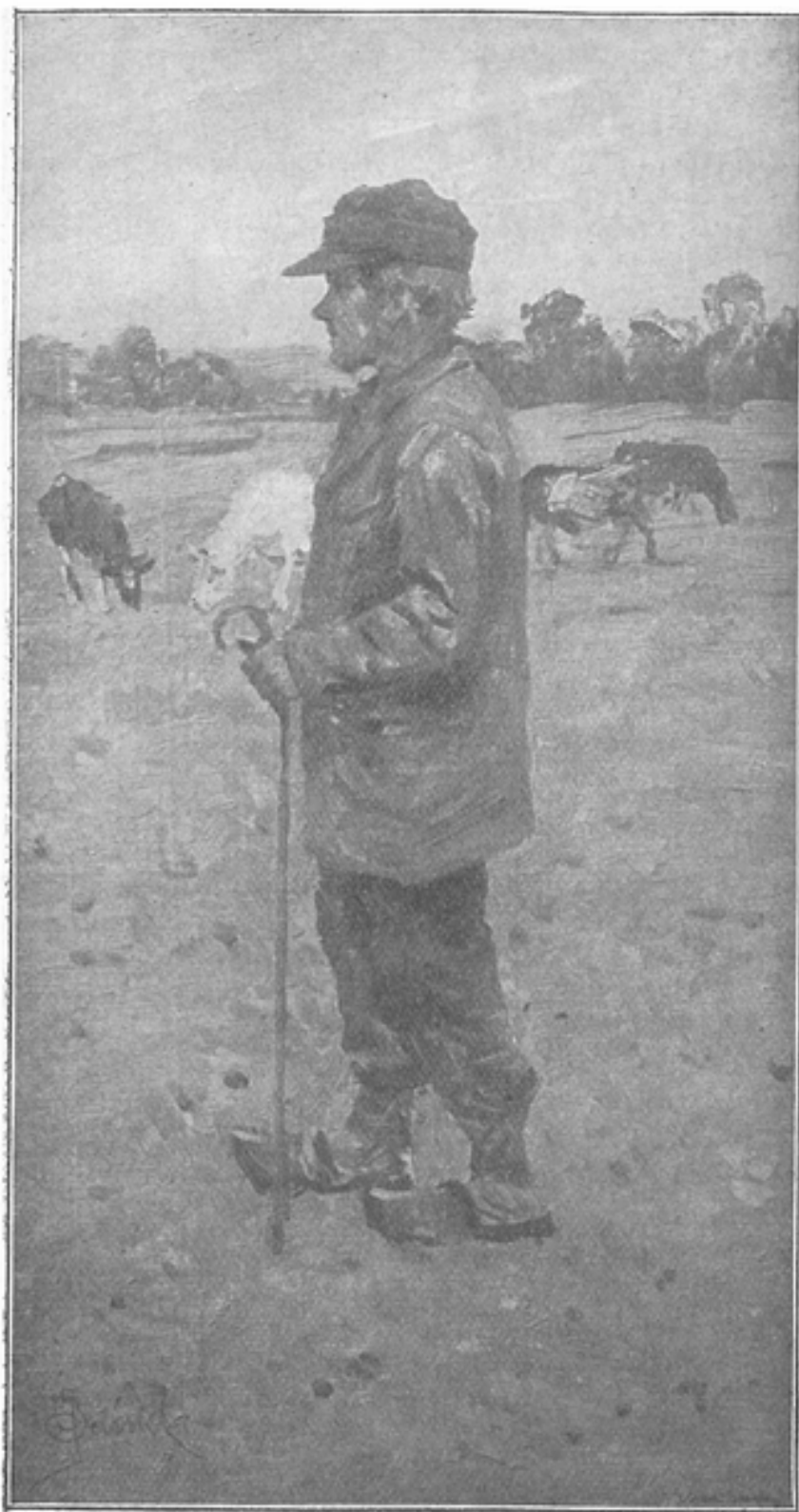
Ale Jan jeho nabídku nepřijal.

„A proč?“ podivil se Švarc.

„Jsem horal a mám své hory rád. Tam jsem vyrostl, tam žijí moji rodiče — nezvykl bych jinde. Chci na svých horách zemřít,“ odpověděl Jan.

Tato láska dojala bývalého důstojníka.

„A tak ti pomohu jinak, abys měl živobytí lehčí,“ nabídl se Švarc. „Přikoupím ti polí, dobytka, vystavím budovy, abys měl hospodářství, jež tě uživí.“

A starý Graboň pásával...

Jan nechtěl svému sluchu věřiti.

„Bude-li milostpán tak hodný . . .“ vzpamatovav se, řekl.

„Ty jsi byl hodnější! Proč bych já šetřil peněz, když ty jsi nešetřil svého života!“

Jan chtěl mu políbiti ruku.

„Nelíbej! Nemáš zač. Spíše já bych měl políbiti tvoji. Zachránila mi život. Ale také ti ji nepolíbím, ale podám a stisknu vděčně. Tím stisknutím ruky uzavřeme přátelství nadosmrti. Buď zdráv a nezapomeň na mne. Já na tebe rovněž nezapomenu,“ sliboval Švarc.

Na to se rozloučili.

Švarc na svůj slib nezapomněl. Přikoupil mu polí, luk a vystavěl pěkné stavení. Jan stal se zámožným rolníkem.

Rodiče zůstali ve své chaloupce, ale otec docházel do statku a byl rád, že může nyní pásti dobytek svého syna.

Starý Graboň mohl býti spokojen. Ale nebyl. Často si vzpomněl na Cyrila a to jej roztesknilo. Před smrtí ještě by jej rád spatřil.

A přání se mu vyplnilo.

Když jednoho dne na ostravských dolech přihodilo se neštěstí, přivezli mu Cyrila domů. Byl bezruký.

Janovi bylo ho líto. Přijal jej na svůj statek a stará se o něj pečlivě. Může býti spokojen.

* * *

Když jsem na podzim roku 1921 pro churavost měl dovolenou, toulal jsem se po Bezkydách a na svých toulkách přišel jsem i do Pasek pod Smrkem a poznav rodinu Graboňovu, opouštěl jsem Bezkydy s přáním, aby všichni Češi milovali svoji rodnou hroudu, jak ji miloval a miluje Graboňův Jan.

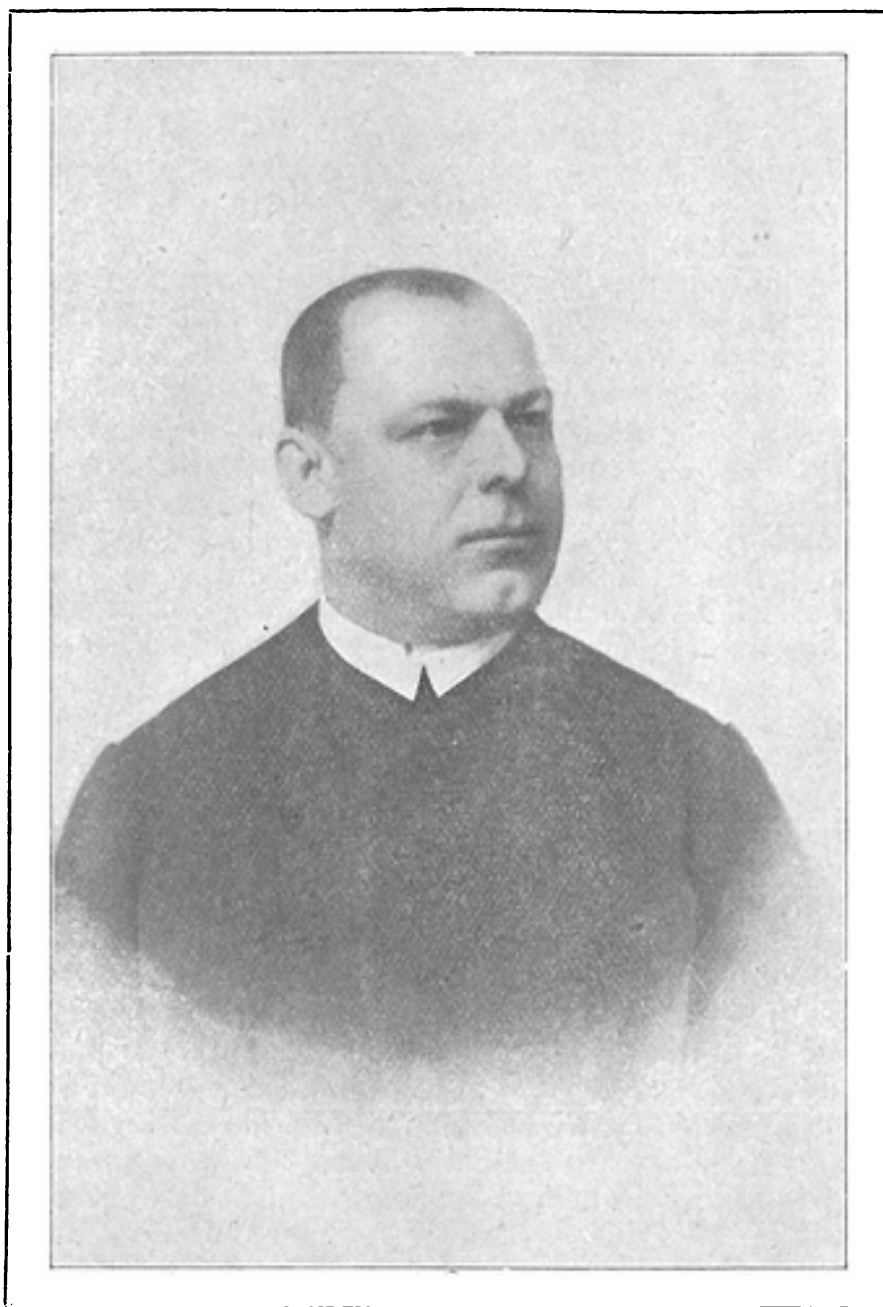
E. M. Elpl:

RÁNO.

Červánky se pokryl obzor,	Jak by bílá holubice
jako růží sad,	lehla — všude jas,
poléhouchku vítr zadul,	údolíčkem zavzněl jasný
všude ještě chlad.	zvonku z věže hlas.

Ptáčkové se probouzejí,
vítají dne svit —
z rána krásné ve přírodě
radostno je dlít

Petr Hlobil,
nový opat rajhradský.

J. Staněk:

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem.

(Pokračování.)

„Tomu se již pranic nedivím, strýčku,“ podotkl Jeník, „že si právě Němci tolik zamilovali Darwinovu nauku. Ale pak tím více se divím, že i v našem národě jsou lidé, kteří ještě dnes věří, že člověk povstal z opice.“

„Nezapomínej, Jeníku,“ vysvětloval Bureš, „že Německo jest naším nejbližším sousedem. Proto snadno se k nám odtud rozšířil darwinismus podobně jako v XVI. stol. přicházely k nám z Německa bludy protestantské. Jak jsem ti již řekl, zvláště za mých mladých let se u nás domněnky Darwinovy a Haecklovy rychle šíily. Tehdy každý, kdo chtěl býti považován za vzdělaného, mluvil o tom, že člověk povstal z opice. Papouškovali to ovšem po Němcích. To bylo před 40 roky, ale dnes bohudík ty časy již minuly. Dnes nejen u velkých národů západních, na př. u Francouzů a Angličanů, vážní učenci již ani o tom nemluví, ale také v samotném Německu a ovšem i u nás mezi přírodovědci se ustálilo přesvědčení, že n i j a k n e l z e d o k á z a t i, že b y č l o v ě k p o c h á z e l z n ě j a k ě h o z v í ř e c í h o p ř e d k a n e b o d o k o n c e z o p i c e. A jsou mezi nimi také mnozí darwinisté, t. j. učenci, kteří sami se přidržují Darwinovy theorie vývojové, pokud tato theorie rozumně vysvětluje jisté zjevy přírodní. Ale domnělý vývoj člověka z opice jest u nich a u všech opravdových vzdělanců již překonaným stanoviskem. Jsou ovšem i v naší pokročilé době lidé, kteří ještě dnes mluví o vývoji člověka z opice, ale mínění takových lidí nesmí tě másti. Pro nás rozhodujícími jsou skutečné v ý s l e d k y v ě d y, ale ne mínění lidí zaostalých, kteří sami nejsou si vědomi, že zaspali 50 let vývoje přírodních věd. Brzy sami se budou stydět za své zastaralé názory, a to tím spíše, ježto v novější době nápadně přibývá učenců, kteří se staví nejen proti domněnce o vývoji člověka z opice, ale vůbec i proti ostatním domněnkám Darwinovým, které se dříve namnoze považovaly za rozumné a pravděpodobné. Přečti si na př. zde v českém přírodovědeckém časopise „Živě“ roč. IX. č. 9. článek prof. Podpěry nebo v č. 9. a 10. přednášku univ. rektora dra G. Steinmanna, kde se podivíš, jak přesvědčivě učenci přírodovědečtí vyvracejí domněnky Darwinovy.“ Při tom podal Bureš Jeníkovi IX. ročník „Živy“, aby si jej vzal domů.

„S radostí si to přečtu,“ řekl Jeník, „ale ještě mně něco napadá. Kdyby byla pravdiva domněnka, že člověk je jen vyvinutějším zvířetem, směl by pak člověk člověka zabít?“

„Jak to myslíš?“ tázal se strýc.

„Myslím si,“ řekl Jeník, „když může člověk zabít zvíře a není to hříchem a ani za to není zavřen, že by potom stejným právem mohl člověk zabít i člověka, když by nebylo rozdílu mezi zvířetem a člověkem.“

„Vidím, že myslíš důsledně, pochválil Bureš Jeníka. „Ale je štěstím pro lidskou společnost, že sami přívrženci opičí theorie nemyslí tak důsledně, protože sami se hrozí děsných důsledků svých ztřeštěných nauk. Ty, Jeníku, soudíš docela správně. Kdyby skutečně člověk byl jen zvířetem, nemohl by býti vázán žádným zákonem ani příkázáním, protože by neměl svobodné vůle, jako jí nemá zvíře. Pro něj ani vražda ani krádež a vůbec žádný zločin by nebyl zločinem. Nemaje svobodné vůle konal by nutně jen to, k čemu by jej pudila jeho zvířecí přirozenost. A lidská společnost neměla by práva jej trestati, protože by každý skutek člověka-zvířete byl jen výsledkem přírodního nutného vývoje, za který by člověk ovšem nemohl. Ale k jakým koncům dospělo by lidstvo, až by výsledky takových nauk se objevily v praktickém životě? Jest hrozno tuto myšlenku domyslíti! Ale nemysli si, Jeníku, že to jsou pouhé myšlenky, které se v životě ještě neuskutečnily. Našli se již důslední darwinisté, kteří nejen uvěřili domněnce, že člověk povstal z opice, ale řídili se také dle této nauky i ve svém životě. Povím ti událost, která se stala ve Spojených státech amerických.

Stál tam před porotním soudem devatenáctiletý mladík, který byl obžalován z trojí vraždy, mezi nimi i z vraždy vlastního otce. Zavraždil jej, aby se zmocnil jeho majetku. Vrah stál před porotou pohledem zarputilým a nejevil ani nejmenší známky lítosti. Předseda porotního soudu zhrozil se spustlostí mladistvého vraha a tázal se ho: „Což jste se, mladíku, pranic nebál Boha, že jste mohl spáchat tak hrozné zločiny?“

„Jako člověk pokrokový, řekl zlosyn, „nevěřím vůbec v Boha a proto nemám proč báti se Boha. Ostatně zakazuji si, aby mé činy byly nazývány zločiny. Dle mého přesvědčení nejsou to vůbec zločiny.“

„Ale, mladíku, děsil se soudce, „jaké to máte názory! Když i v Boha nevěříte, znáte přece alespoň zákony naší země, které na takové zločiny stanoví trest smrti. Ani to vás neodstrašovalo?“

„Ne, řekl vrah suše. „Kdo dělal ty vaše zákony? Usnesli je na sněmu poslanci a ti poslanci byli lidé jako já. Byli jen méně pokročilí a proto se usnesli na tak pitomých zákonech. Až časem přijdou do sněmu lidé pokročilejší, kteří si přečtou jako já knihu německého učence Arnošta Haeckla ‚Záhady světa‘ a až se tam dočtou, že mezi člověkem a zvířetem není rozdílu, pak jistě ty hloupé zákony hodí do starého haraburdí. Když vy, pánové, můžete beztrestně zabíjeti zvířata, abyste si opatřili pečení, nevím, proč bych já nemohl oloupiti a zabít člověka, který je také jen zvířetem, abych si mohl pečení koupiti? Jsem-li tedy zločincem já, pak jste zločinci také vy. Ovšem dle mého přesvědčení není zločincem nikdo z nás.“

„Ty Haecklovy názory si nechte pro sebe,“ napomínal vraha soudce. „My jsme ještě tak hluboko neklesli, abychom se řídili opičími názory, čerpanými z knihy německého učence. U nás kdo chce jísti pečení, musí si napřed na ni vydělati. Ale vy jste se práce štítíl a proto jste se stal lupičem a trojnásobným vrahem!“

„Řídím se pouze zákony přírody,“ bránil se zlosyn. „Pracují jen ta zvířata, která k tomu člověk násilím donutil: kůň, osel a vůl. Jinak by ani ta nepracovala. Chtějí-li pracovat někteří lidé, ať si pracují. Já však nemohu za to, že v mém mozku seskupily se atomy tak, že se mně práce protiví. Proto si opatřuji výživu tak, jak si ji opatřují zvířata, která člověk ještě nezotročil, jako lev, tygr a pardal. Nemám svobodné vůle a konám jen to, k čemu mne vede můj přirozený vývoj.“

„Ale, člověče,“ přerušil jej předseda, „neotravujte nás stále takovými hroznými naukami! Neprosíme se vás o takový pokrok. Kdyby se lidstvo řídilo vašimi názory, zahynula by brzy všechna vzdělanost a lidstvu by nastaly horší doby než byly doby nejhrubšího barbarství. Máte-li však vy takové zásady, nedivím se již vašim zločinům. Pouze na jednu otázku mně ještě odpovězte: Což se neozvala ve vás ani jiskřička citu lidskosti a ani nejmenší vzpomínka na vaši lidskou důstojnost, když jste vlastního otce vraždil?“

Ale tu se dal vrah do posupného smíchu a křičel: „Dejte mně pokoj s vašimi zpátečnickými názory! Nemám lidské důstojnosti a ani vy jí nemáte! My všichni, pánové, jsme potomky zvířat a nemáme práva vyvyšovati se nad zvířata. Proto my všichni máme jen důstojnost zvířecí. Doufám tedy, pánové, že mne neodsoudíte na smrt. Jestliže nějaké zvíře zadává jiné zvíře, aby se nasytilo, jistě je za to nezavřete do žaláře ani je neoběsíte. Jakým tedy právem byste mohli odsoudit mne? Byla by to veliká nespravedlnost!“

Předseda soudu i všichni porotcové trnuli hrůzou nad takovými životními názory a nebezpečného vraha jednohlasně odsoudili na smrt. Tehdy se mnoho psalo o tomto případu v amerických novinách. Jedny noviny napsaly: „Jest to převrácený svět! Jedy se veřejně prodávají nesmějí, aby se lidé neotrávili, ale Haecklovy knihy se smějí volně rozšiřovati, aby otravovaly mladé duše!“

„Ale, strýčku,“ zvolal Jeník, „víte, co si myslím? Kdyby byla správná domněnka, že člověk povstal z opice, to by bylo něco pro ty naše kluky ve škole, kteří tolik pány učitele zlobí! Ti by pak teprve vyváděli! Neposlouchali by, odmlouvali, úlohy by nenosili, neučili by se, kradli by, bili by se, ale ani páni učitelé ani tatínek by je nesměli potrestati. Řekli by jako ten americký vrah: „Nemáte práva nás trestati! Jsme zvířata a děláme jen to, co dělají ostatní zvířata a co nutně dělati musíme. Nemáme svobodné vůle ani duše a řídíme se dle toho, jak se v našem mozku náhodou seskupily atomy. Nemůžeme za to, že se nám ty atomy v mozku neseskupily tak, jak vy byste si přáli.““

„A tak by jednali také lidé dospělí,“ dodal strýc, „a ovšem jednali by důsledně dle svých darwinisticko-haecklovských zásad. Ale kam by dospělo lidstvo? Časem nastal by hrozný boj všech proti všem a všeobecná zhouba. Proto musíme Bohu děkovati, že dnes jest již překonaným stanoviskem domněnka, že člověk povstal z opice nebo vůbec ze zvířete. Ale z tebe, Jeníku, mám dnes radost. Vidím, že se učíš správně a důsledně mysliti. Jest to důležité zvláště v dnešních rozháraných dobách. Uslyšíš v životě ještě mnoho různých frází a nauk, které svou novostí lákají zvláště nezkušenou mládež. Ale budeš-li o

nich vážně přemýšleti, sám se přesvědčíš, jak jsou ty nauky mnohdy povrchní a ubohé a jak zhoubný, by byly pro lidskou společnost, kdyby se lidé jimi řídili. Za to tím více se utvrdíš ve svých křesťanských zásadách a tím pevnějšího nabudeš přesvědčení, že nikdo nepoložil pevnějších základů životu lidskému než Ježíš Kristus, který jediný jest cesta, pravda a život. Čím více se budou lidé řídit jeho učením, tím více bude na světě dobra, blaha a štěstí, ale naopak bude lidstvo tím nešťastnější, čím více se bude vzdalovati od Krista a jeho učení. Avšak dnes jest již pozdě, Jeníku,“ končil rozpravu Bureš pohlédnuv na hodinky. „Dlouho jaksi jsme dnes hovořili. Vezmi si tedy, „Živu“ a jdi domů.“

„Dobrou noc, strýčku,“ loučil se Jeník. „Ale spát ještě tak brzy nepůjdu. Budu ještě mnoho přemýšleti o tom, o čem jsme dnes hovořili.“

(Pokračování.)

J. M. Dědinský

Skalníkův sen.

Z lomu, jenž jako veliká rokle se šklebil na úpatí vysoké hory, ozývaly se od rána do večera těžké rány špičáku, oživující pustou samotou vůkol. V jednotvárné úderý kladiva tichounce dole šuměla řeka, a časem hluboce zavzdychly bujné lesy na úbočí hory se zelenající. Někdy skučela vichřice ve skalách neb duněl hrom odrážej se o útesy skalní

Ale to všechno netýkalo se starého skalníka, jenž dlouholetým zvykem při své práci stal se takměř strojem — nemyslícím a necítícím, jen rovnoměrně do kamene bušícím. Při jednotvárné těžké práci ruce mu ztvrdly, hlava otupěla a srdce málem zkamenělo. Leč hluboko na dně srdce byl skrytý koutek, kde prýštil svěží pramének života. A pramének ten oživoval skryté naděje a touhy, o nichž se skalník s nikým nesdílel. Hovořil jen sám k sobě a vůkolní skály poslouchaly.

„Je to život na tom světě!“ říkával a dotvrzoval každé slovo ranou kladiva do tříštícího se kamene, „je to život! Člověk aby se den ze dne do úpadu děl, v létě i v zimě, v parnu i dešti. A za to za všechno má trochu hladu a bídných hadrů. Což je pánům!“ doložil, vida, an po blízké silnici se rychle hnál známý kočár s panem baronem, „ti mohou býti na tom světě docela spokojeni; neboť jim nic neschází! Ale našinec? Darmo mluvit! Kéž by se tak Bůh nade mnou smíloval a učinil mne aspoň na několik dní baronem, abych si aspoň jednou za živobytí od té dřiny trochu odpočinul . . .“

Sotva vyřkl ta slova, ozářil se rázem celý lom, jakoby s nebe blesk sjel do lůna skály, ač hromu slyšeti nebylo.

Skalník se tak zalekl, že mu kladivo z ruky vypadlo a oči jeho byly nenadálou září tak oslepeny, že z počátku ničeho neviděl. Teprve po chvíli spatřil nad sebou vznášeti se bílou okřídlenou postavu a zaslechl lahodný hlas, jenž pravil:

„Bůh vyslyšel tvou prosbu, skalníku, a poslal mne, abych ji splnil. Budeš tedy od této chvíle boháčem, jak jsi sobě přál.“

Anděl zmizel a skalník se stal velikým boháčem. Ničeho nyní nedělal, než-li si hověl na měkkých prachových poduškách, dobře jedl, pil, jezdil v kočáře a byl šťasten.

Jednoho dne přijeda do města v kočáře, spatřil velké zástupy lidu.

„Co se tu děje?“ ptal se.

„Král tudy pojedě,“ zněla odpověď.

„Král? To musím také počkati, abych ho spatřil,“ pravil pan baron Skalník a čekal.

Po chvíli ozvaly se na hradbách města rány z děl, všechny zvony se rozhlaholily a za zvuku hudby a jásání všeho lidu vjížděl král se svým nádherným průvodem do města.

Skalník vida tu slávu, zarmoutil se velice a pravil sám k sobě.

„Co mi platno všechno mé jmění a bohatství, nemohu-li s tak skvělým průvodem jezdit a tak oslavován býti? Kéž bych byl aspoň na den králem — pak bych byl šťasten!“

„Stane se, jak si přeješ!“ ozval se náhle známý, lahodný hlas a Skalníkovi se zdálo, že se mu před očima zamihla bílá křídla andělova.

A v témž okamžiku stal se Skalník králem. Seděl na zlatém trůně uprostřed svých rádců a ministrů, udílel rozkazy a vyslyšel prosby a žádosti. Potom se ve zlatém kočáře v jásání lidu a opět, jako ve snu, obraz se změnil a král, sedě na bujném vraníku v kruhu svých jenerálů konal prohlídku vojska. Nesčíslné zástupy vojska všech zbraní pokrývaly rozsáhlou rovinu a za zvuků hudby a volání slávy táhly před králem, jehož oči zářily a jeho hrud' dmula se pýchou.

„Kdo jest mocnější mne?!“ zvolal hrdě, „jen pokynu a všechny ty zástupy půjdou do boje a rozdrť nepřátele naše! Postavím-li se jim v čelo, vše musí před námi ustoupiti a nám se pokořiti — nikdo se mi nevyrovná!“

„Jen já!“ zadunělo to náhle hromovým hlasem z černého mraku, který hrozivě vystupoval na obzoru a z něhož jako ohnivé biče šlehaly blesky, „jen já, červe zemský! Mám více vojska než ty a pustím-li je všechno na zem, utopíš se i s celým vojskem svým!“

A jako by opravdu se to státi mělo, spustil se v témž okamžiku z černých mračen příval vody a krupobití, že vojsko úprkem utíkalo, hledajíc ochrany tu ve vojenských stanech, tu pod stromy neb střechami vesnických domků.

I sám král s celým štábem svým dal se na útěk a skryl se pod slaměným krovem nejbližší selské chatrče . .

Bylo po parádě a bylo za chvíli po bouři. Blátivou cestou, již již přerývaly veliké louže kalné vody neb divoce se ženoucí bystřiny a hromady ledových krup, ubíral se král se svým komonstvem domů.

Byl mrzut.

„Hle, co je mi platno, že jsem králem a že mám tak veliké vojsko. Mrak jest mnohem silnějším, raději bych byl tím mrakem.“

„Stane se!“ zahlaholil líbezný hlas anděla a před očima královýma zamihla se opět bělostná křídla.

A v tom okamžiku stal se Skalník velikým, černým mrakem. Připadal si jako přehromný černý pták, jehož perutě sahají od hory k hoře a jehož tělo zakrývá celou krajinu. Cítil v sobě velikou sílu a pohráváje si svými ohnivými blesky, jimiž mohl kde koho zničit, zvolal dunivým hlasem:

„Co jest král proti mně?! Bídny pozemský červíček, jež mohu rozdrtit bleskem svým! Ba mohu zničit celou krajinu se vším všudy a také to učiním.“

A zlomocný mrak hnál se, huče a soptě, přes kvetoucí krajinu, již v malé chvíli proměnil v pravou poušť a myslil, že nic na světě mu neodolá.

A hle! Tu stála hora; hrdě a nehnutě hleděla blížícímu se mraku vstříc — ba na rozbrázděné tváři její bylo pozorovati jakýsi pohrdavý úsměšek. Úpatí její bylo pokryto tmavými lesy, úbočí zelenými pastvinami, ale hrud' a hlava byl jediný ohromný žulový balvan, přes nějž přehnalo se již tisíce a tisíce černých mraků beze škody.

I mrak Skalníkův přiletěl jako ohromný černý drak a vrhl se proti hoře, a vida, že hora mu vzdoruje hrdým klidem svým, tím zuřivěji bičoval svými blesky a přivalem krup i vod její tváře a ramena — ale bez účinku — jen proudy kalných vod hrnuly se po úbočích skalních do údolí.

„Síly mé umdlévají, zvolal mrak mrzutě, „jsem bezmocný proti této tvrdé, odvěké skále! Domníval jsem se, že jsem nejmocnějším, a zatím vidím nyní, že skála jest mnohem mocnější. Nechci tedy již býti mrakem, ale budu raději skálou!“

„Budiž!“ ozval se líbezný hlas andělův, jehož bílá křídla prosvitla tmavým mrakem, jenž se rychle rozptýloval.

Dříve však, než se mrak rozptýlil docela, byl již Skalník tvrdou, mohutnou skalou, jejíž úbočí halily se v krásnou zeleň luk a stromoví, ale lysá lebka pyšně se zdvíhala nad nejvyšší mraky.

Skála hleděla pyšně kolem sebe a viděla do nesmírné dálky. Byl to úchvatný rozhled! Na sta městeček i vesnic, potoků, řek i rybníků, tmavé pruhy lesů a světlé lány polí — to vše střídalo se hluboko pod skalou a vypadalo to vše tak malé a nepatrné, jako dětské hračky. Skála se usmála a pravila sama k sobě:

„Hle, jak všechno jest malicherné přede mnou! Jen já tu stojím jako obr a nic se mi nevyrovná! Darma bych se ptala, kdo jest mocnější — není takového nic pod sluncem! A jaký to klid, jaké ticho vůkol. Jen tam dole u mé paty někdo buší. Musím se podívat, kdo jest tím smělcem!“

A skála hledí dolů, hledí a žasne! Hle, tam nějaký člověk tluče špičákem do skály, jejího to těla a drtí ji jako by byla z perníku!

„Bude-li si tak dále počínati, rozdrtí mne celou,“ zahořekovala skála a zachvěla se strachem, „není možná, aby takový červ byl mocnější mne! A přece je tomu tak, neboť mne drtí a já nemohu tomu zabrániti! Kéž bych byla tím člověkem!“

„Tvoje přání jest vyplněno!“ zavzněl naposledy lahodný hlas andělův a starý Skalník v tom okamžiku probudil se ze svého sna. Byl opět ve svém lomu a pracoval jako obyčejně — jen s tím rozdílem, že už vícekrát nebyl se svým osudem nespokojen.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

VII.

Jednoho dne přišel hostitel k Petrovi a pln radosti mu zvěstoval, že je pověřen od známých kupců úlohou, aby byl vůdcem karavaně, kterou chtějí vypraviti do města Loandy (jižně od ústí řeky Kongo, při moři), které bylo tehdy v království Angola.

Petr úpěnlivě prosil, aby ho vzal sebou, že se tam snad brzy naskytne příležitost, odplouti do vlasti.

Loanda bylo již tenkrát sídlem katolického biskupa a jest jím až dosud. Bylo velké, na břehu mořském krásně ležící město. Byli tam kněží i bratři z řádu kapucínského, jakož i několik jezuitů. Ale podobá se, že se Petr s nimi nesešel, nic totiž o nich nepíše. První jeho cesta vedla do přístavu k moři, kde se vyptával, není-li tu loď, která by plula do Evropy, anebo někam dále k severu?

Štěstí mu přálo, právě se chystala jedna z lodí odplouti k zlatonosnému pobřeží Horní Guiney. Petr se velmi zaradoval, vždyť to byl vlastně původní cíl jeho cesty. Prosil svého dobrodince, aby mu dovolil s lodí odjeti, čemuž však vůdce mocně odpíral. Zamiloval si mladého muže, kterému zachránil život, přemlouval ho, aby nejezdil, ale raději ještě posečkal, snad se naskytne příležitost použití větší lodi, která by jela přímo do některého přístavu v Evropě.

Loď, které chtěl nyní Petr použiti, byla poněkud malá a proto myslil černocho, že není příliš bezpečná. Když však viděl, že Petr mermomocí chce odjeti, že celým srdcem touží, dostati se blíže ku vlasti, nekladl mu žádných již dalších překážek, ale poctivě mu pomáhal, zopatřiti vše, čeho bylo potřebí ku plavbě po moři. Šel sám k majiteli lodi a smluvil s ním, co bude žádati za jízdu. Chtěl šest nizozemských zlatých, které minil Petr zaplatiti, až dojde do přístavu, kde by měl pan Kolck zástupce nebo známé.

Černocho však sám zaplatil převozné ze svých peněz a opatřil Petra kromě toho velkým množstvím potravin, takže mohl celých čtrnáct dní s nimi vystačiti. Oznámil totiž velitel lodi, že tak dlouho potrvá plavba ku Zlatonosnému pobřeží. Též dal Petrovi dobrý a vhodný šat, postaral se o něho jako otec o syna.

Těžce loučil se Petr se svým dobrodincem, vždyť mu zachránil život a prokázal mu mnoho dobrého.

Proti své vůli vykonal Petr cestu, které do té doby nikdo jiný z Evropanů nekonal. Pokud známo, byl první ze všech Evropanů,

který prošel na přič tak velký kus Afriky. Ale zbožný tento muž všimal si příliš málo přírody a krajiny, kterou prošel, jeho mysl obírala se pouze záležitostmi duchovními, obíral se modlitbou, prosil Boha, aby ho dovedl živého a zdravého do vlasti. Ovšem byl by mohl prokázati vědě nesmírně velkou službu, kdyby si byl všimal věci pozemských, ale i takto vykonal velké věci: Rozšířil v Agadesu svatou víru, kdež získal pro ni mnoho nových vyznavačů.

Rozloučiv se se svým druhým otcem, se starým černochem, odplul Petr dne 19. října 1688 směrem severním. První čtyři dny byl příznivý vítr, tehdy byly pouze lodi plachetní, pluly pomocí větru, který zachycovaly četnými plachtami, rozvěšenými na stožárech, sluly proto plachetní lodi. Ale již 23. října dul jim nepříznivý vítr, hnal je protivným směrem než kterým chtěli plouti, hnal je zpět a nikoliv vpřed.

V noci dne 26. října nastal vichor, který byl každým okamžikem prudší a hrozivější. Přihnal se docela neočekávaně, takže nebyl skoro nikdo z lodníků na palubě. U kormidla byl starý černochoch a dva lodníci měli noční stráž. Všichni ostatní lodníci i cestující, v celku asi třicet osob, spali dole v kajutách.

Dle starého zvyku, který měl ještě z doby, kdy žil v klášteře, vstal Petr o půlnoci a šel nahoru na palubu, aby se modlil církevní hodinky, což mu zachránilo život. O dvou hodinách ráno přihnal se tak silný vichor, že starý kormidelník nemohl udržeti kormidla, které se mu vysmeklo z ruky. Plachty byly nataženy. Loď se naklonila na stranu a okamžitě se potopila.

Vše stalo se v okamžiku. Petr se potopil a když se vynořil na hladinu mořskou, při svitu měsíce nikde neviděl ani stopy po lodi, naprosto zmizela. Nemohl pochopiti, jak se dostal do hlubiny? Měl však tolik rozumu, že šetřil svých sil, neboť věděl, že se musí udržeti nad vodou až do rána.

Povšiml si, že měli na palubě velkou hromadu tlustých trámů a mnoho silných fošen, které budou jistě plavati po moři, doufal, že se mu poštěstí, něco z toho uloviti a pak uvidí, co se dá dělati.

Dvakráte slyšel v noci volati zoufale o pomoc, ale z velké dálky bylo mu naprosto nemožno, nějak pomoci tonoucím.

K ránu ucítil najednou prudký náraz do boku. Polekal se, ale když se ohlédl, uviděl velký trám, na němž budoval své zachránění. Přichytl se ho a díval se, zda neuvidí někde po blízku ještě další dřeva.

Zachytl další tři. Roztrhal své šaty v malé proužky a svázal jimi tyto čtyři trámy dohromady. Pak si na ně lehl, aby si odpočal od únavy, vždyť od dvou hodin byl v moři a stále plaval, aby se udržel nad vodou.

Když se poněkud zotavil, hledal další trámy a našel jich v celku jednadvacet. Rozděлил je na tři skupiny. Dolů položil sedm trámů, na ně dalších sedm a nahoru na ně zbylých sedm, takže měl, jak se domníval, pohodlný prám. Aby si odpočal, lehl si na prám. Sotva však asi hodinu odpočíval, přesvědčil se, že byla marna všecka jeho práce. Vlny dorážely na trámy a všechny je rozehnal, takže mu zbyly pouze čtyři, které svázal dohromady.

Viděl, že potřebuje nevyhnutelně provazy, aby jimi mohl trámy svázati. Celé dvě hodiny plaval, ale nikde nezahlédl nyní tolik potřebných provazů. Již se chtěl vrátiti ke svým čtyřem trámům, když docela neočekávaně uviděl bezprostředně poblízku sebe lano, tlusté asi na prst a dlouhé na dvacet metrů. Bylo zhotovené z lýka palem a proto se nepotopilo a nenasáklo vodou; provazy a lany, zhotovené z konopí, ve vodě ztvrdnou a potopí se do hlubiny.

Byl jako znovuzrozen, když měl tak dlouhý provaz. Ovázal si jeho konec okolo těla, pochytal ještě několik kolem něho plovoucích trámů a pomocí nalezeného provazu udělal jakýs takýs prám, na němž si mohl lehnutí a poněkud déle odpočinouti od útrap posledních hodin. Ale byl také nejvyšší čas, síly ho opouštěly, byl by nevydržel déle plovati a udržeti se nad vodou.

Vděčně pozdvihl oči k nebi, děkoval dárci všeho života, Bohu, že ho tak podivuhodně zachránil od smrti a prosil, je-li to vůle Jeho, aby jej dovedl do domácího přístavu.

Tři dny a čtyři noci byl na moři, vítr ho hnál, jak podle slunce pozoroval, k jihu. Konečně čtvrtého dne asi dvě hodiny před východem slunce ucítil prudký náraz a v polotmě uviděl, že narazil na jakési z moře vyčnívající skalisko. První jeho myšlenka byla, poděkovati za šťastné zachránění, myslil si, že vysoká, příkře z moře vyčnívající skála je částí nějaké pevniny či ostrovem, kde se setká s lidmi, kteří se ho ujmou. Měl hrozný hlad i velkou žízeň, vždyť po celou tuto dobu, co bloudil po moři na trámě, neměl praničeho v ústech.

Jakmile se rozednilo, pracně vylezl na břeh. První jeho starostí bylo, nějak ukonejšiti hlad a žízeň. Ale jak se ubohý zklamal! Viděl, že je na skalisku, na němž pranic nerostlo, nikde nebylo viděti nejmenší zeleně, všude samé kamení a písek! Když s velkou námahou stál na nohou, přece uviděl nedaleko malou prohlubeň, naplněnou dešťovou vodou. Když k ní přišel, ošklivostí se otrásl. Byla naplněna zle zapáchající vodou, v níž bylo mnoho neřádu všeho druhu. Ale přece pil s největší chtivostí a skutečně cítil, že nabývá znovu dřívější síly životní.

Opět se rozhlížel a nyní se přesvědčil, že je na skalisku, které je nejvýše patnáct metrů dlouhé a stejně málo široké. Dle všeho bylo skalisko asi tam, kde najdeme na mapě ostrov sv. Heleny.

Sotva si Petr toto uvědomil, byl všecek rozrušen, věděl, že sotva pojede poblízku nějaká loď, naopak předpokládal, že se budou všechny lodi varovati, aby se přiblížily k nebezpečnému skalisku, kde jim hrozilo nebezpečí, že na ně narazí a zahynou.

Nejdůležitější otázkou bylo nyní pro ubohého františkána-Robinsona, jak a co učiniti, aby se uchoval na životě a nezahynul hladem a žízní. Byl tak zemdlen a unaven, že se stěží udržel na nohou. Lezl proto čtvermo po celém skalisku, které brzy prolezl; poranil si ruce i nohy od ostrých kamínků, jichž bylo všude plno. Myslí, že uvidí a najde nějakou rostlinku nebo travičku, něco, co by se hodilo k jídlu, ale nenašel pranic.

Ještě více zeslábl, až únavou omdléval. Ulehl na zemi a rozčilením rozpálenou hlavu položil na tvrdý kámem. Mozek pracoval jakoby se měl zblázniti, celých dlouhých sedm dní nic nejedl.

Dosud ho neopustila důvěra v Boha, dosud měl srdce oplývající pravou zbožností, odhodlaností. Byl odhodlán bojovati proti všem útrapám a vytrvati, ať sešle Bůh, co se mu líbí! (Pokrač.)

Al. Dostál:

Postřižiny.

(Dějepisná črta.)

Zvláštní slavnost se připravovala v Praze na knížecím dvoře. Vratislav sám k ní dal podnět, prohlásiv, že chce nejstaršího ze šesti dítek prohlásiti dospělým. Každý věděl, že to bude Václav, neboť bratr jeho Boleslav byl mladší a u dcer takové slavnosti nebývalo.

Poslové se rozjeli po Čechách a Moravě, byli posláni i dále, aby zvali zemany i kmety na hrad pražský.

Zvláštní poselstvo nastoupilo cestu až do Řezna pro biskupa, jenž by onen obřad vykonal. Jinde jej předsevzal nejstarší z rodiny, mnohdy sám otec.

Pro tento obyčej byla máti Drahomíř, která posud nepřilnula k víře křesťanské, ale vůle Vratislavova zvítězila a komonstvo jelo pro biskupa do Řezna.

Pozvána i babička Lidmila, žijící na Tetíně. Děd Bořivoj už odpočíval pod těžkým kamenem.

Mnozí se tázali a uvažovali, proč kníže pojednou syna chce za dospělého prohlásiti, času k tomu ještě dosti a příčina se nenaskýtá. Kdyby válka hrozila a Václav měl s otcem vytrhnouti do pole, tu by se nikdo nedivil, neboť bojovati s mečem v ruce mohli pouze ti, kteří obdrželi postřižiny, jak ona slavnost slula. Václav ještě se učil vědám jednak v Budči, jednak u babičky nad Tetínem nebo pod ochranou kněze Kajcha na hradě. Ovšem také občas mával mečem, na koni otce k honům doprovázel. Sedání posud pro nedospělost se nezúčastnil.

Pojednou byl přidržen na hradě a dva nejlepší zbrojnoši ho cvičili na nádveří. Často přihlížel kníže Vratislav, občas přišla se podívat i máti Drahomíř.

„Dobrý bude z něho bojovník,“ mínila tato, znaleckým okem posuzujíc výkony nejstaršího syna. „Ale Boleslav přece lépe se vyzná.“

„Jenom když náležitě obhájí vlast svoji,“ poznamenal manžel.

„Mnoho se knihám věnoval, pobyt u báby na Tetíně mu nesvědčí. Tam povaha jeho změkne. Lidmila k modlitbám stále ho přidruže.“

„Aspoň bude vládcem pobožným a uznalým, mírným a dobrotivým.“

Drahomír z kmene Stodoranů, posud pohanka, nerada slyšela takovou řeč, proto pohodivši hlavou, rychle odcházela. Jí se více zamlouval prudký a výbojný Boleslav. Z dcer nejvíce milovala Přibyslavu, jež se jí myslí i povahou podobala.

„Tak dosti,“ znamení dal kníže a oba cvičitelé se uklonili. Panic seskočiv s koně, běžel na terasu k tatíčkovi.

„Co nevidět budeš prohlášen dospělým a samostatným, už konáme přípravy k slavnosti. Budeš mít své jezdce za společníky, zbraň sečnou i bodnou, můžeš podnikat výpravy,“ líčil Vratislav.

„Pojedu na Tetín,“ hned vzpomněl vnuk na babičku.

„Na Tetín i na hrady panské, na Chýnov, Hradec, Čáslav, Kouřim, do sesterské Moravy, za hranice naší země. Všudy se představíš jako český kníže.“

„Tím jsi přece ty, otče, s podivem propověděl a na tatíčka se podíval Václav.

„Já přece nebudu věčně živ. Hleď, strýc Spytihněv ne dlouho panoval!“ Při těch slovech se knížeti hlas třásl, snad vzpomínkou na předčasně zemřelého bratra.

„Pravda, strýc nebyl dlouho na živu, ale z toho nenásleduje, že bys ty nás měl brzo opustiti,“ řekl Václav a bylo mu téměř do pláče.

„Na všechno musíme býti připraveni,“ nějak prorocky propověděl kníže, „Pojď, podíváme se do síně, kterou řemeslníci obnovují.“

Vratislav a Václavek kráčeli po nádvoří, jsouce uctivě pozdravováni. Zde seděl i kněz Kajch, jenž měl nyní mnoho prázdná, když Václav byl často od knih k šermu odvolán. Doprovodil panice z Tetína na hrad. S počátku cvičil i mladšího Boleslava, ale ten odejel ke knížeti Lutickému, aby ho pozval na slavnost. Kajch zadíval se na Vratislava a vážně pokynul hlavou. Od té doby, co ho neviděl, prodlévaje nad Berounkou, kníže valně sešel a mnoho se změnil. Nějaká vnitřní nemoc hlodala statné kdysi tělo.

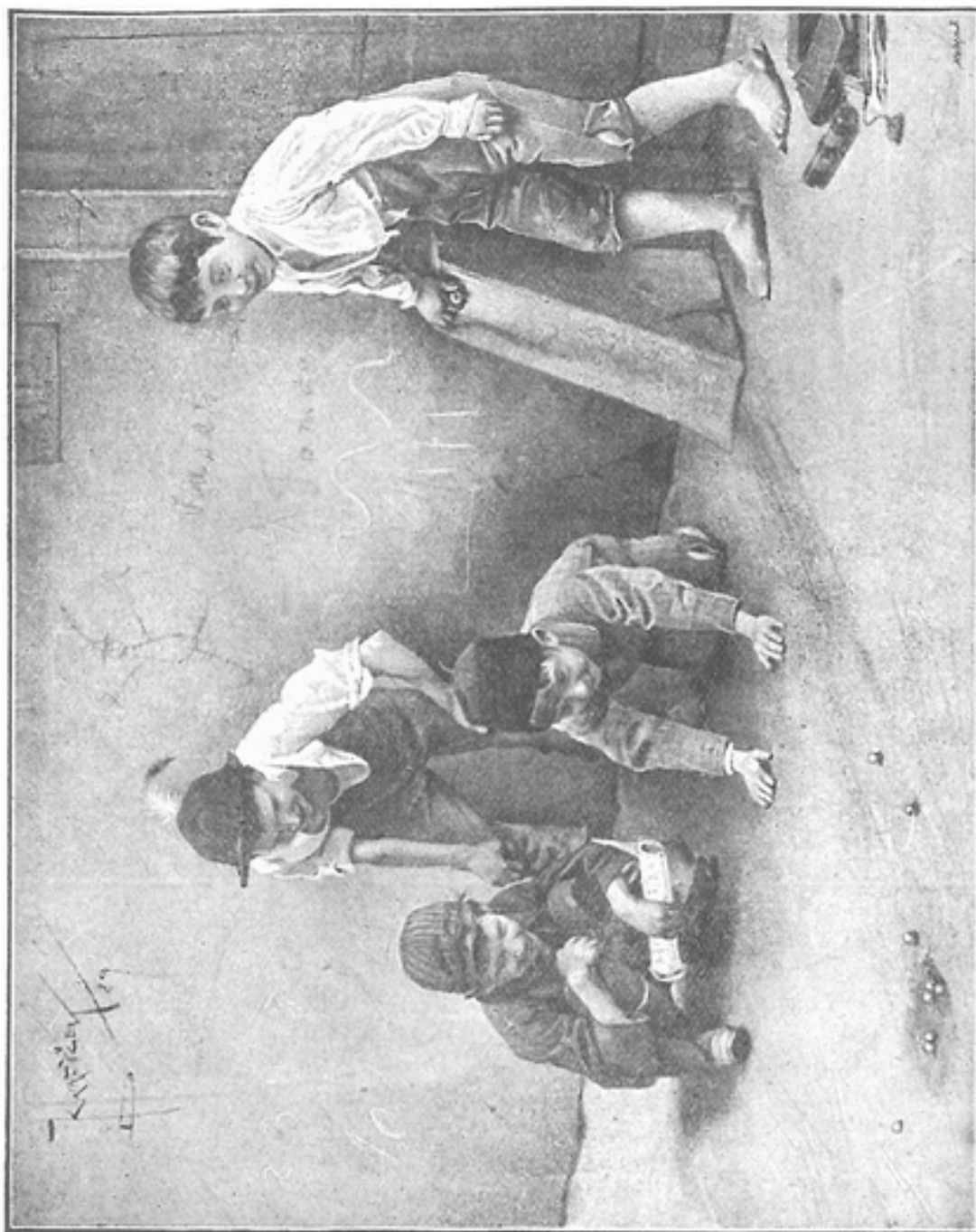
„Jenom aby brzo nenásledoval bratra Spytihněva, sám k sobě řekl kněz, jenž kolik let u Přemyslovců prodléval, víru křesťanskou zde šířil, panovníkům duchovním rádcem byl. Jenom Drahomír mu odpírala a ani dcery k vyučování mu nesvěřila. Kajch věděl, že není Vratislav zcela šťasten, že úplné shodě brání hrdost ženy z tvrdého rodu Lutického.“

I Kajch měl povinnost připravit chrám ke slavnosti, aby se tu líbilo všem, i biskupovi z Řezna.

Duchovní nyní věnoval větší péči svému vychovanci, aby ve všem byl vycvičen, aby se hodně připravoval k důležitému kroku. Jakmile Václav samostatným se stane, ustane vliv Kajchův, přestane vyučování. Panic může volně jednati. Dalo se čekati, že nadále poslušným bude babičky Lidmily, rodičů i posavadního svého pěstitele.

Václav se připravoval i modlitbami, proto často jej bylo viděti pod klenbou chrámovou v přítomnosti kněze Kajcha. (Dokonč.)

J. M.:

ZA VĚTREM.

Znám já jednu stodůlečku,
stodůlku,
tam se koulí na sluněčku
do důlku.

Pojďme, hoši kamarádi,
k stodole,
tam si zahrajeme rádi
po škole.

Už to běží, už se kulí
kulička,
jenom ať se nezakulí
maličká.

Ať se rovně do té jamky
kutálí,
abychom to, kamarádi,
vyhráli!

L. Grossmannová-Brodská :

Bambino.

(Pokračování.)

„Jen sečkej, zítra se tě znovu otážu, až pochodíme několik terstských uliček, do nichž se stoupá vzhůru do schodů jako u vás do patrových domů. Tož jen usedejte, naši také již na vás netrpělivě čekají.“

Pokynul na kočího, jenž ho sem prve přivezl a když vozka blíž ke vchodu popojel, zavolal pán:

„Facchini!“

Mžikem zde byl hbitý, opálený a černooký výrostek, jemuž nařízeno, aby zavazadla příchozích donesl do povozu.

„Facchini — toť zdejší pojmenování nosiče,“ vysvětloval strýček Milošovi, jenž byl rád tomuto vysvětlení a první toto vlašské slovo ihned si do zápisníčku poznamenal.

Sotva vyjeli, objevil se před nimi velkolepý mořský přístav, kde kotvilo veliké množství obchodních, rybářských i dopravních lodí, jejichž stěžně a stožáry tvořily celý hustý les.

Otec vykládal synkovi, že Terst stával již za doby starořímské, kdy se nazýval Tergeste a že má velice krásnou polohu.

Jeli z nádraží po Piazza Grande, kde se na levo nacházel palác místodržitele, před nímž jsou pěkně upravené sady s lavičkami. Hned naproti jest neméně výstavná budova paroplavební společnosti Lloyd a uprostřed Municipio (radnice). Když zahrnuli do široké a úpravné třídy poblíže moře, povídal pan Vyhlas pražskému bratrovi:

„Toto jest riva (ulice) Carciotti, odtud není daleko na mollo (nábreží) San Carlo, kde panuje nadmíru zajímavý život a kam se též později podíváme.“

Miloš dobře postřehl, že ulicemi, kudy jeli, vedla též pouliční dráha, však to byly hlavní ulice; přes veliké tržiště zabočil povoz do odlehlejší části města a hoch poznovu žasl, jaké to byly temné, neúpravné a příkré uličky, kolem nichž jeli. Někde z oken bylo vyvěšeno k usušení vyprané, mokré prádlo, což arci nepřispívalo k lepšímu vzhledu celého okolí.

Když povoz stanul před velikým obchodem, za jehož výklady nalézalo se jižní ovoce a různé vzácné lahůdky, strýček skočil s povozu a pomáhaje svým hostům sestoupiti, řekl s úsměvem: „Již jsme doma.“

Z krámu vyběhl mladík, jehož se pán otázal: „Je zde paní?“

„Ano, signora (paní) došla před chvílkou.“

Však již ze zaskleného pokojíku z pozadí krámu vycházela usmívající se paní s dítětem na rukou a strýček řekl Milošovi: „Hle, to je tvoje tetínka, hochu. A to bambino (děťátko) je tvůj bratráneček Pietro (Petřík).“

Miloš pro samé podivení byl by skoro zapomněl odpověděti na laskavé uvítání neznámé posud tetičky; však beztoho z její řeči rozuměl pouze některému slovu; pan profesor, jenž věděl, že jeho švakrová jest Chorvatkou, pomatení synkově se nedivil a laskal se s Petříkem, jenž radostně broukaje, poskakoval v náručí matčině a neohroženě vztahoval buclaté ručky po neznámém pánovi.

Paní Ljubice Vyhlasová vedla pak hosti do prvního patra, kde bylo jejich obydlí.

Maličký Pietro uložen do kočárku a pánové usednouce na pohovku, dali se do důvěrného, příbuzenského hovoru, nežli domácí paní se služkou schystá nějaké občerstvení.

Šermujíc nožkami i ručkami ve vzduchu, dítě na kočárku vesele broukalo, usmívajíc se na Miloše, jemuž nešlo z hlavy to žertovné pojmenování: „Bambino“.

Bambino! Tak zde nazývají malé děti po italsku; Milošovi to připomínalo žertovnou hru na zvonečky, když maličkého učila jej chůva dělati bim! bam! bim! bam!

„Také to zní, jakoby řekl někdo bumbati,“ usmál se Miloš a zapomenuv na chvílku, kde se právě nalézá, hlasitě povídal: bim, bam, bim!

Děcko v kočárku se vesele rozkřičelo, domnívajíc se, že jej Miloš volá a přicházející sem tetinka pravila uznale:

„Hleďte, jak si ti dva hošici hned rozumějí! Jak je to pěkné, že se Miloš z Pietrem tak brzy spřátelili!“

Hostům po dlouhé jízdě vyhladovělým znamenitě chutnala polévka z rajských jablíček, potom přišly na stůl olejem omaštěné makarony (dlouhé, kulaté nudle) posypané parmasánským sýrem, potom donesena na stůl mísa s úhlednými řízky pečeného masa, které mělo vzhled masa telecího, jenže bylo suché, bez omáčky — podáván k tomu v nádobce olivový olej.

Pan profesor okusiv, povídal: „Znamenitá ryba!“

„Což pak je to ryba, tatínku?“ tázal se překvapený Miloš.

„Arciže ryba!“ smál se strýček, „a jmenuje se tuňák. Tetička ji pekla bez nádoby, jen tak na železném podstavci nad žhavým popelem. Je to zde v Terstu oblíbené italské jídlo.“

„A jest chutné i výdatné,“ svědčil profesor.

Miloš nevycházel z udivení, vida jak tetička požívá jakési lupeny dlouhé, tenké, na konci jemně zoubkované, pokapané toliko olivovým olejem, který zde zastupuje máslo, vypadalo to jako hlávkový salát a také to byl salát, jenže mnohem větších listů a bez oněch tvrdých srdéček uvnitř.

Pan profesor Vyhlas, nejsa milovníkem lihových nápojů, odmítl pivo, které bylo teplé i kalné. Ani Milošovi nechutnalo černé nakyslé víno istrijské, které, poněvadž není příliš opojné, hojně se v Terstu pije v nedostatku dobré vody pramenité. Zavděčila se mu tetička láhví sodovky ačkoliv hoch si myslil, že by si lépe pochvaloval sklenku dobré, čisté vody.

Rychle uběhlo odpůldne i večer a když vstávali od stolu, pravil obchodník:

„Nyní se odeberete na odpočinek, abyste z rána svěží mohli si všechno náležitě prohlédnouti.“

(Pokračování.)

Děti.
Obraz Vojtěcha Šafa.

L. Grossmannová-Brodská :

DĚTI.

Děti, milé děti,
tam veselo bývá,
kde se vašich hlásků
písnička ozývá.

Kdy se vyrojíte
čile, skotačivě,
jste jak svěží květy
na zelené nivě.

Nadějí jste příštích,
bohdá lepších časů,
kdy z mraků zas vzejde
plna čarojasu,

krásná hvězda štěstí,
krásná hvězda míru,
a své požehnání
vnese do Vesmíru. —

Matička, Vlast milá,
střeží si vás všude,
ví, že z dětských srdcí
posilu mít bude. — —

V nepřátelské vřavě,
při odpůvců sváru —
děti, naše děti,
zárukou jste zdaru.

Slunéčkem nám sviťte,
skřivánkem nám pějte,
všecku dětskou radost
údělem vždy mějte.

Nám ta vaše srdce
vstříc budou vždy tlouci,
nadějí v posilu
i štěstí budoucí! — — — —

Okénka do života.

Nový opat kláštera rajhradského. Po nenadálé smrti zasloužilého a učeného opata P. Prok. Šupa zvolen byl v únoru nejvyšším představeným staroslavného kláštera rajhradských Benediktinů P. Petr Hlobil. jehož podobiznu přinášíme v tomto čísle. Narodil se dne 26. srpna 1854 v Kroměříži, kde také studoval. Na kněze byl vysvěcen r. 1877 a působil pak horlivě v duchovní správě v Rajhradě nejprve jako kaplan, pak jako farář a děkan. Dlouhá léta byl také redaktorem oblíbeného náboženského časopisu „Škola Božského Srdce Páně“, přeložil z jazyka francouzského několik náboženských spisů a přispíval svými články do různých časopisů. Čtenáři „Anděla Str.“ přejí novému p. opatu v nové činnosti hojně Božího požehnání.

Spisovatel Karel J. Zákoucký slavil dne 21. února t. r. své 60. narozeniny. Narodil se r. 1862 v Heřm. Městci a jest nyní ředitelem chl. měšťanské školy ve svém rodišti. Vydal dlouhou řadu

povědek a knih pro lid i pro mládež, z nichž některé byly přeloženy i do slovinštiny a bulharštiny. Mnoho jeho článků a povídek je dosud v časopisech, zvláště také v „Andělu Strážném“. K. J. Zákoucký náleží jistě mezi nejstarší a nejvytrvalejší spolupracovníky našeho časopisu; přispívá do něho již přes 30 let. Není ročníku, v němž by nebylo od něho několik příspěvků, a to nejen pod vlastním jménem, ale i pod různými jmény přijatými.

V dopise redakci táže se p. spisovatel: „Jak dlouho budu ještě do „Anděla Strážného“ psáti?“ Všichni naši mladí čtenáři jistě si přejí, aby to bylo ještě hodně dlouho! Kéž žehná Bůh jeho pilné a ušlechtilé práci!

Vděčnost. Ve vlasteneckém museu olomouckém jsou vzácné sbírky po profesoru vysokých škol Fr. B. Ševčíkovi, rodáku z Jedovnic u Blanska a známém lidumilu. Mezi nimi nalézá se také nepatrná plechová lžíce, vložená do

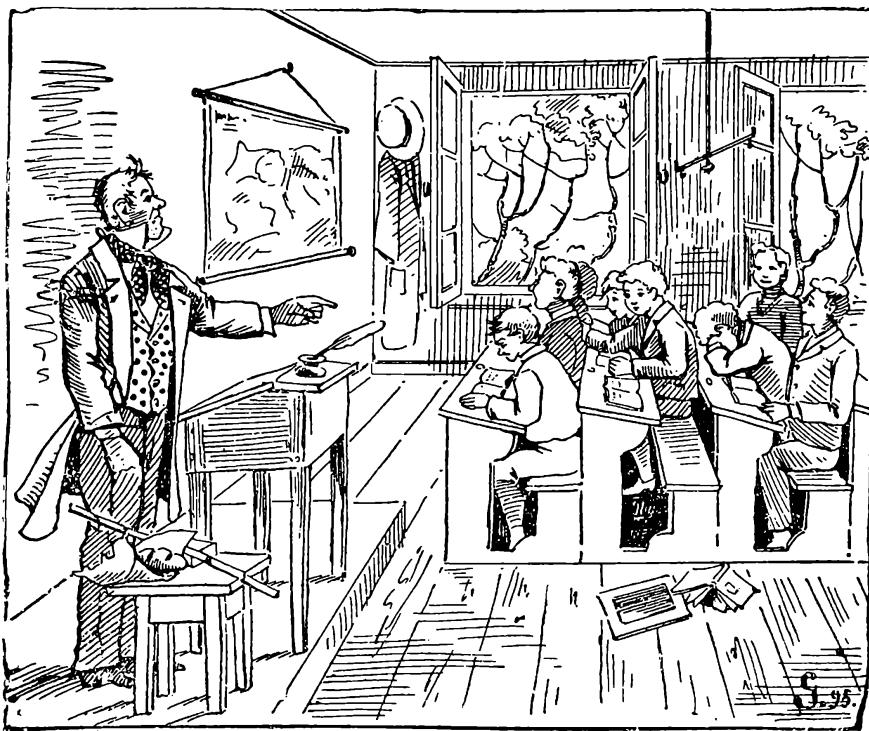
pouzdra, a k ní je připojeno toto vysvětlení, psané vlastnoručně prof. Ševčíkem: „Touto lžičkou jídal jsem polívku s chlebem a se žemličkami, jsa chudým studentem v letech 1842—1849 v klášteře u Františkánů ve Vídni, kde žebráci dostávali z milosti polívku v síni — a několik studentů v komůrce zvlášť. Pohled na tuto lžičku upomíná mne zvlášť na velmi smutnou dobu života mého, zároveň však na nekonečnou dobrotu Pána Boha, který mne nikdy neopustil a kterého i já nikdy se nespustil...“ V dalším vzpomíná svých dobrodinců za studií v Brně, zvlášť chudých Kapucínů, kde dostával třikrát za týden obědy i peněžitou podporu. „Bůh jim to odplat! Psáno ve Vídni dne 14. listopadu l. P. 1895.“

Jak krásná je tato vděčnost jednoho z našich nejpřednějších vlastenců! A jak vzácná právě v naší době! Bůh ji také odměnil již na tomto světě. Prof. Ševčík stal se zámožným mužem a při tom velkým dobrodincem chudých. „Buď vděčen za dar nejmenší a staneš se hodným přijímati větší“, napsal bl. Tomáš Kempenský.

Kolik jest hvězd? Státní hvězdárna v Tunisu, jejímž ředitelem jest jesuita

P. Raoul Rocca, začala v listopadu r. 1916 obrovskou práci sčítání hvězd. Práce blíží se nyní svému ukončení. Sčítání dalo se fotografováním hvězd. Dosud vypracovala hvězdárna 861 podobizen; na každé podobizně pak je 60.000 až 800.000 hvězd. Všechny hvězd napočítáno celkem — 55 milionů! Fotografické přístroje, jichž bylo upotřebeno, mají chromatické čočky průměru 25 cm. Možná jimi fotografovati i hvězdy méně jasné, 16. až 17. velikosti. Ke sčítání hvězd používá se velice přesných drobnohledů. Dva zkušební hvězdáři potřebují 14 dní k sečtení hvězd na jedné fotografické plotně. — Výsledky této úmorné práce potvrzují jen znovu slova Písma: sv. „Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha“.

Utrpení českého vojáka v poli. Pod tímto názvem vyšlo právě nákladem Občanské tiskárny v Brně nádherné album 27 barevných obrazů ze světové války akad. malíře Karla Rélinka. Známy český umělec zobrazil tu krásně a jímavě, co vytrpěl zvláště náš český voják za hrozných válek v Alpách i na jiných bojištích. Upozorněte na Album své otce a bratry! Buďte jim trvalou vzpomínkou na vlastní prožitá utrpení. Cena obrazů na křídlovém kartoně jest poměrně velmi nízká.

Skrývačka.

Frantik, věčný neposeda,
pokoje ni v škole nedá,
šeptá, mluví nebo chytá lelky,

pan učitel věru kříž má velký.
Dnes pak „hrdinský“ zas proved' skutek,
když měl za trest do kouta jít — utek'.

Za obsah odpovídá P. Emanuel Masák. — Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna v Brně.

7. Výpůstka.

Václ. Krejčík ve Vrutici Benátské.

Trojslabičné slovo, jméno mojí
máti,
srdce-li mu vyrveš, sestru mou
zas dá ti.

8. Rodovka.

A. Votava, Krhov.

„On“ v lese vesele pohvizduje,
„ona“ travinám smrt způsobuje.

9. Skládací hádanka.

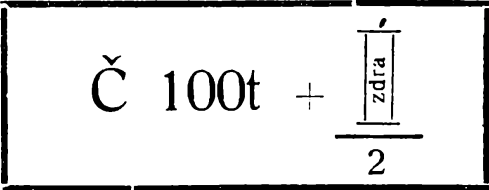

Ant. Pospíšil, stud. v Brně.

Písmena označená křížkem, čtena shora dolů, dají začátek české
písně.

s	+	o	látka
l	+	n	jméno měsíce
K	+	a	ostrov
t		n	část měsíce
o		o	kov
l		a	přístroj ke svícení
R		a	řeka ve Francii
k		ř	řemeslník
T	+	e	řeka v Anglii
k		a	drůbež
K	+	v	město v Rusku

10. Rebusy.

Fr. Pustějovský, Lichnov.

1.
2.
3.

11. Rebus.
M. M. Hlinsko.

$\frac{\text{slov. panovník}}{\$}$	100	t		T + S.O +
	200			
	300			

12. Rebus.
Lud. Potůčková, Pelhřimov.

H ^{šetři} ^{zraku} ^{svého!} J $\frac{\text{pl}}{\text{U}}$

OBRAZY SV. OTCE PIA XI.

vydalo nakladatelství

OBČANSKÉ TISKÁRNĚ V BRNĚ

na krásném křidovém papíře velikosti 35×47 cm. Provedení obrazu je bezvadné a doporučujeme všem farním úřadům a našim katolickým rodinám co nejvřeleji. Cena obrazu Kč. 10.— včetně obalu a poštovního. Při hromadných objednávkách slevy a možno obrazy použít jako biřmovací, k prvnímu sv. přijímání atd. **Objednávky zašlete ihned!**

Upozorněte své otce, bratry, kteří byli na vojně, na krásné album obrazů ze světové války akad. malíře K. Rélínka „**Utrpení českého vojáka v poli 1914-1918**“.

Cena 200 Kč

je vzhledem na výpravu a počet 27 obrazů všem přístupná. Nakladatelství povoluje důvěryhodným osobám pohodlné splátky.

Objednávky vyřizuje

Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice číslo 19—21.

Rozluštění, psaná inkoustem a označená čísla hádanek, možno zaslati do 15. května 1922. Nestačí ovšem, aby pod jedno rozluštění podepsalo se několik luštitelů; každý samostatně! V 10. čísle „Anděla Str.“ bude pak uveřejněn seznam vítězů i všech ostatních účastníků turnaje. Nuže, s chutí do práce!

Za obsah odpovídá Emanuel Masák.

Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

Předplatné na Anděla Strážného celoročně: 10 K, jednotlivá čísla po K 1.40.
Vychází měsíčně jednou vyjma červenec a srpen.

turnaj!	Hádankářský	turnaj!
----------------	--------------------	----------------

1. Rostlinopisná rámovka.

Božena Nováková, Kralupy n./Vlt.

a	e	d	i	í	k	l	r	ř
a		e		í		l		š
a		e		k		l		u
a		h		k		n		u
a		h		k		n		v
a		h		k		r		v

2. Zužovačka.

Oldřich Kežlínek, III. tř. měšť.
v Krhově.

1234562 rostlina.

34562 planina.

4562 část těla.

562 číslo.

62 náměstka.

2 hláska.

3. Lištová hádanka.

L. Dvořák, stud. v Král. Polí.

á	r	i	t	o	m	d	v	u
l	h	a	a	m	o	e	v	s
ž	á	l	o	o	p	n	c	z
d	z	o	r	u	m	í	b	s
k	l	o	á	v	é	l	n	ů

Seřadíte-li lišty správně, obdržíte přísloví.

4. Roháček.

Jan Pospíšil, stud., Bohonice.

A	A	A	A	A
A	D	D	L	
L	M	M	O	
O	T	T		
Z				

v přírodě je vzácné

bohyně slovanská

muž z bible

příslovce místa

samohláska

5. Početní hádanka.

Baběrád Em., stud.
v Jevíčku.

Sestavte čísla od 4 do 12 do devíti čtverečků, tak aby součet jejich zleva na pravo, s hora dolů, ve směru úhlopříček rovnal se 24.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 9.

Edv. Elpl:

O KRÁSNÝ MÁJI!

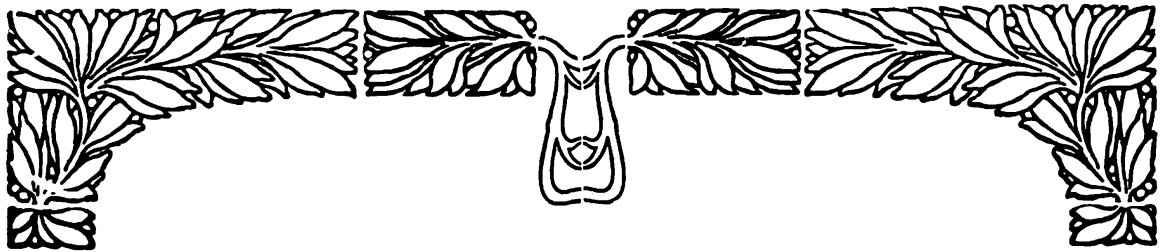
O krásný máji, měsíci květů,
v pohádku měníš celý kraj,
nádhrou zdobíš lučiny, sady,
zahrady, stráně, stinný háj.

Les svátek slaví. Každý strom v plesu,
všecko v něm píseň jediná.
Na stráni svěží, v podrostu mladém
stanula srní družina.

Potůček hbitě úvalem hrčí,
staré se vrby zhlíží v něm,
na březích zlaté blatouchy sedly
tvořice lučin vábný lem.

Ještěrka čilá travou se kmitla,
vše v objetí je sluníčka,
kam oči hlédnou, rozkvétá štěstí,
všude tě vítá kytička.

O máji krásný, měsíci něhy,
rozkoší plníš celý svět.
Jak lesy, luhy a sady zdobíš,
vyrůstá v duši blaha květ.

B. Jasnov:

Dr. Pavel Vychodil.

Dne 18. dubna t. r. slavil své šedesáté narozeniny jeden z největších českých filosofů nové doby i z nejzasloužilejších duchovních vůdců katolického lidu českého — Dr. Pavel Vychodil. Nerad vystupuje na veřejnost, protiví se mu také prázdne oslavování, ale jest jistě slušno, aby i naši mladí čtenáři zvláště z řad studentských znali aspoň hlavní činnost muže, jenž právě také o rozvoj „Anděla Strážného“ získal si nemalé zásluhy.

Dr. Pavel Vychodil jest rodem Hanák z Přemyslovic u Prostějova, kde se narodil dne 18. dubna r. 1862 jako syn rolníkův. Gymnasium vystudoval s výtečným prospěchem v Kroměříži, vynikaje již tehdy nad spolužáky neobyčejným nadáním a vytrvalou pílí, ale také mužnou neohrožeností a rázností. Tyto vlastnosti vyznačují pak celý jeho další život. Již jako 18letý student psal bystré posudky a články literární do „Obzoru“, kde budily brzy pozornost.

Po maturitě vykonané s výborným prospěchem vstoupil r. 1881 do řádu sv. Benedikta v Rajhradě, studoval bohosloví v Solnohradě a v Brně, kde byl také r. 1886 vysvěcen na kněze a r. 1890 povýšen na doktora theologie. Od r. 1896 žije v Brně jako ředitel bývalé benediktinské tiskárny, kterou velice zdokonalil a rozšířil a která nyní se nazývá „Občanská tiskárna“.

Již od mládí obíral se Dr. Vychodil se zálibou studiem filosofie, literárních dějin a kritiky. Studoval zvláště nejslavnějšího starověkého filosofa Aristotela, z něhož přeložil a s výkladem vydal spisy: „Kniha o básnictví“, „Knihy o duši“, „Ethika Nikomachova“, „Politika“ a j. Samostatným dílem v tomto oboru je spis „Důkazy jsoucnosti Boží a jejich dějiny“, zvláště pak „Apologie křesťanství“, kniha o dvou velikých svazcích, kde bystře a důkladně odůvodňuje a hájí základní pravdy náboženské.

K těmto dílům nábožensko-filosofickým druží se důležité spisy z oboru krasovědy a literárních dějin, „Poetika“, „Básnictví a mravouka“, pak důkladné životopisy dvou slavných spisovatelů a buditelů naší katolické Moravy: „František Sušil“ a „Václav Kosmák“.

To jsou spisy vydané samostatně. Vedle nich však nesmírné množství drobných článků jest uloženo v časopisech, zvláště v „Hlídeceliterární“ a v „Hlídce“. Již skoro 40 let jest Dr. Vychodil redaktorem „Hlídky“, jež vychází měřičně v Brně a jest hledaným vůdcem a rádcem všech vzdělaných katolíků v otázkách náboženských

i vědeckých, literárních i sociálních a politických. Co dobrého tu vykonal i pro rozvoj katolického hnutí v naší vlasti, to ocení až budoucnost a plně jen Bůh, stejně jako jeho tichou, ale bohatou činnost lidumilnou, kněžskou a národohospodářskou.

Vědecké jeho práci dostalo se uznání již před lety tím, že byl jmenován dopisujícím členem České Akademie v Praze.

Kéž veškeré tak mnohostranné a neúporné činnosti Dra Vychočila žehná Bůh ještě mnohá a mnohá léta ku prospěchu katolického lidu a celého našeho národa!

Al. Dostál:

Postřižiny.

(Dějepisná črta.)

(Dokončení.)

I Praha účast brala na slavnosti a měšténině se chtěli zúčastniti co nejčtetněji. Pověst rozlétla se po zemi a hned se někteří vypravili do Prahy, která se hemžila cizinci i lidem přespolním.

Mezi prvními byli Moravané, zemané polští, vyslanci od Dunaje i z krajín polabských. Veliké naděje kladeny ve Václava Přemyslovce, o němž letěla zvěst široko daleko, že bude panovníkem pobožným, spravedlivým, mírumilovným, vlast svoji milujícím. Postřižiny se měly přímo podobati korunovaci, vždyť bude Václav nyní jako společníkem Vratislavovým, bude i samostatným správcem, kdyby kníže musil na čas odjetí, snad mu otec svěří část k samostatnému vedení, aby se osvědčil, aby už nyní starost měl.

A podobalo se, že Vratislav skutečně pomocníka potřebuje, neboť moc jeho daleko zasahovala a z Němec vždy bylo se obávati nepřátelského vpádu.

Václav měl vydatněji šířiti a zakotvovati v zemi křesťanství, které se posud všudy neujalo, když ani Drahomír ještě křesťankou nebyla.

S mnohými poctami uvítán byl biskup z Řezna Wolfgang, kterého vítal kněz Kejch vedle manželů knížecích. První jeho návštěva platila chrámu, kde děkovať Bohu za to, že namahavou i nebezpečnou cestu překonal. Jenom na hranicích v hustých lesích musili se ozbrojení průvodci postaviti proti lidem záškodným, kteří seznávše statečnost zbrojnošů, rychle ustoupili. V Čechách mínil Wolfgang pobýti několik neděl. Že česky nerozuměl, Kejch měl mu býti průvodcem.

Poněkud déle na sebe dali čekati vyslanci z krajiny Stodor, odkud i Drahomír pocházela a kde se posud pohané udržovali.

Každý na útraty knížete žil, někteří stolovali přímo s Vratislavem.

Postřižiny stanoveny na neděli, kdy se dostavili v dlouhých řadách Pražané a obyvatelé z okolí. Branní už ani nehleděli, kdo prochází branou, ani se nedotazovali, ač mohli předvídati, že při takové příležitosti vtírají se do města a na hrad i lidé nehodní. Vystoupiti by nemohli, neboť by tisíce paží bránilo knížete a trestalo každou zlomyslnost rušitelů pořádku.

Do přeplněného chrámu uvedl kníže Vratislav syna Václava. Boleslav následoval. Vznešená máti vedla čtyři dcery. Pištcí hráli, bubny vířily, zvony zněly, lid jásal.

Biskup čekal před oltářem. Jeho slova překládal Kejch těm, kteří nerozuměli latinsky. Všichni přítomní napjatě poslouchali.

Potom Václav pokleknul. Jeho kučeravé vlasy rozvinily se kolem hlavy. Ruce měl sepjaté, zrak upřel na Volfganga, když prosil za postřižiny. Biskup předložil několik otázek, jež Václav správně zodpověděl; také upozornil, že nadále, třeba samostatný a dospělý, musí poslouchat svých rodičů.

„A babičku Lidmilu,“ poznamenal mladý kníže.

„Ano, babičku Lidmilu,“ s úsměvem potvrdil Volfgang a s láskou na Václava pohleděl.

Rozmluvu onu uslyšela i ta, již se týkala a velice byla potěšena, vždyť vnuk projevil slovy těmi náklonnost a sliboval poslušnost.

Nyní biskup ustříhl Václávovi několik kadeří a vlasy na ták položil. Potom políbil junáka na čelo. Kde kdo se hrnul k Václavovi, ale ten nejdříve rodičům a babičce ruce celoval. Boleslava a sestry objal a pak všem pravice tisknul, od nich blahopřání přijímaje.

Biskup sloužil mši sv. a zpíval „Tě Boha chválíme!“ Všem se nepodařilo dovnitř se dostat, stáli kolem a modlili se. Ještě se podívali na průvod, jenž se brał do hradu. Václav seděl na koni, už měl své průvodce a dával rozkazy.

„Náš budoucí kníže!“ poznamenal nedaleko stojící návštěvník.

„Bude asi hodný,“ přisvědčoval souseď.

„Ovšem, babičky Lidmily vychovanec. Horlivý Kejchův následovník.“

Toho dne mnoho bylo na hradě a v Praze lidí vyčastováno. Také sedání dobře dopadlo a Václav ukázal, že jeho paže jest silná i vyčvičená.

Sotva se hosté rozjeli, počal kníže Vratislav churavěti. Z počátku se myslilo, že to jest pouze únava od slavnosti, ale záhy se poznalo, že churavost má hlubší základy. Už se předvíдалo, že ani druhý syn Bořivoje a Lidmily dlouho nebude živ, ale že následovati bude za nedlouho Spytihněva. Matka přečká oba syny.

Teď bylo třeba, aby Václav otce zastupoval. Poználo se, proč bylo tak pospícháno s jeho prohlášením za dospělého. Kníže cítil chorobu, tušil, co se brzo stane.

Přijela babička Lidmila z Tetína, Václav už se nevrátil do školy. Ale vlády se ujímala také Drahomíř.

Vratislav před smrtí dal synovi mnoho dobrých rad, jak by měl panovati ku prospěchu národa. Kníže zemřel roku 921; krátce před tím byla máti jeho Lidmila zákeřně na Tetíně zardousena.

A zase sjíždějí se nyní smuteční hosté do Prahy, opět přijíždějí zemané i lid na pohřeb. Všechny vítal mladistvý Václav, osmnáctiletý paníc, jenž si vedl zcela samostatně. Byl tu zase řezenský biskup, kněz Kejch a jiní, kteří ukládali mrtvé tělo Vratislavovo do chrámu

sv. Jiří na hradě Pražském. Rodina srdečně zaplakala nad hrobem předčasně zemřelého knížete.

Nad hradem jakoby začernalo se mračno, jakoby křídlem zamával dravec, neboť nebyl konec útrap, ale následovala truchlohra, která se odehrála v Staré Boleslavi o památce posvěcení chrámu sv. Kosmy a Damiana.

Karel J. Zákoucký:

Vězeň.

(Historický obrázek.)

Smutné, velice smutné doby nastaly zemi české, když Přemysl Otakar II. zahynul na Moravském poli. Poručníkem nezletilého Václava, syna Přemyslova, stal se Otta Braniborský, který svého postavení chtěl využít ke svému prospěchu. Aby svůj úmysl mohl uskutečnit, zavezl malého Václava na hrad Bezděz a odtud do Němec, kdež s ním zacházeno přímo nelidsky.

Na Bezděz zavezen byl s matkou Kunhutou. Co zimy a hladu musili zde prožít, nelze vypsati. Při pohledu na ubohé dítě se nešťastné matce lítostí srdce svíralo. Přemyšlela, uvažovala, kterak by dítěti pomohla, ale marnou byla všechna její tužba po zlepšení poměrů. Žalářník Heřman jen tvrdá slova měl za odpověď na její prosby, aby se chlapci dostalo lepšího jídla a teplejšího oděvu. I rozhodla se nešťastná matka pokusit se o útěk a hledala pomoci u českých pánů.

A útěk se jí podařil.

Utekla do Prahy. Ale necítíc se tu dosti bezpečnou, uchýlila se do Znojma, odkudž odešla do Brna, kdež moravským pánům vylíčila poměry, v jakých její synáček na Bezdězi žije. A páni moravští vyslechnuvše ji, hned se rozhodli pro ni a pro dítě její třeba i životy nasaditi.

V čele moravských pánů stáli: Kuna z Kunštátu, Milota z Benešova a z Dědic, Bohuš z Drahotúš, Záviše z Falkenšteina, Vok z Kravař, Herburt z Fulšteina a mnozí jiní.

Otta Braniborský zatím zavezl malého Václava do Němec.

Nejuhlazenějším ze všech pánů byl Záviše z Falkenšteina. Vynikaje pěknou postavou dovedl se každému vlichotiti i vlídnou řečí. Každého získal, každého si naklonil. Proto jej lidé považovali za kouzelníka. A víra v jeho kouzla se utvrdila, když i královnu Kunhutu tak zmámil, že jej tajně pojala za manžela a s ním záměry osnovala, kterak by knížete Mikuláše o zemi opavskou připravila. Při tom i na své dítě zapomněla.

Tím zneprátelila si moravské pány. Ti spojili se s olomouckým biskupem Brunou a od královny odpadli. Věren jí zůstal pouze Záviše z Falkenšteina s několika málo pány.

Záviše však svojí chytrostí brzy u pánů dokázal, že se s ním opět spojili a rozhodli se postavit proti poručníkovi Václavovu, Ottovi Braniborskému. Žádali, spojení jsouce s českými pány, aby jim Václava vydal.

Otta Braniborský vida nezbytí, slíbil, že jim Václava vydá, složí-li mu 15 tisíc hřiven stříbra. A páni, zvláště čeští, vidouce bídu, která se do Čech vtírá, slíbili, že žádanou částku Ottovi Braniborskému složí.

Otta však obdržev uvedenou částku slibu nedostal, Václava nevydal. Naopak, mnohem přísněji poručil jej střežiti. Báł se, aby ho některý z pánů ze zajetí nevysvobodil. Za to na pánech žádal nových 20.000 hřiven stříbra.

A páni čeští i moravští milujice svého krále, slíbili mu tuto částku. Nemohouce však ji již sehnati, upsali mu ji na hradech a městech českých a to: na Ronově u Žitavy, na Žitavě, na Bezdězi, Scharfensteinu, Žandově, Děčíně, Ústí nad Labem a Mostě. Tím dosáhli, po čem toužili. Otta Braniborský Václava ze své moci propustil.

Psalo se dne 24. května 1283, když Václav na těle nedostatkem a všelikým zanedbáním umořen, ale na duchu vyspělý do Čech se navrátil.

Když královna Kunhuta žijíc se Záviši na Moravě o tom uslyšela a netroufajíc si před něho předstoupiti, že tak na něj zapomněla a jen o své zájmy se starala, dopsala mu. A Václav obdržev její list zaslzel a hned posly vypravil, aby se co nejrychleji do Prahy vydala. I Záviši dovolil do Prahy přijeti.

A Záviše maje Václavovo svolení, rychle s Kunhutou spěchal do Prahy, aby se mladistvému králi — svému nevlastnímu synu — poklonil a jej za svého pána uznal.

A Václav spatřiv Záviše hned prvním okamžikem si jej tak oblíbil, že k němu přilnul pravou láskou synovskou.

Záviše jeho přízně dovedl využití. V krátké době dosáhl toho, že čeští páni více dbali jeho slova než slova Václavova, a to zvláště, když jej král Václav jmenoval svým nejvyšším hofmistrem.

Když pak Záviše své moci přímo nadužívati počal a k mnohým českým pánům urážlivě se choval, znepřátelil se s českými pány. V čele jich stál Tomáš z Bechyně.

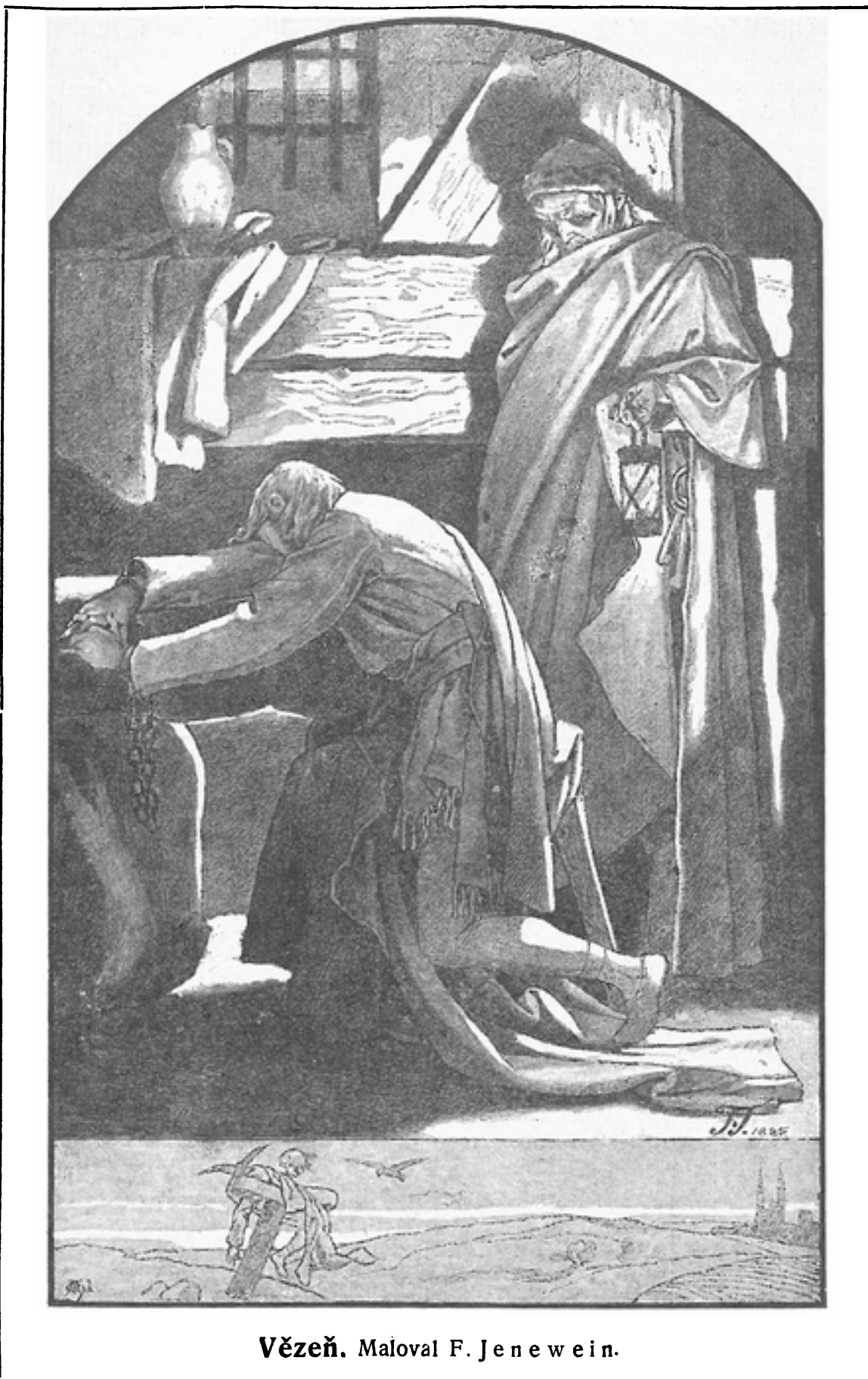
Strana Závišova byla však mocnější. Stáli při ní přední pánové čeští a Záviše, aby se jim za věrnost jejich odvděčil, s Kunhutou vymohl toho na králi, že jim svěřovány přední úřady při dvoře. Tím jeho nepřátelé jen tím více se znepokojili.

Ale Záviše zůstal vítězem.

S vítězstvím přibylo mu troufalosti. Byl pánovitější a pánovitější. Podobalo se, jako by chtěl do svých rukou uchvátiti všechnu moc královskou.

To počalo se i mnohým jeho přátelům nelíbiti. Nejprve sjížděli se na hradech pánů stejně smýšlejících, s počínáním Závišovým zcela nespokojených. Postěžovali si, zareptali si, ale později nespokojovali se jen se stesky vyslovovanými, odvažovali se až k samému králi a jemu si požalovali a na nebezpečnou hru Závišovu poukazovali.

Král Václav byl zprvu k jejich žalobám hluch. Ale když stesky se množily a varovných hlasů přibývalo, počal si Záviše všimati bedlivěji a jeho jednání pilně pozorovati. Připomenul si, že Záviše již

Vězeň. Maloval F. Jenewein.

i proti jeho otci nepřátelsky si vedl, že způsobem skoro pohoršlivým se vetřel do rodiny královské, a tím důvěra Václavova k Záviši byla zviklána. Byl pojednou pošeptům Závišových nepřátel přístupnější. Každého, kdož se k němu se steskem odvážil, vyslechl a nad tím, co uslyšel, nejednou se vážně zamyslíl.

Když pak jednoho dne byl upozorněn, že se Záviše ve svém postavení upevňuje získáváním přátel a že i o jeho bezživotí ukládá, zarazil se. Nyní teprve si uvědomil, proč asi Rudolf, císař německý, otec manželky jeho Guty, pohrdl Závišem tak, že Kunhuta pohrdnutím tímto tak byla dojata, že dne 9. září 1285 lítostí nad tím zemřela; a v nedůvěře své oproti Závišovi tak se utvrdil, že poslechl pokynu císařova a rozhodl se Záviše ode dvora odstraniti.

Ale Záviše zvědév o úmyslu králově, nečekal, až by jej král uskutečnil, ale ode dvora se vzdálil dobrovolně.

Uchýlil se do Uher ke dvoru krále Ladislava IV. a hledal tu pomoci proti svým nepřátelům. Aby tím spíše podpory na králi vymohl, zasnoubil se se sestrou jeho Jitkou.

Za své nepřítomnosti byl u Václava svými nepřáteli úplně očerněn.

Král Václav uvěřil, že Záviše zrazuje nejen jej, ale i českou zemi, jejíž pokoj a rozkvět chce rozvrátiti, a proto se rozhodl. Dopisem, pokud bylo možno nejlichotivějším, pozval Záviše na pražský hrad a Záviše domnívaje se, že přízeň Václavova jest nezměněna, uvěřil upřímnosti dopisu a na hrad se vydal.

Sotva se však na hradě objevil, byl jat a na rozkaz pana Zbislava Zajíce z Třeboně uvězněn. Soudem pak nad ním konaným uznán vinným a jako nepřítel země uvězněn v Bílé věži.

Uslyšev o tom uherský král Ladislav IV. a kníže Jindřich Vratislavský, poslali vojska do Čech a ta obsadila hrady a statky Závišovy, aby jich v případě potřeby hájila.

Král Václav vyzval Záviše, aby poradil svým přátelům, aby dobrovolně opustili jeho hrady a statky a vydali je králi.

Ale Záviše byl tvrdošíjný.

„Slyš, Záviši,“ pravil mu Mikuláš, kníže opavský, jenž k němu z rozkazu krále do vězení vstoupil, aby jej varoval. „Přicházím jménem krále a ještě jednou a naposled tě vybízím, abys krále poslechl, jinak bude vykonán rozsudek, jenž nad tebou pronesen. Rozkaž svým přátelům, aby opustili zemi a hrady a statky své vydej králi. Neposlechneš-li, odpykáš to svým životem!“

Ale Záviše neposlechl, nepovolil.

To přimělo krále, že sebral vojsko, jemuž v čelo postavil Mikuláše a vojsko táhlo od hradu ke hradu a vyzývalo posádku, aby se vzdala a hrad opustila.

Na Landskroně, Landsperku, Svojanově a všady jinde poslechly posádky této výzvy a vzdaly se. Teprve na Hluboké narazilo se na odpor. Vítek z Krumlova, bratr Závišův, jenž hájil Hlubokou, jen se usmál, vyslechnuv králův vzkaz.

To Václava, jenž sem za vojskem přijel, pohněvalo. V hněvu poručil, aby rozsudek nad Záviší pronesený, byl vykonán. A poručiv to odejel.

Po jeho odjezdu byl Záviše na louce pod hradem stát.

Louka ta podnes nazývána „louka pokutní“.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

VIII.

Události, které líčí tento oddíl, jsou tak hrozné, že ponecháváme slovo samému Bratru Petrovi, který v dopise, zaslaném oběma svým bratřím v Gentu, takto líčil své útrapy na skalisku, kam ho uvrhla Prozřetelnost Boží.

„Když jsem se probral ze své mdloby, uviděl jsem, že se cosi v moři pohybuje a konečně to bylo uvrženo na skalisko. Jak dovolila má slabost, šel jsem pomalu ke břehu a uviděl, že je to lidská mrtvola. Byla hrozně naběhlá a šel z ní ošklivý zápach. Měla na sobě pološnilé šaty.

Především jsem prohledal kapsy oděvu, ale našel jsem v nich toliko nůž, plechovou krabici a anglické vydání Žalmů. Ač se šaty rozpadávaly, přece jsem mu je svlékl, domnívaje se, že mi budou k užitku.

Měl jsem hrozný hlad, již jsem se chystal, že nožem uříznu si kus něčeho. nemohu napsati více o tomto předmětu, odpusťte moji draží, že vám o tom píši, ale chtěl jsem vám pouze ukázati, že hlad je něco tak hrozného, že ať rozum a srdce hlásá, co chce, hlad vše přemůže a neošklivěla by se ústa jísti... ale dosti...

Přemýšlel jsem, jaký hrozný hřích by byl požívati lidské maso. Smutně, všecek zdrcen rozhlížel jsem se dokola a tu jsem uviděl, že uvrhly právě vlny jakýsi černý předmět na mé skalisko. Když leželo na zemi, rozpoznal jsem, že je to ohromná ryba, která byla pološnilá a hrozně smrděla, že jsem sotva vydržel pro strašný zápach, ale hlad je neúprosný velitel; chtivě uřízl jsem nožem kus masa ze hřbetu rybího velikána, zacpal si nos papírem, který jsem vytrhl z knížky, již měla mrtvola při sobě a jedl jsem. Za celý tento den uřízl jsem si ještě pětkrátě pokaždé notný kus z ryby a nic mi nevadil zápach, jedl jsem s největší chutí a děkoval Bohu za dar, který mi poslal.

Poněkud jsem se zotavil. Rozhodl jsem se, že než se docela setmí, a než mi vlny rybu opět odervou a odplaví, musím si z ní něco ponechat. Bylať ryba přes pět metrů dlouhá a tlustá jako veliká bečka od piva.

Noc mne překvapila při této práci. Abych snad přece ještě rybu zachránil, uvázal jsem ji lanem ku prámu, který jsem vytáhl na břeh, a ukryl za velikými kameny. Zbývala mi toliko smutná povinnost,

pochovati mrtvolu Angličana. Přivázal jsem jí k nohám několik kamenů a hodil do moře.

Druhého dne jsem rozřezal celou rybu na kousky, našel jsem v ní dvě koule z pušky, tedy ji ulovili lodníci některé lodi. Když jsem byl hotov, zanesl jsem kusy masa na nejvyšší špici skaliska, aby se usušily na slunci. Měl jsem nyní dosti potravy, neboť bylo masa jistě 250 až 300 kg.

Krabice, kterou jsem našel u Angličana, přišla mi také velmi vhod. Používal jsem jí, abych se napil z kaluže, o níž jsem se již zmínil. Ač hrozně zapáchala tato voda, přece jsem ji pil a zahnal jí žízeň.

Byl jsem na skalisku již 22 dní, když počalo pršet. Jakmile spadly první kapky, spěchal jsem ke kalužině. Krabicí vybral jsem všechnu špinavou a smrdutou vodu. Po tak dlouhé době pil jsem čistou a čerstvou vodu. Ó, jak mi chutnala! Pak ještě několikrát přišlo, před každým deštěm vyčistil jsem důkladně svou studni.

Poznenáhlu nabýval jsem dřívější síly a bývalého zdraví. Tu mi napadlo, že potřebuji nutně nějakého přístřeší, jež si pořídím, když vynesu trámy mého prámu na nejvyšší bod skály. Byla to těžká práce, protože všechny trámy byly dlouhé a tlusté, a neměl jsem žádného náčiní, abych je přerezal. Několika málo trámů přikryl jsem také svou studni, kde jsem také spal. Trámy zanesené na špici skály postavil jsem na způsob stanu, měl jsem tedy přístřeší, kam jsem se mohl uchýlit za parna i za deště. Neměl jsem kouska oděvu, horko bylo někdy přímo nesnesitelné. Že jsem přikryl vodu, bylo velmi dobře, neubývalo jí tolik, protože k ní neměly přístupu horko a vzduch, zůstala též déle čerstvá a nezkažila se tak brzy.

Pozoroval jsem, že když nastal odliv moře, zůstalo ve skulinách skaliska trčeti mnoho malých ryb. Od té chvíle chodil jsem každého dne hned po východu slunce sbírat ryby. Byl to zajisté podivný rybolov, ale děkoval jsem milému Pánu Bohu z hloubi srdce svého za tento každodenní chléb.“

Protože byl Petr navyklý pracovati, trápil se dlouhou chvílí, vždyť neměl pranic na práci. Žil životem smutnějším, než jaký mají vězni ve vězení, ty pustí aspoň na dvůr na procházku, ale Petr nemohl učiniti delší procházky než dvacet kroků; tolik měřil jeho ostrov. Čím se měl zaměstnávat?

Na skalisku pranic nerostlo. Ve dne v noci měl stále před očima totéž divadlo. Viděl ustavičně širý oceán, úchvatně krásný ve své velebné velikosti i ve své unavující jednotvárnosti, viděl vodní poušť, od pouště pískové se líšila pouze životem, nebyla tak bezživa a klidna jako Sahara.

V moři byl ustavičný neklid a život. Vlny narážely na skálu, což byla příjemná hudba pro ucho, které časem otupělo, vlny přicházely, odcházely, vystupovaly, klesaly, přišly, zmizely, oči byly unaveny, hlavy se chytala závrať!

Čekal proto na bouři jako na velikou změnu ve svém jednotvárném životě. Bouře mu přinášela vítanou změnu do stále stejných zvuků a pohybů. Při bouři viděl jiné, nové obrazy, přišel nešťastník na jiné myšlenky. Cítil, jak se celá skála třese, chvěje ve svém zá-

kladě; když duněly vlny, hlaholil hrom a svítil blesk. Když pak opět bylo ticho, podíval se poustevník krásnému jižnímu nebi, na němž se jasně třpytil nesmírný počet hvězd, nemohl se na ně dosti vynadívati a podívat se všemohoucnosti Boží.

Každá bouře přinesla mu také práci, vždy totiž pobořil mu vichor stan z trámů pořízený, byl nucen znovu si ho stavěti, což činil velmi rád. Sotva byl hotov, neměl opět po mnoho týdnů pranic na práci, byl odsouzen k naprosté nečinnosti, každý den byl beze vší změny, jako vejce vejci podobný.

Zbožný Bratr Františkán našel Boha v otroctví, ve vězení, na poušti, ve vnitru Afriky, v pralesích, našel ho i na skalisku v širém oceáně. Žil na skalisku, jako by tu byl přibit na kříž, nemohl sebou ani hnouti, živil se živými rybičkami, pil smrdutou vodu, neměl pražádného oděvu, neměl pranic na práci, ale nereptal, nýbrž v duchu líbal ruku Boží, modlil se, hleděl se více zdokonaliti a prospívati ve ctnostech.

Byl již 145 dní na ostrůvku. Právě dokončil svou ranní modlitbu. Jako vždy rozhlížel se kolkolem a pozoroval širé moře. Tu vyskočil do výše oběma nohama. Nemýlí se... srdce tluče mu, že by vyskočilo z těla... uviděl loď... ano, tam je... míří k jihu... má vztyčený prapor holandských barev... „Díky Bohu!“ volá a padá na kolena... Jsou tam bratři, kteří mluví týmže jazykem, jsou krajané... rád by je zavolal, porozprávěl si s nimi... vezmou ho s sebou do vlasti, k sourozencům, do kláštera... letí na špici skaliska... mává rukama... křičí, co hrdlo stačí... ale moře je neklidné, jeho hukot přehlušil jeho volání...

Spravedlivý Bože! Kynula mu pouze na okamžik naděje na vysvobození, že bude skončeno jeho dlouhé vyhnanství, pak tím hůře, tím bolestněji ponese samotu.

Ale ne! Loď zastavuje, nyní spustí dolů člun, pojedou pro něho... dívá se... křičí... dává znamení... běhá po skalisku, aby ho viděli... prosí Boha o smilování... Ach! po krátkém zastavení jede loď dále... ujíždí z nebezpečné blízkosti skaliska... Odjíždí Petr je tak sklíčen, že chce obětovati svůj život.

Skočil do moře a plaval za lodí. Ale moře je neklidno, odvážil se příliš daleko, obrací se, napíná všechny síly, aby doplul ke skalisku... šťastně k němu doplave... je odsouzen dále trpěti...

Vrhl se na skálu a hořce plakal nad zklamanou krátkou nadějí. Brzy se však vzpamatoval, obnovil svůj úmysl, vše snášeti trpělivě pro Boha.

(Dokončení.)

Pracuj s chutí úsilovnou,
jak to básník uvil v rým,
spokojen buď s líchou skrovnou,
k ní však přilni srdcem svým.

Třeba skrovná tvá je chyše,
jen když srdce velké jest,
třebas pracoval jen tiše,
jen když pro vlast, Boha, čest.

Pracuj duchem, pracuj tělem,
ať se nudou nesoužíš,
tak se vyhneš drápům šelem,
a národu posloužíš!

Jan Jelenský.

Šetři, peněz neutrácej
za mlsky a za hračky,
v kouř jich, synku, neobracej,
ni hostinské na táčky.

Skládej krejcar ke krejcaru
jak k jahůdce jahodu,
šetři pro své dobré k stáru
a pro strýčka Příhodu.

Šetři, ne jak šetří jiní,
na sebe jen myslíce,
užij peněz k dobrodiní
pro vlast, chudé nejvíce!

Jan Jelenský,

Jos. Ocetek:

Obrácení fetišského kněze v Dahomey.

Fetišové jsou pohanské modly nejhrubšího a nejsprostšího rázu. Ohavné nestvůry, podoby lidské nebo zvířecí, zrobené neumělou rukou lidskou, uctívány jsou od zaslepených pohanů jako bytosti božské. Zvláště v Africe kvete dosud fetišství. Tím radostnější jest obrácení takového modloslužebníka. Misionář P. Gauthier (Gótié) z Porta Nova v africké zemi Dahomey vypravuje o takovém obrácení:

„Docela na konci Porta Nova, na druhé straně za mešitou, za starým otročím trhem, v nepopsatelné směsici chatrčí a fetišských bud, býval veliký náčelník, jehož se všichni báli a ctili. Huton bylo jeho jméno a ve své čtvrti byl králem a papežem zároveň. Potřeboval-li někdo veslařů, dal Huton zabubnovati na tam-tum, a brzo tu byli rybáři, vesla na rameně. Přál-li si někdo deště nebo pomoci v nemoci nebo jiné potřebě, dal Huton znamení a už se scházeli se všech stran: muži, ženy a děti, rádi nebo bručíce, a každý nesl vejce, slepici nebo jiný obětní dar; ve dne v noci tekla oběť na oltářích a fetišové tonuli v palmovém oleji, koláčích a vůni kadidla, a muži tančili při zvuku bubnu, aby probudili modlu ze spánku, jako kdysi oněch 300 ďábelských kněží Bálových.

My misionáři musili jsme stále poslouchati zdaleka ten pohanský lomoz. Tuze vysoko jsme tedy o Hutonovi nesmýšleli a návštěvami jsme ho neobtěžovali.

A tu jednou v pátek, bylo právě největší horko polední, přišel ke mně malý pohanský hoch s psaním.

„Veliký náčelník Huton posílá vám tento papír,“ pravil.

Četl jsem, četl a nevěřil očím. A přece to tam stálo. Starý fetišský kněz mne volal, abych mu prokázal velikou službu.

Stojí-li slunce kolmo na nebi, ani černochoz neopouští rád stínu kokosové palmy.

„Je tak naspěch?“ tázal jsem se poslíčka, který vzpřímen jako voják čekal na odpověď.

„Ano, otče, povídal, abyste přišel hned.“

Bylo skoro 12 hodin. O ½2. hod. jsem měl školu. Vydal jsem se tedy hned na cestu.

Za dvacet minut jsem byl na starém otročím trhu. Tam bylo panství náčelníka Hutona. Fetišové v pravo, fetišové v levo, amulety nade dveřmi, roztodivné obrazy v křiklavých barvách na všech stěnách, pravé čertovo hnízdo. Konečně přišly poslední dveře, „dvůr“ náčelníkův.

Při mém příchodu vzpřímil se Huton na rohožce, stařec 70letý, tahy jeho byly poněkud mdlé, pohyby zdlouhavé, ale hlas ještě pevný a jasný.

Odpověděl na moje pozdravy, svolal své lidi a přednesl svoji záležitost.

„Otče,“ začal, „je to už dlouho, přišel ke mně jeden z tvých bratří v bílých šatech, jak ty je nosíš, aby mne pozdravil. Prosil mne o jedno z mých dětí pro svou školu, a dal jsem mu tenkrát nejlepší ze všech a řekl mu, aby je dobře vyučoval, především, aby je učil dobře poslouchat. Tvůj bratr mně to všechno slíbil a dítě šlo s ním. Zde je.“

Při těch slovech ukázal staroch na malého Antonína, který s rozčilenou, ale pevnou tváří stál vedle něho.

„To už je dávno,“ pokračoval Huton; „dítě vyrostlo a sesílilo, a nyní, kdy mne už k životu nepotřebuje, zdráhá se mne poslouchati. Proto jsem tě zavolal, abys ho přivedl k poslušnosti, jak slíbil tvůj bratr, který tu již není.“

Starý náčelník se odmlčel. Hlasité vzdychání se ozývalo kolem jako znamení soucitu. Srdce hochovo bušilo hlasitě a spěšně.

Slova Hutonova byla mi hádankou.

„Antonín že nechce otce poslouchati,“ pravil jsem konečně, „vždyť je nejlepším v celé škole.“

„Zeptej se ho sám,“ odvětil starý.

Chlapec už se nemohl udržeti.

„Ne, otče,“ zvolal, „neposlechnu! Poroučí mi, abych se za něho klaněl fetišům. Neposlechnu!“

Teď jsem už začal chápati. Na moje otázky vypravoval mi, co se stalo.

Náčelník Huton byl už drahý čas nemocen. Bylo mu stále hůře. Nespál, chuti k jídlu neměl. Ani tanců při měsíčku už nepořádal. Zkoušel všelijaké léky, ale beze zdatu. Síly jeho mizely očividně den ode dne. Tu mohli pomoci jenom bohové. Tázáni kouzelníci na deset mil v okolí. Všichni dávali tutéž odpověď: jenom jedno mohlo pomoci — fetišové. Dvě hodiny odtud leželo uprostřed lesa na ostrově poutní místo se znamenitým fetišem. Tam měl putovati nemocný nebo jeho nejstarší syn a obětovati modle nejkrásnějšího, nejtučnějšího a nejbělejšího kozla svého stáda — sic je po jeho životě veta.

Huton byl na tu dalekou cestu sláb. Minulý měsíc zavolal tedy svého syna Antonína a uložil mu, aby vykonal onu obět.

Antonín se zdráhal. Po dvou týdnech otec opakoval rozkaz, ale i tentokráte bez výsledku. Učinil tedy včera večer poslední pokus a hrozil trestem.

„Budu prositi svého Boha za vás,“ odpověděl hoch, ale do chrámu fetišského nepůjdu.“

To byl důvod, proč mne Huton zavolal.

Ožehavá věc. Co jsem měl říci?

Zatím co jsem různými otázkami hleděl získati času na rozmyšlenou, modlil jsem se o světlo a milost. V tom mi připadla myšlenka: Snad je tento starý člověk veliké cestě do věčnosti blíže, než tušíš. Kdo ví, není-li to poslední příležitost, zaseti dobré símě do jeho srdce?

„Velký pohlaváre,“ odpověděl jsem konečně, „máš pravdu. Syn má vždy otce poslouchati. To učíme také děti ve škole. Ale že jsem tu dnes u tebe jako přítel, povím ti také něco o našem ná-

boženství. My misionáři nepřišli jsme do tvé země, abychom vydělávali peníze nebo vybírali daně. Jsme muži modlitby, kněžími Božími, hledáme jen pravého štěstí našich černých bratrů.“

Huton přikyvoval ke všem těm slovům, a povzbuzen pokračoval jsem:

„Veliký náčelníku, my muži modlitby známe Boha, který všechno stvořil. Víme, že on sám jediný chce býti uctíván a vylučuje z úcty božské modly, a že těm, kdo poslouchají jeho učení, slibuje věčné štěstí. Vyučili jsme dítě tvé v této víře k jeho a tvému štěstí. Řekli jsme mu, že se musí báti Boha a jemu samému sloužiti a vzdáti se víry ve fetiše. Nebo dokud jich nebylo, nezasluhovali přece také úcty. Hleď, proto Antonín nemohl poslechnouti tvého rozkazu.“

S napjatou pozorností poslouchal stařec. Neodpovídal. Ale zdál se býti dojat, a proto jsem se odvážil o krok dále.

„Také tobě, velký náčelníku,“ pokračoval jsem, „jest totéž štěstí zabezpečeno, chceš-li přijati světlo.“

Tu přerušil Huton svoje mlčení.

„Mohu i já následovati tvého náboženství?“ tázal se rozpačitě.

„Zajisté.“

Tu pravil starý náčelník: „Otče, často jsem už slyšel, že staří lidé a náčelníci jako já opustili fetiše, aby následovali tvého učení. Také já bych byl rád to světlo uviděl, ale nebylo, kdo by mně je ukázal. Nyní, když ty jsi v domě mém, pouč mne, chci učení tvé poznati z úst tvých.“

Byl jsem překvapen. Takový náhlý obrat! Tu nebylo radno déle váhati.

Ihned jsem mu vysvětlil nejdůležitější pravdy naší sv. víry, vtělení a vykoupění, jež lehkou chápá, potom sv. Trojici, která mu již dělala větší obtíže, a na konec jsem ho naučil krátké modlitbě: „Můj Bože, pomoz mi, dej mi světlo!“

Uplynula už hodina od mého příchodu, horko v chatě bylo stále tíživější. Slíbil jsem tedy náčelníkovi, že za dva dni přijdu zase, a vrátil se na misijní starici.

Druhý den odpoledne o třetí hodině byl jsem právě v kostele, v tom tam vrazil bez dechu malý Antonín.

„Otče, přijď honem!“ zvolal, „ženské doma pláčí. Svolali sousední náčelníky. Tatínkovi je jistě zle. Pojď honem!“

Vydal jsem se rychle na cestu. U Hutonova domu bylo už shromážděno mnoho lidí. Ale starému se zdálo vésti ještě dosti dobře. Právě hovořil s dvěma bratry o důležité otázce, má-li po válce, až klesnou ceny, pokrýti dům svůj žlábkovými křidlicemi, či jako dosud natí z „psího jazyka“.

Vida mě přicházeti, přerušil rozmluvu.

„Otče, sedni si,“ pravil, „Těší mne, že tě zase vidím.“

„A tvá modlitba,“ začal jsem, „modlil se's ji častěji?“

„Ano, otče,“ zněla odpověď, „pokud jsem mohl, i v noci, nemohl-li jsem spáti,“ a potom mi odříkával starý dobrák modlitbu jako dítě matce.

„Všemocný Bože, pomoz mi; nejdobrotivější Bože, osvět mě!“ opakoval opět a opět s velkou pobožností.

Nechal jsem se ho modliti. Milost Boží dovedla ho lépe osvětit než-li všechno moje učené mluvení.

Upamatoval jsem ho potom na tajemství víry z včerejška a mluvil mu o lásce Boží k němu a všem lidem, o hříchu, jenž vede do ohně, o křtu svatém, jenž otvírá nebe.

Potom jsem pohlédl na všechny ty amulety a špinavé fетиše kolem.

„A tyhle čertoviny tady,“ tázal jsem se, „co s těmi?“

„Co s nimi počítí?“ odpovídal nemocný, „vždyť je jich tolik!“

Měl pravdu. Bylo toho volská fůra, od malých špiček volských ocasů, které visely u jeho hlavy až po veliké dřevěné figury, které hlídaly vchodu, celé mokré tmavým kokosovým olejem.

„Počkej!“ dodal honem a zavolal svoje dva bratry a všechny domácí.

„Vidíte tyto fетиše!“ pravil potom k shromážděným, „drahný čas jsem se jim klaněl, ale teď už v ně nevěřím. Vzdávám se jich. Chci, abyste je ještě dnes zničili.“

Nebylo pro mne už příčiny, abych ještě déle čekal s přijetím katechumena do sv. církve. Vzbudil jsem s ním nedokonalou a dokonalou lítost, dal jsem si podati trochu vody a udělil bývalému fетиšskému knězi křest svatý.

Čas nutil k návratu. Vydal jsem se tedy na cestu domů.

Ale sotva jsem ušel 800 kroků, dohonilo mne dítě se vzkazem: „Otče, velký náčelník Huton právě umřel.“

Boh. Šťastný

DĚTEM.

(Žáčkům v Ponětovicích.)

Na vás, děti zlaté,
ještě v plné kráse
„zlaté mládí“ vaše
štěstím usmívá se.

I ta doba zlatá,
jež vám blahem září,
jak sen časem zajde —
přiblíží se stáří.

A to štěstí vzácné
jednou vám jen kvete,
nikdy se s ním více
v světě nesejdete.

Na konec pak z všeho,
z bohatství i statků,
jenom dobré skutky
zbudou na památku!

L. Grossmannová-Brodská :

Bambino.

(Pokračování.)

S tím souhlasil hlavně Miloš, jemuž se ospalostí víčka zavírala, ale ještě dříve než-li odešel do vykázané jim ložnice, bez zaklepání otevřely se dvěře a jimi hnala se do bytu otylá matrona, nesouc na talířku cosi, co považoval udivený Miloš za veliké pečené pavouky.

Paní Ljubice představovala příchozí:

„Naše padrona (kmotra) paní Giorgettiová, manželka lodního kapitána.“

Ještě nedomluvila paní Ljubice, když milá padrona jala se řečnití rázně a tak rychle (arci italsky), až jí řeč přeskakovala; pan profesor, znalý poněkud vlaštiny, vyrozuměl z toho, že padrona nese hostům Vyklasovým na uvítanou oblíbené jídlo Teršťanů — na oleji upravené jakési mořské ráčky. Mají hned okusiti, jsou výtečné.

Miloš se skutečně až otřásl, nešloť mu na rozum, jak mohou lidé vůbec jísti takové škaredé potvůrky, které patrně neměly tvrdého krunýře našich raků, jsouce měkčí, rosolovití a růžové barvy.

Nadarmo padrona úsilovně pobízela, hostům se nechtělo do této málo vábné pochoutky a tu paní Ljubica, aby dobrosrdečnou paní neurazila, vzala jednoho ráčka a na jediné sousto jej s nemalou chutí pozřela. Odložila potom talířek, slibujíc, že si hosté zítra pochutnají, jsouce dnes úplně syti.

Leč povídavá panička neměla se ještě k odchodu a s čilostí Italky počala se dotazovati na „mio dolce Bambino“ (moje sladké děťátko), ba dokonce vytáhla dřímajícího Pietra z lůžka, což mělo za následek, že pan profesor Vyklas se synkem na první svůj nocleh v Terstu ubírali se za zvuku moldánek.

Druhého jitra, ještě ani nebyli náležitě upraveni, byla zde padrona opět, bydlilať v téže ulici — přinášejíc lahůdku — risotto — rýži plovoucí v oleji s jakousi jíchou z rajských jablíček. Přišla v županu nepříliš čistém, na němž chybělo několik knoflíků, čepec měla na křivo a bylo pochybno, zda se téhož dne česala.

Ještě horlivě rozkládala, obírajíc se bambinem, když Miloš s otcem odcházeli v průvodu strýcově. Pan Vyklas oznamoval manželce, aby jich k obědu nečekala, pojedí někde v ristoriu (restauraci) a odpůldne ať paní Ljuba s bambinem zajede na slunné mollo San Carlo. Tam se všichni sejdou a pak společně domů navrátí.

„Tak to bude nejlépe,“ pronesl pan Vyklas na ulici. „Neboť by padrona jistě neopomenula zase k obědu nějakou lahůdku donést.“

„Ale toť úžasné, jak ti lidé nezváni, všude se vtírají,“ poznamenal profesor.

„To již jest zde takový obyčej, můj milý. Zdejší ženy, hlavně Chorvatky a Vlašky, nezdají se míti mnoho smyslu pro domácí povinnosti a tak větší část dne promaří návštěvami a zbytečnými řečmi.“

„Že aspoň ty tomu neučiníš přítrž.“

„Poněvadž nehodlám padronu uraziti. Je to jinak dobrosrdečná paní a o jiné stará se asi z nedostatku užitečného zaměstnání, neboť její manžel jest téměř neustále na moři.“

Za této řeči vedl pan Vyklas bratra do odlehlé části města, kam málokdy placený průvodce zavede cizince. Miloš poznovu žasl, jaké to zde byly uzounké, tmavé, nesmírně příkré uličky, do nichž se šlo po kamenných schodech. Přišli takto až na via Pouzanino a zde zarazil se i pan profesor a pravil bratrovi:

„Nebyl bych si pomyslí, že zde může panovati taková spousta! Jaké jsou to polozbořené, zapadlé domy! Uprostřed ta ohromná hromada rumu, po chodnících jámy, že by člověk ruce i nohy mohl polámati. A ti lidé, sedící zde před nevzhlednými domy, jak nevlídně pohlízejí na nás. Hle, tam právě někdo vyhodil z okna druhého poschodí plnou ošatku pěkné citronové kůry, toť v této chudé čtvrti věru nehospodářství.“

Otec ještě nedořekl, když Miloš pronikavě vykřikl.

Oba pánové se rychle obrátili a strnuli rovněž, za nimi, vysoko na hromadě rumu a všemožných odpadků plápolal vysoko oheň, zažehnutý z pouhé svévole několika divoce vyhlížejícími výrostky.

Ještě včas přiskočil obchodník, aby na bosém, s pláčem se odtud belhajícím děvčátku uhasil hořící sukénku.

Na přísnou důtku pana Vyklasa výrostkové se rozprchli a pouze několik menších, nuzně oděných dětí bázlivě se krčilo na kostrbatém chodníku.

Neušlo panu profesorovi, jak většina těchto nebožátek, náležejících patrně třídě nejchudší, mají ručky, nožky i jiné části těla nedbale obvázány špinavými cáry, ale pochopil ihned, co je toho příčinou, vida špinavé, bosé nohy dětí a po zemi všude rozházené skleněné jiné střepy, mezi nimiž v prachu a nečistotě batolili se ti nejmenší!

(Dokončení.)

Ed. Elpl:

O čarovné lodičce.

(Pohádka.)

V jedné horské vesnici žil otec, který měl tři syny. Dva starší, když odrostli, šli do služby, nejmladší Vít učil se kolářství v sousední dědině. Všiml si bedlivě řemesla, takže za tři roky vyznal se v řemesle jako mistr a proto pomýšlel na to, aby podíval se do světa. Jednoho dne svázal si uzlík, vzal si nějaké kolářské náčiní, dva bochníky chleba a vydal se na cestu. Peněz mnoho neměl, ale také jich nepotřeboval. Vyspal se na hebké zelené podušce v přírodě, napil se čisté pramenité vody ze studánky, která tu a tam zvala ho k občerstvení, a byl tak docela spokojen. Jednoho dne dostal se až k velikému hlubokému lesu, jehož konce nebylo lze dohlédnouti. Usedl na kraji pod stinný keř, vyndal chléb, ukrojil si kus ostrým křivákem a s chutí pojídal. A chutnalo mu lépe než mnohému darmošlapovi pe-

čínka s nechutnějším příkrmem. A když tak spokojeně se tu ulebedil, tu najednou, kde se vzal, tu se vzal, stojí před ním starý šedivý žebrák. „Nemohl bys mi dáti, Víte, kus chléba?“ oslovil jej staroušek a zadíval se na tovaryše milýma očima tak prosebně, že tento vzal chléb a podal jej dědouškovi.

Bylo mu divno, že jej žebrák jménem oslovil, ačkoli ho nikdy v životě neviděl. Ale nebyl zvědavým a neptal se, odkud ho zná. Když žebrák chléb dojedl, odešel do lesa a po chvíli se vrátil nesa v ruce březový proutek.

Podal jej Vítovi a povídal: „Vím, že jsi vyučený kolář. Udělej sobě lodičku a zde máš proutek. Dotkneš-li se jí a pomyslíš si „lodičko pluj“, poletíš tak dlouho, jak budeš chtít. Řekneš-li „lodičko pluj k zemi“, sneseš se dolů jako pták.“ Vít se jen usmál, vzal proutek od dědečka, ale myslil si, že všechno je jen pouhý žert. Potom ztratil se dědoušek jako pára a tovaryš byl by vše považoval za sen, kdyby byl nadržel v ruce březový proutek. Ale přece bylo mu divno, že jej žebrák nazval jménem a dokonce že věděl, jakému řemeslu se vyučil. Vyndal z uzlíku náčiní a dal se do práce.

Vše mu šlo od ruky, jako nikdy před tím, a než se soumrak snesl nad lesem, stála tu pěkná lodička se dvěma sedadly a na ní ležel čarovný proutek. Vít odpočinul si té noci ve vonném lesíku a druhý den na to chtěl zkusit moc čarovného proutku. Vzal do loďky uzlík, usedl si na sedadlo a když se jí dotkl a pronesl známá slova, pohнула se a vznesla se zvolna výše. Potom plula tím směrem, kam Vít proutkem ukazoval. Vít přeplul široký les, přelétl rovinatý kraj, přelétl vysoké kopce a tak plul po celý den. K večeru zazářil na obloze měsíc a lil stříbrné paprsky na setmělou zemi. Jak bylo Vítovi mile, s jakým údivem hleděl na tu krásu! Vzpomínal na dědouška a roztočivé myšlenky vířily mu hlavou.

Tu pojednou vidí před sebou široké údolí, v němž leskla se hladina širokého jezera. Uprostřed něho zdvihal se krásný zámek, jehož vysoké věže zvaly ho k sobě jako přátelé. Vít dotkl se lodičky, zašeptal slova „lodičko, pluj k zemi“ a již počala klesati a stanula na břehu velikého jezera. Vít prospal noc v lodičce a druhý den na to plul k zámku. Zámek byl jako začarovaný. Záclony v oknech byly spuštěny a vše zdálo se dřímati věčný spánek. Vít uvázal lodičku poblíž hlavního vchodu a dal se otevřenými vraty do nádvoří. Všude bylo mrtvé ticho. Potom stoupal po schodech k zámeckým pokojům. Ve světnicích leskla se nádherná zrcadla, na podlaze ležely krásné koberce a pěkný nábytek mluvil o zámožnosti zámeckého panstva. V tom vstoupil Vít do prostranné ložnice, v jejíž jednom koutě stála vyřezaná postel s nebesy. Tovaryš poodhrnul záclonu a uviděl na poduškách dřímati krásnou pannu jako kvítek. Vít sklonil se k princezně a políbil ji na čelo. V tom okamžení probudila se panna, zahleděla se modrýma očima na mládence a pravila: „Budiž vítán k nám, šlechtný jinochu! Děkuji tobě, že jsi mě vysvobodil. Byla jsem s celým zámkem pohřížena v čarovný těžký sen, z něhož měl mě probuditi ten, kdo by se sem odvážil. Hluboké, široké jezero rozbouřilo se a zničilo každého, kdo by se sem byl odvážil. Ty zázračným způsobem

jsi se sem dostal, zač tobě nesmírně vděčím.“ Vít byl jako u vyjevení a když podíval se okny pěkného zámku, zůstal jako omráčen. Místo velkého jezera rozkládala se kolem zámku překrásná zahrada s upravenými cestičkami a vodotrysky. Všude hemžili se lidé, kteří tím okamžikem k novému životu se probrali.

Protože se princezce cizí mládenec zalíbil, podala mu odměnou svoji ruku a brzy slavila se na zámku hlučná svatba. V nenadálém štěstí zapomněl Vít na lodičku a teprve po několika dnech se po ní sháněl. Zmizela, jakoby se do země propadla i s čarovným proutkem. Za nějaký čas mladí manželé sedli do krásného kočáru, stříbrem a zlatem okrášleného a jeli si pro Vítova otce a bratry.

Ti nemohli ani očím věřit, když jednoho dne zastavilo se panstvo u chaloupky, v níž se Vít před časem zrodil. Otec radostí plakal, oba bratři objímali Víta, který jim přinášel do chaloupky tolik radosti. Vsedli do vozu a vrátili se do zámku, kde všichni našli nový domov a žili spokojeně až do smrti.

Vít často vzpomínal na dědouška žebráka a když houpával děti svoje na klíně, často vykládal jim o lodičce, na které zajel si do světa pro štěstí.

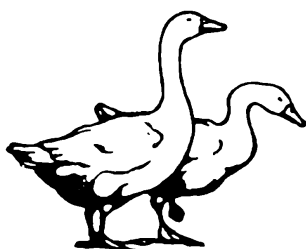
J. Milota:

HUSIČKY.

Jdou husičky, jdou
jedna za druhou:
první napřed kráčí,
druhá za ní ráčí,
třetí, to se ví,
ta je poslední.

Jdou husičky, jdou
jedna za druhou:
první něco praví,
druhá hned se baví,
třetí, to se ví,
taky něco ví.

Jdou husičky, jdou,
jedna za druhou,
první do ječmene,
druhá též se žene,
třetí, to se ví,
že jde hned za ní.

L. Grossmannová-Brodská :

Dvě vzpomínky.

I. Vzpomínka jubilejní.

Každého poctivého přítele písemnictví pro mládež blaží ta nesporná okolnost, že časopis „Anděl Strážný“ nejen překonal zlou dobu, ale také se zdokonaluje na list, který plně vyhovuje požadavkům mládeže studující stejně jako bezpočetným řadám malých čtenářů, z nichž mnozí jsou dětmi, ne-li vnuky oněch, kteří při vycházení „Andílka“ byli jeho prvními věrnými přívrženci.

Pravdou jest a zůstane: Převážná většina těch, kdož se vzdělávali dobrým čtením našeho časopisu, vstupovali do světa a do života vůbec s čistým srdcem, se zbožnou myslí, s vroucí láskou k Bohu a k rodičům i k lidstvu. Hle, to je zásluhou našeho listu a oněch zasloužilých spolupracovníků, kteří po celé desítky roků s vrozenou láskou pro drobné čtenáře a s neúmornou pílí psávali a píší do „Anděla Strážného“.

Hlavní známkou povahy vpravdě ušlechtilé jest upřímná vděčnost. Řádný člověk je vděčen Bohu za jeho dobrotu i všechny pozemské dary, dítky jsou vděчны rodičům za starostlivou jejich péči a hodné, zvedené dítě má býti vděčno i těm, kdož se přičiňují o bystření jeho rozumku, o to obohacování útlé dušičky, aby schopna byla chápati v pozdějším věku důstojný úkol lidského života. Ne samým chlebem živ jest člověk, a ten chléb duševní podávají nám spisovatelé, kteří vyvažující ze svého nitra všecko nejlepší a nejkrásnější, rozněcují ve vnímavých myslích jasná světla, která se stávají na dráze života vůdčími hvězdami v temnu životních běd.

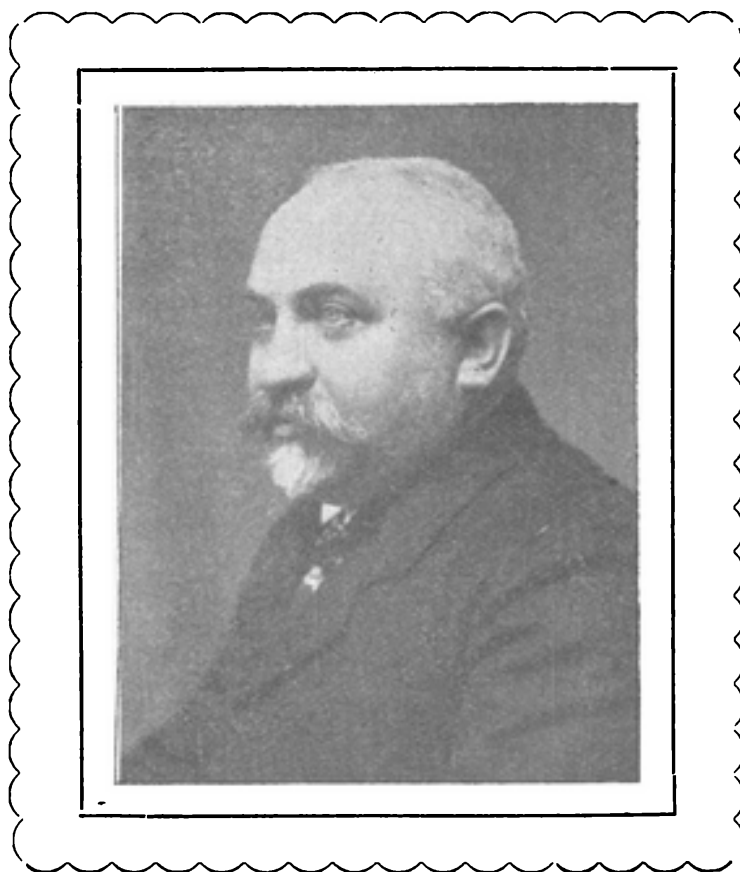
Dítky! Uvykejte si již od maličkosti při čtení knih a každého jednotlivého článku v časopisech pamatovati si, kdo je jeho spisovatelem. Bývá to nezbytný doplněk vzdělanosti, že ten, kdo rozumně a s užitkem čísti umí, dovede také jmenovati spisovatele té které knihy i článků. Čtenáři jsou tím povinni literárním pracovníkům za jejich přičinění a námahu.

Jedním ze spisovatelů tak zas'oužilých jest K. J. Z á k o u c k ý, narozený dne 21. února 1862 v Heřmanově Městci, kdež v době přítomné žije jako ředitel chlapecké měšťanské školy. I pan ředitel Zákoucký byl a jest po celé desítky roků přispívatelem do našeho časopisu, jest proto slušno s povděkem vzpomenouti záslužné jeho práce (zejména pro mládež) u příležitosti jeho 60. narozenin.

Pan ředitel Zákoucký vedle svého učitelského povolání jest spisovatelem nad míru plodným a oblíbeným, o čemž svědčí, že jeho práce překládány jsou i do jiných slovanských jazyků. Veliký je počet knih jím napsaných jak pro dospělé i pro mládež a počet jejich se zvýší tím, že spisovatel četně používal při svých pracích přijatých jmen cizích. Je to činnost tak záslužná, že třeba se před ní s úctou pokloniti.

Leč i šťastným a neohroženým cestovatelem byl náš milý jubilant a úryvky jeho zajímavých cestopisů s pěknými obrázky přinesl často i náš časopis, kdežto cestopisné knihy K. J. Zákouckého jsou rády čítány pro svoji poutavost a zajímavost.

S tímto projevem úcty k zasloužilému spisovateli spojujeme přání, aby byl našemu písemnictví ještě dlouho zachován.

K. J. Zákoucký.

II. Vzpomínka pohrobní.

Jako se střídá den po noci, zima s jarem a radost se žalostí, tak mezi lidmi bývá, že radují se z úspěchů někoho zvláště zasloužilého, aby záhy potom truchlili nad ztrátou člověka neméně dobrého a zasloužilého.

Kdo po řadu let pilně sledoval práce literární v „Andělu Strážném“, setkával se tam s básničkami, s poučnými články a hlavně s pohádkami hezounce i svěže vypravovanými. Oblíbené tyto články bývaly označovány jménem spisovatele, podepisujícího se A. B. Š t a s t n ý. Mnohou veselou utěšenou chvílku působilo čtení těchto prací našim milým čtenářům, i jest proto zcela na místě, vzpomenou-li vděčně jejich spisovatele, jenž není více mezi živými: zemřel dne 24. března 1922; narozen v Praze roku 1866 dne 30. července, nedožil se ani plných 56 rokův.

Spisovatel A. B. Šťastný psal mnoho a psal pěkně a zasluhuje, by mu byla zachována vděčná vzpomínka. Již proto, že v posledních letech svého života velice trpěl, ale s důvěrou v Boha četná utrpení statečně snášel a do posledního dechu neustával pracovati.

Pramálo utěšený byl celý život tohoto z míry dobrého člověka měkké povahy. Když po úmrtí otce-živitele rodina pozbyla opory, tehdy sedmnáctiletý A. B. Šťastný, nemaje prostředků k dalšímu studiu, byl nucen vystoupiti z ústavu ku vzdělání učitelů a stal se oporou ovdovělé matky. Již tehdy počal psát a soukromým vyučováním získával prostředků k životu.

Již roku 1883 jeho práce, vyskytující se v časopisech, hlavně pro mládež, těšily se značné oblibě a mnoho nejen k zábavě, ale hlavně k ušlechtnění přečetného čtenářstva přispívaly povídky Šťastného, tištěné v přečetných kalendářích i časopisech. Bohužel neunavná práce nepřinesla A. B. Šťastnému zasloužené odměny. Osud zle jej pronásleval, a když po dlouholetém úsilí hodlal příznivěji zakotvit, tu nastavší válka zničila veškeré jeho naděje do budoucnosti a on pak v následujících letech velice i s rodinou strádal, což asi urychlilo jeho neblahý konec. Ale jako že žádný dobrý skutek na světě na zmar nepřichází a Bůh třeba i po letech odměňuje hodného člověka, tak i zde po zemřelém zůstalo mnoho knih (asi sto svazků) a bezpočetně článků po časopisech roztroušených, které jej přežijí a dlouho hlásati budou zásluhu obětavé a nezištné práce.

Do našeho časopisu přispíval A. B. Šťastný více než 30 roků, až po nedávnou dobu. Tož zachovejme jeho jméno ve stálé a čestné paměti!

Okénka do života:

„**Pracuj! Šetri!**“ Slavný státník a přírodopisec severoamerický Benjamin Franklin napsal tato významná slova: „Ten je lhář a travič, kdo říká, že jiným způsobem možno dojíti štěstí, než pílí, pořádaným životem a spořivostí.“

Papež Pius XI. o tělocviku. Dne 18. března přijal sv. Otec ve zvláštním slyšení bohoslovce z řádu sv. Dominika, studující v Římě. Vřele jim doporučoval, aby pěstovali vedle modlitby a vědecké práce také tělocvik, jehož je třeba mladým lidem jak pro tělesný vývoj, tak i pro úspěšné studium. Řekl výslovně: „Chtěl bych, aby to všichni slyšeli, celý svět: Pracujte, modlete se a — tělocvičte!“ Tato slova budou jistě povzbuzením zvláště našim Orlům, aby se pilně cvičili a připravovali

na svůj letoší velký slet v Brně, na nějž se chystají přijeti zástupci z celého katolického světa. — Českých bohoslovců vyptával se sv. Otec na Prahu, kterou dobře zná: byl v ní před lety jako knihovník knihovny sv. Ambrože v Miláně.

Největší kostely na světě. Největším chrámem na světě je chrám sv. Petra v Římě, do něhož se vejde nejméně 45.000 lidí. Po něm následuje kostel sv. Pavla v Londýně, jenž pojme 38.000 lidí. Kathedrála v Miláně pojme 37.000 lidí, kolínský dóm nad Rýnem 30.000 lidí, chrám sv. Petronia v Bologni 25.000 lidí atd. Až bude starý chrám svatovítský v Praze spojen s novostavbou, vejde se do něho 13.000 lidí; bude tedy větší, než chrám sv. Štěpána ve Vídni, jenž pojme 12.000 lidí.

6. Královská procházka.

Lahodný F., stud., Sv. Jan u B.

d	k	í	d
o	s	l	i
z	e	ch	e
a	s	v	š
ů	v	y	p
j	j	t	u
z	a	o	p
y	k	e	n
t	s	d	o
y	d	í	h

8. Doplnovačka.

Mašek Adolf, stud. v Lomnici u Tišnova.

— e — — — j — — l — v
 — — — é p — — í, — k — —
 c — — e — i — — — b — — í

Čárky doplňujte písmeny, aby vzniklo známé přísloví: a, d, e, é, í, i, j, k, k, l, l, o, o, r, ř, ř, u u, v, v, y, ž.

7. Skrývačky.

Ant. Votava, žák III. tř. měšť., Krhov.

I.

Smál se, neb lán skoupil lacino.
 Temná chodba vede do zámku.
 Mocný král u pyramid stál.

II.

Kupci vezou náklad nového zboží.
 Balon dýni podobný vznesl se do výše.
 Ryby berou na červa.

III.

Prodal mi lán pole hodně draho.
 Konopí se klátí větrem.
 Jeden druh pálenky brandy se nazývá.
 Bílým závojem par, dub i celý les se halí.

9. Přesmyčky.

Fr. Vlček, stud. v Opavě.

a) (J)emni(c)e, (P)ard(u)b(ic)e a Ku(t)ná Hora. N. R.

u = ů
 r = ř

b) Rak vyryvá lo(d').

c) Láska je něžn(á).

ž = z.

10. Číselná záměna.

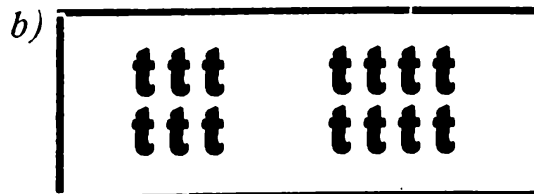
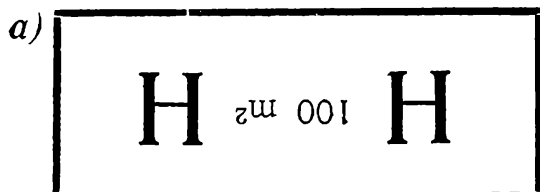
Ant. Pospíšil, stud. II. čes. státní reálky v Brně.

1234 přístav v Egyptě.

4321 jméno řeckého boha.

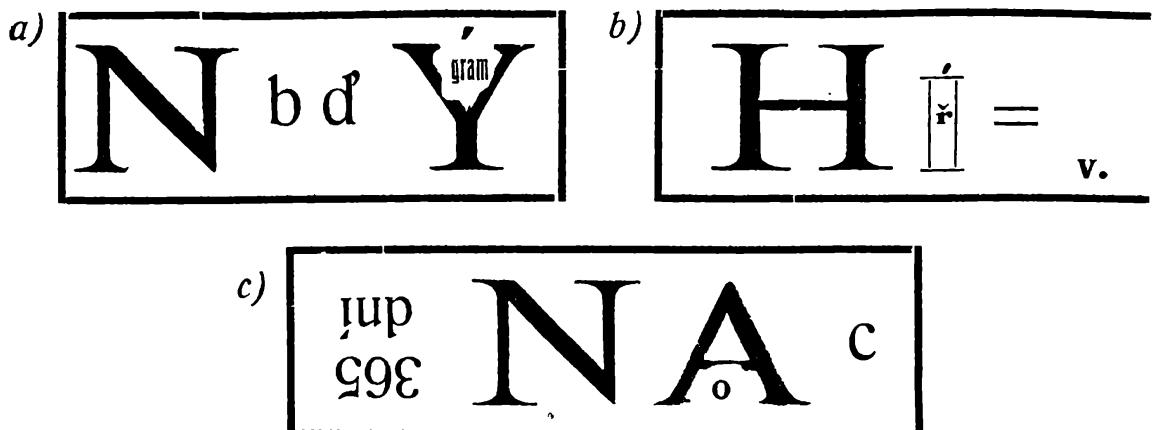
11. Rebusy.

Jos. Kudrnáč, stud. v Hradci Králové.

12. Rebus.

Hradil Fr., stud. Král. Pole.

Rozluštění, psaná inkoustem a označená čísla hádanek, možno zaslati do 15. května 1922. Nestačí ovšem, aby pod jedno rozluštění podepsalo se několik luštitelů; každý samostatně! V 10. čísle „Anděla Str.“ bude pak uveřejněn seznam vítězů i všech ostatních účastníků turnaje. Nuže, s chutí do práce!

Upozorněte své otce, bratry, kteří byli na vojně, na krásné album obrazů ze světové války akad. malíře K. Rélínka „Utrpení českého vojáka v poli 1914-1918“.

Cena 200 Kč

Je vzhledem na výpravu a počet 27 obrazů všem přístupná. Nakladatelství povoluje důvěryhodným osobám pohodlné splátky.

Prvé vydání bude již v brzkou vyprodáno, proto pospěšte si!

Objednávky vyřizuje

Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice číslo 19—21.

O B S A H:

O krásném máji. Báseň od Edv. Elpla. — Dr. Pavel Vychodil. Napsal B. Jasnov — Postřižiny. Napsal Al. Dostál. — Vězeň. Napsal K. J. Zákoucký. — Napříč Afrikou. Podává Ig. Zháněl. — Pracuj. Šetři. Básně od J. Jelenského. — Obrácení fetišského kněze v Dahomey. Napsal J. Ocetek. — Dětem. Báseň od Boh. Štastného. — Bambino. Napsala L. Grossmannová-Brodská. — O čarovné lodičce. Napsal Ed. Elpl. — Husičky. Báseň od J. Miloty. — Dvě vzpomínky. Napsala L. Grossmannová-Brodská. — Okénka do života.

Za obsah odpovídá Emanuel Masák. PNP—stará zá
Vydává svým tiskem a nákladem Občanská tiskárna, sp. s r. o. v Brně.

ROČNÍK XLI.

S 46 OBRÁZKY A ČETNÝMI OZDOBAMI.

ČASOPIS PRO KŘESŤANSKOU MLÁDEŽ.

ROČ. XLI.

1921—22.

ČÍSLO 10.

J. Milota:

VEČERNÍ MODLITBA.

Slunko již se níží,
tma se zvolna plíží,
zvoní klekání —
hle! hvězdička padá,
měsíc v tichá lada
srpek uklání.

Umlklo již pole
i vesnička dole
zvolna usíná —
jen tam v lampy svitě
na postýlce dítě
ručky sepíná.

Bože, slyš hlas dětský,
požehnej nás všechny
i ten polní klas,
dej nám spánek milý,
ať pak plni síly
vstanem k práci zas!

Vlasta Javořická:

Nevěsta.

Bětuška dostala namazaný krajíc chleba a prut a nařízení od maminky: „Žeň husy, Bětuško! Popas je za stodolou, ale dej pozor, aby nevlezly do hlavatice, toť víš, že by ji zřídily!“

„To víte, maminko,“ slíbila Bětuška a už si vesele vyšlapovala za žlutými, už hodně povyrostlými housaty, jimž mezi žlutým chmýřím bílá pérka povyrážela. Pošvihovala si prutem a kousala statečně do pěkného bílého, hustě máslem pomazaného chlebička. Hodná maminka Bětušce přála, protože Bětuška byla také hodná. Chodila do druhé třídy vesnické školy, nosila pěkná vysvědčení a už také pletla bílou punčochu k mamčině spokojenosti. Proto jí maminka přilepšovala; raději sobě utrhla a Bětušce podstrčila; nikdy nemívala maminka tak tlustě pomazaný chleba jako dceruška. Pravda, i oba hochy, Pepu a Venouše, měla maminka stejně ráda jako dcerušku, ale říkávala, že je Bětuška nejlepší. Ale přísná byla maminka na Bětušku také. Musila poslouchat a nic neměla prominuto — mělit Vávrovi tatínka na vojně a maminka věděla, že celá zodpovědnost výchovy spočívá na ní. Byla moudrá a ctíla přísloví: „Metla vyhání děti z pekla.“ Ta metla také u Vávru byla v patričné vážnosti a neodvážili se ani hoši někam ji schovati, nebo spáliti. Proto také poslouchali a Bětušce teď ani nepřípadlo říci, že se jí hnáti nechce, že raději by si hrála.

Však za stodolou se potěšila. Nedaleko pásala také Cecilka Novákových housátka a s tou tam seděla Marjánka a Toník Vítovy. Toť jí nebude dlouhá chvíle. Zavolala na ně a za chvíli již byla všechna mládež pohromadě.

„Budeme si hrát na svatbu,“ navrhla Cecilka, která byla minulý týden na svatbě své tetičky a měla vše ještě v živé paměti.

„Jak se to hraje?“ ptala se Bětuška a byla hned při tom.

„No — víš — jedna budeme nevěstou, třebaš ty, Bětuško, a tuhle Toník bude ženich. Marjánka bude družičkou a já budu pan falář.“

„No tak — no tak!“ byly všechny děti při tom a hned započato s přípravami. Husy ovšem trochu zlobily. Brzo byly v hlavatici, brzo v louce, nestačily je děti odhánět, ale proto hrálo se to přece ve- sele. Bětušce uvázaly její světlou zástěrku k pasu ze zadu, aby za- stávala vlečku, na hlavu jí jako závoj upevnily rozložený Marjánčin šátek a upletly z pomněnek a žebříčku věnec s „koncema“. I To- níka celého ověnčily, aby byl jako ženich a družičce upletly též dů- kladný věnec. Jen kdyby ty husy, štěbetalky, daly pokoj, ale to ne a ne — jen do hlavatice!

A pak se šlo do kostela. Ten byl se druhé strany stodoly, u žentouru. Cecilka byla panem farářem — říkala nad snoubenci všeli- jaké „latinské modlení a říkání“ a konečně jim svázala pravé ruce šátečkem. Bylo po oddavkách a průvod šel k hostině. To honem se stala z pana faráře hospodyně a kuchařka a sotva se hosté usadili, už nosila na stůl. Z nádobky, z níž husy pily, ulilo se trochu vody do písku a nadělalo se nahonem knedlíků a koláčů plné rameno od žentouru. Bylo veliké pilno, takže i družička musila pomáhat, ba konečně i nevěsta se do toho dala, a bylo buchet až radost. Toník přinesl kousek cihly; ta se utloukla a byl cukr, sypaly se ty koláčky a doprostředka se naloupaly se zdi kousky malty — to byly mandle a hrozinky. Hra byla tak vábivá a poutavá, že Bětuška zapomněla na celý svět i na hlavatici s husami.

Zatím panímámě doma napadlo, aby se šla podívat, jak se Bě- tušce pasou housátka a nechtěla-li by jíti na vodu. Vyšla za humna, ale hned ustrnula. Husy byly tiché jako pěny všechny v hlavatici a pásly se tak horlivě, jako by sloty byly nežraly tři dny. Ze slibné hlavatice řepné a hlavně „kyselé“ stály už jen košťálky. Panímámě se dech zatajil hněvem a rozčilením. Kde sebere tolik hlavatice, aby osázela celý ten kus, který si na řepu nechala — která má dáti až do února tak výborné krmivo dobytku.

„Bětuško!“ zavolala třesoucím se hlasem a rozhlédla se. Za žen- tourem vyskočily všechny děti najednou a polekané rozběhly se na husy. Bětušce poměnkový věnec jen poskakoval a tvářičky se do nachova zapálily leknutím a hanbou před rozhněvanou maminkou. Míhla po ní jen očkem, ale viděla, kolik uhodilo — ráda by byla honem napravila, co zavinila, aby ušla trestu a letěla na husy, div si palce neutloukla.

„Všššš — haj — počkejte!“ vyháněla husy — ale co bylo učí- něno, nedalo se už odčiniti. Smutně stály košťálky ukousaného zelí a Bětuška nabírala na pláč, vidouc, jak k ní maminka, nanejvýš rozhněvaná, kvapí. Byla by ráda utekla, ale netroufala si, věděla, že by trestu neušla ať teď či později.

„Tak ty paseš — ty nezdárnice?“ volala maminka. „Hajdy domů — no počkej — já tě naučím!“ a již uchvátíla Bětušku za umazanou ruku a obrátila se s ní k domovu.

„Jejej — maminko — prosím vás,“ zkoušela to Bětuška — ale maminka nedbala. Vlekla Bětušku, že ta jen klopýtala do dvora a po zápraží do světnice.

„Tak ty tak?“ horlila, „když já tě poučím, ty nedbáš a jen hraček si hledíš?“ Dveře světnice se jen rozlétly a Bětuška se vzeprěla na prahu — křičela strachem a ráda by se byla mamince vyrvala, ale ta ji držela železnou rukou. A již držela metlu ve druhé ruce — přehnula si Bětušku přes koleno a šlehala nemilosrdně přes holá stehýnka a buclatá lýtka, jako by to ani nebyla ta dobrá, mírná maminka.

„Já tě naučím, budeš-li poslouchat!“ volala při tom mezi řvaní Bětuščinu a šlehala zas a zas. Teprve babička, přikvapivší z přístěnku, osvobodila Bětušku z trestající ruky maminičky.

Tak nešťastně dopadla Bětuščina svatba. Doufejme, že opravdová svatba její jednou bude mít lepší zakončení. Ale jisto jistě bude Bětuška na tuhle prvou svatbu pamatovat dlouho — možná že i až bude skutečnou nevěstou.

J. M. Dědinský:

Velká voda.

Š těžkým srdcem a snad i trochu těžkou hlavou nastupovař strýček Cerhův cestu k dědině. Šel z Prostějova z trhu na dobytek a dobře zpeněžil pár pěkných volků. Dobře pochodil a proto také nelitoval nějakého toho groše na obvyklý litkup. A tak si s několika sousedy a přáteli při džbánku poseděl hodně dlouho do noci. Ale nic si z toho nedělal, neboť nešel domů sám a cesta se sousedy při hlučném, rozjařeném hovoru pěkně ubíhala. Mohli sice bodří pantátové se dobře dostat domů ještě za sluníčka — neboť den byl už dosti dlouhý — ale bylo tak parno toho dne, že čekali raději na měsíček, aby šli pěkně při chládku.

Měsíček byl už hodně vysoko, když sousedé dorazili k přívozu.

„Jdeme hezky pozdě domů,“ uvědomil si náhle Cerha a nahlas se ptá:

„A kolik je hodin asi, Cófale?“

Cófal vytáhl pomalu své starodávné „cibule“ a chvílku na ně hleděl. Ale snad mu oči dobře nesloužily nebo měsíček špatně svítil, nemohl ničeho rozeznati.

„No, hádám,“ povídá konečně, „že už je třiadvacet a než dorazíme domů, bude čtyřiadvacátá!“

„Cože!“ ulekl se Cerha.

„No víš,“ vysvětloval Cófal, „to je podle vá toho nového času.“

„A to jo,“ povzdechl Cerha a hluboce se zamyslíl.

„To jsou novoty!“ prohodil soused Kudrnáč, a sousedé rozhovořili se o těch novotách a shodli se konečně v tom, že to všechno teď nestojí za nic.

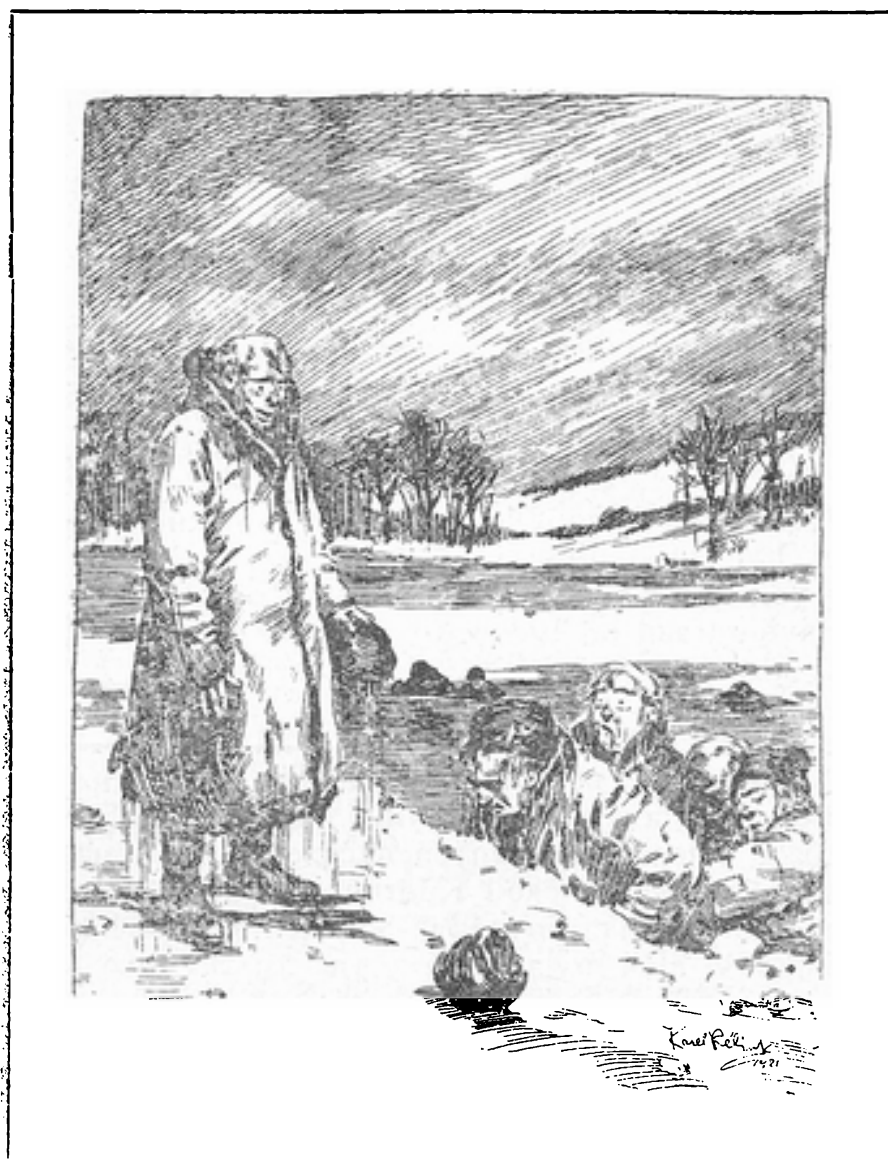
„To je hodin, to je hodin,“ pobručoval si zamyšlený Cerha. „Co jen řekne moje Kačenka? To bude přivítání pěkné —“

„No pravda,“ souhlasil Kudrnáč. „Jindy jsme chodívali domů nanejvýš o dvanácté.“

„A dnes už o čtyřicet — pro pána krále!“ hrozil se Cerha. Sousedé se smáli.

Ale už byli u přívozu a pozorovali s úžasem, že je řeka nemálo rozvodněna jarním táním sněhu...

Všichni se zarazili. Napadla je starost, zdali a jak se dostanou na druhou stranu.

a v okamžiku ocitli se všichni ve vodě.

Byl zde sice přívozník a měl taky prám; ale přívozník zajisté už dávno spal a co horšího: všichni si náhle vzpomněli, co mu byli ráno provedli.

Odvázali mu prám a pustili ho po vodě. Kdož ví, zdali nešťastnou pramici voda neodnesla? To by se jim špatně jejich žert nyní vyplatil.

Spěchali dolů k vodě. Pramice nikde.

„To jsme to pěkně vyvedli!“ zvolal Cerha mrzutě. „Co teď?“
 „Počkejte, neplašte se hned,“ povídá Cófal, „snad bude tamhle v keřích!“

A skutečně. Přívozník dal pramici k vůli velké vodě poněkud výše na bezpečnější místo. Sousedé si oddechli.

„To mně spadl kámen se srdce!“ ulevil si Cerha.

„Teď jen ještě přívozníka a bude vyhráno!“ pravil Kudrnáč. Začali houkat na přívozníka, ale chatrč jeho byla jako vymřelá, ani světélko se v okně neobjevilo.

Vystoupil tedy podnikavý Cófal nahoru, tůkal na okno, potom bouchal na dveře, ale uvnitř se nic neozývalo. Přívozník buď tvrdě spal, nebo se mu nechtělo vstávat.

Cófal byl tentokráte nucen couvat a vrátil se s hlavou sklopenou ke svým druhům,

„Musíme si pomoci sami,“ pravil odevzdaně.

„Taky že si pomůžeme,“ souhlasil prudký Kudrnáč a hned se hnul k voru.

„Jen abychom si nepomohli z bláta do louže!“ poznamenal rozváženě Cerha, a jen nerad vstupoval na prám, jež zatím Kudrnáč uvolnil.

Konečně všech pět vstoupilo. Prám byl poněkud příliš zatížen a proto všichni byli plni starostí.

„Umíš-li pak s tím bidlem dobře zacházet?“ ptal se Cerha Kudrnáče, jenž právě odrazil od břehu.

„Nemějte starostí,“ odvětil Kudrnáč sebevědomě. „Ani vás nepostříknu!“

„Dejž to nebeský Pán Bůh!“ pravil Cerha pohnutě.

Pramice houpala se povážlivě sem a tam a sousedé drželi se co možná v prostředku, aby se nenachýlila na jednu stranu a nepřevrhla. S hrůzou hleděli do kalných hučících vln a toužebně pohlíželi ke druhému břehu. Ačkoli Kudrnáč se držel statečně, přece mocný proud hnál pramici povážlivě dolů a hrozil strhnouti je s sebou... Dušinka v nich byla malá a přes tu chvíli se někdo křížoval, jakoby se už připravoval na nejhorší...

Konečně přece dorazili ke břehu a Cerha, jenž stál v předu, zachytil se rukou vyčnívající nad vodou větve, aby pramici přitáhl ke břehu. Ale to byla právě osudná chyba. Cerha neměl dosti síly, aby překonal proud, jenž pramici unášel a tak se stalo, že prám se naklonil, sousedé ztratili rovnováhu a v okamžiku ocitli se všichni ve vodě. Štěstí bylo, že byli u samého břehu a že se měli čeho zachytiti. Vyškrábali se všichni konečně na břeh, ale voda z nich tekla jako s hastrmanů. Někteří dokonce ztratili čepice. Ještě že se Kudrnáčovi podařilo zachytiti prám a přivázati ho...

A tak šli milí sousedé domů, ale jejich veselost odplavala s velkou vodou.

L. Grossmannová-Brodská :

Bambino.

(Dokončení.)

„Ubohá bambina,“ povzdechl hlasitě.

„Máš pravdu, bratře,“ přitakal druhý pán. „Jejich matky o tyto děti příliš nedbají; chovají pouze ty nejmenší, povalující se s nimi po celý den na ulicích, které se snad nikdy nezametají.“

„Škoda těch dětí. Některé z nich jsou krásné jako andílkové a což teprve, kdyby byly lépe upraveny.“

Obchodník jen mávl rukou a vedl své hosti dále. Sešli dolů po příkrých schodech a usedli do pouliční dráhy, aby se dali dovézt do nové rybí tržnice, stojící na blízku molla Giuseppino, kterážto budova se svou vysokou věží uprostřed činí dojem kostela. Hned u vchodu pocítili přichozí onen zvláštní silný zápach rybí, odporný tomu, kdo není naň zvyklý. Jinak v celé rozsáhlé, světlé a vzdušné místnosti bylo velice čisto a Miloš neustal se podívat, jak veliké množství druhů přezmanitých ryb, krabů a raků žije na dně mořském.

Obrovské tuňáky vysekávaly prodavači jako jinde zvěřinu, dále uviděl Miloš rybky překrásně zbarvené do růžova anebo do světlemodra, barvy krásně pomněnkové. Jiné rybky zvící lidské ruky, sploštělé a tenké téměř jako papír, hrály na povrchu všemi duhovými barvami jako nejkrásnější perleť.

Mořští raci a ráčkové všech velikostí podobali se někteří ohyd-ným, obrovským pavoukům; také veliké hromady ústřic tam byly, ale Miloš nechápal, jak může někomu chutnati syrový obsah lastury, pokapaný citronovou šťávou.

Vyšedše z tržnice zadním vchodem, opodál uviděli jednoduchý pomník bývalého císaře Mexického Maxmiliána, který se za živa velmi rád zdržoval v nedalekém Miramare.

Za krátko ocitli se v sadech před místodržitelským palácem, kde usedli na lavičku; Miloš v tom předpoledním vedru trpěl žízní, ale otec ho varoval, aby nepožíval vodního melounu na prodej zde v krámcích vyloženého. Za to kývl strýček na pouličního prodavače zmrzliny a koupil Milošovi do kornoutku z oplatku stočeného osvěžující sladkosti. Pan profesor se divil, že zmrzlina s oplatkou jest tak levná, za 4 hal., ale jeho bratr řekl s úsměvem:

„Toť obyčejná cena pro nás, zdejší obyvatele. Ale kdo se zde nevyzná a nechá se napáliti, tomu zdejší prodávající počítají cenu i pateronásobnou. Však nejsou Italové nadarmo dobrými obchodníky.

„Je zde mnoho Italů?“

„Asi 75 procent; dále 16 procent Slovanů, ponějvíce Chorvatů; Němců 5 procent a různých národností se počítají 4 procenta.¹⁾“

Pokračuje dále ve svém poučném výkladu, pravil pan Vyklas, že jest Terst proslulý hlavně svými přístavy. Okolí města rozkládá se ode vsi Santa Croce až ke starému, historicky památnému mostu, na němž jest znak se lvem sv. Marka i znak rakouský, což značí, že zde

¹⁾ Tak bylo před válkou.

bývala hranice terstské državy a benátské republiky. Miloš dychtivě naslouchal a dotklo se ho nemile vybídnutí, aby zašli do nedalekého hostince na oběd. Posilnivše se, procházeli se ještě chvílku po ulicích, načež pravil strýček:

„Jest čas, abychom se vydali na mollo San Carlo. Snad nás tam tetička již očekává.“

Po cestě strýček vykládal:

„Mollo San Carlo obdrželo své pojmenování od toho, že se tam na těch místech roku 1740 potopila válečná loď téhož jména.“

„Oh, zde je to pěkné,“ uklouzlo Milošovi, když došli po nábřeží na široký, daleko do moře vyběhající přístav, dlážděný hladkými, velkými kameny. Kolem na širém moři pluly menší lodě, dopravní parníčky i zcela malé kocábky, ale po stranách molla stály zakotveny obrovské parníky poštovní i jiné.

„Tato loď,“ pravil strýček, ukazuje na loď čistě bílou se zlatým i okrasami, „dopravuje cestující do Benátek.“

Bylo patrno, jak zde na mollu San Carlo jest oblíbená procházka Teršťanů; procházelo se zde plno lidí, nádherně i prostě oděných, cestující vcházeli i odcházeli z lodí, jiní opět postávali společně hovoříce. Miloš zde uzřel lidi různé národnosti.

Vysvětloval mu otec, dle čeho se pozná Angličan, Rus, Španěl, Francouz, Turek i Němec. Rovněž několik černochoů zahlédl, až posléze překvapeně se otázal:

„Jaké asi národnosti patří tam ten muž? Pohleď, tatínku, ten vysoký a do hněda opálený. Je zahalen do bílého pláště a od turbanu na hlavě splývá mu dlouhý závoj.“

„Toť Arab, syn pouště,“ znalecky poznamenal pan profesor.

„Ano, ano,“ jeho bratr dokládal, „zde v Terstu, ve středišti mezinárodního obchodu, jsou zastoupeny všechny světové národnosti.“

Takto došli na samý konec molla; dolů k vodě vedly kamenné schůdky, stále omývané pěnicími se mořskými vlnami. Pohled do dálky na širé moře byl volný, neboť obrovské koráby stály toliko po stranách.

Paní Vyklasová s bambinem zde posud nebyla a Miloš ohlušen všemi dojmy i hlučným životem kolem panujícím, bezděky usedl na kamennou lavičku.

Leč nedalo mu to. Jakmile si trochu oddechl, napadlo jej, jak by to bylo pěkné, kdyby tak mohl se v moři vykoupati. Sice mu otec přislíbil, že příštího dne spolu zajdou někam do lázní, ale dnes panovalo dosti velké vedro. Ty pěnové mořské vlnky tolik lákaly, ach, jaký by to byl požitek, moci se v nich hned osvěžiti.

Pozoroval dobře, jak několik bosých a notně otrhaných hochů skotačilo na schůdkách; lovili stříštky a kousky provazů, které příboj hnal ku břehu a byl-li některý z malých neposedů notně vlnami postříkán, jejich pronikavý, hlasitý smích budil pozornost kolemjdoucích. Konečně hoši, nabaživše se hry, rozprchli se, jako když do vrabců strelí. Schůdky byly prázdné. Jak lákalo to Miloše tam dolů k vodě! Nemoha odolati pokušení, opatrně se kolem sebe rozhlédl.

Otec se strýčkem stáli opodál, dalekohledem pozorující protější příkré a skalnaté stráně, na nichž byla vybudována nevelká obydlí.

Miloš svezl se s kamenné lávky a nepozorovaně usedl na nejvyšší schůdek; nikdo si hořika nevšiml, když nyní zul botičky, punčošky rychle stáhl, obé položil stranou na suchý schod a zvolna stoupał dolů k vodě.

Musil si počínati opatrně, neboť stupně, zanesené zeleným a vlhkým slizem, byly kluzké a kdyby udělal chybný krok, snadno by se octl dole v moři.

Osměliv se, hoch postupoval stále níže, potom zadržev se železného kruhu, sloužícího k upevnění lodního lana, Miloš se postavil na nejnižší stupně, pociťuje s rozkoší, jak vlahá voda mořská omývá jeho nožky.

Zapomenuv na všechno kolem sebe, myslil jen na to, co by tomu říkala matinka, kdyby věděla, že on již nyní a docela sám koupá si nožky v moři. Jistě by měla o něho strach. A což sestřička Milada? Bude-li mu věřiti, až se jí pochlubí se svojí odvahou? To není jako doma brouzdati se v potoku anebo v řece, zde je, panečku mo — ře, ano mo — ře, a —“

Miloš nedomyslí, pronikavý zvuk dětského hlásku projel mu celým tělem, že se div kruhu nepustil a do vody neskácel. Poznal silný hlásek maličkého Pietra a rychle vystrčil hlavu nahoru.

„Zde jest!“ ozvalo se několika různými hlasy a otec, přistoupiv blíže, povídal:

„Jak jsi nás svou nerozvážností poděsil, Miloši! Nevidouce tě zde, domnívali jsme se, že ses někam zaběhl. Nebýti Pietra, byli bychom tě šli hledati kdož ví kam, když jsi se ukázal teprve na hlásek toho dítěte.“

„Zlaté bambino!“ řekla paní Ljubica, laskajíc synáčka.

„Nehněvejte se, tatínku, ani vy, strýčku, nechtěl jsem vás polekati,“ omlouval se Miloš.

„Tož se rychle obuj, dosti jsme zde již pobyli.“

Hoch uposlechl, načež se čiperně přitočil k vozíčku, v němž seděl maličký jeho bratránek.

Pietro, sedící ve svém bílém vozíčku na krajkových poduškách, vypadal jako malý král. Všecek bíle oděný, měl na hustých kadeřavých vláskách čapku se širokým, zlatým prýmkem, což vypadalo jako korunka. Radostně houkaje, vztahoval po Milošovi své buclaté ručky.

Pánové měli se k odchodu, ale paní Ljubica pravila:

„Posečkejte ještě. Vždyť my s Pietrem sotva jsme sem přijeli. Záhy bude koncertovati hudební kapela před místodržitelstvím a pak i my tam zajdeme poslechnouti.“

S tím všichni souhlasili a usedli na lávku; po chvílce pravil obchodník:

„Pohleď, Miloši, tamo na širém moři, daleko, pluje loď. Jest ohromných rozměrů a proto zůstává vždy značný kus na vodě, a do přístavu vysílá jen svoje menší lodí či bárky.“

„Nevidím dobře, strýčku,“ vece hoch.

„Však máme zde dalekohled, podívej se lépe.“

Dalekohledem Miloš lépe viděl a chvíli se bavil zajímavým pohledem. Potom pěkný dalekohled odložil do kočárku Pietrova a přistoupil k ostatním, kteří se smíchem pozorovali ošumělého starce, který více pro žert a aby od cizinců obdržel nějaký milodar, spouštěl do moře velikou udici. Však by zde byl sotva co ulovil. Také paní Ljubice tomu přihlížela.

Náhle se dal Pietro do křiku. Matka přispěchala k němu právě včas, aby uviděla, jak opálený uličník, sebrav krajkový její šátek a dalekohled švagrův, odtud peláší.

„Chyťte ho, zloděje!“ rozkřikla se paní Ljubica.

Malý dareba byl skutečně chycen a za ucho přiveden námořníkem, jemuž vběhl do cesty. Odcizené věci mu odebrány a hoch po přísné domluvě propuštěn.

„Nebýti našeho bambina, měli bychom škodu,“ uznale řekl pan profesor.

Miloš bratránka srdečně zulíbal.

Poslechli ještě hudbu, načež za veselého hovoru se domů ubírali. Dobrý rozmar, do jakého je uvedla čipernost Pietrova, nepokazil jim ani příchod padrony; uslyševši, co se přihodilo, signora Giorgéttiová zvedla ruce i oči k nebi, volajíc:

„Ne, toho přesvědčení mi nikdo nevezme, že mio dolce bambino Pietro jest nejzáračnějším dítětem v celém Terstu!“

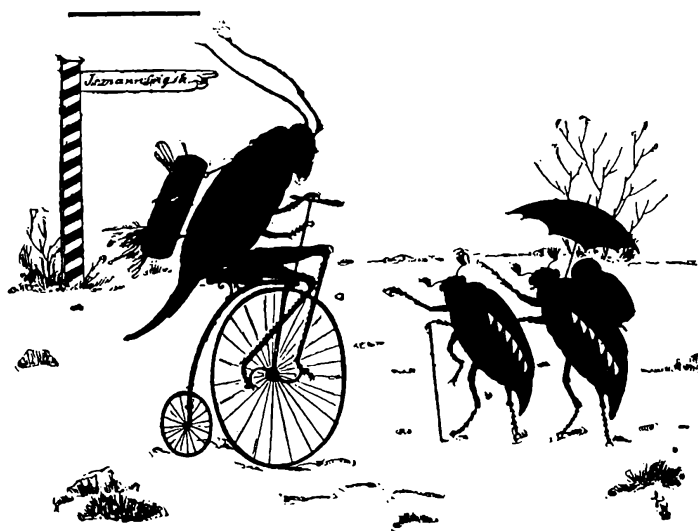
Všichni se smáli a nechali starou paní řečnit.

Pan profesor Vyklas se synkem ztrávili mnoho pěkných dnů u milých přátel a ještě dlouhou dobu po svém návratu Miloš sestřičce Miladě vypravoval, jaký je ten jejich maličký bratranec Pietro z Terstu podivuhodným bambinem.

J. Jelenský:

CVRČEK JEDE.

Utíkejte, cvrček jede
na kole, na kole,
pustil on se po stezičce
do pole, do pole.
Potkali ho chrousti dva,
ti šli pěšky, ubožáci,
do města.

Kam to jedeš? Kam to letíš?
Do světa, do světa,
kde ta růže, krásná růže
rozkvétá, rozkvétá!
Cvrček letěl kolem nich,
jako vítr na kolečku
jen se mih'

A když chrousti pomaličku
dále šli, dále šli,
brzy cvrčka ubožáčka
nalezli, nalezli:
Nožička se zlomila,
kolečka se chudáčkoví
rozbila.

Ed. Elpl:

STRAŠÁK.

Za tou naší stodolenkou
pěkný roste hrách.
Kmotr Vojta má v něm cosi
světu na postrach.

Bez bázně tu hrášek hlídá,
leť si třeba sup!
Kmotrovi již neztratí se
s pole ani chlup.

Hlídá mu ho chlapík silný,
z došku pestrý pán.
Ušáci nic nebojí se
ani černých vran.

Ale ďas ví, jak se stalo,
nemotorný brach
zmizel v noci z hrachoviska
a s ním všecek hrách.

Jan Heusler

LODNÍK.

Lodník sjezdil všechna moře
ve všech dílech světa,
zažil na nich mnohá hoře,
vždyť to jízda kletá.

Lodník stárnul, ztratil síly,
málo už teď zdolá,
cítí, že ho Pán Bůh milý
z mořských cest už volá.

Tisíceré nebezpečí,
tisíceré skály,
někdy menší někdy větší,
vždyť jim v cestě stály.

Připravil už svoji duši,
přijal Pána Krista,
s klidem příchod smrti tuší
duše jeho čistá.

Nebyla ta cesta dálná
ani jedna jista,
věděl, že jim voda kalná
všude propast chystá.

Nelekáš se této cesty?
ptá se lodní dělník.
Ne — v hruď bije lodník pěstí
Zde je kormidelník!

Edv. Elpl:

Hadí korunka.

Sedlák Vondra narozen byl na nešťastné planetě. V hospodářství nijak se mu nedařilo, ač dost a dost se přičiňoval. Brzy ráno vstával, pracoval za dva, ale kdo ubrání se neštěstí? Jako kdyby mu zlý osud někdo přičaroval. Stodola o žních i s úrodou mu šohřela, rozvodněný potok po bouři odplavil všechno seno s luk a na dobytku co chvíle utrpěl škody. Za to přibývalo mu na dětech. Sedlák byl ranami v hospodářství zcela ochuzen a statek takofka na bubnu. Chalupa byla zpustlá a bída koukala ze všech koutů. Nedivno, že byl Vondra všecek nešťastný a bezradný.

Jednoho dne ubíral se sedlák k lesu, kde pod strání u potoka prostírala se jeho luka. Široká vozní cesta do lesa vedoucí znenáhla se úžila a přecházela v pěšinku. Vondra musil se prodíratí mezi hustými keři, jimiž se cestička ztrácela, aby sešel s příkré stráně. V tom podívá se na cestičku a všecek se ulekl. Proti němu plazil se had se vztýčenou hlavou a upíral pronikavě oči na sedláka. Ještě více podivil se sedlák, když promluvil k němu had lidským hlasem: „Kus dále na stežníku najdeš zlatou korunku. Zdvihni ji a dobře uschovej, neboť přinese štěstí tobě i tvojí rodině. Za to přivedeš sem za dvacet let svoji dcerku, která se ti dnes doma narodila.“ Vondrovi zdálo se všechno jako sen a mimovolně slíbil hadovi, že tak učiní.

Potom had rychle se odplazil a zmizel v zemi. Sedlák kráčel dál a tu na zemi proti němu zasvítla se zlatá korunka, jako hvězdička na večerním nebi. Rychle ji uchopil, pečlivě uschoval a kráčel dolů k potoku, odkud pohodlnou cestou podle vody zaměřil k osadě.

Doma přivítal jej dětský pláč. V kolébce leželo děvčátko jako růžové poupě, zavinité v čistých peřínkách. Vondra děťátko políbil, ale hned se zarazil, neboť vzpomněl si na svůj slib. Ale pomyslíl si, že dvacet let je doba dlouhá, setřásl se sebe všechnu starost a byl myslí veselý jako jindy. Děvčátko nazvali Bohunkou a ačkoliv to bylo osmé dítě, měli z něho všichni radost. Rostlo jako z vody do krásy i do rozumu. Co had sedláku přislíbil, splnilo se plnou měrou. Obilí rodilo se každým rokem tolik, že nestačila stodola a bylo je třeba do stohu složití, dobytek jenom kynul, na lukách plno krásného sena, takže za několik let nebyl by ani Vondra svůj statek poznal. V předu stavení od základu nové se světlými sýpkami nahore chlévy jako v panském dvoře plné dobytka, všude hojnost drůbeže a v zahradě plno vzácných štěpů, jejichž větve pod tíží pěkného ovoce skláněly se k zemi. Každý ve vsi se divil, jak Vondrovi den ode dne bohatnou a lidé si šeptali, že hospodář jest jistě spojen se zlými duchy.

Tak ubíhal rok za rokem, až bylo Bohunce devatenáct let.

Tu rozpomínal se sedlák na svůj slib a na tváři jeho usedaly mráčky. Býval smuten a s nikým ani nemluvil. Bohunka bylo hodné děvče a ve vsi je každý chválil. Měla dobré srdce a jediný žebrák neodcházel ode dveří sedlákových, aby ho nebyla obdarovala. A

krásná byla jako bílá lilie. Když Bohunka viděla otce tak často smutného, usedla jednou k němu a prosila ho, aby jí pověděl, proč se trápí. Tatínek nechtěl s barvou ven, když však viděl, že den za dnem ubíhá a že jí to přece jen oznámí, musel, vyprávěl s třesoucím hlasem, co se stalo a jaký slib před lety učinil. Bohunka se napřed zarazila, potom však otce pohladila a řekla, by si z toho nic nedělal, že doufá v pomoc boží a že snad vše dobře skončí. A tak přiblížil se konečně osudný den. Bohunka se pěkně oblékla, rozloučila se s matkou, bratry a sestrami, kterým zarmoucený otec všecko pověděl, a vydala se s otcem na smutnou pout. Když přišli na známé místo v lese, zašustilo cosi v trávě a před nimi objevil se had.

Poděkoval otci, že mu dostal v slově a projevoval radost nad krásnou pannou. Otec rozloučil se bolestně s Bohunkou a potácel se jako v mrákotách k domovu.

Potom žádal had dívku, by ho následovala. Plazil se houštinami, až stanuli před otvorem ve skále. Bohunka stoupala za hadem tmavou chodbou, až konečně tato se rozsvětčila a vstoupili do prostranného sálu. Zde bylo plno hadů, kteří vyrušení zasyčeli proti neznámé, ale na znamení svého pána, průvodce Bohuncína, všichni se ztišili a v koutech v klubka se stočili. Potom promluvil had k dívce: „Zůstaneš tu s námi po celý rok. Každý den k večeru omyješ mě v křišťálové studánce, která je uprostřed naší zahrady, natrháš růžových květů, z nichž upravíš mi lože. Potom na rukou mě odneseš a ke spánku uložíš. Budeš-li tak činiti po celý rok, připravíš štěstí sobě i mně. Aby ti nebyla dlouhá chvíle, můžeš se do vůle procházeti v zahradě, která se ti jistě zalíbí, jakmile do ní vkročíš.”

Bohunka v důvěře, že vše dobře skončí, činila, jak had jí poručil. Každého dne natrhala v zahradě růžových květů, vystřela jimi lože na povýšeném místě v sále a když hada v studánce omyla, zanesla jej v náručí k odpočinku.

Když jí byla dlouhá chvíle, procházela se po krásné zahradě, ve které vyrůstalo tolik pěkného kvítí, že mohla na něm Bohunka oči nechat. Nikdy takového v životě neviděla, ani takových růží rozmanitých barev, které naplňovaly celé okolí líbeznou vůní. To byly nejkrásnější okamžiky za celého dne, ale když vzpomněla na večer a na práci, která ji očekává, otrásla se odporem, sesmutněla, ale konečně všemu si zvykla. Tak uplynul celý dlouhý rok v odloučení a trápení a přiblížil se poslední den, kdy měla býti úloha Bohuncína skončena. Když naposled had na růžovém loži přespal, a nastalo jitro nového dne, rozlehla se sálem hromová rána. Celé toto podzemní hadí království vystupovalo do výše, všichni hadi proměnili se v lidské podoby a had Bohunkou opatrovaný přeměnil se v krásného prince. Uklonil se před dívkou a pravil: „Děkuji ti, statečná dívko! Vykonala jsi těžkou zkoušku a vysvobodilas mne a všechny moje dvořany ze zakletí, do kterého uvedla mě čarodějná moc mé nevlastní matky. Budiž ti za to vroucí dík!”

Kde se vzal, tu se vzal, vyrostl v lesích nový zámek, který na skalnatém vrchu vévodil celé krajině. Když princ poznal, že se Bohunce líbí, nabídl jí svoji ruku a tak slavila se na zámku svatba.

Potom zajeli mladí manželé navštívit rodiče a sourozence Bohunčiny. Ti mysleli, že ji už nikdy v životě neuvidí, dávno ji oplakali a proto tím větší měli všichni radost. Starý otec objímal dobrou dceru a vítal krásného prince, Bohunka vzala s sebou bratry a sestry

Bohunka.

na zámek a všem vedlo se dobře až do smrti. Ale i na statku u Vondrů bylo všeho dost, neboť zlatá korunka přinášela jim tolik požehnání, že nebylo pomalů rozdílů mezi Vondrovým statkem a Bohunčíným zámekem.

J. M.:

HOUPAČKA.

Hleďte, děti, v stínu sněti
pěknou na hračku!
To si malí udělali
z prkna houpačku.

Jak to lítá, jak se kmitá
šat i stín i jas,
vzhůru dolů za hlaholu,
v plesu, smíchu zas.

Hleďte, Šotka do prostředka
také přidali!
„Houpy, houpy, hrách a kroupy“
jemu zpívali.

Že však není při tom pění
maso ani kost,
malý Šotek hned jim utek
a měl na to zlost.

Napříč Afrikou.

Dle P. Kajetána Schmitze, františkána, podává Ig. Z h á n ě l.

IX.

Ubohého Petra viděli z lodi. Když byl na lodi „Láska“, poznal tam lodníka, který byl správcem plachet, byl ustanoven, aby nařídil, co potřebí činiti s plachtami. Jmenoval se Rampel. Zpravil Petrova bratra kupce Farda o osudu, který stihl Petra a jsa mu vděčen, že mu dopomohl ku pravé víře, vyprávěl všude o něm a vyzval všechny plavce, aby po něm pátrali. Mohl doufati v dobrý výsledek, protože skoro všechny lodi, které tenkrát jezdily po mořích, patřily Holanďanům.

Loď, kterou viděl Petr, jela s nákladem z Madagaskaru do Holandska, byla z Halingenu. Když obeplula jižní Afriku, měla špatný vítr, plula směrem mnohem více k západu, než se jinak jezdilo, proto přiblížila se k ostrůvku. Kapitán dalekohledem pozoroval nějakého člověka, který volal o pomoc. Ale moře bylo tak rozbouřeno, že bylo nemožno spustiti loďku a zachrániti ho. Byli sami v nebezpečí, že narazí na skálu, proto nemohli pro samotáře nic učinit, ale vyprávěli o této příhodě, o níž se dověděl také Rampel, který vše oznámil panu Fardeovi. Bylo to v dubnu 1689.

Ubohý Petr stále doufal, ale trpěl dalších šest měsíců, přežil zimu se všemi hrůzami, které přináší i pro lidi žijící poblízkou rovníku. Neměl žádných šatů, což bylo pro něho největším trápením. Naříkal v dopisu, že mnoho přšelo a bylo velmi mnoho bouří. Nelze se dosti vynadiviti odhodlanosti a mužné trpělivosti Bratra Petra, že vše snášel tak dlouhou dobu.

Koncem listopadu uviděl na jihu loď, která mířila přímo k ostrůvku. Byla malá, nízká, letěla jako střela. Moře bylo klidné, loď jela tak blízko skaliska, že mohl Petr volati. Uslyšeli jeho hlas. Spustili kocábku, veslovali k ostrůvku a šťastně k němu se dostali.

Z kocábky zaslechl svou materštinu. Jistě že sám volal po holandsku, proto užil jeden z lodníků, jeho krajan, také této řeči.

Zkušený Bratr poznal na prvý pohled, s kým se setkal, totiž s mořskými loupežníky. Byli ze Salee (přístav v Maroku, východně od Kanárských ostrovů), kde bylo tehdy mnoho loupežníků, kteří přepadali všechny lodi v Atlantickém i v Indickém oceáně. Mužstvo sestávalo z příslušníků všech národů; který lodník byl nespokojen, utekl a dal se k loupežníkům, proto byl mezi nimi také Holanďan.

Bál se prozraditi, jaké je národnosti, protože věděl, že loupežníci nejsou přáteli Holanďanů. Když se vyptával velitel, odkud je, řekl že z Nizozemí a že vyplul z Amsterodamu na cesty, při nichž měl neštěstí, loď se ztroskotala. Prosil, aby ho vzali s sebou.

„Máš peníze?“ ptal se velitel.

„Můj Bože, dobře vidíte, pane kapitáne, že nemám ani sukně, abych přikryl svou nahotu, peněz nemám.“

„Můžeš mne ujistiti, že dostanu za tebe od tvých přátel tři sta dolarů, když tě dovezu k nám do Salee?“

„Nemohu nic přislíbiti, vidíte, pane kapitáne, že nemám pranic u sebe.“

„Jest-li tomu tak, nezbyvá, než že tě zavezeme opět nazpět na tvůj ostrov. Hoši,“ zvolal loupežník na lodníky, „zavezte tohoto chlapíka zpět na jeho ostrov.“

Tento rozkaz byl or telem smrti pro Petra. Tak blízko bylo vysvobození a opět se zklamal v naději, která se zdála býti naprostá.

Prosil, plakal, poklekl před loupežníkem, žádal, aby ho vysadili, kdekoliv chtějí na pevnině, anebo když poplují někde poblízkou přístavu, aby mu dovolili skočiti do moře, že sám dopluje, ale vše bylo marno. Kapitán byl neúprosný a nelze zajisté také mysliti, že by Moslém, loupežník, měl měkké srdce a smiloval se nad někým.

K smrti zarmoucený bratr vstoupil do lodi. Myslí si: nyní je vše ztraceno, nyní jsem odsouzen, setrvati do smrti na ostrově, tam zemru! Ale sotva byla loďka maličko odplula, křičel velitel:

„Umíš nějaké řemeslo?“

„Umím, jsem vyučený tesař.“

„Plujte zpět,“ zněl rozkaz. „Dobře, když umíš toto řemeslo, budu ti platiti za práci, dáš mi denně deset sous“ (sous je náš desíti haléř) a po třech letech tě propustím. Jsi spokojen, svoluješ?“

„Svoluji,“ zvolal přešťastný Petr. Měl naději, že po tříletém bloudění světem bude doma mezi svými.

Oblékli mu námořnické šaty a ihned se díval, jak by našel nějaké zaměstnání. Ale sotva byl dva dny na moři, těžce onemocněl. Jednak nesvědčila mu dobrá strava, které již odvykl, pak se loď hodně houpala. Též mnoho prodělal a byl všecek duševně rozrušen, není divu, že byl dlouho nemocen.

Třicet dní trvala plavba loupežnické lodi do přístavu Salee. Petr si získal přízeň velitele loupežníků. Když přistáli, dovolil mu, aby si celých osm dní odpočal a potom teprve se dal do práce. Poslal ho do své loděnice, kde Petr provozoval tesařské řemeslo.

Dostával denně 18 sous, utratil pouze osm, mohl tedy každý den dáti loupežníkovi, jak se domluvili, slíbených deset sous.

Každou prázdnou chvíli, hlavně večer, použil Petr a psal dlouhý dopis svým bratřím. Tak doufal v pomoc Boží, že neprosil o peníze, aby mu poslali, by se mohl vykoupiti, myslil si, že již dosti pro něho učinili, když ho vykoupili z otroctví z Agadesu. Nyní doufal, že si pomůže sám svou prací.

V dopisu pohlíží zpět na své příhody, na trampoty, jež vytrpěl. Mezi jiným píše také toto:

Předrazí, vřele milovaní bratří!

Lehce si představíte, v jakém rozpoložení mysli se nacházím. Nesnadno mi vše popsat. Můžete se domyslet, kolik slz, kolik vzdechů jsem poslal ke trůnu Božímu! Ale nikdy jsem nadarmo nevolal k dobrému Pánu Bohu! V hroznou poušti, když jsem bloudil v pralesi v temné střední Africe, po tolik dní, když jsem ležel polomrtvý na cestě a myslil, že zhynu, opuštěn ode všech lidí, poslal mi Bůh dobrodince, černocha, starého muže, který se nade mnou smíloval a byl mi druhým otcem.

Po jedenáct měsíců trávil jsem na pustém, dvacet kroků dlouhém a tolikéž širokém ostrově, neměl jsem žádných šatů, živil jsem se syrovými rybami, pil vodu ze smrduté kaluže a hle! Bůh mi pomohl, loupežníci mne vysvobodili. Ti, kteří mne uvrhli do tak dlouhého vyhnanství, opět byli mými vysvoboditeli.

Nemohu než Bohu děkovati za všechna dobrodiní, která mi v tak hojném počtu prokázal.

Dopis svěřil francouzské lodi. Velitel slíbil, že se postará, aby došel na místo svého poslání, ale nedošel, ztratil se. Zatím však obdrželi bratří jinou cestou určitou a zaručenou zprávu o Petrovi.

Pan Rampel se dověděl, že 1688 vylodili loupežníci v přístavě Salee v Maroku muže, kterého našli na pustém ostrůvku v oceáně. Byl vysoký, hubený. Nyní musil za převoz tři leta sloužiti a pracovati řemeslo. Srovnáváje vše, přišel k názoru, že jest oním mužem pouze Petr, což psal do Gentu bratřím Fardeovým. Obdrželi tento dopis zasláný z Amsterdamu 2. března 1690.

X.

Dne 9. dubna 1690 dočkal se Petr po mnohých letech velké radosti. Připluly do přístavu Salee dvě holandské lodi. Sotva to uslyšel, spěchal Petr k moři, aby uvítal krajany a přeptal se po novinkách z vlasti. Jakou měl radost, když mu důstojník lodi, pan van de Berghe, odevzdal dopis, který mu zaslal jeho bratr.

Při čtení dopisu nemohl se dosti vynadiviti, kterak se jeho lidé dověděli, že je v Salee, když jeho dopisu nedostali. Byl tím více dojat, že mu oba bratří, ač o to neprosil, poslali peníze, aby se vykoupil z otroctví.

V celku dařilo se Petrovi v Salee dosti dobře. Žilo tam více Evropanů, kteří se s ním blíže seznámili, všichni vážili si upřímného, pokorného, vzdělaného muže, který tolik již zkusil. Neměl na sobě

nic, co by jiné odrazilo, dovedl postaviti svou zbožnost v pravě světlo, že získal pro křesťanský život i jinověrce a odpadlíky.

Nejlepším jeho přítelem stal se bohatý kupec, rodák z Hamburku, kterému se tam všeobecně říkalo Abraham z Altony. Zval bratra často k obědu. Pomocí tohoto přítele a dobrodince mohl se vykoupiti z otroctví. Loupežník žádal 350 zlatých, jež mu vyplatil hotově. Když mu nyní bratří zaslali peníze, ihned je splatil Abrahamovi.

Nyní bylo Petrovým jediným přáním co nejspíše odejeti domů ke svým a do kláštera. Ale přítel Abraham radil k opatrnosti. Pouchil ho, aby jel pouze lodí hamburskou, protože jediné toto město žilo v míru s ostatními mocnáři a státy, kdežto všechny ostatní byly zapleteny v tu či onu válku.

Čekal a mezitím dále pracoval v řemesle, aby si vydělal na cestu. Dobrý Abraham mu slíbil, že mu daruje své evropské šaty, protože se šatil po marockém kroji a šatů evropských více nepotřeboval.

Ale uteklo ještě mnoho dní, ba mnoho týdnů, několik měsíců, než se vyplnilo vroucí přání Petrovo. Byl sice svým pánem, mohl pracovati, kde a jak dlouho chtěl, našel vzácné přátele, z nichž mnohé svým příkladným životem a poučením obrátil k pravé víře anebo učinil z vlažných horlivé katolíky.

V celku zaslal svým bratřím sedm dopisů, které jsou jediným pramenem tohoto vypravování. V každém prosil, aby vyřídili úctu jeho klášterním spolubratřím, v posledním prosil, aby mu sdělili jména zesnulých spolubratřím, aby se mohl za ně modliti. Na svůj poslední dopis obdržel odpověď dne 14. září 1690.

Konečně přišla tak dlouho a tak toužebně očekávaná chvíle. Počátkem října 1690 mohl odplouti a opustiti africkou půdu, na níž zkusil tolik trpkostí všeho druhu.

Zpáteční cesta byla obtížná a nebezpečná. Loď měla nepříznivý vítr, dlouho trvalo, než připlula do kanálu mezi Francií a Anglií, tu povstala hrozná bouře, takže byl Petr ještě v posledních dnech před příchodem do vlasti ve vážném nebezpečí, že zhyne na moři.

Ale bouře minula bez úrazu. Jak mu tlouklo srdce, když plul nedaleko písčin své vlasti, kde se však loď nemohla zastaviti, protože byl její cíl Hamburg.

Na lodi rozvínoval Petr blahodárnou činnost. Kázal, vyučoval, kdo ho chtěli poslouchati. Obrátilo se několik jinověrců z cestujících i z lodníků.

Koncem prosince připlula loď k ústí řeky Labe, ale vál nepříznivý vítr, proto vylodili cestující dvacet hodin cesty severně od města Hamburgu.

Petr cestoval, jak mohl rychle do Brém, kde našel loď, která plula do Holandska. Po čtyřleté nepřítomnosti se navrátíl domů ke svým, od nichž brzy spěchal do kláštera ke svým spolubratřím.

Dlouho nežil, měl otřesené zdraví nesmírnými útrapami, které zažil na svém nedobrovolném putování po světě.

Byl poslán do kláštera do Cách, kde však již v příštím roce dne 16. června 1691 zemřel. Uchoval se dopis, který psal představený v latinské a flámské řeči, jímž oznamoval spolubratřím jeho úmrtí.

Petr je vzorem pravého misionáře. V celku uchovalo se málo zpráv o misionářích minulých století, je tedy tím vzácnější tento

muž, který popsal slovy tak jednoduchými svou práci, svá utrpení. Ještě štěstí, že se uchovaly jeho dopisy, nikdy nepomyslel, že by jich mohlo být použito, že by se dostaly do jiných rukou, než pro něž byly určeny, totiž pro jeho oba bratry. Jsou psány slohem nehledaným a proto přirozeným, vmlouvajícím se všem čtenářům. — — —

Macíček.

J. M. Sázavský :

MACÍČEK.

Můj macíčku roztomilý,
tady u mne pěkně sed'!
Nebud' pořád rozpustilý,
trochu moudřejši si veď.

Nevystrkuj pořád drápky,
nekousej tak divoce,
podívej se, jaké škrábky
udělal's mi na ruce!

Marno vše! Už zas je dole,
už zas klubko prohání,
za ocáskem svým se v kole
točí v marném chytání.

Teď zas něco na zub hledá,
chce si smlsnout na mlíčku,
počkej, ty jsi neposeda,
vezmu na tě metličku.

Z našeho mladého světa.

Ztratil se . . .

Napsal Boh. C. M r á z e k, Ponětovice.

Do vsi přijeli cikáni. Zlí uherští cikáni, na dvaceti rozbitých a zablácených vozzech, plných cikánského nábytku, který se sestavoval z hader, hrnců, bidel a plachet. U vozů byli zapřaženi malí hušení koníci, u některého jeden, u jiného tři. Jeli tryskem. Někteří cikáni řídíce spřežení, bili do něho nemilosrdně biči a při tom křičeli. Bylo jich tolik, že měli sotva na vozech místa. Sotva je ubozí koně táhli. Muži, ženy, ba i děti, všichni kouřili. Byli černí jak havrani, zdraví, silní a plní bojovného vzhledu. Jedním slovem — šla z nich hrůza.

Žně byly v plném proudu. Slunce pá-lilo jako na poušti. Již dlouho nepršelo. Bylo dusno. Starý ponocný, zkušený předpovědatel počasí, čekal bouři. Kdo jen mohl, pracoval na poli. Doma zůstali jen lidé práce neschopní a ta malá drobotina. Větší prostírali povřísla.

Mezi zahrádkami si hráli dva pětiletí hoši, Toník s Blažejem. Učili psa Kaštana skákat přes hůl. Ale pes zemdlen horkem a noční hlídkou nechtěl tomu rozumět. Lehl si a s vyplazeným jazykem se díval na oba zlobící se hochy.

„Kaštánku, honem skoč! Aspoň jednou, dostaneš kus chleba a když přeskochíš dvakrát, dostaneš kus masa,“ pobízel ho Toník. Ale pes se nehnul.

„Dej mu hůlkou, když nás nechce poslouchat,“ navrhoval Blažej.

„Ano, aby on to potom řekl naší Fandě nebo mamince; to bych já dostal, ani bych nestačil počítat, pravda, Kaštane? Nic se neboj, my ti nic neuděláme,“ hovořil Toník.

„Ty jsi hloupý, co pak pes mluví? Ten jenom štěká a žere,“ vylouval mu Blažej.

„Ano, a já jsem jednou večer slyšel, jak s ním mluvil tatínek, dokud ještě nebyl v Rusku: „Kaštánku, dobře tu hlídej, já zítra pojedu daleko a až za půl roku se vrátím.““

„Cikáni, cikáni jedou,“ ozvalo se kdesi u zvoničky. Do hochů jakoby střelil. Nechali psa psem a utíkali k silnici. Ale jak uviděli takovou karavanu černých cikánů, dostali strach. Jedna cikánka seskočila s vozu, běžela k nim něco volajíc. Oba hoši se obrátili a křičíce jakoby je na nože bral, utíkali, co jim nohy stačily, mezi zahrádky. Kaštan se jim pletl mezi nohami. Za rohem zavadil Toník o kámen, svalil se na Kaštana a Blažej zavadiv o oba, položil se svorně vedle nich. Cikánka se za nimi smála na celé kolo. Ale ti toho nedbali. Zvedli se a ještě s větším křikem se hnali dál. Oběma kapala z nosů krev. Cikánka jich již nepronásledovala, nýbrž vrátila se ke své družině.

Lidé pozavíravše všechna okna, dveře avrata, křížovali se: „Bože, to je nadělení, taková rota, dělat se tomu nechce, jenom hledí ukrásti, kde se co dá a po případě i zabít. „Děti!“ přikazovali svým svěřencům, „nechcďte ven! Dívejte se jen oknem nebo skuližou ve vratech. Jenom, co by zde nebyli přes noc, ti by nás vykradli. Starosta není doma, aby je vykázal, však oni by ho ani neposlechli. Těm by se neubráníla ani celá vesnice.“

Smělejší hoši vybíhali před domy a pozorovali cikány. Ti si počínali jako doma. Zajeli na pastvisko, muži odpřáhli koně a napájeli je v potoce, pak je pustili, by se napásli na — holém pastvišti. Některé ženy uvázaly si nemluvnata na záda a vzavše do rukou nádoby, šly po vsi kupovat mléko. Jiné zase rychle rozdělávaly oheň pod měděnými kotly. Bezpochyby chystaly oběd. Mladá cikánata se rozběhla po žebrotě. V některém statku dostali, v některém ne. Kde dostal jeden, přihnulo se jiných pět. Ale ti už nebyli tak šťastni. Byla to na ně směšná podívaná. Zem líbali, všelijaké kotrmelce prováděli, do klíčnicích otvorů pískali, modlili se a pro všechny svaté prosili „o nějakú tu erteplu, nebo zdechlú slípku“. Bylo to jejich řemeslo. Lidé by jim byli nejraději viděli paty. Ale ti se k odchodu nikterak neměli. Pekli brambory hulákajíce při tom. I rvačka o kus chleba se mezi nimi strhla. Z ohně se kouřilo, výrostci lámali s vrh suché haluze na oheň. Jedním slovem, pravý cikánský tábor. Tak si počínali až do večera.

Pan starosta přišel s pole domů, ihned zamířil do jejich ležení v průvcdě dvou radních. Ptali se jedné mladé cikánky po jejich vůdci.

„Já ho zavolám,“ pravila a odběhla. Ihned se však vrátila se starým Danielem, nejstarším z cikánů. Byl ohnutý, vousy měl až po pás, bez klobouku, kcšili rozhalenu, bos.

Starosta začal zostra: „Ve jménu zákona vám poručím, byste se ihned z této vesnice vzdálili. A kde máte své listiny, roto shnilá, lumpácká?“

„Ve voze, prosím. Ale pantatínku, aspoň přes noc...“

„Ani chvilku déle! Jestli neposlechnete, pak pošlu pro četníky, kteří vám pomohou, to buďte jisti.“

To starým Danielem trhlo. Nejspíše měl něco na svědomí, co mu před četníky nahánělo strachu. Jen blýskl hněvivě očima a pcručil ze přáhat. V táboře nastal ruch. Muži zapřáhali koně, ženy se sháněly po nemluvnatech, kotle naházely do vozů,

ohně rozmetaly. Cikánata nechala pračky a všechno to sedalo na vozy. Strach před četníky je poháněl. Zapráskaly biče a již dlouhá řada vozů se hnula. Vůdce se svou rodinou první. Rozjely se tryskem k blízkému lesu, kde bezpochyby hodlali přenocovat.

Celá vesnice si oddechla. Ale ne úplně. Cikáni mohou ze msty někoho vykrásti. Proto byly rozestaveny noční stráže. Od jihozápadu se blížila bouře.

Paní Podzimová, matka Toníkova, se vracela se svou patnáctiletou dcerou Františkou s pole. Byly utrmáceny. Chtěly vyvázat všechna povřísla, která si na pole vzaly. Teď obě zízlivé a hladové pospíchaly před bouří. V polovině cesty by byly potkaly cikány, ale raději se jim vyhnuly po lní cestou.

„Fando, pojd, pospěš. Zda-li pak byli ti cíl ári v dědině!? Víš, babička je hluchá, beztoho spala a nedala pozor na stavení a Toníka. Jan přijede ze školy až o osmi. Slepice a kachny máme venku. Aby se nám tak něco ztratilo!“

„Bože, mami, vy máte najednou jakýs strach,“ dí Fanda.

„Jak bych neměla. Člověk se na to nadělá a pak by mu to někdo měl vzít? A ti cikáni jsou všeho schopní...“

Za takových řečí přišly do vsi. Zvedal se vítr. „Kdyby jenom chtělo trochu napršet. Takové sucho, lidé horkem skoro padají.“ Vešly do chalupy. Byla stará, kryta došky, ale všude čisto. Podzimovi byli lidé čistotní. „Fando, honem, pospěš si. Sežeň a spočítej kachny a slípice, nasyň jim zrní a zavři do chlívků. Já zatím přichystám něco k jídlu.“ Vešla dovnitř. Babička rozespalá právě vstávala.

„Blíží se bouřka, babičko. A kde je Toník?“ ohlížela se.

„Bouřka? Hm, skutečně,“ praví babička, stará, suchá, trochu přihluchlá osoba, dívajíc se oknem.

„Bylo by zapotřebí. A Tonda? Což není doma? Nebyl s vámi na poli?“

„Nebyl.“

Přišla Fanda. „Mami, slepice a kachny jsou všechny, už jsem je zavřela.“

„Dobře! Neviděla jsi Tonda?“

„Ne.“

„Honem běž se po něm podívat, bouře se žene, ať jsme všichni pohromadě!“

Fanda odběhla. Babička odešla do své světničky.

Za chvíli se přihnala udýchaná Fanda. „Ještě nepřišel? Já jsem všechno prohledala a nikde ho není.“

Paní Podzimové se zmocnil nepokoj.

„Ale, mami, vždyť o něj nemějte strachu. Však on se neztratí. Třeba je s Blažejem u Bočků. Však on přijde.“ — Obě se zaměstnávaly popravou a vařením.

Uplynulo půl hodiny. Toník nikde. Tu někdo zabušil na dveře.

„Tonda.“

„Nebo Jan.“

Fanda šla otevřít. Jan vešel.

„To je tam vítr, od západu se mračí a hřmí,“ pravil odkládaje knihy.

„Neviděl jsi cestou Tonda?“ ptala se šo matka.

„Tonda? Což není doma? To je tulák!“

Setmělo se. Vichřice svištěla dědinou. Byla tak prudká, že shazovala křidlice se střešech a lámala stromy. Hučelo, pištělo to až hrůza. V to se mísil co chvíle oslňující blesk a v zápětí za ním strašný rachot.

Došky s Podzimovy chalupy lítaly, jakoby je rozhazoval. A Antonín — nepřicházel.

Všichni byli znepokojeni. „Málo platno, děti, musíme se po něm podívat. Já půjdu k Bočkům, není-li tam s Blažejem, ty s Jeníkem se podívejte po ulici!“

Otevřeli dveře od síně, ale vítr je ihned přirazil s takovou prudkostí, div že neroztříštil. „Počkejte. Fando, vezmi si vlhák a ty, Jeníku, tatínkův burnus, abyste nepromokli, kdyby přšlo.“

Vyšli. Vichřice jim vmetla spoustu prachu do očí. Ale oni toho nedbali. Strach o bratra a syna jim nedal. Počaly padat velké teplé krupěje. Vichřice se zdvojnásobila. Měli se jí co bránit, aby jich neporazila. Skorem ve všech staveních hořely hromničky. Hustý déšť hnaný větrem bil do oken a do zdí. Fialové světlo blesku ani nepřestávalo. Hrom burácel, až tabulky v oknech řinčely. Kalná voda se valila po celé šířce cesty. Sem tam padla velká kroupa. Bouře zuřila nad krajinou. Starý ponocný dobře prorokoval.

Paní Podzimová se již vrátila — s nepořízenou. Bez vlháku byla by promokla.

U Bočků jí ani neotevřeli. Ptala se zvenčí, není-li u nich Toník. — Nebyl. Blažej již spal a nechtěli ho budít, bál by se bouře. Byla zdrcena.

Přišla Fanda a Jan, kapala s nich voda.

„Nic?“

„Nic.“

Paní Podzimová zalomila rukama.

„Tam je boží dopuštění,“ vykládala Fanda. „V dědině má někdo vyvrácena vrata, stromy polámaný. Šli jsme ulicemi, kolem humen, volali jsme jeho jméno, ale hlas náš přehlušila bouře. A je také nebezpečno chodit mezi domy. Mne udeřila

křidlice letící se střechy do hlavy, až jsem se zapotácela.“

Matka klesla zdrceně na židli. „Aby tak...“ Bála se domyslit. „Byli zde také cikáni, snad ho nevzali?“

„Ale vždyť ti mají svých capartů dost, nač by brali cizí?“ namítala Fanda.

Bouře neustávala. Lilo jako z konve.

„Mami, rozžehneme hromničku, a pomodlíme se za odvrácení neštěstí a za — Tonda,“ pravil Jan.

„Máš pravdu, chlapče,“ pravila matka. Rozsvítla svíčku a již všichni klečíc vroucně se modlili.

Bilo deset hodin. „Málo platno, děti, povečeříme a půjdeme spát,“ dí matka, když se pomodlili. Nemám ani chuti, ale když člověk pracuje, musí také jíst a spát. Ten Toník, ten Toník, jakou nám to způsobil starost! Dobře jste se všude podívali?“

„Ovšem že podívali a prohlédali. Ale jaké pak dívání a hledání v bouři a v noci, ani jsme svého hlasu skoro neslyšeli,“ praví Fanda. „Když jsme šli domů, viděli jsme ve dveřích pastoušky starého ponocného Matěje. Tázal jsem se ho, neviděl-li Tonda k večeru.“

„Viděl jsem ho asi o třech hodinách; díval se na cikány. Jedna cikánka seskočila s vozu a běžela za ním. Nevím, co mu chtěla. Více nevím. Šel jsem si zavřít pastoušku, aby mně tam něco nevzali,“ vykládal Jan. „Nemínal jsem vám to ani říci, abych vám nepřidával starostí, ale...“

„Dobře, že jsi mi to řekl. Bože můj, Toníček u cikánů,“ dala se do pláče paní Podzimová.

„Neplačte, maminko! Vždyť není ještě tak zle. Vždyť u těch cikánů nemusí být. A kdyby tam byl, tož půjdete ráno k četníkům do městečka a ti ho jistě přivedou,“ těšila matku Fanda.

„Ale vždyť on tam není. Pořád mi něco povídá, že on bude do rána doma,“ těšil Jan.

„Kéž bys mluvil pravdu!“ vzdychla si matka.

Ani nepozorovali, že se bouře utišila. Táhla dále k severu, odkud se ještě ozývalo hřmění. Fanda otevřela okno. „Jé, mami, kaštan před naším je ulomený.“ A skutečně. Desítiletý strom byl u samé země ulomen.

„Není divu. Takový vítr. Jak pak budou vypadat mandele v poli? Ty budou jistě rozházeny. Zavři okno, půjdeme spát. Vlastně jenom lehnout, spát nebudeme, kdyby Toník tloukl, abychom ho slyšeli,“ pravila matka.

Šla k posteli, aby ji rozestlala. Při práci zavádila o jakýsi předmět pod postelí. Bylo to měkké. „Co je to pod lůžkem?“ tázala se svlékajících se dětí.

Jan vzal svíčku a svítil tam. „Jakýsi pytel čehosi,“ oznamoval.

Všichni byli zvědaví. „Co to může být? Vždyť jsme tam nikdo nic podobného nedávávali.“ Jan si lehl na břicho a svítil si na tu záhadu blíže.

„Jé, jé, mami, to je — Tonda.“ Matka s Fandou vykřikly. Ale tu již Jan vytahoval „ten pytel čehosi“.

A skutečně byl to Toník zalezlý v pytli, jen hlava mu vykukovala a — spal. Když ho Jan táhl, dal se do křiku. Fanda jím zatřepala, ale chlapec řval ještě více. Matka se dívala jako vyjevená, pokropila ho studenou vodou.

Tu teprve otevřel oči a udiveně se rozhlízel kolem. „Už jsou pryč?“

„A kdo?“ tázal se Jan.

„No, ti cikáni.“

Všichni se dali do smíchu.

„Cikáni? Ti jsou dávno v lese.“

Tonda se zatím vybavil z pytle a posadil se celý ulekán ke stolu. Všichni se na něho dívali jako na s nebe spadlého a tázali se ho, jak se tam dostal.

Ten jim vyprávěl, jak si hrál s Kaštanem a přijeli cikáni, cikánka ho hnala a že on strachem vlezl do pytle pod postel a usnul. Tam se mu zdálo, jak ho cikáni honí a již ho táhli k potoku, kde ho chtěli utopit, když se probudil.

Všichni se upřímně zasmáli. Jan s Fandou mu vyprávěli, jak se ho nahledali, že mysleli, že je u cikánů, jaká byla bouře a maminka jak o něho plakala. „Již jsme chtěli jít na ty cikány s četníky, a byli bychom se zmýlili,“ smál se Jan.

„Děti,“ pravila matka, „pomodlíme se na poděkování Bohu, že jsme Antonína našli. Ani nevíte, co jsem vystála strachu.“

Teprve teď všichni poznali, jak jsou unaveni. Po modlitbě šli spát. Však již bylo půl jedenácté. Matka k sobě ještě přivinula a políbila ztraceného a opět nalezeného syna.

Tichá noc snesla se nad osvěženou krajinou...

Okénka do života.

Na konci ročníku. S pomocí Boží ukončili jsme zase ročník „Anděla Strážného“. Naši milí odběratelé mají nyní v rukou velkou knihu o 240 stranách s množstvím nových, vesměs uměleckých obrázků a s hojnou četbou, v níž se střídají v pestré směsici povídky a pohádky s básničkami i poučnými články tak, aby v každém čísle našli pro sebe něco jak malí čtenáři, tak i větší studenti. Z četných projevů jest viděti, že byli spokojeni se svým časopisem; jest to patrné i z toho, že bylo úplně rozebráno i druhé vydání prvních čísel a četným pozdě se hlásícím žadatelům nebylo již možno vyhověti.

Doufáme proto, že všichni zůstanou věrni „Andělu Strážnému“ i v novém ročníku, jehož 1. číslo vyjde hned na počátku školního roku a pro nějž máme připraveno již mnoho zajímavých povídek a pohádek i poučných článků. Pamatujte na to již o prázdninách a šetřte si peníze, abyste se mohli přihlásiti k odebírání hned na počátku!

Tedy na shledanou po prázdninách!

O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem. V těchto vážných hovorách, jež byly čteny s velikým zájmem zvláště dospělejšími čtenáři a studenty, bude p. spisovatel pokračovati v budoucím ročníku. Projedná v nich zvláště důležité a časové otázky z našich dějin.

Obilné stéblo. Spisovatelka Marie Gebauerová v nejnovější své knize „Jurka student“ vzpomíná také na svého otce, slavného českého učenoe prof. Jana Gebauera. Praví o něm, že byl upřímně zbožným a také své děti vedl k Bohu. Zastavil se s ní třeba na poli, ukázal jí obilné stéblo a pravil: „Podívej se na to obilné stéblo, na jeho účelné, podivuhodné zřízení a řekni, jak je možno popírat vyšší moc, Boha? Proto jen, že je nad náš rozum, nad naši chápavost? Tu je pouze nutno se pokorit, býti si vědom, že rozum je nedostatečný, nikoli říkat, co nedovedu probádat, to že prostě také není!“ A když zemřela jedna z jeho dcer, zapsal tuto událost do rodinné knížky a připojil ke svým živým dětem tuto prosbu: „Vzpomínejte na ni,

rovněž jako na maminku, často tichým vroucím Otčenášem!“

O lásce dětí ke zvířatům pěkně promlouvá známý český spisovatel Karel Klosterman ve svém posledním spisku „Kulturní naléhavost“. Stěžuje si tu na velký úpadek mravů, jaký nastal po válce, a zvláště na zesurování mládeže. Jako lék proti tomu radí mimo jiné, aby děti pěstovaly v sobě lásku ke zvířatům a ke všem božím tvorům. Studenty zvláště prosí, aby si nedělali zbytečných bírek broků, jež jsou většinou bezcenné a jež způsobily v okolí měst se středními ústavami úplný zánik nejkrásnějších broků. Dětem pak doporučuje, aby si opatřily nějakého miláčka, psíka, ptáčka, kanárka, rosníčku a pod. Není možno — praví — aby ten, kdo pozoroval zvíře a přesvědčil se, jak ono oplácí všecku lásku a péči, jež se mu věnuje, aby ho nemiloval a potěšení z něho nebral. Srdec, v něž vešla láska a soucit k těmto božím tvorům, otevře se pak také lásce k bližnímu, kterou Kristus Pán prohlásil za první a nejvyšší zákon.

Obraz Kristův ve škole. Týž spisovatel prohlašuje hned na počátku svého spisu: „Zákon lásky jest úhelným kamenem učení Kristova, jest základnou, na níž spočívá křesťanská vzdělanost, jest jejím vznešeným jádrem, z něhož na věky věkův bude klíčiti mravní obrození lidstva. Ten, jenž dal tento zákon lásky, nezasluhoval věru, aby jeho obraz byl odstraněn ze škol, a jsem jist, že lidé dobré vůle se o to postarají, aby tam byl na vrácen. Odpust jim, Pane, neboť nevědí, co činí.“

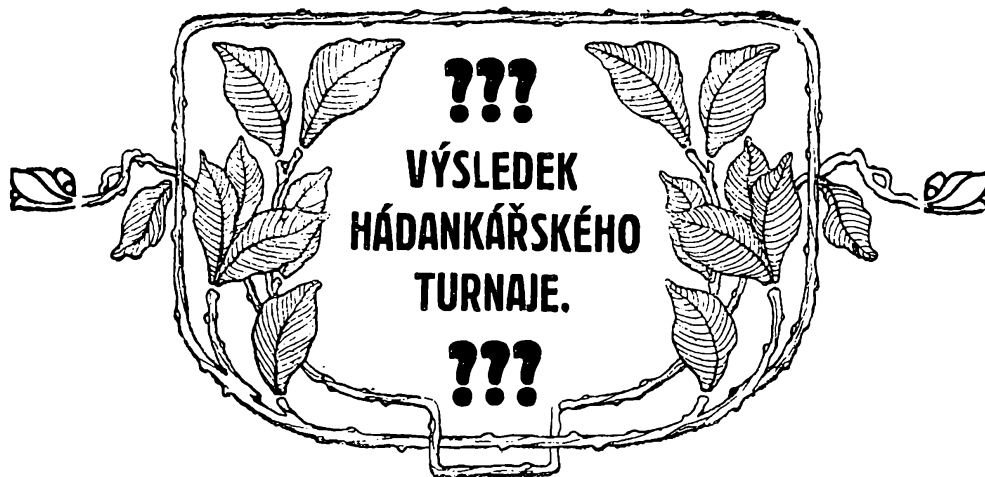
Kněz básník a vynálezce. V Pitsburku v Americe žije kaplan P. Tomáš Glynn, který si dobyl svými skvělými básněmi již slavného jména v americkém písemnictví. Vedle toho však pracuje také v

oboru železářském, a proslavil se již několika důležitými vynálezy. Tak vynalezl přístroj na chytání ponorek, který došel pozornosti americké vlády, a zvláštní proces děláni oceli pro celooceľový expresní a poštovní vůz a pro samočinné brzdy. Nyní pracuje na vynálezu, který by automaticky zastavoval vlak, takže by se předešlo četným neštěstím.

Je pátek nešťastným dnem? Tak se domnívají mnozí pověřiví lidé, kteří se bojí v pátek začít nějakou práci, dají se na cestu a pod. Nedávno našel se jeden anglický rejdař, který chtěl dokázati námořníkům početnost této pověry. Dať vystavěti loď, kterou nazval Pátek; loď byla započata v pátek a také v pátek puštěna na moře. A přes to, že i kapitán se jmenoval Pátek, vykonala loď šťastně svou cestu. Jiným důkazem jsou tyto historické záznamy ze života Kolumbova. V pátek dne 3. srpna 1492 nastoupil Kolumbus objevitelskou cestu. V pátek 12. října spatřil novou zemi, v pátek dne 4. ledna 1493 nastoupil zpáteční cestu a opět v pátek dne 15. března téhož roku přistály jeho lodi v Palos. — Nám katolíkům je pátek dnem památným a svatým, jelikož Kristus Pán zemřel za nás na kříži.

B. M. C., Ponět. Máš pěkné nadání. Tvůj příběh bude se jistě líbiti. Čti pozorně spisy našich lidových spisovatelů zvláště V. Kosmáka, a cvič se! — Mnoho návrhů hádanek a rebusů zůstalo nám ještě do budoucího ročníku. Všechny ovšem nemohou býti uveřejněny, neboť mnohé jsou věcně nesprávné, jiné špatně napsané, některé pak, jinak velmi důvtipné, je tiskařsky velmi obtížno vysázeti. — K několika dotazům odpovídáme, že „skryvačky“, obrázky otištěné v několika posledních číslech, samozřejmě nepatří do hádanek. turnaje. — Některé básničky, na něž letos již nedošlo, budou otištěny v budoucím ročníku v rubrice „Z našeho mladého světa“.

Největšího počtu správných bodů dosáhli a odměnění budou:

51 bodů: Otm. Bačůvka a M. Novotná z Brna. Ant. Windsor z Holásek. Fr. Pustějovský z Lichnova. Krist. Muchová ze Střelice. Mar. Glocová z Tuřan. Ladislav Záděra ze Židenic.

50 bodů: Mar. Kubíčková a M. Šancová z Bosonoh. M. Březinová a Mil. Fráňová z Brna. Fr. Kolařík z Břestu. Anež. Vlachynská z Halenkovic. Anna Jochmannová z Holásek. Anež. Richtrová a Alžb. Šromová z Chrlic. Mar. Kašparcová z Krásné Hory. Fr. Vlček a Ludm. Vičánková z Opavy. And. Burešová z Rajhradu. Ludm. Klimšová z Rosenberku. Barb. Dlapková ze Střelice. Ant. Kroupová z Troubska. Jan Střecha z Tuřan. Mat. Ocásek z Újezda u Sokolnic. Zd. Flek z Vostopovic. Al. Vlček ze Židenic.

49 bodů: Fr. Pospíšil, Bohonice. Bř. Záboj, Em. Čunátová, Brno. Cec. Dočkálková, Břest. Ad. Štastný, Čechy na Hané. K. Štefek, Frenštát. Růž. Miková, Hlinsko. Aur. Richtrová, Holásky. And. Hružová, Jaroměřice. Jiří Dolák, Kladníky. M. Šimáčková, Komárov. Julie Pleská, Fr. Kozel, Král. Pole. Růž. Setiková, Krásná Hora. Fr. Tomek, Kunčice u Kyšperku. Rajm. Langer, Líšeň. A. Tichý, Opava. Petr Majvald, Orlice u Kyšperka. Jan Škorpík, Příšpo. J. Červenka, Trojanovice. M. Melounová, Troubsko. Aug. Malá, Zastávka. Al. Dostál, Zborovice. R. Kvarda, Židenice. Anež. Houzarová, Želetava.

48 bodů: Boh. Malantová, Blazice. J. Sobola, Bohonice. Ludv. Jilek, Brno. Alba Morstadtová, Č. Budějovice. Lid. Pavlíková, Bytýška Vev. Karel Vlk, Červenka u Lit. Václav Ohšívač, Jan Janda, Frenštát. Jos. Vymětalík, Hlinsko. Ad. J. Schebek, Hodkov Fr. Sobotka, Jablonec. Alžb. Krejčířiková, Kladníky. Ed. Nickmann, Král. Pole. Ant. Votava, Krhov. Jos. Vyhnálek, Kunčice. Mir. Doležal, Popůvky. Jan Zmrzlý, Sokolnice. Emil Filip, Tišnov. Vl. Talská, Třebíč.

Ostatní účastníci turnaje:

Adamov: Al. Heikenwälder (33), Ant. Zavadil (15). **Archlebov:** K. Konečný (30). **Babolky:** Jar. Dvorský (40). **Bartovice:** Ant. Havlas (32). **Benešov u Semil:** Fr. Lhota (20). **Bernatice:** Ad. KUNETKA (42). **Beroun:** Věnc. Leštáková (7). **Bílá:** Boh. Pargač (7). **Bilovice:** J. Havlásek (16), Hedv. Kalová (16), V. Novotný (2). **Blazice:** Ludv. Kociánová (47), Boh. Štěpáníková (47), Al. Otáhal (47), Lad. Pospíšil (47), An. Štěpáníková (47). **Bobrová:** Jindř. Fiala (37), Bož. Fialová (40), Fr. Rousová (40), Oldř. Špatka (37), Jan Kocián (38), M. Matějčíková (37), Kar. Leisser (37), Jos. Rymšová (38). **Bobruvka:** Fr. Klíma (39), Jan Urban (39). **Bohdalec:** Bedř. Staněk (37), Ludv. Staněk (40), Jos. Dostál (39), Fr. Skryja (40). **Bohušice:** Anež. Pešlová (39). **Boskovice:** Zd. Volínová (44), Růž. Řehořková (6). **Bosonohy:** M. Kubíková (50), Fr. Dočekalová (50), Růž. Svobodová (50), Růž. Pazourková (50). **Brankovice:** Al. Stuchlík

(4). **Bratislava:** Lev Polešovský (9). **Brno:** Ida Kleinbauerová (46), Marta a Věra Pištělková (po 42), Ed. Lauer mann (47), Ant. Hudeček (42), Jindř. Makarius (15), Jul. Chvojková (14), Kar. Michálek (13), Jan Flieder (18), Zd. Špicnerová (12), Jarm. Kučerová (2), Ž. Kuehtová (2), Rud. Janda (1), J. Koláček (1). **Břesko—Michnov:** Fr. Pospíšil (40). **Břest:** Ign. Janovský (46). Zd. Mackovík (1). **Březolupy:** Fr. Hubáček (23). **Budějovice Č.:** Růž. Frišová (47), Růž. Trinklová (47), A. Kosařová (47), L. Šimková (47), M. Bílková (47), A. Jungbaurová (47), A. Jirousová (47), Jarm. Švehlová (23). **Bystré:** Ant. Práza (19). **Byšovec:** Růž. Huláková (36). **Byteš Velká:** Karel Rudolf (42). **Bytýška Vev.:** Zd. Dupalová (8). **Cetkovice:** Emil Sic (39), Fr. Sic (39). **Deblín:** Jar. Kropáček (9). **Dlouhé:** Arn. Kříž (38). **Domášov:** Al. Franková (46). Jos. Mazour (7). **Dryšice:** Jan Juřina (9). **Grygův:** Mar. Skopalíková (46). **Grymov:** Meth. Ryšánek (41). **Halenkovice:** Vil. Gregorová (28). **Hlinsko:** Mar. Krejčířiková (48), Fr. Vymetal (46). **Holásky:** Ter. Nevyjelová (49), Fr. Kunderová (47). **Hrabří:** Anež. Sirotková (41). **Hradec Král.:** Jos. Kudrnáč (12). **Hranice:** Vojt. Šobora (37), Fr. Plevan (10), Ant. Květkovská (5). **Hrubá Vrbka:** Fr. Hudeček (31). **Hukvaldy:** Boh. Sládek (31), Al. Myslíkovjan (8). **Chrlice:** Klot. Kučerová (50), Mar. Čandrllová (50), J. Broškva (50), M. Jochmanová (50), Jos. Harašta (40). **Chvatěruby:** Em. Krejza (36), Kar. Hojka (33). **Ivanovice na H.:** Rud. Řičánek (19). **Sv. Jan u Ber.:** Fr. Lahodný (43). **Jančí:** Herm. Sommerová (37), H. Pretschová (37). **Jareměřice:** Ant. Hobza (49), Růž. Nechvátalová (49), Jos. Elleder (37). **Jednov:** Arn. Grulich (42). **Jevíčko:** Jan Koutný (35), Em. Baběrad (22). **Jihlava:** Růž. Šrámlová (7). **Kladky:** Vl. Sedláček (40). **Kladná:** Hedv. Boráňová (33). **Kladníky:** Jos. Beneš (49). **Kladno:** Růž. Froňková (34). **Klimkovice:** Rob. Peplárek (11). **Kobelnice:** M. Poláčková (23), Boh. Tomancová (23). **Kobeřice:** Lid. Formánková (12). **Konice:** Lud. Morysová (47), Jan Burian (47). **Koryčany:** Mil. Jelínek (39), Rud. Konečný (39), Bl. Ďndrová (26), L. Klem (10), Fr. Vízdal (10), Mark. Fardová (10), M. Vaculíková (10), Jos. Kotíba (39). **Kounice Dol.:** Jos. Horák (24), F. Rapouchová (10), Jos. Cikánek (6). **Kozlovice:** J. Künstlerová (8). **Kraderoby:** Fr. Honzák (44). **Král. Pole:** Jan Kotas (43), Jan Tišnovský (46), B. Handlar (29), Vl. Nebesařová (5), Fr. Pařízková (1), Hilda Ložková (1), Bož. Jandourková (1), Ant. Coufalová (9), Hel. Melzerová (4), Ant. Pospíšilová (4), Hedvika Ševčíková (4), Ant. Císař (2), Nepodepsaný (49). **Kralupy:** Mar. Vostárková (46), Boh. Formánek (46), F. Graumann (15). **Krásná Hora:** Zd. Synková (49). **Krhov:** Oldř. Kežlínek (46). **Kroměříž:** Vil. Kohn (12). **Křečkov:** M. Rachmanová (35). **Křoví:** Fr. Bartošek (38). **Lanžhot:** Růž. Benešová (24). **Lešany:** Kurt Kučera (36), Alžběta Komárková (43). **Lhotka:** M. Strakošová (29). **Lideřovice:** Ant. Kusalíková (23). **Lipník:** Fr. Svoboda (41). **Liskovec:** Jos. Morávek (47), Růž. Chaloupková (43). **Líšeň:** Drah. Weissová (46). **Lohovec:** Jos. Štěpánek (21). **Lomnice:** A. Mašek (9). **Loučka u Rajhr.** Boh. Klíma (40). **Lukov:** Hel. Šeilerová (36). **Měrkovice:** J. Červenková (11). **Měst. Trnávka:** Fr. Hader (10), Em. Öhler (10), Fr. Nezval (10), Mir. Přichystal (10). **Milotic:** Fr. Šnajdr (2). **Molemburk:** Mor. Kopková (39). **Náměšť n. Osl.:** M. Jeřábková (46). **Napajedla:** Jan Keprt (46), Al. Lecian (3). **Nedvědice:** Mar. Fialová (46), Jos. Kinc (29), Jan Nedoma (25), Fr. Štěpánek (24). **Nelahozeves:** Mar. Červenková (43), Mar. Nováková (42), Jos. Váněk (40), Mar. Spálenská (39), Ant. Černý (37), Anna Černá (31). **Nelepeč:** Jar. Kropáček (36). **Nelešovice:** Fr. Vysloužil (45). **Neplachovice:** Pav. Hlásný (9). **Nesovice:** Ign. Bodeček (10). **Nosislav:** Fr. Florian (46), Fr. Jínek (34). **Nové Zámky:** Růžena Palachová (2). **Obory:** Fr. Hošínský (46). **Ohrazenice:** Ant. Svoboda (47), Jos. Kovárník (45). **Opatovice:** Mil. Janeček (42), Rud. Svačina (11). **Opava:** Fr. Uvíra (47), Zd. Hrubá (11). **Orlice:** Kar. Štoviček (47), Mar. Kausolová (47). **Oslavička:** Ant. Střecha (33). **Ostrov:** Jos. Zouhar (12). **Otaslavice Hor.:** Lad. Kučera (45), M. Moudrá (45), Fr. Palatka (22). **Pavlovice:** Ot. Šilerová (27). **Petřkovice:** Jiří Krystýnek (32). **Pohořelice:** Ant. Maulerová (18), Jar. Božek (20). **Ponětovice:** Boh. Mrázek (19), Ludv. Kadlec (11), Fr. Vlčková (7), Fr. Stejskal (8), St. Mrázek (6), J. Chlup (4), J. Urbánek (3). **Popůvky:** Jul. Bukáčková (48). **Prusinovice:** Jos. Mrázek (32). **Přemyslovice:** Karel Petr (44). **Přerov:** Bož. Skácelová (42), Em. Skácelová (42), Růž. Esslerová (4), Květa Vystrčilová (22). **Přiluka:** V. Halousek (16). **Příšpo:** Fr. Havlín (48). **Rosenberk:** Mar. Plchová (50). **Rymice:** Jos. Škutka (19). Vojt. Marek (9). **Řečkovice:** Jos. Tošnar (47). **Řepčín:** Lid. Kratěnová (40). **Říčany:** Ot. Vaverka (24), Vl. Řezanina (13). **Stará Říše:** Vojt. Florian (37). **Semily:** M. Musilová (2). **Sokolnice:** Jos. Čech (48), A. Chudáčková (36). **Sovadina:** M. Symerská (46). Anast. Symerská (46), Ant. Holec (45), Mína Hermanova (43). **Strážnice:** Tomáš Kamilo (31), Jos. Domanský (30), St. Macalík (6). **Střelice:** Lid. Šafránková (47). **Stříbrnice:** Ter. Kutálková (38). **Svinov:** Jindř. Bujnoch (31). **Svitávka:** R. Cvrkal (3). **Syrovice:** A. Kukulová (4). **Šlapanice:** Lid. Zemanová (45), M. Fischerová (22). **Tešnovice:** Jos. Hrabal (10), Jar. Tomaňa (1). **Trávník:** Jos. Jachan (45). **Troubelice:**

Jan Štos (3). **Troubsko:** M. Křonstková (50). **Třebíč:** Kam. Zatecká (17), Em. Václavěk (42), A. Kršňáková (42), Boh. Malý (40), A. Stránská (37), M. Vrtalová (20). **Tuřany:** M. Dostalová (10). **Uh. Hradiště:** Ant. Úlehla (46). **Újezd u Sok:** Jar. Rujbr (38). **Valdov:** Leop. Vaníček (47). **Vážany:** Jos. Večerka (3). **Vedrovice:** Žof. Hašková (42). **Věžky:** A. Foltýnová (26). **Vracov:** A. Krausová (27), M. Dámová (26), Fil. Bílková (8), M. Repíková (17), Fr. Nikl (4), Kr. Fridrichová (2). **Zábřeh:** Vl. Bezděk (17). **Zakřany:** Jos. Chaloupka (26), Jar. Staňková (26). **Zbrašov:** Ad. Kohoutová (5). **Zbudovice:** Václ. Peca (3). **Žadovice:** Fr. Polášková (34), Fr. Hnilicová (10), Fil. Měsíčková (10), Jos. Vaďura (10). **Židenice:** Jiří Jero (45), Tad. Gajdoš (44), Fr. Hlaváč (40), Jar. Galoša (40), Jos. Tomanec (19), Jos. Burger (18), J. Šlesingerová (19), R. Dvořáková (3), M. Krejčová (3), Kv. Matušková (2).

Hádankářského turnaje zúčastnilo se tedy 370 luštitelů, z nichž mnozí dosáhli pěkného počtu správných bodů. I když se nedostalo všem pilným luštitelům odměn, nebyla jistě jejich práce marná. Ať neochabují, ale pokusí se na rok znovu o štěstí! Na vysvětlenou dlužno poznamenati, že z některých osad, z nichž bylo zasláno více rozluštění spolu, zřejmě souvisících, byli pro odměnu zvláště vylosováni jeden nebo dva luštitelé — a to jen proto, aby některá osada, která má mezi sebou náhodou výtečného luštitelů, neuchvátla množstvím výher na úkor ostatních. — Odměny budou rozeslány ještě před prázdninami.

Rozluštění hádankářského turnaje z „Anděla Strážného“ č. 5—9.

Číslo 5: 1. Silen buď a nepovol, jsi-li v lese žití dub; jsi-li pouze trávy stvol, schyl se, ale neustup. Sládek. — 2. Šťastný a veselý nový rok přeje všem luštitelům hádanek pisatel. — 3. Průplav, Morava, Jihlava, Palacký, Břeclav, Šluknov, strýček. Palacký. — 4. Kos, koš. — 5. Hrnec žena dobře zná — Srnec smí se střílet do března — 6. Ostrava, ohlávka, vrána, vůl, vrak. — 7. Joža Úprka. — 8. a) Poslanec Šamalík. b) Vlast miluj nade vše; c) Nestor. — 9. Dobrý přítel nad zlato.

Číslo 6: 1. Vzhůru již hlavu, národe, k nebi své zdvihni oči! Viz, jsou tam malé hvězdičky, kol nichž se velké točí. Neruda. — 2. a) Kostelec; b) Brno. — 3. Topas, Egypt, Tomáš, husar, losos, islam, Marie, sysel, kovář. T. G. Masaryk. — 4. Důl, hůl, kůl, půl, sůl, vůl. — 5. a) Zlatohlávek. b) Hrobařík; c) Světluška; d) Klikoň; e) Nosatec.

6. 4 3 8
9 5 1
2 7 6

7. a) Krok, b) Park, c) Kapřík, d) Ruka, e) Zkáza. — 8. Svatý Martin přijel letos na bílém koni a za tři dny zase ujel. — 9. Zeyer. — 10. a) Svatí tři králové, b) Dunaj, c) Posel.

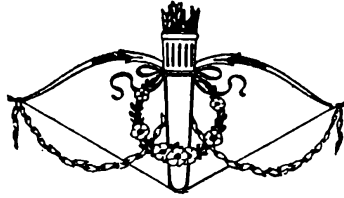
Číslo 7: 1. Štěstí. Slyš, vítr v listí šelestí, to pohádka jest o štěstí; ji sotva lechne do snění a už s ní v dálku odletí. 2. Kdo chce mnoho znáti, nesmí mnoho spáti. — 3. Káva, okáč, sice, míla, akát, kovy = Kosmák Václav. — 4. a) Růže—rýže, b) Hra—kra, c) Rok—rek, d) Kočka — čočka. — 5. K, oko, kokos. — 6. 1. Kamenice, 2. otec, 3. láno, 4. Erbe, 5. Drahomíra, 6. Azov = Koleda, vánoce. — 7. *Anílek, Anna, lék, dík, led, Nil. — 8. a) Janošík, b) Brožík. — 9. a) Psohlavci, b) Karel Havlíček Borovský.

Číslo 8: 1. Nechme cizích a hajme vlastních zboží, i nám Bůh dal umění i rama. — 2. Rebus, Emil, bič, úl, s. — 3. Zpěvem k srdci, srdcem k vlasti. — 4. Kalich—kulich. — 5. Nazdar. — 6. Květoslava, květ, oslava, b) Růžena, růže, růženec. — 7. Marketa—Marta. — 8. Kos—kosa. — 9. Sukno, leden, Kréta, týden, slovo, lampa, Rhóna, kovář, Temže, krůta, Kyjev — Kde domov můj? — 10. a) Božena Němcová, b) Čistota půl zdraví, c) Zdraví hlava všeho. — 11. Naše samostatnost a svoboda. — 12. Zahrada je plná vůně.

Číslo 9: 1. Hluchavka, hruška, uhelka, hledík, vavřín, arnika. — 2. Kapusta, pusta, ústa, sta, ta, a. — 3. Moudrá i v tom se hlava pozná, že co musí, z dobré vůle koná. — 4. Zlato, Lada, Adam, tam, o.

5. 11 4 9
6 8 10
7 12 5

6. Kdo se za svůj jazyk stydí, hoden potupy všech lidí. — 7. I. Blansko, Náchod Kralupy; II. Kladno, Londýn, Beroun; III. Milán, Písek, Brandys, Pardubice. — 8. Velké jídlo, velké pití, zkracuje živobytí. — 9. a) Ani kuře nadarmo nehrabe. b) Karlovy Vary. c) Janské Lázně. — 10. Suez—Zeus. — 11. a) Mozihra. b) Samet. — 12. a) Nebud váhavý. b) Havír je v dole. c) Korunovace.

ÖBSAH.

Básně:

	Strana		Strana
<i>Bol J.:</i>		Zimní zátíší	142
íseň sirotků .	62	Jaro	157
Děti při zatmění	88	Ráno	174
<i>Dědinský J. M.:</i>		<i>Grossmannová-Brodská Ludm.:</i>	
Sněženky kvetou	121	Chůvička (s obr.)	134
Co to tůká? (s obr.)	136	Děti (s obr.)	191
<i>Děrda Fr. B.:</i>		<i>Heusler Jan: i</i>	
Na Dušičky.	49	Cvrček, všemohoucí a vševědoucí	
Anděl Strážný	73	doktor 21, 39, 55, 82, 112,	130
<i>Dostál Lutinov K.:</i>		Lodník	227
Na cestu . . .	25	<i>Jelenský Jan:</i>	
Kristus — Oráč	27	V březnu	145
Píseň věčné lampy	42	Pracuj! (s obr.)	204
Bílé ruce	48	Šetřil (s obr.)	205
<i>Elpl Eduard:</i>		Cvrček jede (s obr.)	226
Vlaštovky . . .	1	<i>Milota Jan:</i>	
Doubrava za jeseň	56	Hop, koníčku! (s obr.)	166
V zimě	110	Za větrem (s obr.)	187
Jaro dýchlo do kraje	169	Husičky	213
Ó krásný máji	193	Večerní modlitba	217
Strašák	227	Houpačka (s obr.)	230
<i>Elpl Ed. ml.:</i>		<i>Sázavský J. M.:</i>	
Viska	22	Macíček (s obr.)	236
Vánoce	84	<i>Šťastný Bohumil:</i>	
Tři králové	97	Dětem	210

Povídky a pohádky:

<i>Alfonsa Maria:</i>		O čarovné lodičce	211
Mikulášské nadělení	74	Hadí korunka	227
Ministranti	136	<i>Grossmannová-Brodská Ludm.:</i>	
<i>Bol J.:</i>		Dceruška měsíkové královny	58
Sirotci	50, 90	Chytrý rychtář (s obr.)	92, 98
<i>Dědinský J. M.:</i>		Izvozčlk Vasja (s obr.)	127
O původu kaple na Bouzeni (s obr.)	2	Bambino 162, 188, 210, 224	
Myslivecká krev (s obr.)	43	<i>Jasnov B.:</i>	
Skalníkův sen	179	O chlapci, který sbíral špačky	
Velká voda (s obr.)	220	(se 4 obr.)	9, 28, 65
<i>Dostál Alois:</i>		<i>Javořícká Vlasta:</i>	
Postřižiny	185, 195	Jak Frantík vyzrál na kmotra	
<i>Elpl Eduard:</i>		(s obr.)	34
Honza v zakletém zámku	137	Zrcadélko	115, 122
O chudém pastýři (s obr.)	153	Nevěsta	218

	Štraña		Štrana
<i>Jelenský Jan:</i>		Láska k rodné hroudě (s obr.)	170
Různé dráhy (s obr.)	70	Vězeň (s obr.)	197
<i>Milota Jan:</i>		<i>Zháněl Ignát:</i>	
Louskáček, Sekáček a Vrtáček	158	Napříč Afrikou 18, 40, 53, 79, 107, 131, 147, 182, 201, 230.	
<i>Zákoucký K. J.:</i>			
Jak se stal Honza králem	113		

Články poučné:

<i>Grossmannová-Brodská Ludm.:</i>		Dan, hrdinná dívka z Khanh-hoy	
Dvě vzpomínky (K. J. Zákoucký a A. B. Štastný — s obr.)	214	Obrácní fetišského kněze v Da-homey	206
<i>Jasnov B.:</i>		<i>Pokorný Václ. J.:</i>	
Křesťanský básník Dante (s obr.)	7	Bohuslav Balbín	78
Básník K. Dostál Lutinov (s obr.)	26	<i>Staněk J.:</i>	
Karel Havlíček a náboženství	46	O čem hovořil Vítkův Jeník se strýčkem profesorem. I.	15
Rytíř Dalibor (s obr.)	107	II. Jest Bůh či není?	31, 63
Lov sledů (s obr.)	140	III. Jak povstal svět?	104
Nový sv. Otec Pius XII. (s obr.)	146	IV. Povstal člověk z opice?	149, 176
Milovnice květin (s obr.)	157	<i>Okénka do života, drobné články, v každém čísle.</i>	
Dr. Pavel Vychodil	194		
<i>Ocetek Josefa</i>			
Pod chleboněm	85		

Z našeho mladého světa.

<i>Holanová M. a A. Hubičková z Krásné Hory: Potrestaná zlomyslnost</i>	23	Ztratil se	236
<i>Jemelková M. z Přerova: Hvězdičky</i>	96	<i>Obšivač Václ. z Frenštátu: Hostýn</i>	72
<i>Jero Ant. ze Židenic: Sirotek</i>	167	<i>Pelišková Bož. z Líšně: Ptáci v zimě</i>	167
<i>Kukletová M. z Líšně: Zima</i>	167	<i>Žerty maličkých</i>	24
<i>Mvázek Boh. C. z Ponětovic: Hrdina</i>	143	<i>Hádanky a rebusy na obálkách čís. 1.—9.</i>	
		<i>Skrývačky</i>	120, 144, 168, 192

